

Қазақстан Республикасы
Стратегиялық жоспарлау
және реформалар агенттігі
Ұлттық статистика бюросы

www.stat.gov.kz

Қазақстан Республикасындағы қоршаған ортаны қорғау

2019-2023

Астана 2024

Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі
Ұлттық статистика бюросы

Қазақстан Республикасындағы қоршаған ортаны қорғау

2019-2023

Статистикалық жинақ

Астана 2024

Қазақстан Республикасындағы қоршаған ортаны қорғау / статистикалық жинақ / қазақ тілінде /
146 бет

Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі
Ұлттық статистика бюросы

Жинақ Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық
статистика бюросының www.stat.gov.kz Интернет-ресурсында қол жетімді.

Мекен жай: 010000, Қазақстан Республикасы
Астана қаласы, Мәңгілік ел даңғылы, 8
Министрліктер Үйі, 4 кіреберіс
Қазақстан Республикасы
Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі
Ұлттық статистика бюросы
Бірыңғай байланыс орталығы: 1446
Электрондық мекенжай: e.stat@aspire.gov.kz
Интернет-ресурс: <http://stat.gov.kz>

Шартты белгілер:

- – құбылыс жоқ

0,0 – болмашы шама

X – құпия деректер

... – деректер жоқ

Жекелеген жағдайларда қорытынды мен қосылғыштар сомасы арасындағы шамалы
айырмашылықтар деректерді дөңгелектеумен түсіндіріледі.

Алғы сөз

Статистикалық жинақта қоршаған ортаның жағдайын, табиғи ресурстардың болуын және пайдаланылуын сипаттайтын ақпарат ұсынылған. Қоршаған ортаның жағдайын барынша толық сипаттау үшін жинақта атмосфералық ауаны, су, жер, орман, аншылық ресурстарын қорғау, өндіріс және тұтыну қалдықтарының пайда болуы мен пайдаланылуы, ерекше қорғалатын табиғат аумақтары бойынша материалдар, қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған 2019-2023 жылдардағы шығындар туралы мәліметтер жарияланады.

Статистикалық жинақ мемлекеттік органдар мен кәсіпорындардан, ұйымдардан, іріктеп зерттеу және басқа да статистикалық байқау нысандары, сондай-ақ қызметі табиғатты пайдалану, Экологиялық бақылау және қоршаған ортаны қорғаумен байланысты министрліктер мен ведомстволар (Қазақстан Республикасы экология және табиғи ресурстар министрлігі (одан әрі – ҚР ЭТРМ), Қазақстан Республикасы денсаулық сақтау министрлігі, Қазақстан Республикасы ауыл шаруашылық министрлігі, ҚР ЭТРМ «Қазгидромет» Республикалық мемлекеттік кәсіпорны, «Жасыл даму» АҚ ұсынған деректер негізінде Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық статистика бюросы дайындаған.

Жинақта БҰҰ ЕЭК ұсынған экологиялық көрсеткіш және ЭЫДҰ ұсынған «жасыл өсім» көрсеткіштері бойынша деректер келтірілген.

Жинақ пайдаланушылардың ауқынды тобына: экономистерге, экологтарға, статистиктерге, қаржы-экономикалық қызмет пен басқару органдарының қызметкерлеріне, кәсіпорындар мен ұйымдарға, ғылыми қызметкерлерге, кәсіпкерлерге, бұқаралық ақпарат құралдарына арналған.

Мазмұны

1. Қазақстан Республикасындағы географиялық сипаттамасы.....	6
2. Әлеуметтік факторлар	7
3. Экономикалық факторлар.....	41
4. Экологиялық факторлар	52
5. Жер ресурстары	69
6. Су ресурстары	79
7. Атмосфералық ауа	93
8. Қалдықтар	117
9. Орман ресурстары.....	124
10. Ерекше қорғалатын табиғат аумақтары	128
11. Жануарлар дүниесін қорғау.....	129
12. Энергетика.....	133
13. Халықаралық салыстырулар.....	136
Әдіснамалық түсініктемелер.....	143

1. Қазақстан республикасының географиялық сипаттамасы

Астанасы - Астана қаласы

Республиканың аумағы – 2 724,9 мың шаршы км

Халықтың тығыздығы –1 шаршы км-ге 7,4 адам

2024 жылғы 1 қаңтардағы халықтың саны (ағымдағы есеп бойынша) – 20 033,8 мың адам

Халықтың табиғи өсімі – 1 000 адамға 12,95 промилле

Ең ірі тау сілемдері, м

Хан Тәңірі шыңы (Сарыжаз жотасы) – 6 995

БГҚ 100 жылдығы шыңы (Меридианалды жотасы) – 6 276

Талғар шыңы (Іле Алатауы) – 4 979

Ишанбұлақ тауы (Күнгей Алатауы) – 4 653

Бесбасқан тауы (Жетісу Алатауы) – 4 622

Металлург тауы (Іле Алатауы) – 4 600

Мұзтау шыңы (Алтай таулары, Қатын жотасы) – 4 506

Манас шыңы (Талас жотасы) – 4 482

Ашутөр тауы (Теріскей Алатауы) – 4 427

Мұзтау тауы (Жетісу Алатауы) – 4 370

Комсомол шыңы (Іле Алатауы) – 4 330

Ең ірі көлдер, мың шаршы км

Каспий теңізі – 374

Арал теңізі (Орта Азия) – 41

Балқаш – 18,2

Республика шекарасының ұзындығы, км

Жалпы ұзындығы – 13 394

оның ішінде:

Ресей Федерациясымен – 7 591

Өзбекстан Республикасымен – 2 354

Түрікменстанмен – 426

Қырғыз Республикасымен – 1 241

Қытаймен – 1 782

Каспий теңізі бойынша – 600

Республика аумағында 85 022 өзендер мен уақытша ағын сулар ағады

Ең ұзын өзендер, км

Ертіс – 4 248

республика шегіндегі ұзындығы – 1 698

Есіл – 2 450

республика шегіндегі ұзындығы – 1 400

Жайық – 2 428

республика шегіндегі ұзындығы – 1 082

Сырдария – 2 219

республика шегіндегі ұзындығы – 1 400

Аумағы бойынша ең ірі облыс – Ақтөбе – 300 мың шаршы км

Халқы саны бойынша ең ірі қала – Алматы – 2 228,7 мың адам

2. Әлеуметтік факторлар

2.1 Негізгі әлеуметтік-демографиялық көрсеткіштер

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлық жер (аумақ), мың шаршы км ¹⁾	2 724,9	2 724,9	2 724,9	2 724,9	2 724,9
Халық саны жыл соңына, мың адам	18 630,9	18 878,9	19 503,1	19 766,8	20 033,8
Халық тығыздығы, 1 шаршы км-ге адам					
Қала халқының үлесі, пайызбен	58,6	59,0	61,5	61,8	62,2
Ауыл халқының үлесі, пайызбен	41,4	41,0	38,5	38,2	37,8
Туған кезден күтілетін өмір ұзақтығы, жыл	73,18	71,37	70,23	74,44	75,09
Сәбилер өлімінің коэффициенті, тірі туған 1000 балаға шаққанда	8,28	7,68	8,32	7,69	7,67
Дәрігерлер саны, халықтың 10 000 адамына шаққанда ²⁾	39,7	40,5	40,9	40,1	40,6
Жұмыспен қамтылу деңгейі, пайызбен	95,2	95,1	95,1	95,1	95,3
Жұмыссыздық деңгейі, пайызбен	4,8	4,9	4,9	4,9	4,7
Нақты жалақы индексі, өткен жылға пайызбен	109,1	106,8	108,8	107,6	102,7
Табысы күнкөрістің ең төменгі деңгейінің шамасынан төмен халықтың үлесі, пайызбен	4,3	5,3	5,2	5,2	5,2
Табысы азық-түлік қоржынының құнынан төмен халықтың үлесі, пайызбен	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2
Қылмыстылық деңгейі, 10 000 адамға шаққанда	1 310	870	830	800	705

¹⁾Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Жер ресурстарын басқару комитетінің деректері бойынша.

²⁾Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің деректері бойынша.

2.2 Халықтың табиғи қозғалысы

адам

	Туғандар			Өлгендер			Табиғи өсім		
	барлығы	оның ішінде		барлығы	оның ішінде		барлығы	оның ішінде	
		қыздар	ұлдар		қыздар	ұлдар		қыздар	ұлдар
2019	401 869	194 048	207 821	132 621	60 721	71 900	269 248	133 327	135 921
2020	426 726	206 010	220 716	160 962	74 330	86 632	265 764	131 680	134 084
2021	445 875	215 902	229 973	181 216	87 117	94 099	264 659	128 785	135 874
2022	403 893	195 752	208 141	133 523	60 984	72 539	270 370	134 768	135 602
2023	388 428	187 869	200 559	130 686	59 247	71 439	257 742	128 622	129 120

2.3 1 000 адамға шаққандағы халықтың табиғи қозғалысы

	Туғандар			Өлгендер			Табиғи өсім		
	барлығы	оның ішінде		барлығы	оның ішінде		барлығы	оның ішінде	
		қыздар	ұлдар		әйелдер	ерлер		әйелдер	ерлер
2019	21,71	20,34	23,16	7,16	6,37	8,01	14,54	13,98	15,15
2020	22,75	21,33	24,26	8,58	7,70	9,52	14,17	13,63	14,74
2021	23,47	22,08	24,93	9,54	8,91	10,20	13,93	13,17	14,73
2022	20,57	19,47	21,72	6,80	6,07	7,57	13,77	13,40	14,15
2023	19,52	18,45	20,64	6,57	5,82	7,35	12,95	12,63	13,29

2.4 Халықтың өсуі, құрылымы және тығыздығы

жылдың соңына

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлық халық, кезең соңына	18 630 920	18 878 966	19 503 159	19 766 807	20 033 842
оның ішінде:					
ерлер	9 033 482	9 159 956	9 513 784	9 647 701	9 783 814
әйелдер	9 597 438	9 719 010	9 989 375	10 119 106	10 250 028
Халықтың тығыздығы, 1 ш. км-ге адам	6,8	6,9	7,2	7,3	7,4
Демографиялық жүктеме коэффициенттері, еңбекке қабілетті жастағы 1000 адамға					
еңбекке қабілетті жастан кіші және одан жоғары	681	698	727	740	748
еңбекке қабілетті жастан кіші	508	521	537	542	542
еңбекке қабілетті жастан асқан	172	178	189	198	205

2.5 Мемлекетаралық көші-қон

адам

	2019			2020		
	келгені	кеткені	көші-қон сальдосы	келгені	кеткені	көші-қон сальдосы
Барлығы	12 255	45 225	-32 970	11 370	29 088	-17 718
соның ішінде:						
ТМД елдері	9 401	40 927	-31 526	8 277	25 747	-17 470
Әзірбайжан	199	39	160	176	32	144
Армения	34	6	28	23	2	21
Беларусь	75	355	-280	42	234	-192
Қырғызстан	374	177	197	465	85	380
Молдова	15	6	9	9	3	6
Ресей	3 378	39 774	-36 396	3 599	25 126	-21 527
Тәжікстан	172	5	167	150	2	148
Түрікменстан	879	44	835	1 189	0	1 189
Өзбекстан	4 174	440	3 734	2 554	192	2 362
Украина	101	81	20	70	71	-1
Басқа елдер	2 854	4 298	-1 444	3 093	3 341	-248
Германия	230	2 803	-2 573	175	2 249	-2 074
Израиль	12	150	-138	9	61	-52
Канада	18	82	-64	21	111	-90
Моңғолия	270	11	259	147	3	144
Түркия	136	83	53	312	53	259
АҚШ	83	273	-190	72	247	-175
Греция	3	5	-2	3	9	-6
Латвия	0	3	-3	0	0	0
Литва	5	2	3	0	0	0
Эстония	1	1	0	0	0	0
Грузия	43	3	40	99	8	91
Өзге елдер	2 053	882	1 171	2 255	600	1 655
елді көрсетпегендер	-	-	-	-	-	-

Жалғасы

	2021			2022			2023		
	келгені	кеткені	көші-қон сальдосы	келгені	кеткені	көші-қон сальдосы	келгені	кеткені	көші-қон сальдосы
Барлығы	11 039	32 256	-21 217	17 425	24 147	-6 722	25 387	16 094	9 293
соның ішінде:									
ТМД елдері	9 435	27 505	-18 070	15 000	20 128	-5 128	21 913	12 448	9 465
Әзірбайжан	377	47	330	290	31	259	269	32	237
Армения	57	0	57	50	2	48	77	1	76
Беларусь	70	288	-218	90	233	-143	155	210	-55
Қырғызстан	561	122	439	709	175	534	1 022	232	790
Молдова	9	39	-30	11	4	7	16	7	9
Ресей	3 456	26 717	-23 261	5 891	19 383	-13 492	11 711	11 737	-26
Тәжікстан	269	3	266	491	3	488	639	-	639
Түрікменстан	347	0	347	633	1	632	1 166	2	1 164
Өзбекстан	4 184	187	3 997	6 631	266	6 365	6 519	172	6 347
Украина	105	102	3	204	30	174	339	55	284
Басқа елдер	1 604	4 751	-3 147	2 425	4 019	-1 594	3 474	3 646	-172
Германия	183	3 138	-2 955	276	2 518	-2 242	324	2 283	-1 959
Израиль	10	165	-155	33	123	-90	21	39	-18
Канада	28	101	-73	37	129	-92	30	114	-84
Моңғолия	110	14	96	287	40	247	657	12	645
Түркия	217	97	120	249	97	152	315	58	257
АҚШ	62	338	-276	88	339	-251	128	452	-324
Греция	2	21	-19	5	21	-16	8	7	1
Латвия	0	0	0	-	-	-	12	4	8
Литва	0	0	0	-	-	-	13	6	7
Эстония	0	0	0	-	-	-	1	1	-
Грузия	95	4	91	5	7	-2	236	8	228
басқасы	301	402	-101	1 445	745	700	1 729	662	1 067
елді көрсетпегендер	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2.6 2023 жылы туғандардың күтілетін орташа өмір ұзақтығы

жас саны

	Барлық халық	Әйелдер	Ерлер
Қазақстан Республикасы	75,09	79,06	70,99
Абай	74,14	78,30	69,74
Ақмола	74,25	78,81	69,77
Ақтөбе	74,71	78,45	70,76
Алматы	74,53	78,22	71,03
Атырау	75,29	79,33	70,96
Батыс Қазақстан	74,08	78,69	69,51
Жамбыл	75,25	79,36	71,13
Жетісу	74,64	78,64	70,55
Қарағанды	73,43	77,84	68,67
Қостанай	73,65	78,12	68,99
Қызылорда	74,58	78,10	71,04
Маңғыстау	75,84	79,90	71,58
Павлодар	74,33	78,71	69,63
Солтүстік Қазақстан	73,13	78,10	68,21
Түркістан	74,94	78,34	71,65
Ұлытау	72,41	76,95	68,04
Шығыс Қазақстан	73,20	78,00	68,60
Астана қаласы	78,09	81,28	74,23
Алматы қаласы	78,28	81,43	74,47
Шымкент қаласы	76,32	79,56	72,60

2.7 Өмір сүру ұзақтығы

жас саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	73,18	71,37	70,23	74,44	75,09
оның ішінде:					
ерлер	68,82	67,09	66,33	70,26	70,99
әйелдер	77,30	75,53	74,03	78,41	79,06

2.8 2023 жылы себептердің жіктелімі бойынша өлім-жітім

Өлім себептерінің жіктелімі	Өлгендер саны, адам			Өлім-жітім коэффициенті, 100000 адамға шаққанда		
	барлығы	оның ішінде		барлығы	оның ішінде	
		әйелдер	ерлер		әйелдер	ерлер
Барлығы	130 686	59 247	71 439	656,75	649,25	667,78
соның ішінде:						
қан айналымы жүйесінің аурулары	28 746	11 354	17 392	144,50	179,00	111,50
жазатайым оқиғалар, улану және жарақаттану	10 933	2 378	8 555	54,94	23,35	88,05
жаңа өскін	13 704	6 443	7 261	68,86	63,26	74,73
тыныс органдарының аурулары	12 938	5 116	7 822	65,01	50,23	80,51
ас қорыту органдарының аурулары	10 631	4 471	6 160	53,42	43,90	63,40
жұқпалы және паразиттік аурулар	1 271	488	783	6,39	4,79	8,06
басқа аурулар	52 463	28 997	23 466	263,63	284,72	241,53

2.9 Аналардың өлімі*

	Жүкті, босанатын, босанған әйелдердің өлім саны, адам	100000 тірі туғандарға шаққанда
2019	55	13,7
2020	156	36,5
2021	200	44,7
2022	70	17,0
2023	45	11,4

* Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің деректері бойынша.

2.10 Нәресте өлімі

тірі туған 1000 балаға шаққанда 1 жасқа дейінгі өлген балалар саны

	Өлім коэффициенті			
	барлығы	қыздар	ұлдар	
2019	8,3	7,2	9,3	
2020	7,7	6,8	8,5	
2021	8,3	7,7	8,9	
2022	7,7	6,8	8,5	
2023	7,7	6,7	8,5	

2.11 5 жасқа дейінгі балалар өлімі

1000 туғандарға шаққанда

	Өлім коэффициенті			
	барлығы	қыздар	ұлдар	
2019	10,52	9,10	11,85	
2020	9,28	8,13	10,36	
2021	9,90	9,02	10,73	
2022	9,88	8,76	10,93	
2023	10,03	8,72	11,24	

2.12 Халықтың ауру топтары бойынша сырқаттанушылығы*

мың оқиға

	2019	2020	2021	2022	2023
Диагнозы өмірінде бірінші рет қойылып, тіркелген аурулар саны – барлығы	10 148,0	10 083,0	10 104,8	9 870,9	9 504,5
оның ішінде:					
жұқпалы және паразиттік аурулар	240,8	295,2	250,3	250,5	270,4
жаңа өскін	130,2	121,9	137,9	146,0	165,0
эндокриндік аурулар, тамақтану мен зат алмасудың бұзылуы	179,6	187,6	224,8	235,3	255,4
қан, қан жасау органдарының аурулары және иммунды механизмді шарпыған жекелеген ауытқулар	311,3	266,3	232,2	221,7	196,1
психиканың бұзылуы және мінез-құлықтың бұзылуы	9,8	8,5	9,9	11,5	13,1
психикаға әсер ететін күшті дәрі-дәрмектерді қолданудан болған психиканың және мінез-құлықтың бұзылуы	16,0	14,2	13,4	12,5	13,9
жүйке жүйесі аурулары	345,9	343,6	378,8	389,0	395,0
көз бен оның қосалқы мүшелерінің аурулары	432,6	386,7	421,7	425,9	467,0
құлақ пен емізік тәрізді өсіндінің аурулары	276,5	241,5	254,3	278,0	311,6
қан айналымы жүйесінің аурулары	520,5	567,2	519,5	514,1	553,5
тыныс алу мүшелерінің аурулары	4 303,3	4 333,0	4 195,8	3 934,4	3 660,9
ас қорыту мүшелерінің аурулары	780,8	781,1	710,3	763,3	782,4
несеп-жыныс жүйесінің аурулары	762,6	664,4	595,0	567,4	578,2
жүктіліктің, босану мен туғаннан кейінгі кезеңнің асқынуы	216,4	221,5	204,7	189,4	182,4
тері мен шел жасушасының аурулары	514,6	487,2	479,4	456,1	469,2
сүйек-бұлшық ет жүйесі мен дәнекер тін аурулары	388,5	391,3	409,8	433,2	472,8
іштен ауытқулармен туу (өсіп-жетілу кемістігі), деформациялар мен хромосомдық бұзылулар	78,3	72,8	78,9	73,9	73,6
симптомдар, белгілер және нормадан ауытқулар	33,6	34,3	63,9	51,8	73,5
Жарақаттар және уланулар және сыртқы себептер әсерінің кейбір басқа салдары	540,7	505,0	478,0	489,7	468,7

* Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің деректері бойынша.

2.13 Халықтың жекелеген жұқпалы және паразиттік аурулармен сырқаттанушылығы*

мың оқиға

	2019	2020	2021	2022	2023
Өткір ішек жұқпасы	11,4	6,9	8,9	13,1	13,0
Іш сүзегі және А, В, С қылауы	0,001	-	-	-	-
Сальмонеллез жұқпалары	1,1	0,5	0,5	0,9	0,9
Вирусты гепатит, барлығы	0,7	0,6	0,2	0,5	2,0
Тұмау және өткір вирусты жұқпалар	541,4	613,1	1 162,4	1 502,4	4 177,6
Жәншау	0,8	2,2	1,9	7,9	7,3
Көкжетел	0,147	0,054	0,001	0,003	0,421
Сіреспе	0,001	-	-	-	-
Қызылша	13,3	3,3	0,002	0,04	29,7

2.14 Халықтың 100000 адамына шаққандағы халықтың жекелеген жұқпалы және паразиттік аурулармен сырқаттанушылығы*

оқиға саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Өткір ішек жұқпасы	61,6	37,1	47	66,4	65,6
Іш сүзегі және А, В, С қылауы	0,005	-	-	-	-
Салмонеллез жұқпалары	5,9	2,7	2,6	4,9	4,7
Вирусты гепатит, барлығы	3,9	3,1	1,3	2,5	10,2
Тұмау және өткір вирусты жұқпалар	2 924,5	3 269,0	6 117,5	7 610,7	20 992,7
Жәншау	4,1	11,7	10,3	40,4	36,9
Көкжетел	0,8	0,3	0,01	0,02	2,1
Сіреспе	0,005	-	-	-	-
Қызылша	72,0	17,4	0,001	0,02	149,4

*Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің «Қоғамдық денсаулық сақтау ұлттық орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорының «Санитариялық-эпидемиологиялық сараптама және мониторинг ғылыми-практикалық орталығы» филиалының деректері бойынша.

2.15 Сумен берілетін жолымен байлынысты сырқаттанушылық*

оқиға саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Тырысқақ					
Қазақстан Республикасы	4	-	-	-	-
Алматы қаласы	2	-	-	-	-
Астана қаласы	-	-	-	-	-
Іш сүзегі					
Қазақстан Республикасы	1	-	-	-	-
Алматы	-	-	-	-	-
Жамбыл	-	-	-	-	-
Астана қаласы	1	-	-	-	-
Алматы қаласы	-	-	-	-	-
Жұқпалары ішек инфекциясы					
Қазақстан Республикасы	-	179	8 932	13 116	13 048
Абай	-	-	-	-	298
Ақмола	-	3	299	323	394
Алматы	-	16	915	1 209	1 090
Атырау	-	0	406	781	119
Батыс Қазақстан	-	11	244	654	683
Жамбыл	-	36	870	1 327	1 152
Жетісу	-	-	-	-	1 139
Қарағанды	-	0	1 112	1 030	834
Қостанай	-	1	46	605	616
Қызылорда	-	30	739	1 838	1 542
Маңғыстау	-	1	535	197	156
Павлодар	-	8	893	394	471
Солтүстік Қазақстан	-	-	-	285	270
Түркістан	-	25	144	539	528
Ұлытау	-	-	-	-	75
Шығыс Қазақстан	-	8	330	931	578
Астана қаласы	-	28	264	1 355	250
Алматы қаласы	-	1	349	331	1 611
Шымкент қаласы	-	11	944	1 048	863

*Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің «Қоғамдық денсаулық сақтау ұлттық орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорының «Санитариялық-эпидемиологиялық сараптама және мониторинг ғылыми-практикалық орталығы» филиалының деректері бойынша.

2.16 Ауа тамшы жолымен берілетін сырқаттанушылық*

оқиға саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Жұқпалы респираторлық вирустық инфекциясы					
Қазақстан Республикасы	539 226	610 453	1 161 815	1 501 338	4 175 491
Абай	-	-	-	-	51 819
Ақмола	19 602	32 687	69 338	106 963	219 238
Ақтөбе	6 527	11 655	15 336	29 442	288 834
Алматы	30 501	35 856	72 508	70 642	266 910
Атырау	2 505	3 508	3 620	6 700	177 774
Батыс Қазақстан	23 439	31 382	59 756	58 854	242 074
Жамбыл	13 431	12 122	18 629	65 763	344 142
Жетісу	-	-	-	-	114 597
Қарағанды	56 324	64 925	74 699	61 380	78 117
Қостанай	60 132	56 306	93 847	111 223	142 124
Қызылорда	16 320	20 114	30 176	28 543	80 030
Маңғыстау	20 488	14 424	26 237	23 181	26 244
Павлодар	22 436	44 632	92 199	65 807	245 407
Солтүстік Қазақстан	39 138	46 083	44 509	45 148	74 512
Түркістан	8 422	8 443	9 869	7 776	250 186
Ұлытау	-	-	-	-	5 934
Шығыс Қазақстан	70 987	80 084	114 084	134 157	220 402
Астана қаласы	50 853	33 639	93 969	143 798	871 852
Алматы қаласы	77 980	99 647	323 571	505 514	367 754
Шымкент қаласы	20 141	14 946	19 468	36 447	107 541
Тұмау					
Қазақстан Республикасы	2 214	2 678	569	3 055	2 098
Абай	-	-	-	-	88
Ақмола	132	375	1	40	1
Ақтөбе	156	201	16	257	30
Алматы	75	177	18	286	49
Атырау	61	14	7	30	162
Батыс Қазақстан	134	181	98	78	98
Жамбыл	110	105	4	89	90
Жетісу	-	-	-	-	182
Қарағанды	83	150	33	330	66
Қостанай	143	71	33	206	67
Қызылорда	166	188	7	300	322
Маңғыстау	229	122	101	83	118
Павлодар	96	187	12	14	67
Солтүстік Қазақстан	226	422	8	282	24
Түркістан	6	-	16	56	38
Ұлытау	-	-	-	-	6
Шығыс Қазақстан	72	113	55	434	57
Астана қаласы	232	139	96	296	272
Алматы қаласы	213	208	48	181	246
Шымкент қаласы	80	25	16	93	115

*Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің «Қоғамдық денсаулық сақтау ұлттық орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорынының «Санитариялық-эпидемиологиялық сараптама және мониторинг ғылыми-практикалық орталығы» филиалының деректері бойынша.

2.17 Туберкулезбен сырқаттанушылық*

халықтың 100000 адамына шаққандағы ауырғандар саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	45,6	35,7	35,9	36,5	34,7
Абай	-	-	-	-	39,7
Ақмола	51,0	42,0	41,5	39,0	38,7
Ақтөбе	49,7	36,8	35,5	39,3	37,3
Алматы	43,4	35,2	33,9	36,0	38,3
Атырау	66,6	54,8	62,3	57,3	45,5
Батыс Қазақстан	47,2	44,3	44,2	47,2	44,2
Жамбыл	45,1	35,8	37,4	32,9	34,2
Жетісу	-	-	-	-	38,4
Қарағанды	43,5	34,7	32,8	40,7	37,4
Қостанай	56,2	44,4	42,2	48,1	40,4
Қызылорда	51,4	48,5	46,1	48,8	47,9

	Жалғасы				
	2019	2020	2021	2022	2023
Маңғыстау	52,1	46,0	43,0	41,8	31,8
Павлодар	45,0	38,7	40,9	40,5	39,4
Солтүстік Қазақстан	63,1	40,1	33,9	39,3	40,6
Түркістан	36,0	26,5	27,5	26,1	24,4
Ұлытау	-	-	-	-	37,5
Шығыс Қазақстан	49,3	36,9	41,8	41,9	42,7
Астана қаласы	44,3	33,9	37,6	33,4	34,9
Алматы қаласы	33,6	25,8	23,1	22,3	22,0
Шымкент қаласы	41,4	23,5	28,3	27,2	25,7

*Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің деректері бойынша.

2.18 Қатерлі жаңа өскін сырқаттанушылығы*

халықтың 100000 адамына шаққандағы ауырғандар саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	190,0	168,0	190,1	193,9	202,9
Абай	-	-	-	239,9	259,8
Ақмола	236,3	207,3	231,4	238,4	257,9
Ақтөбе	190,6	161,7	189,7	179,1	199,9
Алматы	135,8	124,0	136,9	136,7	136,4
Атырау	154,5	138,2	160,4	151,9	160,6
Батыс Қазақстан	228,8	191,6	211,9	219,3	236,4
Жамбыл	137,4	124,6	133,7	131,8	132,8
Жетісу	-	-	-	178,2	190,2
Қарағанды	268,6	225,4	270,2	345,7	309,8
Қостанай	286,8	250,5	275,9	312,5	318,4
Қызылорда	132,9	150,8	145,5	140,9	153,9
Маңғыстау	122,2	100,4	117,1	129,9	132,6
Павлодар	317,4	265,2	318,4	316,5	320,9
Солтүстік Қазақстан	346,6	289,1	318,5	319,0	336,2
Түркістан	77,7	78,4	78,5	89,0	94,6
Ұлытау	-	-	-	-	212,6
Шығыс Қазақстан	277,6	239,4	293,3	340,8	346,9
Астана қаласы	187,2	157,3	179,7	176,7	187,0
Алматы қаласы	196,5	193,2	224,0	226,8	242,7
Шымкент қаласы	137,3	111,2	122,8	112,6	122,4

*Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің деректері бойынша.

2.19 Тыныс алу мүшелерінің ауруымен сырқаттанушылық*

халықтың 100000 адамына шаққандағы ауырғандар саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	23 243,7	23 102,6	22 081,9	20 037,8	18 396,4
Абай	-	-	-	21 414,2	21 039,5
Ақмола	22 860,8	20 106,8	20 524,7	15 343,3	15 304,3
Ақтөбе	16 106,3	15 761,0	15 784,1	15 498,4	14 904,7
Алматы	34 077,1	32 411,8	31 444,4	33 036,7	30 141,3
Атырау	11 177,3	16 858,7	16 753,4	12 106,1	12 503,1
Батыс Қазақстан	17 133,9	17 153,0	18 079,2	17 205,0	17 461,3
Жамбыл	28 333,7	28 848,8	26 919,6	24 848,7	21 825,2
Жетісу	-	-	-	16 992,4	13 831,0
Қарағанды	18 909,4	23 812,5	25 569,4	23 348,3	22 285,4
Қостанай	26 213,3	26 296,9	27 366,1	24 913,3	24 871,8
Қызылорда	16 822,8	17 511,7	15 935,2	14 477,7	14 299,0
Маңғыстау	17 906,1	15 473,7	16 831,4	11 923,2	10 307,3
Павлодар	34 202,2	33 197,9	29 991,0	25 376,5	24 453,4
Солтүстік Қазақстан	22 098,1	26 029,2	27 767,1	27 447,2	27 384,7
Түркістан	13 099,9	10 946,0	7 296,9	7 182,2	6 615,7
Ұлытау	-	-	-	15 594,6	12 979,1
Шығыс Қазақстан	25 518,9	24 305,1	23 741,2	22 225,2	22 068,3
Астана қаласы	26 655,6	26 924,5	29 102,9	34 728,8	28 053,0
Алматы қаласы	29 324,2	28 521,4	23 958,8	20 588,5	18 596,2
Шымкент қаласы	20 133,8	19 324,2	16 914,6	13 262,3	10 386,2

*Көрсеткіштер Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің деректері негізінде есептелген.

2.20 Жас топтары бойынша анемиямен ауыру*

халықтың 100000 адамына

Жас топтары	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	1 555,2	1 272,7	1 016,0	983,2	875,5
0-14 жастағы балалар	3 193,7	2 288,4	1 754,1	1 715,6	1 541,9
15-17 жастағы жасөспірімдер	2 984,0	2 292,2	1 891,8	1 725,0	1 487,2
18 және одан жоғары жастағы ересектер	776,3	770,5	633,4	605,1	534,4

*Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің деректері негізінде есептелген.

2.21 Өңірлер бөлінісінде анемиямен сырқаттанушылық

халықтың 100 000 адамына шаққандағы ауырғандар саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	1 555,2	1 272,7	1 016,0	983,2	875,5
Абай	-	-	-	1 083,2	999,0
Ақмола	736,7	574,9	623,8	395,9	548,2
Ақтөбе	1 506,2	1 418,9	1 335,9	1 331,4	1 238,9
Алматы	2 077,5	2 054,5	1 884,2	1 884,3	1 196,2
Атырау	1 595,1	1 548,4	1 603,1	1 603,0	1 528,5
Батыс Қазақстан	1 775,6	1 719,4	1 714,9	1 619,2	1 601,0
Жамбыл	1 988,2	1 988,6	927,3	1 604,4	1 232,7
Жетісу	-	-	-	1 052,3	1 252,4
Қарағанды	477,2	390,9	273,1	253,7	284,1
Қостанай	385,4	377,6	388,2	384,0	353,4
Қызылорда	3 493,3	2 846,3	2 663,1	2 330,8	2 040,3
Манғыстау	2 443,4	1 737,5	1 115,8	1 094,9	976,7
Павлодар	607,3	473,3	481,2	439,0	409,7
Солтүстік Қазақстан	694,8	689,4	622,3	536,1	462,9
Түркістан	2 518,0	1 431,8	648,4	659,1	606,8
Ұлытау	-	-	-	299,8	323,7
Шығыс Қазақстан	903,9	780,1	726,7	460,2	438,6
Астана қаласы	818,9	600,5	470,3	578,7	708,1
Алматы қаласы	1 004,2	731,4	660,1	598,2	605,9
Шымкент қаласы	2 793,2	2 191,9	1 662,1	1 340,9	1 008,1

2.22 Диспансерлік есепте тұрған анемиямен ауыратындар саны

адам

Жас топтары	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	247 577	270 908	246 691	255 764	241 395
0-14 жастағы балалар	142 340	138 407	123 148	130 407	123 463
15-17 жастағы жасөспірімдер	15 381	15 095	13 075	13 008	12 267
18 және одан жоғары жастағы ересектер	89 856	117 406	110 468	112 349	105 665

2.23 2023 жылы экологиясы қолайсыз өңірлерде және Алматы қаласы халқының сырқаттанушылығы*

халықтың 100000 адамына шаққандағы ауырғандар саны

	Қазақстан Республикасы	Шығыс Қазақстан	Қызылорда	Қарағанды	Алматы қаласы
Өршіген туберкулез	34,7	42,7	47,9	37,4	22,0
Қатерлі жаңа өскіндер	202,9	346,9	153,9	309,8	242,7
Сүт безінің қатерлі жаңа өскіндері	27,3	41,0	20,2	39,2	35,5
Алкогольді тұтыну салдарынан психика мен мінез-құлықтың бұзылуы	55,7	131,2	68,9	56,7	23,5
Психика мен мінез-құлықтың бұзылуы	65,6	109,5	77,5	82,2	39,6

*Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің деректері бойынша.

2.24 Сәуле әсерімен байланысты тері және тері асты клетчаткасы ауруларымен аурушаңдық

оқиғалар саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Күнге күйіп қалу	124	2	9	0	16
Бірінші дәрежелі күнге күйіп қалу	38	8	9	0	7
Екінші дәрежелі күнге күйіп қалу	16	4	4	0	3
Үшінші дәрежелі күнге күйіп қалу	6	-	-	0	0
Басқада күнге күйіп қалу	35	5	2	0	9
Анықталмаған күнге күйіп қалу	29	5	2	0	14
Ультракүлгін сәулеленуден туындаған терінің басқа жедел өзгерістері	499	-	-	0	13
Дәрілік фототоксикалық реакция	27	-	1	0	3
Дәрілік фотоаллергиялық реакция	32	1	1	0	12
Фотоконтактілі дерматит	349	73	110	25	231
Күн есекжемі	25	17	38	2	46
Полиморфты бөртпесі	26	-	1	0	0
Терінің басқа анықталмаған өткір өзгерістері ультракүлгін сәулелену	29	11	9	0	3
Терінің жедел өзгеруі ультракүлгін сәулелену, тазартылмаған	11	-	-	0	1
Созылмалы әсерден туындаған терінің өзгеруі иондаушы емес сәулелену	47	4	2	3	8
Актиникалық (фотохимиялық) кератоз	35	3	3	0	17
Актиникалық ретикулоид	-	-	-	0	1
Бастың артқы жағындағы (мойында) ромб тәрізді тері	1	-	-	0	1
Пойкилодермия Сиватта	-	-	-	0	0
Кәрілік атрофия терінің летаргиясы	4	2	1	0	10
Актиникалық (фотохимиялық) гранулема	1	-	1	0	0
Иондаушы емес сәулеленудің созылмалы әсерінен туындаған терінің басқа өзгерістері	4	-	1	2	5
Иондаушы емес сәулеленудің созылмалы әсерінен туындаған терінің басқа өзгерістері, нақтыланбаған	2	1	1	1	5
Сәулелік радиациялық дерматит	-	-	-	0	0
Жедел радиациялық дерматит	-	-	-	0	1
Асқынған радиациялық дерматит	-	-	-	0	0
Анықталмаған радиациялық дерматит	-	-	-	0	0
Сәулеленуге байланысты тері мен тері астында тіндердің басқа аурулары	47	2	2	4	23
Күйік әритемасы	10	3	1	1	11
Сәулеленуге байланысты тері мен тері астында тіндердің басқа анықталған аурулары	8	3	3	2	14
Сәулеленуге байланысты тері мен тері астында тіндердің басқа анықталмаған аурулары	29	3	3	1	8

2.25 Балалардың алдын ала егумен қамтылуы¹⁾

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
БЦЖ ²⁾	96,6	97,9	96,1	93,4	93,0
ОПВ (ИПВ) – 3 ³⁾	97,4	88,3	95,2	98,6	96,7
АҚДС -3 ⁴⁾	97,4	88,3	95,3	98,6	96,7
АДС – 3	-	-	-	-	-
Эпидемиялық паротит (2 жасқа дейінгілер)	99,2	92,9	97,3	99,2	99,9
Қызылша (2 жасқа дейінгілер)	99,2	92,9	97,4	99,2	99,0
БЦЖ бойынша екінші рет егу (7 жасқа дейін)	51,9	58,7	53,3	57,1	1,4
Қызылшаға қарсы екінші рет егу	97,8	-	95,9	97,3	99,7
ВГВ-3 ⁵⁾	97,7	-	95,4	98,8	96,8

¹⁾ Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің деректері бойынша (имунитетке қарсы балалардың үлесі).

²⁾ БЦЖ- туберкулезге.

³⁾ ОПВ (ИПВ)-3 – полиомиелитке қарсы курстың толық вакцинациясы.

⁴⁾ АҚДС-3 – күл ауру, көкжөтел және сіреспеге.

⁵⁾ ВГВ-3 – В вирусты гепатитіне қарсы егілген балалар санының пайызы.

2.26 2023 жылы 0-14 жастағы балаларды алдын ала қарау нәтижесі*

	1 000 баланы қарау кезінде анықталғаны			
	есту қабілетінің төмендеуі	көру қабілетінің төмендеуі	омыртқалардың қисаюы	мүсіннің бұзылуы
Қазақстан Республикасы	1,7	11,9	1,7	2,3
Абай	0,6	9,1	2,5	1,6
Ақмола	0,5	4,2	0,9	1,4
Ақтөбе	1,1	12,8	0,6	1,8
Алматы	4,6	4,4	4,3	5,8
Атырау	1,3	26,1	1,0	0,7
Батыс Қазақстан	3,4	23,7	2,2	1,7
Жамбыл	0,3	3,1	0,6	0,3
Жетісу	0,9	7,7	0,6	1,3
Қарағанды	4,3	31,4	3,4	6,7
Қостанай	0,5	9,3	1,7	1,8
Қызылорда	3,7	19,5	0,3	0,5
Маңғыстау	0,4	6,4	0,9	0,6
Павлодар	0,8	14,7	4,5	6,9
Солтүстік Қазақстан	1,5	27,3	5,3	4,3
Түркістан	0,7	1,8	0,4	0,2
Ұлытау	2,1	12,4	1,5	1,2
Шығыс Қазақстан	1,7	22,7	1,9	2,7
Астана қаласы	2,1	22,2	1,9	4,8
Алматы қаласы	0,7	13,3	2,2	2,6
Шымкент қаласы	1,6	7,3	1,1	0,7

*Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің деректері бойынша.

2.27 Туберкулезден өлгендер

халықтың 100000 адамына шаққандағы өлгендер саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	2,20	1,98	1,85	1,63	1,33
Абай	1,71	1,56	1,88	1,47	1,48
Ақмола	2,44	2,72	2,45	3,18	2,66
Ақтөбе	2,06	1,58	1,22	0,98	0,86
Алматы	1,30	1,21	1,12	0,67	0,79
Атырау	2,03	2,30	1,96	1,60	1,43
Батыс Қазақстан	3,21	2,28	2,26	2,04	1,88
Жамбыл	2,84	1,94	1,49	1,24	1,64
Жетісу	1,06	1,96	2,41	1,14	1,00
Қарағанды	4,00	2,70	2,88	2,56	1,76
Қостанай	3,22	3,00	2,91	1,92	1,80
Қызылорда	2,00	1,86	1,83	1,69	1,31
Маңғыстау	2,32	1,27	0,96	1,72	0,90
Павлодар	2,52	2,00	1,47	1,46	1,06
Солтүстік Қазақстан	4,72	2,93	3,15	2,80	2,82
Түркістан	1,20	0,84	0,87	0,52	0,56
Ұлытау	2,64	5,28	2,64	4,52	4,06
Шығыс Қазақстан	2,20	4,55	3,47	3,96	2,33
Астана қаласы	1,62	1,97	2,46	1,58	1,51
Алматы қаласы	2,17	2,05	1,40	1,88	1,09
Шымкент қаласы	1,37	0,76	1,74	0,93	0,41

2.28 Тыныс алу мүшелері ауруынан өлгендер

халықтың 100000 адамына шаққандағы өлгендер саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	87,64	122,72	108,49	66,76	65,01
Абай	109,28	109,99	122,39	54,01	58,30
Ақмола	81,62	120,03	116,84	67,61	75,00
Ақтөбе	106,73	186,83	133,15	98,76	95,10
Алматы	118,19	133,07	129,10	91,21	84,82
Атырау	97,88	161,08	106,70	75,67	74,15
Батыс Қазақстан	117,36	139,63	145,76	97,41	99,61
Жамбыл	94,27	142,84	138,98	80,81	84,15
Жетісу	156,01	189,46	216,76	125,8	106,11
Қарағанды	89,47	92,54	75,97	49,08	47,40

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Қостанай	175,29	177,39	191,27	122,2	125,37
Қызылорда	65,39	136,45	58,25	45,75	50,73
Маңғыстау	44,55	97,92	44,47	27,23	28,57
Павлодар	96,06	155,87	135,03	99,11	83,24
Солтүстік Қазақстан	178,05	273,65	337,92	175,4	156,74
Түркістан	36,64	76,67	71,20	33,98	38,34
Ұлытау	95,60	124,11	60,81	47,93	41,53
Шығыс Қазақстан	98,78	92,16	152,98	69,71	51,33
Астана қаласы	31,16	52,12	33,57	24,45	25,86
Алматы қаласы	68,66	90,23	66,06	50,06	47,83
Шымкент қаласы	45,14	106,91	58,54	29,99	38,11

2.29 Қауіпсіз судың болмауынан, қауіпсіз санитария мен гигиена және байқаусыз уланудан болатын өлім (ТДМ 3.9.2, 3.9.3)

халықтың 100000 адамына

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлық адамдар үшін қауіпсіз судың, қауіпсіз санитарияның және гигиенаның болмауынан өлім (барлық адамдар үшін сумен жабдықтау, санитария және гигиена (ВСГ) саласында қауіпсіз қызметтердің болмауынан)	1,27	1,28	1,27	0,60	0,78
Байқаусыз тыс уланудан болатын өлім	2,29	2,02	1,65	1,46	1,33

2.30 Жазатайым жағдайдан, уланудан және жарақаттан

	Өлгендер саны, адам					100000 адамға				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	11 952	10730	11 218	11 182	10 933	64,56	57,21	59,04	56,95	54,94
Абай	486	423	473	478	464	75,44	65,99	74,12	78,4	76,20
Ақмола	602	639	632	596	547	81,76	86,96	86,17	75,7	69,42
Ақтөбе	487	453	491	491	521	55,65	51,05	54,57	53,2	55,79
Алматы	861	784	761	964	866	62,28	55,91	53,36	64,8	57,03
Атырау	271	284	301	276	332	42,37	43,61	45,43	40,2	47,53
Батыс Қазақстан	508	477	472	485	480	77,63	72,39	71,15	70,7	69,50
Жамбыл	675	585	547	707	613	59,92	51,61	47,84	58,2	50,23
Жетісу	531	445	459	513	527	80,19	67,23	69,14	73,4	75,46
Қарағанды	928	859	887	878	879	80,69	74,78	77,37	77,4	77,44
Қостанай	818	822	875	752	649	94,02	94,93	101,68	90,3	78,09
Қызылорда	308	300	345	383	332	38,59	37,11	42,04	46,2	39,63
Маңғыстау	267	248	325	294	293	38,75	34,94	44,47	38,9	37,71
Павлодар	707	671	662	623	567	93,93	89,32	88,42	82,4	75,16
Солтүстік Қазақстан	588	555	510	442	411	106,72	101,72	94,49	82,4	77,24
Түркістан	1009	818	951	890	925	50,51	40,33	46,22	42,4	43,41
Ұлытау	166	151	160	157	166	73,13	66,46	70,51	71,0	74,94
Шығыс Қазақстан	998	842	921	726	765	136,92	116,17	127,74	99,1	104,99
Астана қаласы	419	400	479	433	498	37,63	34,29	39,31	32,6	35,77
Алматы қаласы	904	602	589	694	674	47,82	30,84	29,37	32,4	30,70
Шымкент қаласы	419	372	378	400	424	40,94	35,22	34,58	33,7	35,12

Білім берудің қолжетімділігі

2.31 Жоғары біліммен қамтудың жалпы коэффициенті

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	67,0	64,1	62,6	59,1	54,4
оның ішінде:					
ерлер	61,0	58,1	56,3	53,6	49,9
әйелдер	73,2	70,4	69,2	64,9	59,1

Ескерту: Жоғары біліммен қамтудың жалпы коэффициенті техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында (БЖХС-5) және жоғары оқу орындарында (БЖХС 6-8) білім алатын оқушылар санының 18-22 жастағы халықтың жалпы санына қатынасы ретінде анықталады.

2.32 Орта біліммен қамтудың жалпы коэффициент

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	104,6	105,4	104,4	101,0	102,2
оның ішінде:					
ерлер	104,6	105,4	104,3	101,0	102,2
әйелдер	104,6	105,5	104,6	101,1	102,3

Ескерту: Орта біліммен қамтудың жалпы коэффициенті негізгі орта және жалпы орта білім берудің бірінші сатысында (БЖХС 2,3) және техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында (БЖХС-3) оқитын жасына қарамастан оқушылар санының 11-17 жастағы халықтың жалпы санына қатынасы ретінде айқындалады.

2.33 ЖОО-дағы бітірушілердің ондағы оқушылардың жалпы санына шаққандағы үлесі

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	23,6	26,6	26,4	28,0	26,5
оның ішінде:					
ерлер	10,5	11,8	11,9	12,5	11,6
әйелдер	13,1	14,8	14,5	15,5	14,9

2.34 Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарындағы оқушылардың жалпы санына шаққандағы түлектердің үлесі

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	30,4	30,6	29,8	26,4	25,7
оның ішінде:					
ерлер	16,1	16,3	15,6	13,8	13,5
әйелдер	14,3	14,3	14,2	12,6	12,2

2.35 Экология мамандықтары бойынша жоғарғы оқу орнын бітірген мамандар

адам

Мамандықтардың атауы	2019	2020	2021	2022	2023
Экология	988	897	705	711	9
Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі	1 300	1 483	1 183	1 022	2
Су ресурстары және суды пайдалану	298	275	287	220	134
Жерге орналастыру	190	235	220	229	79
Орман ресурстары және орман шаруашылығы	239	290	502	316	-
Экологиялық мамандықтар бойынша барлық түлектер	3 015	3 180	2 897	2 498	224
Жоғары оқу орындары түлектерінің жалпы санындағы экологиялық мамандықтар бойынша бітірушілердің үлесі	2,12	2,07	1,91	1,54	0,14
Анықтама үшін: Жоғары оқу орындарында студенттерді шығару	142 435	153 627	151 679	161 974	157 106

2.36 Зиянды және қауіпті еңбек жағдайында жұмыс істейтін қызметкерлердің саны

адам

	2019	2020	2021	2022	2023
Қызметкерлер саны, барлығы	1 683 146	1 645 247	1 641 593	1 671 149	1 692 214
оның ішінде:					
санитарлық-гигиеналық талаптарға сай келмейтін жағдайларда жұмыс істейтіндер	370 277	366 898	374 987	386 349	410 318
одан:					
шумен дірілдің жоғары деңгейінің жағдайында жұмыс істейтіндер	170 034	169 802	169 438	180 975	187 709
ШРШ-дан асатын, жоғары жұмыс орнының шаңдатылған және газ жайлаған жағдайында жұмыс істейтіндер	120 825	119 666	120 556	128 135	131 389
қолайсыз температуралық режимде	62 799	62 202	61 660	64 571	65 575
ауыр физикалық еңбекпен шұғылданатындар	93 972	94 319	93 647	102 668	107 166
қауіпсіздік талаптарына сай келмейтін жабдықтарда жұмыс істейтіндер	3 561	3 556	4 168	2 121	1 893

2.37 Зиянды және қауіпті еңбек жағдайында жұмыс істейтін қызметкерлердің үлес салмағы

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қызметкерлер саны, барлығы	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
оның ішінде:					
санитарлық-гигиеналық талаптарға сай келмейтін жағдайларда жұмыс істейтіндер	22,0	22,3	22,8	23,1	24,2
одан:					
шумен дірілдің жоғары деңгейінің жағдайында жұмыс істейтіндер	10,1	10,3	10,3	10,8	11,1
ШРШ-дан асатын, жоғары жұмыс орнының шаңдатылған және газ жайлаған жағдайында жұмыс істейтіндер	7,2	7,3	7,3	7,7	7,8
қолайсыз температуралық режимде	3,7	3,8	3,8	3,9	3,9
ауыр дене еңбегімен шұғылданатындар	5,6	5,7	5,7	6,1	6,3
қауіпсіздік талаптарына сай келмейтін жабдықтарда жұмыс істейтіндер	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1

2.38 2023 жылы зиянды және қауіпті еңбек жағдайында жұмыс істейтін қызметкерлердің саны

адам

	Қызметкерлер саны, барлығы	Одан						ауыр дене еңбегімен шұғылданатын жұмыс істейтіндер	қауіпсіздік талаптарына сай келмейтін жабдықтарда жұмыс істейтіндер
		санитарлық-гигиеналық талаптарға (нормаларға) сай келмейтін жағдайда жұмыс істейтіндер		одан зиянды және қауіпті еңбек жағдайларында жұмыс істейтіндер		қолайсыз температуралық режимде			
		жоғары шуыл мен дiрлiдiң деңгейiнде	жұмыс айналасындағы ауаның газдануы мен шаңдануы ШМК-дан жағдайда	жұмыс айналасындағы ауаның газдануы мен шаңдануы ШМК-дан жағдайда	қолайсыз температуралық режимде				
Өнеркәсіп, барлығы	1 692 214	410 318	187 709	131 389	65 575	107 166	1 893		
оның ішінде:									
кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	194 573	103 158	60 842	45 473	16 235	31 100	700		
еңдеу өнеркәсібі	310 557	112 634	57 521	50 469	22 883	19 368	200		
электр энергиясымен, газбен, бұмен, ыстық сумен және ауаны кондициялаумен жабдықтау	99 934	34 753	21 319	12 688	10 645	5 098	116		
Сумен жабдықтау; қалдықтарды жинау, өңдеу және жою, ластануды жою бойынша қызмет	40 512	14 366	6 010	3 930	1 811	4 756	71		
Құрылыс	143 630	18 045	9 642	7 215	4 459	8 296	23		
Көлік және қоймалау	225 351	57 388	24 614	7 432	5 597	31 030	43		
Ақпарат және байланыс	63 091	1 182	372	185	138	136	-		
Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет	49 498	10 432	5 191	829	2 017	1 461	-		
Денсаулық сақтау және халыққа әлеуметтік қызмет көрсету	466 183	53 128	1 051	1 673	649	4 372	740		

2.39 Еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалар кезінде зардап шеккендердің саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалар кезінде зардап шеккендердің саны, барлығы, адам	2 111	2 033	2 133	2 449	2 670
оның ішінде: өлімге әкелгені	190	203	176	205	246
Еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалар кезінде зардап шеккендердің саны, 1000 адамға шаққанда, адам	0,4	0,4	0,4	-	-
оның ішінде: өлімге әкелгені	0,04	0,04	0,03	-	-

2.40 Жазатайым оқиғалар кезінде зардап шеккендердің санын қызмет түріне қарай бөлу

Топтардың атауы	Жалғасы			
	2019			
Қорғаныс күштері	27			
Билік және басқару органдарының басшылары (өкілдері) және барлық деңгейдегі басқармалар, ұйымдардың басшыларын қосқанда	275			
Біліктілігі жоғары деңгейдегі мамандар	176			
Біліктілігі орта деңгейдегі мамандар (қосалқы қызметкерлер)	20			
Ақпарат дайындау, құжаттарды ресімдеу, есеппен және қызмет көрсетумен шұғылданатын қызметкерлер	160			
Қызмет көрсету саласының, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығының, сауда және соған ұқсас қызмет түрлерінің қызметкерлері	23			
Ауыл, орман, аң аулау шаруашылығының, балық өсіру және балық аулау шаруашылығының білікті қызметкерлері	724			
Ірі және шағын өнеркәсіп ұйымдарының, көркем кәсіпшіліктің, құрылыстың, көліктің, байланыстың, геологияның және жер қойнауын барлаудың білікті мамандары	412			
Қондырғылар мен машиналардың операторлары, аппаратшылар, машинистер және слесарь-құрастырушылар	255			
Біліксіз жұмысшылар	39			
	Жалғасы			
Топтардың атауы	2020	2021	2022	2023
Басшылар және мемлекеттік қызметшілер	32	18	20	24
Кәсіби мамандар	180	186	221	253
Техник мамандар және басқа да кәсіби көмекші персонал	153	156	157	171
Әкімшілендіру саласындағы қызметшілер	13	20	8	17
Қызмет көрсету және сауда саласының жұмыскерлері	117	123	146	144
Фермерлер және ауыл мен орман шаруашылығының, балық шаруашылығының және балық аулау жұмысшылары	32	32	32	23
Өнеркәсіп, құрылыс, көлік және басқа тектес қызметтердің жұмысшылары	813	795	1 009	1 245
Өндірістік жабдық операторлары, құрастырушылары және жүргізушілер	361	519	602	514
Біліктілігі жоқ жұмысшылар	302	260	235	255
Басқа топтарға кірмейтін жұмыскерлер	30	24	19	24

2.41 Жазатайым оқиғалар себебінен зардап шеккендердің саны

Жазатайым оқиғалардың себептері	адам				
	2019	2020	2021	2022	2023
Машиналар, механизмдердің және жабдықтардың конструктивтік кемшіліктері	17	13	14	7	19
Ақаулы машиналарды, тетіктерді және жабдықтарды пайдалану	21	6	11	16	16
Технологиялық процестердің бұзылуы	30	22	17	10	14
Көлік құралдарын пайдалану кезінде қауіпсіздік талаптарының сақталмауы	59	34	54	49	42
Жол қозғалысы ережесін бұзу	208	200	165	163	165
Теміржол қозғалысы ережелерінің бұзылуы	2	3	-	1	1
Әуежол қозғалысы ережелерінің бұзылуы	3	-	-	2	-
Сужол қозғалысы ережелерінің бұзылуы	1	-	-	1	-
Өндіріс жұмыстарының қанағаттанарлықсыз ұйымдастырылуы	225	269	266	257	278

Жалғасы

Жазатайым оқиғалардың себептері	2019	2020	2021	2022	2023
Ғимараттардың, құрылыстардың қанағаттанарлықсыз техникалық жай-күйі, аумақтардың ұсталуы, жұмыс орындарының ұйымдастырылуындағы кемшіліктер	27	34	34	44	42
Еңбектің қауіпсіз тәсілдерін оқытудағы кемшіліктер	32	33	41	32	38
Жеке қорғаныш құралдарымен қамтамасыз етілмеуі немесе қолданбауы	20	23	19	18	28
Ұжымдық қорғаныш құралдарымен қамтамасыз етілмеуі	1	4	11	7	6
Еңбек және өндірістік тәртіпті бұзу	26	34	39	40	40
Жұмыс аймағындағы ауаның шамадан тыс тозаңдануы мен газдануы	4	5	10	5	6
Шудың жоғары деңгейі	1	3	1	-	-
Дірілдің жоғары деңгейі	2	1	-	-	1
Иондаушы сәулелердің жоғары деңгейі	-	-	1	-	1
Жұқпалы ауру көздерімен қарым-қатынас	2	1	-	2	-
Адам ағзасына денеге түсетін ауыр салмақтың әсер етуі	6	5	3	6	2
Белгіленген еңбек режимін бұзу	6	4	6	6	1
Еңбекті қорғау және еңбек қауіпсіздігі ережелерін бұзу	306	258	276	234	301
Апат	59	47	63	99	141
Зардап шегушінің дәрекі абайсыздығы	736	733	688	687	775
Өзгелер	66	64	63	106	91

2.42 Жазатайым оқиғалар себебінен өлгендер саны

адам

Жазатайым оқиғалардың себептері	2019	2020	2021	2022	2023
Машиналар, механизмдердің және жабдықтардың конструктивтік кемшіліктері	1	1	1	1	3
Ақаулы машиналарды, тетіктерді және жабдықтарды пайдалану	2	2	-	2	1
Технологиялық процестердің бұзылуы	2	3	3	2	3
Көлік құралдарын пайдалану кезінде қауіпсіздік талаптарының сақталмауы	9	7	10	7	7
Жол қозғалысы ережесін бұзу	25	19	20	26	16
Әуежол қозғалысы ережелерінің бұзылуы	2	2	-	-	-
Теміржол қозғалысы ережелерінің бұзылуы	1	-	-	1	-
Өндіріс жұмыстарының қанағаттанарлықсыз ұйымдастырылуы	18	31	26	32	49
Ғимараттардың, құрылыстардың техникалық қанағаттанарлықсыз жай-күйі, аумақтардың ұсталуы, жұмыс орындарының ұйымдастырылуындағы кемшіліктер	3	5	3	10	2
Еңбектің қауіпсіз тәсілдерін оқытудағы кемшіліктер	2	1	5	4	1
Жеке қорғаныш құралдарымен қамтамасыз етілмеуі немесе қолданбауы	1	1	1	2	3
Еңбек және өндірістік тәртіпті бұзу	7	10	9	8	6
Жұмыс аймағындағы ауаның шамадан тыс тозаңдануы мен газдануы	-	2	1	1	-
Шудың жоғары деңгейі	-	-	-	-	-
Адам ағзасына денеге түсетін ауыр салмақтың әсер етуі	-	-	-	-	-
Белгіленген еңбек режимін бұзу	1	1	-	1	-
Еңбекті қорғау және еңбек қауіпсіздігі ережелерін бұзу	33	42	19	22	32
Апат	12	9	13	13	56
Зардап шегушінің дәрекі абайсыздығы	61	62	61	60	57
Өзгелер	10	5	4	11	9

2.43 Кәсіптік аурулардан зардап шеккендердің саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Кәсіптік ауруларға зардап шеккендердің саны, барлығы, адам	251	237	351	657	662
одан ауру түрлері бойынша ауру оқиғаларының саны:					

	Жалғасы				
	2019	2020	2021	2022	2023
Металдардың уытты әсері	1	-	-	1	3
басқа да органикалық емес заттардың улағыш әсері	15	6	1	3	4
бруцеллез	-	-	-	-	-
Үшкіл нерві невралгиясы	1	-	-	-	-
химиялық заттардың, газдардың, түтіндердің және булардың салдарынан болған бронхит, пневмонит	5	4	22	28	97
Химиялық заттар, газдар, түтіндермен және басқа айдарларда классификацияланбаған заттардан болған жоғарғы тыныс алу жолдарының қабынуы	-	1	15	10	-
Химиялық заттармен, газдармен, түтіндермен : (созылмалы) (диффузиялық) Химиялық заттармен тыныс алу нәтижесінде болған эмфизема, (созылмалы) өкпе фиброзы (подстрый) облитерияланған (созылмалы) бронхит	10	10	38	38	97
Уытты заттар тудырған басқа полиневропатиялар	1	-	-	-	-
тері аурулары: эпидермоз, жұқпалы дерматит, фотодерматит, онехиялар, паранехиялар, улағыш меланодермия, майлы фолликулит	-	-	-	-	-
көмір өндіруші пневмокозиозы	2	4	5	14	1
құрамында кремнийі бар шаңның салдарынан болған пневмокозиоз	53	49	33	89	136
басқа да органикалық шаңның салдарынан болған пневмокозиоз	2	1	1	2	1
Спецификалық, органикалық шаңдардың әсерінен болған тыныс алу жолдары аурулары, (тағы басқаларды биссиноз)	5	1	-	4	-
туберкулезге қатысты пневмокозиоз	-	-	-	-	-
кәсіби бронхит (шаңды, улы-шаңды), обструктивті және обструктивті емес бронхитті қоса	28	39	-	-	-
басқа созылмалы синуситтер	-	-	-	-	-
дірілді ауру	46	36	73	95	65
құлақтың екі жақты нейросонсорлық мүкістігі	50	28	22	33	39
құлақтың аралас кондуктивті екі жақты нейросонсорлық мүкістігі	14	7	20	24	17
қолдардың вегетативті – сенсорлық (ангионевроз) полиневропатиясы	5	1	-	-	-
басқа полиневропатиялар	1	1	1	-	1
коксартроз (ұршық буынының артрозы)	-	-	-	-	-
гонартроз (тізе буынының артрозы)	2	-	-	-	-
басқа артроздар	15	5	15	25	31
мойын бөлімінің омыртқа аралық дискілерінің зақымдануы	-	2	8	1	1
басқа бөліктердің омыртқа аралық дискілерінің зақымдануы	110	85	57	211	60
Басқа айдарларда жіктелмеген басқа дорсопатиялар	1	-	-	-	-
Басқа айдарда жіктелген аурулардың сүйек ұлпасының селдіреуі	-	-	-	-	-
бактериялық және гистологиялық дәлелденген тыныс алу органдарының туберкулезі	7	-	-	-	-
демікпе	9	3	-	-	2
Астматикалық статусы	12	2	-	-	-
басқа да сүйек-буын жүйелерінің және дәнекер тіннің табылған деформациялары	-	-	-	-	-
Серопозитивті ревматоидтық артрит	-	2	-	-	-
Уыттану энцефалопатиясы	-	1	-	-	-
Химия заттары, газдар, түтіндерден болған басқа респираторлы күйлер	-	1	-	-	-
дорсалгия	30	61	200	289	414

2.44 Жол апатынан болған өлім көрсеткіштері

	Өлгендер саны, адам					100000 адамға				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	2 706	2126	2 261	2 715	2 635	14,62	11,34	11,90	13,8	13,2
Абай	43	39	62	86	85	6,67	6,08	9,72	14,1	14,0
Ақмола	107	90	89	150	89	14,53	12,25	12,13	19,1	11,3
Ақтөбе	125	93	153	154	142	14,28	10,48	17,01	16,7	15,2
Алматы	258	232	219	272	272	18,66	16,54	15,36	18,2	17,9

	Өлгендер саны, адам					100000 адамға				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Атырау	73	95	61	75	98	11,41	14,59	9,21	10,9	14,0
Батыс Қазақстан	132	88	84	102	86	20,17	13,36	12,66	14,9	12,4
Жамбыл	217	170	159	209	200	19,26	15,00	13,91	17,2	16,4
Жетісу	156	106	130	126	156	23,56	16,02	19,58	18,0	22,3
Қарағанды	142	145	128	197	160	12,35	12,62	11,16	17,4	14,1
Қостанай	89	95	98	157	109	10,23	10,97	11,39	18,8	13,1
Қызылорда	126	99	120	129	114	15,78	12,25	14,62	15,6	13,6
Маңғыстау	85	84	78	89	113	12,34	11,84	10,67	11,8	14,5
Павлодар	82	67	69	116	84	10,89	8,92	9,22	15,3	11,1
Солтүстік Қазақстан	39	57	48	71	45	7,08	10,45	8,89	13,2	8,5
Түркістан	476	331	359	308	367	23,83	16,32	17,45	14,6	17,2
Ұлытау	38	35	32	34	36	16,74	15,40	14,10	15,4	16,2
Шығыс Қазақстан	93	39	45	91	73	12,76	5,38	6,24	12,4	10,0
Астана қаласы	74	65	93	113	126	6,65	5,57	7,63	8,5	9,0
Алматы қаласы	213	90	96	148	166	11,27	4,61	4,79	6,9	7,6
Шымкент қаласы	138	106	138	88	114	13,48	10,04	12,62	7,5	9,4

2.45 Табыстың біркелкі бөлінбеуі*

пайызбен

	Табысы төмен халық үлесі		Кедейліктің тереңдігі	Кедейліктің өткірлігі	Джини коэффициенті		Халықтың 10 пайыздық ең жоғары және ең төмен табыстары барларының ара қатынасы
	күнкөрістің ең төменгі деңгейінің шамасынан	азық-түлік қоржынының құнынан			10 пайыздық топтар	20 пайыздық топтар	
2019	4,3	0,1	0,7	0,2	0,290	0,275	6,0
2020	5,3	0,2	0,8	0,2	0,291	0,276	5,9
2021	5,2	0,1	0,8	0,2	0,294	0,279	6,0
2022	5,2	0,1	0,8	0,2	0,285	0,271	5,7
2023	5,2	0,2	0,9	0,3	0,290	0,275	6,0

*Бұл жерде және бұдан әрі деректер табыс эквиваленттілігі шәкілін қолдану арқылы алынған.

2.46 Күнкөрістің ең төменгі деңгейінің шамасынан төмен тұтынуға жұмсалған табыстары бар халықтың үлесі

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	4,3	5,3	5,2	5,2	5,2
Абай	10,5	10,2	6,8	5,9	8,0
Ақмола	4,3	5,9	6,4	6,0	5,3
Ақтөбе	3,0	3,5	3,7	4,4	4,2
Алматы	1,0	2,8	3,4	3,8	3,6
Атырау	2,5	3,0	3,3	3,3	2,6
Батыс Қазақстан	3,7	3,9	4,4	4,2	4,3
Жамбыл	4,8	5,8	5,3	5,0	5,2
Жетісу	5,7	5,7	5,7	5,5	7,8
Қарағанды	2,8	3,5	3,7	3,8	3,0
Қостанай	3,4	3,5	3,4	5,0	3,5
Қызылорда	4,9	5,8	5,5	5,0	6,2
Маңғыстау	4,3	5,7	8,6	8,1	7,0
Павлодар	3,8	3,9	3,9	3,9	3,9
Солтүстік Қазақстан	5,6	6,7	5,5	5,7	4,9
Түркістан	10,8	12,2	9,8	9,7	9,0
Ұлытау	1,6	1,3	1,1	2,2	4,9
Шығыс Қазақстан	3,2	4,0	4,6	4,8	4,2
Астана қаласы	1,1	1,5	2,2	1,9	2,4
Алматы қаласы	2,8	4,9	5,2	4,8	5,1
Шымкент қаласы	2,8	5,0	5,5	6,6	6,4

2.47 Күнкөрістің ең төменгі деңгейінің шамасынан төмен тұтынуға жұмсалған табыстары бар қала халқының үлесі

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	2,7	3,7	3,8	4,0	4,1
Абай	6,6	9,5	6,3	5,1	7,9
Ақмола	3,3	4,7	5,7	5,8	5,9
Ақтөбе	2,1	2,3	2,6	3,3	2,7
Алматы	1,8	...	2,7	4,6	3,6
Атырау	...	0,6	0,7	1,5	0,8
Батыс Қазақстан	2,2	2,1	2,4	2,3	2,5
Жамбыл	2,9	3,7	3,1	2,8	2,9
Жетісу	2,7	3,9	2,8	3,5	6,0
Қарағанды	2,6	3,6	3,8	4,0	3,1
Қостанай	2,4	2,1	2,3	3,4	1,8
Қызылорда	3,5	4,0	5,2	4,3	7,0
Маңғыстау	0,5	2,5	2,9	2,4	2,3
Павлодар	3,0	3,3	3,4	3,3	3,3
Солтүстік Қазақстан	4,4	5,1	3,9	3,1	3,5
Түркістан	8,8	9,9	7,6	7,2	5,4
Ұлытау	1,7	1,2	0,9	2,2	4,5
Шығыс Қазақстан	0,6	1,6	2,4	2,4	2,1
Астана қаласы	1,1	1,5	2,2	1,9	2,4
Алматы қаласы	2,8	4,9	5,2	4,8	5,1
Шымкент қаласы	2,8	5,0	5,5	6,6	6,4

2.48 Күнкөрістің ең төменгі деңгейінің шамасынан төмен тұтынуға жұмсалған табыстары бар ауыл халқының үлесі

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	6,6	7,6	7,2	7,3	7,0
Абай	16,4	11,2	7,4	7,3	8,2
Ақмола	5,2	6,9	7,0	6,4	4,6
Ақтөбе	5,0	6,4	6,6	7,4	8,6
Алматы	1,1	3,2	3,5	3,7	3,6
Атырау	4,4	5,9	6,4	5,5	4,9
Батыс Қазақстан	5,4	6,0	6,5	6,6	6,7
Жамбыл	6,1	7,2	6,7	6,6	7,0
Жетісу	7,5	6,7	7,0	7,0	9,3
Қарағанды	3,6	3,1	3,6	2,7	2,3
Қостанай	4,6	5,6	4,9	7,7	6,3
Қызылорда	6,0	7,2	5,7	5,6	5,4
Маңғыстау	6,8	7,9	12,5	12,9	10,9
Павлодар	5,5	5,3	5,1	5,2	5,2
Солтүстік Қазақстан	6,6	8,0	7,0	8,2	6,3
Түркістан	11,3	12,7	10,5	10,5	10,1
Ұлытау	...	2,5	2,9	2,5	6,1
Шығыс Қазақстан	7,7	8,2	9,6	9,5	8,5

2.49 Азық-түлік қоржынының құнынан төмен табыстары бар халық үлесі

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2
Абай	0,2	0,2	0,2	0,1	1,1
Ақмола	0,2	0,3	0,2	0,4	0,5
Ақтөбе	0,1	...	0,1	...	...
Алматы	0,1	0,2	0,1	...	0,4
Атырау	...	...	...	...	...
Батыс Қазақстан	...	0,1	...	...	...
Жамбыл	0,1	...	0,1	...	...
Жетісу	...	...	...	0,2	0,8
Қарағанды	0,4	...	0,4	0,2	0,3
Қостанай	0,2	0,4	0,2	...	0,1
Қызылорда	0,1	...	0,1	...	...
Маңғыстау	0,2	0,7	0,2	0,1	0,3

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Павлодар	0,0	...	0,0	...	...
Солтүстік Қазақстан	0,1	...	0,1	0,2	0,1
Түркістан	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2
Ұлытау	...	...	...	...	0,6
Шығыс Қазақстан	0,5	...	0,5	0,6	0,2
Астана қаласы	...	-	...	...	0,2
Алматы қаласы	0,0	-	0,0	0,2	0,1
Шымкент қаласы	...	-	...	0,1	0,3

2.50 Азық-түлік қоржынының құнынан төмен табыстары бар қала халқының үлесі

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Абай	...	...	...	...	1,5
Ақмола	...	0,2	0,4	0,4	0,6
Ақтөбе	...	...	...	...	...
Алматы	...	...	...	...	...
Атырау	...	...	...	...	...
Батыс Қазақстан	...	...	...	...	...
Жамбыл	...	...	...	...	...
Жетісу	...	...	...	...	...
Қарағанды	0,3	0,5	0,2	0,2	0,4
Қостанай	0,2	...	...	...	...
Қызылорда	...	...	0,1	...	...
Маңғыстау	...	...	...	...	...
Павлодар	...	0,3	...	...	...
Солтүстік Қазақстан	...	0,1	...	0,1	...
Түркістан	0,2	0,2	...	0,1	...
Ұлытау	...	...	...	...	0,6
Шығыс Қазақстан	...	...	...	...	...
Астана қаласы	...	...	0,1	...	0,2
Алматы қаласы	0,0	0,2	0,3	0,2	0,1
Шымкент қаласы	...	...	...	0,1	0,3

2.51 Азық-түлік қоржынының құнынан төмен табыстары бар ауыл халқының үлесі

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3
Абай	0,5	...	0,2	0,2	0,4
Ақмола	0,5	0,5	0,6	0,4	0,4
Ақтөбе	0,3	0,2	...	...	...
Алматы	0,1	0,2	0,2	...	0,4
Атырау	...	...	...	...	...
Батыс Қазақстан	...	...	...	...	...
Жамбыл	0,2	0,1	0,4	...	...
Жетісу	...	...	...	0,4	1,5
Қарағанды	...	0,1	...	0,1	...
Қостанай	0,1	...	0,2	0,1	0,4
Қызылорда	0,2	...	0,1	...	...
Маңғыстау	0,3	0,4	0,8	0,1	0,5
Павлодар	0,1	...	...	...	...
Солтүстік Қазақстан	0,2	0,2	...	0,3	0,1
Түркістан	0,1	0,3	0,3	0,1	0,3
Ұлытау	...	...	...	...	0,6
Шығыс Қазақстан	1,3	0,4	...	1,7	0,7

2.52 Қазақстандағы кедейліктің таралуы

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Өңірлердегі халықтың жалпыреспубликалық халқы санындағы үлесі					
Қазақстан Республикасы	100,0	100,0	100	100,0	100,0
Абай	3,1	3,0	3,1	3,1	3,0
Ақмола	4,0	3,9	3,8	4,0	3,9
Ақтөбе	4,7	4,7	4,8	4,7	4,7
Алматы	6,7	6,6	7,1	7,6	7,7
Атырау	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Батыс Қазақстан	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Жамбыл	6,1	6,0	6,0	6,2	6,1
Жетісу	4,4	4,4	4,0	3,5	3,5
Қарағанды	5,8	5,7	5,7	5,8	5,7
Қостанай	4,7	4,6	4,5	4,2	4,2
Қызылорда	4,1	4,1	4,1	4,0	4,0
Маңғыстау	3,8	3,8	3,9	3,9	3,9
Павлодар	4,0	4,0	3,9	3,8	3,8
Солтүстік Қазақстан	3,0	2,9	2,8	2,7	2,7
Түркістан	10,9	11,0	10,9	10,7	10,7
Ұлытау	1,6	1,6	1,5	1,1	1,1
Шығыс Қазақстан	4,3	4,3	4,0	3,7	3,6
Астана қаласы	6,1	6,3	6,5	6,9	7,2
Алматы қаласы	10,3	10,5	10,6	11,0	11,1
Шымкент қаласы	5,6	5,7	5,8	6,1	6,1
Өңірлердегі кедей халықтың жалпыреспубликалық кедейлердің санындағы үлесі					
Қазақстан Республикасы	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Абай	7,5	5,7	4,1	3,5	4,7
Ақмола	3,9	4,3	4,7	4,6	4,0
Ақтөбе	3,3	3,1	3,4	3,9	3,8
Алматы	1,5	3,6	4,6	5,6	5,4
Атырау	2,0	2,0	2,2	2,2	1,8
Батыс Қазақстан	3,1	2,6	2,9	2,8	2,9
Жамбыл	6,8	6,7	6,1	5,9	6,2
Жетісу	5,8	4,7	4,3	3,7	5,3
Қарағанды	3,8	3,7	4,1	4,1	3,2
Қостанай	3,7	3,1	2,9	4,1	2,8
Қызылорда	4,7	4,5	4,4	3,9	4,8
Маңғыстау	3,8	4,1	6,4	6,0	5,3
Павлодар	3,5	2,9	2,9	2,9	2,8
Солтүстік Қазақстан	3,8	3,6	3,0	2,9	2,5
Түркістан	27,1	25,0	20,6	19,9	18,6
Ұлытау	0,6	0,4	0,3	0,5	1,0
Шығыс Қазақстан	3,2	3,2	3,5	3,4	3,0
Астана қаласы	1,6	1,8	2,8	2,4	3,3
Алматы қаласы	6,6	9,6	10,5	10,0	11,0
Шымкент қаласы	3,6	5,4	6,1	7,7	7,6

2.53 Кедейлік көрсеткіштері

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Кедейлердің үлесі					
Қазақстан Республикасы	4,3	5,3	5,2	5,2	5,2
Абай	10,5	10,2	6,8	5,9	8,0
Ақмола	4,3	5,9	6,4	6,0	5,3
Ақтөбе	3,0	3,5	3,7	4,4	4,2
Алматы	1,0	2,8	3,4	3,8	3,6
Атырау	2,5	3,0	3,3	3,3	2,6
Батыс Қазақстан	3,7	3,9	4,4	4,2	4,3
Жамбыл	4,8	5,8	5,3	5,0	5,2
Жетісу	5,7	5,7	5,7	5,5	7,8
Қарағанды	2,8	3,5	3,7	3,8	3,0
Қостанай	3,4	3,5	3,4	5,0	3,5
Қызылорда	4,9	5,8	5,5	5,0	6,2
Маңғыстау	4,3	5,7	8,6	8,1	7,0

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Павлодар	3,8	3,9	3,9	3,9	3,9
Солтүстік Қазақстан	5,6	6,7	5,5	5,7	4,9
Түркістан	10,8	12,2	9,8	9,7	9,0
Ұлытау	1,6	1,3	1,1	2,2	4,9
Шығыс Қазақстан	3,2	4,0	4,6	4,8	4,2
Астана қаласы	1,1	1,5	2,2	1,9	2,4
Алматы қаласы	2,8	4,9	5,2	4,8	5,1
Шымкент қаласы	2,8	5,0	5,5	6,6	6,4
Кедейліктің тереңділігі					
Қазақстан Республикасы	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9
Абай	1,4	1,6	1,1	0,9	1,9
Ақмола	0,8	1,0	1,2	1,2	0,9
Ақтөбе	0,4	0,6	0,6	0,7	0,8
Алматы	0,2	0,4	0,5	0,5	0,7
Атырау	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2
Батыс Қазақстан	0,5	0,7	0,7	0,8	0,7
Жамбыл	0,6	0,7	0,5	0,5	0,7
Жетісу	0,9	0,9	0,9	0,9	1,2
Қарағанды	0,5	0,7	0,6	0,7	0,6
Қостанай	0,6	0,5	0,5	0,6	0,5
Қызылорда	0,7	0,8	0,7	0,5	0,7
Маңғыстау	1,4	1,6	1,6	1,9	1,6
Павлодар	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6
Солтүстік Қазақстан	0,9	1,2	0,8	0,9	0,6
Түркістан	1,4	1,6	1,3	1,2	1,4
Ұлытау	0,3	0,2	0,2	0,2	1,0
Шығыс Қазақстан	0,7	0,7	0,7	1,1	0,7
Астана қаласы	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5
Алматы қаласы	0,6	0,8	1,0	1,0	0,9
Шымкент қаласы	0,2	0,7	0,9	1,1	1,4
Кедейліктің өткірлігі					
Қазақстан Республикасы	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Абай	0,4	0,4	0,3	0,2	0,7
Ақмола	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3
Ақтөбе	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Алматы	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
Атырау	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Батыс Қазақстан	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
Жамбыл	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Жетісу	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4
Қарағанды	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Қостанай	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Қызылорда	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Маңғыстау	0,5	0,6	0,5	0,6	0,5
Павлодар	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Солтүстік Қазақстан	0,2	0,4	0,2	0,2	0,1
Түркістан	0,3	0,4	0,3	0,2	0,3
Ұлытау	0,1	0,1	0,0	...	0,3
Шығыс Қазақстан	0,3	0,2	0,2	0,4	0,2
Астана қаласы	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2
Алматы қаласы	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2
Шымкент қаласы	0,0	0,2	0,2	0,3	0,4

2.54 2023 жылғы үй шаруашылықтарының көлеміне байланысты табысы төмен халықтың үлесі

	Үй шаруашылықтары, құрамы				
	1 адам	2 адам	3 адам	4 адам	5 және одан көп адам
Халықтың жалпы саны, адам	940 715	2 852 492	3 244 443	3 583 866	9 312 334
табысы төмен халықтың үлесі:					
күнкөрістің ең төменгі деңгейінің шамасынан пайызбен	0,25	0,41	1,52	3,12	10,01
азық-түлік қоржынының құнынан пайызбен	...	0,05	0,08	0,06	0,44

2.55 10 пайыздық (децильдік) халық топтары бойынша халықтың табыс үлесі*

пайызбен

	Децильдік топтар бойынша халық табысының үлесі									
	1 (ең төменгі табыспен)	2	3	4	5	6	7	8	9	10 (ең жоғарғы табыспен)
2019	4,09	5,27	6,07	6,86	7,73	8,78	10,09	11,86	14,83	24,42
2020	4,15	5,27	6,05	6,81	7,67	8,71	10,05	11,90	14,78	24,61
2021	4,22	5,31	6,02	6,75	7,56	8,58	9,92	11,76	14,73	25,15
2022	4,30	5,47	6,14	6,84	7,66	8,65	9,95	11,76	14,68	24,55
2023	4,11	5,38	6,08	6,81	7,68	8,71	10,0	11,86	14,78	24,59

*Бұл жерде және бұдан әрі қалыптасқан табыстар бойынша эквиваленттілік шәкілінсіз.

2.56 2019 жылғы 10 пайыздық (децильдік) халық топтары бойынша халықтың табыс үлесі

пайызбен

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Барлығы
Қазақстан Республикасы	4,09	5,27	6,07	6,86	7,73	8,78	10,09	11,86	14,83	24,42	100,0
Ақмола	3,94	5,29	6,17	7,06	8,01	9,08	10,35	12,16	14,96	22,98	100,0
Ақтөбе	4,66	5,72	6,48	7,35	8,20	9,15	10,30	11,99	14,25	21,90	100,0
Алматы	4,22	5,40	6,20	6,92	7,85	8,94	10,15	11,92	15,18	23,22	100,0
Атырау	5,31	6,43	7,20	7,94	8,56	9,29	10,23	11,57	13,69	19,78	100,0
Батыс Қазақстан	4,61	5,84	6,52	7,31	8,12	9,07	10,28	11,84	14,32	22,09	100,0
Жамбыл	5,03	6,35	6,95	7,56	8,16	8,96	10,01	11,44	13,90	21,64	100,0
Қарағанды	3,64	5,00	5,97	6,96	7,97	8,99	10,35	12,02	14,87	24,23	100,0
Қостанай	4,63	5,95	6,77	7,49	8,33	9,32	10,28	11,66	14,14	21,43	100,0
Қызылорда	4,90	6,18	6,88	7,58	8,37	9,14	10,14	11,54	13,78	21,49	100,0
Маңғыстау	5,48	7,17	7,68	8,23	8,83	9,56	10,44	11,54	13,41	17,66	100,0
Павлодар	4,01	5,42	6,42	7,35	8,24	9,31	10,39	12,02	14,66	22,18	100,0
Солтүстік Қазақстан	3,54	4,94	5,99	6,94	8,02	9,16	10,45	12,15	15,32	23,49	100,0
Түркістан	5,56	6,94	7,60	8,29	8,89	9,61	10,46	11,53	13,28	17,84	100,0
Шығыс Қазақстан	3,52	4,54	5,50	6,57	7,68	8,99	10,57	12,71	15,68	24,24	100,0
Астана қаласы	5,06	6,07	6,70	7,38	8,28	9,19	10,29	11,91	14,12	21,00	100,0
Алматы қаласы	3,61	5,16	6,11	7,07	7,97	9,13	10,41	12,27	15,12	23,15	100,0
Шымкент қаласы	5,47	6,59	7,27	8,05	8,81	9,73	10,86	12,11	13,71	17,40	100,0

2.57 2020 жылғы 10 пайыздық (децильдік) халық топтары бойынша халықтың табыс үлесі

пайызбен

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Барлығы
Қазақстан Республикасы	4,15	5,27	6,05	6,81	7,67	8,71	10,05	11,90	14,78	24,61	100,0
Ақмола	3,88	5,22	6,15	7,11	8,11	9,13	10,40	12,16	14,84	23,00	100,0
Ақтөбе	4,57	5,50	6,26	7,14	8,04	9,15	10,36	12,27	14,91	21,80	100,0
Алматы	4,18	5,35	6,07	6,89	7,73	8,82	10,19	11,95	15,08	23,74	100,0
Атырау	5,36	6,45	7,20	7,93	8,64	9,48	10,54	11,70	13,86	18,84	100,0
Батыс Қазақстан	4,76	5,96	6,68	7,38	8,20	9,28	10,48	12,06	14,40	20,80	100,0
Жамбыл	5,05	6,37	7,07	7,66	8,35	9,07	10,08	11,39	13,86	21,10	100,0
Қарағанды	3,58	4,77	5,73	6,82	7,91	9,11	10,51	12,06	15,00	24,51	100,0
Қостанай	4,57	5,63	6,41	7,23	8,11	9,11	10,24	11,74	14,13	22,83	100,0
Қызылорда	4,94	6,09	6,85	7,72	8,48	9,39	10,43	11,95	14,16	19,99	100,0
Маңғыстау	5,41	7,29	7,81	8,18	8,73	9,43	10,37	11,60	13,49	17,69	100,0
Павлодар	3,83	5,22	6,12	6,93	7,89	8,98	10,35	12,07	14,95	23,66	100,0
Солтүстік Қазақстан	3,47	4,88	5,98	6,85	7,94	9,15	10,55	12,50	15,37	23,31	100,0
Түркістан	5,64	6,89	7,44	8,08	8,73	9,42	10,32	11,54	13,37	18,57	100,0
Шығыс Қазақстан	3,60	4,51	5,36	6,40	7,53	8,87	10,46	12,51	15,77	24,99	100,0
Астана қаласы	5,34	6,29	6,75	7,44	8,17	9,05	10,28	11,80	13,97	20,91	100,0
Алматы қаласы	3,45	4,75	5,73	6,72	7,74	8,96	10,38	12,33	15,64	24,30	100,0
Шымкент қаласы	5,50	6,82	7,38	7,98	8,71	9,52	10,53	11,81	13,75	18,00	100,0

2.58 2021 жылғы 10 пайыздық (децильдік) халық топтары бойынша халықтың табыс үлесі

пайызбен

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Барлығы
Қазақстан Республикасы	4,22	5,31	6,02	6,75	7,56	8,58	9,92	11,76	14,73	25,15	100,0
Ақмола	3,96	5,1	6,09	7,05	8,03	9,07	10,39	12,06	14,73	23,52	100,0
Ақтөбе	4,54	5,27	5,83	6,78	7,8	8,82	10,29	12,23	14,75	23,7	100,0
Алматы	4,32	5,45	6,22	6,96	7,71	8,83	10,14	12,07	15,06	23,25	100,0

Жалғасы

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Барлығы
Атырау	5,39	6,32	6,99	7,65	8,36	9,22	10,18	11,67	13,86	20,36	100,0
Батыс Қазақстан	4,89	6,04	6,61	7,26	8,1	8,99	10,24	11,77	14,2	21,91	100,0
Жамбыл	5,38	6,59	7,15	7,66	8,23	9,00	10,03	11,35	13,86	20,74	100,0
Қарағанды	3,65	4,83	5,73	6,7	7,8	8,93	10,22	12,03	14,91	25,19	100,0
Қостанай	4,41	5,76	6,65	7,45	8,25	9,14	10,19	11,78	14,06	22,31	100,0
Қызылорда	5,00	6,28	7,00	7,73	8,43	9,15	10,03	11,46	13,75	21,17	100,0
Маңғыстау	5,40	7,10	7,70	8,20	8,90	9,50	10,50	11,70	13,30	17,80	100,0
Павлодар	3,98	4,95	5,71	6,54	7,48	8,65	10	11,87	14,91	25,92	100,0
Солтүстік Қазақстан	3,59	5,1	5,99	6,9	7,91	8,98	10,34	12,13	15,16	23,91	100,0
Түркістан	5,53	6,92	7,53	8,15	8,77	9,51	10,25	11,28	13,11	18,95	100,0
Шығыс Қазақстан	3,73	4,6	5,5	6,45	7,55	8,77	10,3	12,31	15,47	25,31	100,0
Астана қаласы	4,71	5,79	6,47	7,25	8,07	9,04	10,24	11,78	14,38	22,27	100,0
Алматы қаласы	3,4	4,74	5,65	6,55	7,55	8,74	10,17	12,36	15,52	25,32	100,0
Шымкент қаласы	5,67	7,1	7,6	8,15	8,61	9,37	10,25	11,47	13,49	18,28	100,0

2.59 2022 жылғы 10 пайыздық (децильдік) халық топтары бойынша халықтың табыс үлесі

пайызбен

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Барлығы
Қазақстан Республикасы	4,30	5,47	6,14	6,84	7,66	8,65	9,95	11,76	14,68	24,55	100,0
Абай	4,88	5,77	6,46	7,20	7,87	8,73	10,25	12,14	15,05	21,67	100,0
Ақмола	4,03	5,30	6,22	7,09	8,07	9,09	10,28	12,09	14,82	23,01	100,0
Ақтөбе	4,39	5,18	5,84	6,69	7,64	8,77	10,29	12,01	14,62	24,58	100,0
Алматы	4,72	5,79	6,30	7,03	7,78	8,66	9,90	11,74	14,45	23,64	100,0
Атырау	5,40	6,48	7,20	7,85	8,53	9,23	10,21	11,64	13,44	20,03	100,0
Батыс Қазақстан	5,02	6,41	6,93	7,57	8,27	9,27	10,47	12,15	14,44	19,47	100,0
Жамбыл	5,55	6,61	7,10	7,56	8,18	8,88	9,93	11,48	14,05	20,67	100,0
Жетісу	4,55	6,11	6,32	7,31	7,67	8,72	9,98	11,96	15,16	22,24	100,0
Қарағанды	3,50	4,90	5,74	6,66	7,70	8,85	10,24	12,14	14,94	25,33	100,0
Қостанай	4,48	5,62	6,57	7,48	8,43	9,41	10,58	11,99	14,30	21,15	100,0
Қызылорда	5,02	6,23	6,93	7,72	8,39	9,31	10,27	11,75	13,89	20,48	100,0
Маңғыстау	5,39	7,27	7,89	8,44	8,89	9,59	10,36	11,40	13,26	17,51	100,0
Павлодар	4,38	5,31	5,90	6,64	7,55	8,73	10,29	11,90	14,67	24,62	100,0
Солтүстік Қазақстан	3,79	5,17	6,14	7,16	8,15	9,26	10,47	11,97	14,77	23,12	100,0
Түркістан	5,27	6,60	7,28	8,00	8,62	9,41	10,28	11,50	13,46	19,58	100,0
Ұлытау	4,09	5,01	5,57	6,27	8,39	8,96	10,31	12,87	15,84	22,70	100,0
Шығыс Қазақстан	3,39	4,40	5,49	6,49	7,66	9,06	10,66	12,70	15,67	24,48	100,0
Астана қаласы	4,75	5,88	6,46	7,21	8,02	9,07	10,42	12,11	14,78	21,32	100,0
Алматы қаласы	3,50	4,87	5,73	6,65	7,58	8,75	10,18	12,13	15,34	25,26	100,0
Шымкент қаласы	5,44	7,06	7,62	8,17	8,72	9,21	10,03	11,42	13,45	18,89	100,0

2.60 2023 жылғы 10 пайыздық (децильдік) халық топтары бойынша халықтың табыс үлесі

пайызбен

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Барлығы
Қазақстан Республикасы	4,11	5,38	6,08	6,81	7,68	8,71	10,00	11,86	14,78	24,59	100,00
Абай	4,17	5,55	6,34	7,07	7,95	9,07	10,02	12,01	15,02	22,80	100,00
Ақмола	3,99	5,26	6,15	6,99	7,97	9,07	10,47	12,31	14,92	22,87	100,00
Ақтөбе	4,37	5,33	5,89	6,73	7,61	8,85	10,32	12,13	14,59	24,18	100,00
Алматы	4,92	6,19	6,79	7,40	8,08	9,04	10,13	11,68	14,47	21,30	100,00
Атырау	5,57	6,45	7,10	7,72	8,39	9,16	10,12	11,34	13,73	20,42	100,00
Батыс Қазақстан	4,94	6,34	6,95	7,62	8,40	9,32	10,31	11,70	13,65	20,77	100,00
Жамбыл	4,87	6,06	6,59	7,10	7,87	8,95	10,19	11,78	14,58	22,01	100,00
Жетісу	3,96	5,06	5,89	6,83	7,70	8,91	10,23	12,07	14,98	24,37	100,00
Қарағанды	3,64	4,90	5,90	6,82	7,83	8,99	10,38	12,25	15,02	24,27	100,00
Қостанай	4,19	5,54	6,47	7,28	8,16	9,06	10,24	11,80	14,10	23,16	100,00
Қызылорда	4,89	6,30	7,15	7,78	8,45	9,23	10,20	11,70	14,18	20,12	100,00
Маңғыстау	5,52	7,55	8,00	8,44	8,98	9,58	10,35	11,39	13,03	17,16	100,00
Павлодар	4,13	5,05	5,77	6,69	7,59	8,72	9,95	11,88	14,59	25,63	100,00
Солтүстік Қазақстан	3,72	5,12	6,13	7,07	7,90	8,91	10,26	11,85	14,60	24,44	100,00
Түркістан	5,09	6,49	7,17	7,77	8,48	9,26	10,18	11,54	13,82	20,20	100,00
Ұлытау	3,27	4,61	5,45	6,32	7,30	8,36	10,00	12,75	15,92	26,02	100,00
Шығыс Қазақстан	3,73	4,71	5,58	6,74	8,03	9,28	10,68	12,78	15,87	22,60	100,00
Астана қаласы	4,24	5,41	6,24	6,93	7,78	8,85	10,02	11,61	14,29	24,63	100,00
Алматы қаласы	3,43	4,83	5,88	6,97	8,18	9,40	10,66	12,44	15,10	23,11	100,00
Шымкент қаласы	5,12	6,96	7,54	8,00	8,52	9,17	10,08	11,40	13,65	19,56	100,00

2.61 Тұрғын үй қорын көркейту

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Жабдықталған барлық тұрғын үй қоры жалпы ауданының үлес салмағы:					
сумен жабдықтау	98	98	98	98,2	98,3
кәрізбен	70	71	73	74,0	76,1
орталық жылумен	42	42	43	43,9	45,1
газбен	87	87	87	85,7	85,2
орталықтан ыстық сумен жабдықталған	36	37	37	37,7	38,4
ваннамен немесе су себезгімен	42	43	43	44,2	45,7
жерге қойылатын электр плитасымен	11	12	12	13,2	13,7
Жабдықталған қалалық тұрғын үй қоры жалпы ауданының үлес салмағы:					
сумен жабдықтау	100	100	100	99,7	99,7
кәрізбен	88	88	89	89,8	90,5
орталық жылумен	63	64	64	65,1	66,4
газбен	82	81	81	79,5	79,0
орталықтан ыстық сумен жабдықталған	56	56	56	56,7	57,5
ваннамен немесе су себезгімен	63	63	62	63,2	64,4
жерге қойылатын электр плитасымен	17	17	18	19,4	20,0
Жабдықталған ауылдық тұрғын үй қоры жалпы ауданының үлес салмағы:					
сумен жабдықтау	96	96	96	95,4	95,6
кәрізбен	40	41	42	44,5	48,8
орталық жылумен	4	4	4	4,3	4,6
газбен	97	97	97	97,2	97,1
орталықтан ыстық сумен жабдықталған	2	2	2	2,1	2,1
ваннамен немесе су себезгімен	7	7	8	8,6	10,3
жерге қойылатын электр плитасымен	2	2	2	1,6	1,8

2.62 Орталықтандырылмаған сумен жабдықтау объектілерінің ауыз су сапасы*

нормаға сәйкес келмейтін, сынама судың үлес салмағы, пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Санитарлық-химиялық көрсеткіштер бойынша					
Қазақстан Республикасы	14,7	14,0	10,0	13,0	8,7
Абай	-	-	-	-	1,2
Ақмола	36,2	27,3	23,3	38,2	0,0
Ақтөбе	12,2	4,2	0,	0,0	1,3
Алматы	0	0	2,5	11,9	5,1
Атырау	0	0	0,0	0,0	0,0
Батыс Қазақстан	18,1	27,4	2,1	22,7	9,1
Жамбыл	-	0	43,2	0,0	0,0
Жетісу	-	-	-	-	1,6
Қарағанды	11,1	5,6	24,5	12,1	5,0
Қостанай	14,6	9,2	7,5	15,1	12,6
Қызылорда	20	10,0	8,1	0,0	31,8
Маңғыстау	7,2	9,1	50,0	9,4	18,5
Павлодар	28,7	13,9	5,6	4,8	5,2
Солтүстік Қазақстан	7,5	23,6	10,2	24,5	9,8
Түркістан	2,6	-	7,2	8,3	3,6
Ұлытау	-	-	-	...	2,9
Шығыс Қазақстан	2,6	6,8	7,7	22,5	1,5
Астана қаласы	-	0	0,0	0,0	0,0
Алматы қаласы	-	0	0,0	0,0	0,0
Шымкент қаласы	-	0	0,0	0,0	0,0
Микробиологиялық көрсеткіштер бойынша					
Қазақстан Республикасы	8,7	7,4	5,8	6,3	4,3
Абай	-	-	-	-	0,6
Ақмола	14,0	0,38	18,5	7,0	0,0
Ақтөбе	14,4	5,6	0,0	0,0	0,0
Алматы	0	0	3,6	5,3	3,1
Атырау	-	0	0,0	0,0	0,0
Батыс Қазақстан	13,8	0	5,2	20,7	11,8
Жамбыл	-	0	5,4	0,0	0,0
Жетісу	-	-	-	...	0,0
Қарағанды	5,4	0,7	18,5	0,0	0,0

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Қостанай	5,9	7,6	0,0	9,5	5,7
Қызылорда	-	10,0	4,5	0,0	0,0
Маңғыстау	0	9,1	0,0	0,0	0,0
Павлодар	21,2	15,1	2,6	1,4	1,9
Солтүстік Қазақстан	2,4	2,3	2,1	1,4	1,0
Түркістан	2,9	8,1	3,7	5,1	2,2
Ұлытау	-	-	-	...	4,0
Шығыс Қазақстан	-	14,0	6,1	14,2	9,9
Астана қаласы	-	0	2,3	0,0	0,0
Алматы қаласы	-	11,2	0	0,0	12,5
Шымкент қаласы	-	0,0	0,0	0,0	0,0

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі Санитариялық-эпидемиологиялық бақылау комитетінің деректері бойынша.

2.63 Орталықтандырылған сумен жабдықтау объектілерінің ауыз су сапасы

нормаға сәйкес келмейтін, су құбырындағы сынама судың үлес салмағы, пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Санитарлық-химиялық көрсеткіштер бойынша					
Қазақстан Республикасы	4,2	5,7	5,2	4,2	3,1
Абай	-	-	-	-	0,6
Ақмола	17,7	15,2	17,2	16,7	38,1
Ақтөбе	2,4	2,9	0,0	2,4	2,4
Алматы	2,4	5,3	6,6	3,3	1,8
Атырау	4,8	2,5	5,8	6,5	3,0
Батыс Қазақстан	11,3	11,0	0,8	11,5	8,6
Жамбыл	0,2	5,1	2,3	3,6	1,2
Жетісу	-	-	-	...	5,8
Қарағанды	0,5	0,1	9,0	1,2	1,4
Қостанай	2,9	4,5	0,2	3,2	4,8
Қызылорда	13,7	11,5	9,8	8,2	2,8
Маңғыстау	3,6	5,6	14,0	5,8	8,0
Павлодар	9,4	11,7	3,2	5,1	5,8
Солтүстік Қазақстан	1,2	5,0	6,5	1,6	1,0
Түркістан	2,3	6,2	2,3	2,3	1,4
Ұлытау	-	-	-	...	0,4
Шығыс Қазақстан	0,9	1,3	2,7	2,7	2,9
Астана қаласы	2,3	1,9	0,0	5,9	5,4
Алматы қаласы	0	0	0,0	0,0	0,0
Шымкент қаласы	1,0	0,3	1,9	3,2	1,8
Микробиологиялық көрсеткіштер бойынша					
Қазақстан Республикасы	2,2	3,0	2,4	2,4	1,5
Абай	-	-	-	-	0,4
Ақмола	9,5	9,6	6,5	8,5	15,8
Ақтөбе	1,4	0,1	0,0	1,3	0,2
Алматы	4,1	5,7	3,9	4,7	1,1
Атырау	1,6	2,5	1,6	2,7	1,5
Батыс Қазақстан	5,4	5,8	2,5	5,5	5,2
Жамбыл	1,8	1,9	1,5	3,3	0,5
Жетісу	-	-	-	...	7,7
Қарағанды	0,1	0,01	5,3	0,2	0,0
Қостанай	0,5	1,8	0,1	1,9	1,0
Қызылорда	7,1	3,5	2,6	9,0	0,7
Маңғыстау	0,8	1,2	5,5	1,7	0,7
Павлодар	4,5	7,9	1,0	3,1	2,9
Солтүстік Қазақстан	1,2	0,1	5,4	0,2	0,6
Түркістан	2,5	4,0	0,3	2,4	1,3
Ұлытау	-	-	-	...	0,0
Шығыс Қазақстан	1,6	2,8	2,5	5,4	4,8
Астана қаласы	0	0,6	2,0	1,0	1,4
Алматы қаласы	1,2	1,0	0,2	0,4	0,2
Шымкент қаласы	1,0	0,6	0,1	0,2	0,7

2.64 Ауыз судың сапасы*

бірлік

	2019	2020	2021	2022	2023
Орталықтандырылған сумен жабдықтау жүйелердегі тазартылған су					
Сынамалардың жалпы саны	63 401	63 504	66 684	65 622	95 814
Елдегі белгіленген стандарттардан асатын сынамалардың саны	2 027	2 769	2 611	2 137	2 221
одан:					
микробиологиялықкөрсеткіштер бойынша	767	1 786	1 007	859	755
химиялық көрсеткіштер бойынша	1 260	983	1 604	1 278	1 466
Елдегі белгіленген стандарттардан асатын сынамалардың үлесі, пайызбен	3,1	4,3	3,9	3,2	2,3
Орталықтандырылмаған сумен жабдықтау объектілері					
Сынамалардың жалпы саны	14 193	8 103	10 666	7 304	10 562
Елдегі белгіленген стандарттардан асатын сынамалардың саны	1 663	894	854	697	692
одан:					
микробиологиялықкөрсеткіштер бойынша	620	277	298	232	225
химиялық көрсеткіштербойынша	1 043	617	556	465	467
Елдегі белгіленген стандарттардан асатын сынамалардың үлесі пайызбен	11,7	11,0	8,0	9,5	6,5

*Қазақстан Республикасы денсаулық сақтау министрлігінің «Қоғамдық денсаулық сақтау ұлттық орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорының «Санитариялық-эпидемиологиялық сараптама және мониторинг ғылыми-практикалық орталығы» филиалының деректері бойынша.

2.65 Қазақстан Республикасында халықтың сумен жабдықтау және су бұру қызметтерімен қамтамасыз етілуі

	2019	2020	2021	2022	2023
Халықтың сумен жабдықтау қызметтеріне қол жеткізуі, оның ішінде					
қалаларда	97,2	97,5	98,1	98,4	98,9
ауылдарда(АЕМ)	64,3	90,1	93	94,8	96,6
Халықты орталықтандырылған сумен қамтамасыз ету, оның ішінде					
қалаларда	97,2	97,5	98,1	98,4	99
ауылдарда (АЕМ)	64,3	88,1	90,4	92,1	92,3
Халықтың орталықтандырылған су бұру жүйелеріне, оның ішінде					
қалаларда	...	...	...	...	...
ауылдарда(АЕМ)	...	...	...	...	...
Халықты Ағынды суларды тазартумен қамту, оның ішінде					
қалаларда	70,5	70,5	75,7	77,1 ¹	77,2
ауылдарда(АЕМ)	8,8	...	...	...	...

*Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі деректері бойынша.

¹Республикалық маңызы бар қалаларда және облыс орталықтарында халықты ағынды суларды тазартумен қамту.

2.66 Сумен жабдықтау қызметтеріне халықтың қолжетімділігі

халықтың жалпы санына пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы					
қалаларда:	97,2	97,5	98,1	98,4	98,9
ауылдарда	64,3	90,1	93	94,8	96,6
Абай облысы					
қалаларда:	-	-	-	92,8	92,8
ауылдарда	-	-	-	90,6	92,9
Ақмола облысы					
қалаларда:	97,8	98,8	95,1	95,3	97,2
ауылдарда	60,1	88,8	89,3	93	95,2
Ақтөбе облысы					
қалаларда:	99,2	99,5	99,6	100	100
ауылдарда	56,5	88,8	91,3	95	97
Алматы облысы					
қалаларда:	96,8	98,4	99,5	99,9	100
ауылдарда	89,2	98,3	99,1	99,3	99,3
Атырау облысы					

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
қалаларда:	100	100	100	100	100
ауылдарда	83,5	98,5	99,0	99,3	99,6
Батыс Қазақстан облысы					
қалаларда:	95,9	96,9	97,8	100	100
ауылдарда	50,0	88,0	89,8	92,0	95
Жамбыл облысы					
қалаларда:	88,0	88,9	91,0	92	97,5
ауылдарда	66,9	82,2	88,8	92	94,9
Жетісу облысы					
қалаларда:	-	-	-	100	100
ауылдарда	-	-	-	98,8	98,9
Қарағанды облысы					
қалаларда:	97,0	98,0	98,5	98,5	98,8
ауылдарда	62,0	90,8	91,8	92,9	93,6
Қостанай облысы					
қалаларда:	97,6	97,8	98,0	98,2	98,6
ауылдарда:	31,4	64,7	97,8	80,4	86,7
Қызылорда облысы					
қалаларда:	95,0	98,0	100	100	100
ауылдарда:	76,5	97,6	97,8	98,1	98,5
Маңғыстау облысы					
қалаларда:	100	100	100	100	100
ауылдарда:	75,4	92,2	96,2	100	100
Павлодар облысы					
қалаларда:	93,0	94,5	95,0	96	97
ауылдарда:	31,0	88,4	94	95,1	98,1
Солтүстік Қазақстан					
қалаларда:	100,0	100	100	100	100
ауылдарда:	59,5	82,1	83,5	85	88,3
Түркістан облысы					
қалаларда:	96,5	97,9	99,4	99,4	99,8
ауылдарда:	75,1	92,1	93,3	94,3	97,3
Ұлытау					
қалаларда:	-	-	-	100,	100
ауылдарда:	-	-	-	95,1	97,2
Шығыс Қазақстан облысы					
қалаларда:	98,2	98,6	98,1	99,7	99,9
ауылдарда:	56,0	81,4	93	95,5	97
Астана қаласы					
қалаларда:	95,4	96,5	98,1	98,9	99
Алматы қаласы					
қалаларда:	98,0	98,3	98,5	99	99,3
Шымкент қаласы					
қалаларда:	94,7	95,6	98,0	98,5	98,5

2.67 Халықты орталықтандырылған сумен қамтамасыз ету

халықтың жалпы санына пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы					
қалаларда:	97,2	97,5	98,1	98,4	99
ауылдарда:	64,3	88,1	90,4	92,1	92,3
Абай облысы					
қалаларда:	-	-	-	92,8	92,8
ауылдарда:	-	-	-	79	82
Ақмола облысы					
қалаларда:	97,8	98,8	95,1	95,3	97,8
ауылдарда:	60,1	82,7	82,9	86,7	88
Ақтөбе облысы					
қалаларда:	99,2	99,5	99,6	100	98,7
ауылдарда:	56,5	88,8	90,1	92,3	94
Алматы облысы					
қалаларда:	98,5	98,4	99,5	99,9	100
ауылдарда:	89,2	98,3	99,1	99,3	99,3
Атырау облысы					
қалаларда:	100	100	100	100	100
ауылдарда:	83,5	98,5	99,0	99,3	99,3

	Жалғасы				
	2019	2020	2021	2022	2023
Батыс Қазақстан облысы					
қалаларда:	95,9	96,9	97,8	100	100
ауылдарда:	50,0	88,0	89,5	90,7	93,6
Жамбыл облысы					
қалаларда:	88,0	88,9	91,0	92	97,5
ауылдарда:	66,9	82,2	88,8	92	94,6
Жетісу облысы					
қалаларда:	-	-	-	100	100
ауылдарда:	-	-	-	98,8	98,9
Қарағанды облысы					
қалаларда:	97,0	98,0	98,5	98,5	98,8
ауылдарда:	62,0	90,8	91,8	92,9	91,7
Қостанай облысы					
қалаларда:	97,6	97,8	98,0	98,2	98,6
ауылдарда:	31,4	63,1	64,7	69,9	74
Қызылорда облысы					
қалаларда:	95,0	98,0	100	100	100
ауылдарда:	76,5	97,3	97,8	98,1	98,3
Маңғыстау облысы					
қалаларда:	100	100	100	100	100
ауылдарда:	75,4	92,2	96,2	99,3	99,9
Павлодар облысы					
қалаларда:	93,0	94,5	95	96	97
ауылдарда:	31,0	82,4	88	89,3	92,1
Солтүстік Қазақстан					
қалаларда:	100	100	100	100	100
ауылдарда:	59,5	51,9	49,9	57	60,3
Түркістан облысы					
қалаларда:	96,5	97,9	99,4	99,4	99,8
ауылдарда:	75,1	92,1	93,3	94,3	97,3
Ұлытау облысы					
қалаларда:	-	-	-	100	100
ауылдарда:	-	-	-	95,1	95,1
Шығыс Қазақстан облысы					
қалаларда:	98,2	98,6	99,1	99,7	99,9
ауылдарда:	56,0	77,9	87,2	89,5	90,7
Астана қаласы	95,4	96,5	98	98,9	100
Алматы қаласы	98,0	98,3	98,5	99	99,3
Шымкент қаласы	94,7	95,6	98	98,5	99

2.68 Халықты ағынды суларды тазартумен қамту

халықтың жалпы санына пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы					
қалаларда:	70,5	70,5	75,7	77,1	68,6
ауылдарда:	8,8	...	...	...	5,0
Абай облысы					
қалаларда:	-	-	-	67,7	37,6
ауылдарда:	-	-	-	...	3,0
Ақмола облысы					
қалаларда:	72,1	72,1	79,1	100	79,0
ауылдарда:	14,7	...	...	...	8,8
Ақтөбе облысы					
қалаларда:	95,3	67,4	95,6	100	92,8
ауылдарда:	6,6	...	...	...	0,0
Алматы облысы					
қалаларда:	95,1	95,1	55,9	100	72,0
ауылдарда:	6,3	...	...	...	3,0
Атырау облысы					
қалаларда:	37,2	37,2	54,1	65,9	66,8
ауылдарда:	9,5	...	...	...	0,0
Батыс Қазақстан облысы					
қалаларда:	91,2	91,2	91,2	91,5	94,7
ауылдарда:	0,0	...	...	...	0,0
Жамбыл облысы					

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
қалаларда:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ауылдарда:	0,0	...	...	...	0,0
Жетісу облысы					
қалаларда:	-	-	-	58	44,4
ауылдарда:	-	-	-	...	...
Қарағанды облысы					
қалаларда:	66,0	66,0	72,9	74,2	71,0
ауылдарда:	20,9	...	...	...	20,6
Қостанай облысы					
қалаларда:	100	100	94,8	0,0	37,2
ауылдарда:	17,1	...	...	...	8,7
Қызылорда облысы					
қалаларда:	48,9	48,9	55,0	57	40,0
ауылдарда:	0,4	...	...	...	1,2
Маңғыстау облысы					
қалаларда:	93,1	93,1	93,1	100	94,0
ауылдарда:	3,8	...	...	...	0,0
Павлодар облысы					
қалаларда:	87,0	76,1	88,0	88,5	89,0
ауылдарда:	5,3	...	...	...	0,0
Солтүстік Қазақстан					
қалаларда:	84,0	74,4	74,4	86,4	74,4
ауылдарда:	0,6	...	...	...	0,6
Түркістан облысы					
қалаларда:	25,7	25,7	33,2	27,9	37,9
ауылдарда:	9,4	...	...	...	8,7
Ұлытау облысы					
қалаларда:	-	-	-	86,2	56,1
ауылдарда:	-	-	-	...	0,0
Шығыс Қазақстан облысы					
қалаларда:	72,0	72,0	74,0	80,7	80,5
ауылдарда:	30,1	...	...	...	30,6
Астана қаласы	91,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Алматы қаласы	80,0	80,0	92,5	92,5	85,7
Шымкент қаласы	60,7	50,2	54,0	60	65,0

*Ескерту: Республикалық маңызы бар қалаларда және облыс орталықтарында халықты ағынды суларды тазартумен қамту жөніндегі деректер.

2.69 Респонденттердің ауыз судың сапасымен қанағаттануы туралы пікірі

	Респонденттердің барлығы	2019					2020					пайызбен
		қанағаттанған дәр	ішінара қанағаттанған дәр	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар	қанағаттанған дәр	ішінара қанағаттанған дәр	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар			
		дәр	дәр	дәр	дәр	дәр	дәр	дәр	дәр			
Қазақстан Республикасы	100,0	42,7	46,2	11,0	0,1	47,1	42,5	10,0	0,4			
Ақмола	100,0	35,7	42,0	22,3	...	45,4	33,5	20,4	0,7			
Ақтөбе	100,0	31,9	61,3	6,7	0,1	15,8	81,7	2,5	-			
Алматы	100,0	62,8	33,3	3,8	0,1	73,6	22,9	2,2	1,3			
Атырау	100,0	54,1	37,2	8,7	...	65,9	29,3	2,3	2,5			
Батыс Қазақстан	100,0	42,9	45,1	11,6	0,4	46,4	40,0	13,2	0,4			
Жамбыл	100,0	74,7	24,4	0,9	...	79,3	16,7	3,8	0,2			
Қарағанды	100,0	18,5	54,0	27,2	0,3	19,9	48,7	31,1	0,3			
Қостанай	100,0	19,2	57,5	23,3	...	24,0	60,6	15,2	0,2			
Қызылорда	100,0	70,2	29,4	0,2	0,2	65,3	31,5	2,4	0,8			
Маңғыстау	100,0	47,6	50,4	2,0	...	55,2	42,3	2,5	-			
Павлодар	100,0	33,1	60,8	6,1	...	44,4	46,2	9,3	0,1			
Солтүстік Қазақстан	100,0	42,7	46,2	11,0	0,1	31,7	55,6	12,7	-			
Түркістан	100,0	35,7	42,0	22,3	...	62,8	36,3	0,9	-			
Шығыс Қазақстан	100,0	31,9	61,3	6,7	0,1	55,4	37,0	7,5	0,1			
Астана қаласы	100,0	62,8	33,3	3,8	0,1	31,0	56,5	12,0	0,5			
Алматы қаласы	100,0	54,1	37,2	8,7	...	22,7	60,0	17,3	-			
Шымкент қаласы	100,0	42,9	45,1	11,6	0,4	79,5	19,7	0,2	0,6			
										Жалғасы		
		2021										
	Қанағаттанғандар	ішінара қанағаттанғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар						
Қазақстан Республикасы	44,1	46,5	9,1	0,3	0,8							
Ақмола	42,6	35,1	21,5	0,2	0,2							
Ақтөбе	11,1	84,4	4,3	1,2	1,2							
Алматы	74,6	21,2	3,0	0,4	0,4							
Атырау	66,5	28,6	4,5	0,2	0,2							
Батыс Қазақстан	41,2	53,1	5,5	...	...							
Жамбыл	80,7	15,3	4,0	...	...							
Қарағанды	22,4	51,5	26,0	0,1	0,1							
Қостанай	24,4	52,2	23,2	0,2	0,2							
Қызылорда	63,2	35,4	1,1	0,3	0,3							
Маңғыстау	59,3	39,3	1,4	...	...							
Павлодар	43,6	51,7	4,7	...	...							
Солтүстік Қазақстан	32,2	58,2	9,6	...	...							
Түркістан	49,8	48,6	1,6	...	...							
Шығыс Қазақстан	50,6	46,3	3,1	...	...							
Астана қаласы	17,8	62,0	19,9	...	...							
Алматы қаласы	23,5	66,1	10,4	...	...							
Шымкент қаласы	68,3	30,0	0,2	...	...							

	2022				2023			
	қанағаттанғандар	ішінара қанағаттанғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар	қанағаттанғандар	ішінара қанағаттанғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар
Қазақстан Республикасы	43,0	47,5	9,0	0,5	42,9	46,2	10,5	0,4
Абай	38,8	33,8	27,1	0,3	43,9	56,1	-	-
Ақмола	38,4	58,7	2,3	0,6	39,1	34,7	25,5	0,7
Ақтөбе	69,8	26,2	3,2	0,8	35,7	61,8	2,0	0,5
Алматы	58,3	30,6	10,7	0,4	74,3	23,7	0,8	1,2
Атырау	41,0	52,9	5,0	1,1	37,3	49,3	13,0	0,4
Батыс Қазақстан	80,7	14,4	4,3	0,6	32,2	51,5	15,3	1,0
Жамбыл	30,0	42,9	25,7	1,4	77,1	21,5	1,4	-
Жетісу	23,6	64,1	12,3	0,0	74,0	21,4	3,8	0,8
Қарағанды	71,7	26,3	0,0	2,0	23,4	44,3	31,6	0,7
Қостанай	65,6	30,7	2,7	1,0	32,8	60,8	6,4	-
Қызылорда	49,6	43,0	7,4	0,0	45,9	52,2	1,9	-
Маңғыстау	26,9	63,8	9,3	0,0	62,7	33,6	3,7	-
Павлодар	44,2	55,4	0,2	0,2	46,2	46,1	7,7	-
Солтүстік Қазақстан	45,3	47,3	7,4	0,0	21,5	68,6	9,9	-
Түркістан	22,1	61,5	15,9	0,5	52,1	47,3	0,4	0,2
Ұлытау	14,3	75,6	10,1	0,0	36,7	19,1	44,2	-
Шығыс Қазақстан	59,9	37,4	1,8	0,9	42,0	45,3	12,7	-
Астана қаласы	43,0	47,5	9,0	0,5	37,0	43,8	17,9	1,3
Алматы қаласы	38,8	33,8	27,1	0,3	15,7	67,9	16,3	0,1
Шымкент қаласы	38,4	58,7	2,3	0,6	64,8	33,3	1,5	0,4

2.70 Респонденттердің ауа тазалығымен (қалдықтардың, түтіннің, шаңның және топырақтың болмауы) қанағаттануы туралы пікірі

пайызбен

	Респонденттердің барлығы	2019				2020			
		қанағаттанғандар	ішінара қанағаттанғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар	қанағаттанғандар	ішінара қанағаттанғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар
Қазақстан Республикасы	100,0	41,4	49,6	8,8	0,2	45,2	46,7	7,8	0,3
Ақмола	100,0	44,5	43,8	10,9	0,8	50,0	41,5	7,0	1,5
Ақтөбе	100,0	29,1	63,8	7,1	...	14,8	81,8	3,3	0,1
Алматы	100,0	62,7	33,9	3,0	0,4	76,4	21,6	1,9	0,1
Атырау	100,0	54,9	39,8	5,3	...	58,3	35,9	2,3	3,5
Батыс Қазақстан	100,0	46,5	47,8	4,6	1,1	45,0	51,2	3,5	0,3
Жамбыл	100,0	70,1	29,3	0,6	...	73,7	25,0	1,0	0,3
Қарағанды	100,0	16,7	62,1	20,8	0,4	16,5	63,1	20,2	0,2
Қостанай	100,0	31,6	65,0	3,4	...	45,4	52,3	2,3	-
Қызылорда	100,0	62,6	36,5	0,2	0,7	58,9	37,4	3,7	-
Маңғыстау	100,0	38,0	58,5	3,5	...	43,5	50,7	5,8	-
Павлодар	100,0	27,9	60,5	11,6	...	34,8	54,1	11,1	-
Солтүстік Қазақстан	100,0	35,1	59,4	5,5	...	45,0	47,4	7,6	-
Түркістан	100,0	52,0	45,8	2,2	...	62,3	37,2	0,5	-
Шығыс Қазақстан	100,0	39,8	33,1	27,1	...	38,9	39,1	22,0	-
Астана қаласы	100,0	35,4	61,2	3,2	0,2	31,2	61,7	6,1	1,0
Алматы қаласы	100,0	24,0	62,3	13,6	0,1	17,7	68,7	13,4	0,2
Шымкент қаласы	100,0	56,1	43,7	...	0,2	56,1	43,7	...	0,2

Жалғасы

	2021			
	қанағаттанғандар	ішінара қанағаттанғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар
Қазақстан Республикасы	44,8	47,8	7,0	0,4
Ақмола	50,9	41,8	6,7	0,6
Ақтөбе	12,7	83,8	3,3	0,2
Алматы	75,4	22,3	1,4	0,9
Атырау	58,4	34,2	7,0	0,4
Батыс Қазақстан	49,8	46,4	3,2	0,6
Жамбыл	76,2	23,3	0,5	...
Қарағанды	22,4	59,1	18,2	0,3
Қостанай	41,1	57,3	1,6	...
Қызылорда	64,5	34,5	0,7	0,3
Маңғыстау	52,2	46,6	0,8	0,4
Павлодар	39,2	49,2	11,6	...
Солтүстік Қазақстан	45,4	51,3	3,3	...
Түркістан	54,9	44,8	0,3	...
Шығыс Қазақстан	40,5	46,4	13,1	...
Астана қаласы	20,2	72,7	6,9	0,2
Алматы қаласы	22,2	60,0	17,8	...
Шымкент қаласы	64,6	32,4	0,6	2,4

Жалғасы

	2022				2023			
	қанағаттанғандар	ішінара қанағаттанғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар	қанағаттанғандар	ішінара қанағаттанғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар
Қазақстан Республикасы	48,7	48,0	2,7	0,6	42,9	47,6	9,1	0,4
Абай	-	-	-	-	37,2	61,8	1,0	-
Ақмола	52,4	43,0	2,7	1,9	47,4	44,9	7,0	0,7
Ақтөбе	41,6	57,3	0,3	0,8	30,0	68,1	1,4	0,5
Алматы	63,4	31,9	3,6	1,1	73,6	24,2	0,4	1,8
Атырау	61,7	35,6	2,5	0,2	43,0	38,2	18,4	0,4
Батыс Қазақстан	54,1	42,1	1,7	2,1	41,0	52,7	5,9	0,4
Жамбыл	77,6	21,2	0,6	0,6	72,9	26,2	0,9	-
Жетісу	-	-	-	-	84,1	14,2	1,1	0,6
Қарағанды	40,8	52,1	6,3	0,8	22,2	55,5	22,0	0,3
Қостанай	38,2	61,0	0,8	0,0	47,3	52,5	-	0,2
Қызылорда	75,7	22,3	0,0	2,0	46,3	51,2	2,3	0,2
Маңғыстау	60,3	38,2	0,9	0,6	45,8	47,7	5,1	1,4
Павлодар	53,0	45,4	1,6	0,0	46,4	48,3	5,3	-

	2022				2023			
	қанағаттанғандар	ішінара қанағаттанғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар	қанағаттанғандар	ішінара қанағаттанғандар	қанағаттанбағандар	жауап беруге қиналғандар
Солтүстік Қазақстан	41,6	55,3	3,1	0,0	34,2	60,6	5,2	-
Түркістан	65,5	34,3	0,2	0,0	52,5	47,2	0,3	-
Ұлытау	-	-	-	-	30,2	35,1	34,7	-
Шығыс Қазақстан	41,1	55,5	3,4	0,0	28,7	44,2	27,1	-
Астана қаласы	27,8	67,8	4,1	0,3	41,0	49,9	8,9	0,2
Алматы қаласы	24,2	71,7	3,9	0,2	12,8	63,8	23,4	-
Шымкент қаласы	61,8	33,9	2,8	1,5	60,7	35,2	3,3	0,8

*Тұрмыс деңгейін бағалау бойынша үй шаруашылықтарын іріктеме зерттеу бағдарламасының құрамдас бөлігі болып табылатын «Халықтың тұрмыс сапасы» зерттеуінің деректері бойынша.

2.71 Сумен жабдықтау кәсіпорындары қызметінің негізгі көрсеткіштері

	2019	2020	2021	2022	2023
Су құбырлары имараттарының саны, бірлік	3 255	3 786	3 830	3 844	4 117
Жеке желілердің саны, бірлік	1 145	1 164	1 162	1 183	1 201
Көшедегі су тарататындардың (будкалар, шүмектер, крандар) саны, бірлік	18 120	16 689	16 085	15 124	14 687
Авариялар саны, бірлік	2 275	1 895	1 870	1 917	1 459
оның ішінде, жүйелерде	2 177	1 712	1 620	1 385	1 042
Су құбырларының ұзындығы, км	83 909,7	85 105,9	88 718,0	93 511,9	99 962,5
Ауыстырылды желілер, км	619,9	706,6	448,0	655,6	614,2
Тозу су құбыры желілерінің ұзындығы, км	15 116	17 241	17 412	18 529	18 588
Желілердің жөнделгені, км одан, күрделі жөндеу, км	579,2	567,5	471,8	389,0	501,6
Сумен жабдықтау жүйесінің сорғы станцияларының өнімділігі, мың текше метр тәулігіне	32 669,0	32 918,1	33 127,6	32 428,4	32 568,3
Су құбырларының белгіленген өндірістік қуаты, мың текше метр тәулігіне	14 495,39	14 456,63	13 818,016	13 552,968	13 595,948
Сорғы станцияларының саны, бірлік	5 419	5 587	5 705	5 967	6 222
Су құбырлары тазарту құрылыстарының саны, бірлік	381	396	405	425	518
Желіге берілген су, мың текше метр	2 339 939,5	2 412 266,9	2 474 160,4	2 390 578,3	2 675 648,9
Тұтынушыларға жіберілген су, мың текше метр, одан халыққа	1 160 918,3	1 205 611,1	1 286 944,0	1 330 153,3	1 372 897,4
кәсіпорындардың коммуналдық қажеттіліктеріне	536 127,8	573 698,8	609 157,5	635 617,0	671 941,9
кәсіпорындардың өндірістік қажеттіліктеріне	158 249,5	154 427,4	166 717,8	182 534,8	176 694,6
өзге де тұтынушыларға	353 565,1	357 997,0	378 578,0	367 723,9	372 485,9
Жеке өндірістік мұқтаждықтарға жұмсалған су	112 975,9	119 488,0	132 490,8	144 277,7	151 775,1
Ағып кеткен және есепке кірмеген шығындар	937990,8	960 901,2	938 561,7	834 680,9	1 052 514,6
Орташа тәулікте халыққа жіберілген бір адамға есептегенде, литр	241 031,1	246 752,5	249 735,9	226 382,3	248 484,9
	79,3	83,8	87,8	88,7	92,5

2.72 Су бұру кәсіпорындары қызметінің негізгі көрсеткіштері

	2019	2020	2021	2022	2023
Су бұру жүйесі желілерінің ұзындығы, км	16 593,0	16 886,3	17 231,4	17 727,4	18 042,4
Ауыстырылды желілер, км	130,0	79,2	118,1	74,4	84,1
Су бұру жүйесінің сорғы станцияларының жобалық өнімділігі, тәулігіне мың текше метр	8 365,7	8 317,7	8 547,0	9 384,1	9 526,7
Су бұру жүйесінің сорғы станцияларының саны, бірлік	1 367	1 420	1 464	1 475	1 520
Ағызу станцияларының (пункттердің) саны, бірлік	72	73	76	73	76
Су бұру жүйесінің тазарту имараттарының саны, бірлік	238	244	245	252	290
Жіберілген сарқынды сулар, мың текше метр	685 668,1	682 889,2	706 702,1	713 986,7	722 574,8
Тазарту имараттарынан өткізілген сарқынды сулар, мың текше метр	579 225,8	578 676,2	596 913,9	621 967,7	632 189,6
одан, биологиялық тазарту имараттары	495 526,0	501 153,9	517 229,7	537 112,7	554 010,6
Тазартылған ағынды сулар табиғи су объектілеріне (өзен, көл, теңіз) ағызыды, мың текше метр	496 976,8	462 753,1	474 354,8	374 754,5	463 641,0

3. Экономикалық факторлар

3.1 Негізгі экономикалық көрсеткіштер

	2019	2020	2021	2022	2023
ЖІӨ нақты көлем индексі, алдындағы жылға пайызбен	104,5	97,5	104,3	103,2	105,1
ЖІӨ нақты көлем индексі, 1990 жылға пайызбен	221,4	215,8	225,1	...	...
ЖІӨ, ағымдағы бағамен, млн. теңге	69 532 626,5	70 649 033,2	83 951 587,9	103 765 518,2	119 808 038,7
ЖІӨ, ағымдағы бағамен, млн. АҚШ доллары	181 665,9	171 083,7	197 055,6	225 342,1	262 558,4
Халықтың жан басына шаққандағы ЖІӨ, теңге	3 755 744,6	3 766 810,2	4 418 504,6	5 284 726,7	6 020 406,1
Халықтың жан басына шаққандағы ЖІӨ, АҚШ доллары	9812,5	9 121,7	10 371,3	11 476,6	13 193,7
Өнеркәсіп үлесі, ЖІӨ-гі пайызбен	27,5	27,1	29,6	29,7	26,7
Тұрғын үйлерді іске қосу, мың шаршы метр (жалпы көлемі)	13 126	15 332	16 910	15 666,5	17 827
ТМД-дан тыс елдермен сыртқы сауда айналымы*, млн. АҚШ доллары	70 400,6	61 269,6	68 498,5	98 393,1	102 659,4
оның ішінде:					
экспорт	47 956,1	38,389,5	47 827,5	69 004,9	62 622,9
импорт	22 444,5	22 280,1	20 671,0	29 388,2	40 036,5
ТМД елдерімен сыртқы сауда айналымы*, млн. АҚШ доллары	27 374,3	25 200,3	33 237,9	37 134,3	36 891,6
оның ішінде:					
экспорт	10 109,5	9 151,3	12 493,5	15 588,1	16 515,8
импорт	17 264,8	16 049,0	20 744,4	21 546,2	20 375,8

3.2 Жалпы ішкі өнімнің өсуі мен құрылымы

	ЖІӨ-нің жалпы көлеміндегі экономика салаларының үлес салмағы, пайызбен				
	2019	2020	2021	2022	2023
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	4,4	5,4	5,1	5,2	3,9
Өнеркәсіп	27,5	27,1	29,6	29,5	26,7
Кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	14,5	12,2	14,1	14,5	12,9
Өңдеу өнеркәсібі	11,4	13,1	13,6	13,4	12,2
Электр энергиясымен, газбен, бумен, ыстық сумен және ауаны кондициялаумен жабдықтау	1,4	1,6	1,6	1,4	1,4
Суменжабдықтау; қалдықтардыжинау, өңдеужәнежою, ластанудыжоюбойыншақызмет	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Құрылыс	5,5	6,1	5,7	5,3	5,6
Көтерме және бөлшек сауда; автомобильдер мен мотоциклдерді жөндеу	17,0	17,2	16,8	16,4	18,2
Көлік және қоймалау	8,0	6,8	6,8	6,2	5,6
Тұру және тамақтану бойынша қызмет көрсету	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1
Ақпарат және байланыс	2,0	2,4	2,3	2,1	2,2
Қаржы және сақтандыру қызметі	3,2	3,4	2,8	3,1	3,2
Жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар	7,5	7,2	6,5	6,5	7,5
Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет	4,4	4,1	3,7	3,3	3,6
Әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласындағы қызмет	2,3	2,3	2,0	2,1	2,3
Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамтамасыз ету	1,7	1,9	1,8	1,9	2,1
Білім беру	2,7	3,6	3,9	4,1	4,7

Жалғасы

	ЖІӨ-нің жалпы көлеміндегі экономика салаларының үлес салмағы, пайызбен				
	2019	2020	2021	2022	2023
Денсаулық сақтау және халыққа әлеуметтік қызмет көрсету	1,9	2,6	2,9	2,9	2,9
Өнер, ойын-сауық және демалыс	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9
Өзге де қызмет түрлерін ұсыну	3,0	2,5	2,3	2,3	2,0
Үй қызметшісін жалдайтын үй шаруашылықтарының қызметі, өзіндік тұтынуы үшін тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді өндіру бойынша үй шаруашылықтарының қызметі	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Салалар бойынша жиыны	93,4	94,6	94,2	92,9	92,6
Жалпы қосылған құн	93,0	94,6	94,2	92,9	92,6
Өнімдер мен импортқа таза салықтар	7,0	5,4	5,8	7,1	7,4
Өнімдер мен импортқа салынатын салықтар	7,3	5,8	6,1	7,5	7,7
Өнімдер мен импортқа субсидиялар	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3
Жалпы ішкі өнім	100	100	100	100	100

* Есептемелер Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2019 жылғы 8 тамызда №19215 болып тіркелген Бақыланбайтын экономиканы бағалаудың жаңа әдістемесіне сәйкес жүргізілген.

3.3 Қазақстан Республикасындағы жалпы қолда бар кіріс

млн. теңге

	2019	2020	2021	2022	2023
Жалпы қолда бар кіріс	61 114 519,2	64 951 498,4	73 296 220,9	91 584 589,2	...

3.4 Қазақстан Республикасындағы еңбек өнімділігінің индекстері

пайыз

	2019	2020	2021	2022	2023
Жалпы экономика бойынша	103,7	97,5	103,3	101,3	104,7
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	103,8	105,2	98,4	116,3	101,4
Өнеркәсіп	104,4	100,0	102,8	99,1	104,4
Кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	105,4	97,1	101,5	100,2	103,8
Өңдеу өнеркәсібі	105,3	104,3	104,0	98,9	105,4
Электр энергиясымен, газбен, бумен, ыстықсумен және ауа ықпалымен жабдықтау	100,9	100,7	105,2	101,8	104,9
Сумен жабдықтау; қалдықтарды жинау, өңдеу және жою, ластануды жою бойынша қызмет	105,7	97,0	107,2	95,4	95,5
Құрылыс	112,1	112,4	106,5	107,3	118,1
Көтерме және бөлшек сауда; автомобильдер мен мотоциклдерді жөндеу	104,5	97,4	102,4	101,4	106,7
Көлік және қоймалау	103,2	79,9	111,3	96,4	115,7
Тұру және аяқталу бойынша қызмет көрсету	98,3	82,3	106,9	98,7	96,1
Ақпарат және байланыс	107,5	112,0	110,9	96,1	96,2
Қаржы және сақтандыру қызметі	95,5	101,9	102,9	102,4	93,6
Жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар	104,1	93,7	95,7	103,7	116,9
Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет	98,4	95,6	104,9	91,8	94,6
Әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласындағы қызмет	100,8	97,7	99,3	105,9	105,8
Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамтамасыз ету	109,5	102,6	105,9	98,2	100,1
Білім беру	105,2	105,5	102,2	102,8	98,7
Денсаулық сақтау және халыққа әлеуметтік қызмет көрсету	101,1	101,8	100,6	96,5	98,9
Өнер, ойын-сауық және демалыс	102,9	106,1	108,2	100,3	94,1
Өзге де қызмет түрлерін ұсыну	85,1	79,8	95,2	99,3	92,6

3.5 Сауданың салыстырмалы маңыздылығы

	2019	2020	2021	2022	2023
2017 жылғы тұрақты бағалардағы жалпы ішкі өнім (СҚП), млрд. халықаралық доллар	487,9	475,2	494,6	512,0	...
2021 жылғы тұрақты бағалардағы жалпы ішкі өнім (СҚП), млрд. халықаралық доллар	639,6	623,7	650,5	671,3	705,5
Тауар айналымы, млрд. АҚШ доллары	97,8	86,5	101,7	135,5	139,6
Экспорт, млрд. АҚШ доллары	58,1	47,5	60,3	84,6	79,1
Импорт, млрд. АҚШ доллары	39,7	39,0	41,4	50,9	60,4
2017 жылғы бағаларғасауданың салыстырмалы маңыздылығы (ЖІӨ-ге тауар айналымы), пайызбен	20,0	18,2	20,6	26,5	...
2021 жылғы бағаларғасауданың салыстырмалы маңыздылығы (ЖІӨ-ге тауар айналымы), пайызбен	15,3	13,9	15,6	20,2	19,8

3.6 Жұмыс күшінің орташа құны

мың теңге

	2020		2021		2022		2023	
	бір қызметкерге	қызметкер жұмыс істеген 1 сағат үшін	бір қызметкерге	қызметкер жұмыс істеген 1 сағат үшін	бір қызметкерге	қызметкер жұмыс істеген 1 сағат үшін	бір қызметкерге	қызметкер жұмыс істеген 1 сағат үшін
Барлығы	2 776,4	1,7	3 255,3	2,0	4 113,7	2,5	4 813,0	2,9
оның ішінде экономиканың жекелеген салаларында								
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	1 520,5	0,9	1 806,6	1,0	2 325,4	1,3	2 757,9	1,6
Өнеркәсіп	4 246,6	2,6	4 576,2	2,8	5 897,0	3,5	7 070,6	4,2
Құрылысы	3 020,4	1,9	3 737,3	2,2	5 539,6	3,2	6 235,1	3,6
Көтерме және бөлшек сауда; автомобильдерді және мотоциклдерді жөндеу	2 394,6	1,5	2 884,1	1,7	3 523,6	2,1	4 233,5	2,5
Автомобильдер мен мотоциклдер саудасынан басқа, бөлшек сауда	1 891,4	1,2	2 452,0	1,5	2 769,0	1,7	3 320,0	2,0
Көлік және қоймалау	3 300,7	2,0	3 896,6	2,4	5 375,1	3,3	6 334,3	3,7
Тұру және тамақтану бойынша қызмет көрсету	2 216,5	1,4	2 718,0	1,6	3 559,1	2,0	4 084,3	2,2

3.7 Тұтыну бағаларының индексі

пайыз

	2019	2020	2021	2022	2023
Өткен жылға қарағанда					
Тауарлар мен көрсетілетін қызметтер	105,3	106,8	108,0	115,0	114,5
Тауарлар	107,1	108,3	...	...	...
Азық-түлік тауарлар	108,2	110,4	110,8	119,0	115,2
Азық-түлік емес тауарлар	105,7	105,5	106,9	114,0	114,8
Халыққа арналған ақылы қызметтер	101,2	103,3	105,5	110,3	113,2
Кезең соңына, 2000 жылғы желтоқсан = 100					
Тауарлар мен көрсетілетін қызметтер	420,1	451,5	489,6	589,0	646,6
Тауарлар	438,7	477,8	...	...	...
Азық-түлік тауарлар	473,4	526,8	579,2	725,6	787,5
Азық-түлік емес тауарлар	379,5	400,5	434,7	518,9	566,0
Халыққа арналған ақылы қызметтер	379,5	395,4	421,2	480,5	539,9

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Кезең соңына, 2005 жылғы желтоқсан = 100					
Тауарлар мен көрсетілетін қызметтер	302,4	324,9	352,4	423,9	465,3
Тауарлар	310,8	338,5	...	...	...
Азық-түлік тауарлар	326,6	363,4	399,5	500,5	543,3
Азық-түлік емес тауарлар	284,1	299,9	325,5	388,5	423,8
Халыққа арналған ақылы қызметтер	286,1	298,1	317,5	362,2	407,0
Кезең соңына, 2010 жылғы желтоқсан = 100					
Тауарлар мен көрсетілетін қызметтер	187,5	201,5	218,5	262,9	288,6
Тауарлар	195,0	212,3	...	...	...
Азық-түлік тауарлар	191,4	213,0	234,2	293,4	318,4
Азық-түлік емес тауарлар	198,1	209,0	226,9	270,8	295,4
Халыққа арналған ақылы қызметтер	172,3	179,6	191,3	218,2	245,1
Кезең соңына, 2015 жылғы желтоқсан = 100					
Тауарлар мен көрсетілетін қызметтер	128,9	138,5	150,2	180,7	198,4
Тауарлар	134,1	146,0	...	...	...
Азық-түлік тауарлар	134,6	149,7	164,6	206,2	223,8
Азық-түлік емес тауарлар	133,2	140,6	152,6	182,2	198,7
Халыққа арналған ақылы қызметтер	118,2	123,2	131,2	149,7	168,2

3.8 Өнеркәсіп өндірісінің индекстері

өткен жылға пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	104,1	99,5	103,6	101,2	104,4
Абай	23,5	106,8	109,5	110,1	104,3
Ақмола	105,7	106,8	108,1	113,8	111,9
Ақтөбе	104,9	102,6	102,4	101,2	95,2
Алматы	109,9	102,5	111,9	109,1	106,9
Атырау	105,4	94,5	102,8	98,3	111,2
Батыс Қазақстан	93,1	103,9	92,6	99,5	106,7
Жамбыл	106,8	103,3	106,0	110,5	100,3
Жетісу	113,1	104,3	113,5	101,6	105,3
Қарағанды	101,4	101,2	100,9	98,1	97,9
Қостанай	115,9	107,8	110,6	96,0	105,7
Қызылорда	89,8	87,1	101,8	98,4	104,5
Маңғыстау	100,9	94,1	98,3	101,9	99,0
Павлодар	102,7	101,2	102,5	99,8	100,7
Солтүстік Қазақстан	103,9	105,1	107,2	104,6	114,4
Түркістан	107,2	96,1	105,6	93,1	103,0
Ұлытау	91,8	88,7	89,0	103,5	98,3
Шығыс Қазақстан	110,7	101,1	100,1	102,3	100,7
Астана қаласы	118,2	102,8	115,6	103,3	102,0
Алматы қаласы	108,6	105,2	125,3	109,1	110,1
Шымкент қаласы	113,4	99,1	105,2	106,1	102,9

3.9 Экономикалық қызмет түрлері бойынша өнеркәсіптік өнім өндірісінің (тауарлар, қызметтер) көлемі

млн. теңге

	2019	2020	2021	2022	2023
Өнеркәсіп – барлығы	29 380 342	27 028 506	37 606 243	48 777 089	46 992 553
соның ішінде:					
кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	15 978 061	11 785 557	17 976 976	24 926 378	21 925 367
көмір және лигнит өндіру	357 768	335 981	395 505	642 254	539 717
шикі мұнай және табиғи газды өндіру	12 653 589	8 274 652	13 181 562	19 372 319	16 086 957
металл кендерін өндіру	1 908 282	2 256 236	3 370 042	3 471 012	3 884 676
кен өндіру өнеркәсібінің басқа да салалары	248 735	231 665	341 134	501 785	409 590

	Жалғасы				
	2019	2020	2021	2022	2023
кен өндіру өнеркәсібі					
саласындағы техникалық қызметтер	809 687	687 023	688 733	939 008	1 004 427
өңдеу өнеркәсібі одан:	11 573 350	13 232 696	17 121 392	21 161 830	22 048 167
тамақ өнімдерін өндіру	1 708 013	1 957 241	2287783	3 070 130	3 184 949
сусындарды өндіру	398 492	443 428	565 288	770 298	904 197
темекі өнімдерін өндіру	112 491	211 590	237 126	285 119	282 651
тоқыма бұйымдарын өндіру	60 238	75 997	84 888	109 313	129 306
киім өндіру	43 964	53 627	54 440	65 558	89 471
былғары және оған жататын өнімдерді өндіру	11 641	13 098	14 299	18 360	18 628
жиһаздан басқа ағаштан және тоздан жасалған бұйымдарды өндіру; сабаннан және өруге арналған материалдардан жасалған бұйымдар өндіру	24 590	26 283	29 667	40 207	64 207
қағаз және қағаздан жасалған өнімдерді өндіру	67 848	71 073	93 028	128 940	138 848
кокс және мұнай өңдеу өнімдерін өндіру	839 688	837 535	1 104 216	1 153 691	1 135 396
химиялық өнеркәсіп өнімдерін өндіру	475 139	476 329	573 589	924 575	1 006 761
резина және пластмасса бұйымдарын өндіру	244 351	257 931	343 216	455 830	448 755
өзге металл емес минералдық өнімдерді өндіру	632 437	732 210	965 149	1 205 247	1 281 378
металлургия өнеркәсібі	4 965 432	5 662 784	7 676 586	9 036 308	8 191 948
машиналар мен жабдықтардан басқа дайын металл бұйымдарын жасау	264 388	291 109	334 446	398 693	480 557
машина жасау	1 472 284	1 823 922	2 386 182	3 151 710	4 317 538
өзге де дайын бұйымдарды жасау	41 173	48 334	44 587	46 685	59 985
электрмен жабдықтау, газ, бу беру және ауа баптау	1 561 366	1 740 718	2 150 972	2 327 194	2 590 673
сумен жабдықтау; кәріз жүйесі, қалдықтардың жиналуын және таратылуын байқау	267 565	269 535	356 902	361 686	428 346
суды жинау, өңдеу және бөлу	113 953	112 616	127 525	139 610	200 399

3.10 Экономикадағы жұмыспен қамту

	2019	2020	2021	2022	2023
Жұмыспен қамтылған халық	8 780,8	8 732,0	8 807,1	8 971,5	9 081,9
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	1 184,7	1 175,1	1 176,4	1 108,9	1 078,0
Өнеркәсіп	1 094,9	1 089,2	1 098,0	1 121,2	1 121,7
Кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	279,9	276,9	277,9	274,8	277,5
Өңдеу өнеркәсібі	583,6	581,8	585,6	613,7	605,6
Электр энергиясымен, газбен, бумен, ыстық сумен және ауаны кондициялаумен жабдықтау	150,2	149,0	150,1	148,1	149,2
Сумен жабдықтау; қалдықтарды жинау, өңдеу және жою, ластануды жою бойынша қызмет	81,2	81,5	84,3	84,6	89,6
Құрылыс	635,6	630,9	641,4	658,9	642,2
Көтерме және бөлшек сауда; автомобильдер мен мотоциклдерді жөндеу	1 431,1	1 421,3	1 451,9	1 497,9	1 514,0
Көлік және қоймалау	637,9	617,5	609,5	640,6	648,5
Тұружәнетің қамтамасыз етілуі бойынша қызметкерлер	196,9	193,7	190,9	198,4	214,4
Ақпарат және байланыс	161,7	159,7	161,7	166,5	187,8
Қаржы және сақтандыру қызметі	190,5	189,0	184,9	186,3	201,8
Жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар	154,5	158,4	168,4	166,1	151,1
Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет	256,4	254,7	247,3	253,7	265,1
Әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласындағы қызмет	292,3	285,5	287,5	280,8	272,8
Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамтамасыз ету	495,3	489,3	484,1	508,5	524,3
Білім беру	1 108,7	1 109,5	1 120,1	1 142,3	1 183,0
Денсаулық сақтау және халық әлеуметтік қызмет көрсету	502,7	512,4	526,0	561,2	577,7
Өнер, ойын-сауық және демалыс	142,0	138,4	134,7	137,9	139,4
Өзге де қызмет түрлерін ұсыну	295,8	307,5	324,4	342,5	360,2

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Үй қызметшісін жалдайтын ұй шаруашылықтарының қызметі, өзіндіктүтыну үшін тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді өндіру бойынша ұй шаруашылықтарының қызметі	-	-	-	-	-
Аумақтық ұйымдар мен органдардың қызметі	-	-	-	-	-
Жұмыссыздар саны, мың адам	440,7	448,8	449,6	458,3	451,5

3.11 Жұмыс күшінің үлесі және жұмыссыздық деңгейі

мың адам

	2019	2020	2021	2022	2023
Жұмыс күші	9 221,5	9 180,8	9 256,8	9 429,8	9 534,1
Жұмыспен қамтылған халық:	8 780,8	8 732,0	8 807,1	8 971,5	9 081,9
жалдамалы қызметкерлер	6 681,6	6 686,7	6 710,2	6 847,3	6 893,4
өзін-өзі жұмыспен қамтыған қызметкерлер	2 099,2	2 045,4	2 096,9	2 124,2	2 188,5
Жұмыс күшінің үлесі	70,1	69,2	69,3	68,7	68,5
Жұмыссыздық деңгейі	4,8	4,9	4,9	4,9	4,7

3.12 Ауыл шаруашылығы дақылдарының егіс алқабы

мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Жалпы егістік жерлер	22 135,8	22 582,3	22 925,7	23 162,1	23 940,1
одан:					
Дәнді (күрішті қосқанда) және бұршақты дақылдар	15 396,6	15 878,4	16 108,0	16 114,4	17 525,5
Қант қызылшасы	15,2	15,2	15,5	10,2	18,7
Картоп	193,0	194,4	195,8	199,2	187,8
Көкөніс	159,1	163,4	168,6	170,2	165,9
Бақша дақылдары	102,1	101,9	110,1	100,3	108,0
Майлы дақылдар	2 861,1	2 905,1	3 102,4	3 461,8	2 813,1
одан күнбағыс	818,0	757,7	960,5	1 094,6	1 179,2

3.13 Ауыл шаруашылығы дақылдарының жиналған алқабы

мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Дәнді (күрішті қосқанда) және бұршақты дақылдар	15 227,0	15 685,9	15 800,7	16 011,7	16 657,3
Күнбағыс	815,3	749,9	939,8	1 090,5	1 127,1
Қант қызылшасы	15,0	14,4	12,1	9,0	13,5
Картоп	192,3	193,8	194,4	198,7	184,3
Көкөністер	158,8	163,2	168,4	169,9	165,0

3.14 Негізгі ауыл шаруашылығы дақылдарын жалпы жинау

шаруашылықтардың барлық санаттарында, мың тонна

	2019	2020	2021	2022	2023
Дәнді (күрішті қосқанда) және бұршақты дақылдар	17 428,6	20 065,3	16 375,9	22 030,5	17 096,6
Күнбағыс	838,7	844,3	1 031,8	1 304,3	1 236,4
Қант қызылшасы	485,5	466,3	332,2	305,6	510,2
Картоп	3 912,1	4 006,8	4 031,6	4 080,5	3 788,1
Ашық топырақта өсірілген көкөністер	4 138,3	4 340,7	4 512,0	4 610,2	4 530,3

3.15 Негізгі ауыл шаруашылығы дақылдарының түсімі

шаруашылықтардың барлық санаттарында, бір гектардан центнерлер

	2019	2020	2021	2022	2023
Дәнді (күрішті қосқанда) және бұршақты дақылдар	11,4	12,8	10,4	14,5	10,3
Күнбағыс	10,3	11,3	11,0	13,0	11,0
Қант қызылшасы	324,5	323,2	275,5	364,0	379,0

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Картоп	203,4	206,7	207,4	205,4	205,5
Ашық топырақта өсірілген көкөністер	260,5	265,9	268,0	271,3	274,6

3.16 Мал және құс басы

шаруашылықтардың барлық санаттарында, жыл соңына, мың бас

	2019	2020	2021	2022	2023
Ірі қара мал	7 436,4	7 850,0	8 192,4	8 538,1	6 616,8
Шошқа	813,3	816,7	776,1	705,0	483,3
Қой мен ешкі	19 155,7	20 057,6	20 876,8	21 786,0	18 667,4
Жылқы	2 852,3	3 139,8	3 489,8	3 856,0	3 851,2
Түйе	216,4	227,7	243,4	259,1	264,9
Құс	45 041,4	43 335,0	47 884,7	49 787,7	44 174,2

3.17 Мал шаруашылығы өнімінің негізгі түрлерін өндіру

	2019	2020	2021	2022	2023
Ет (сойыс салмағында), млн. тонна	1,1	1,2	1,2	1,2	1,1
Сүт, млн. тонна	5,9	6,1	6,2	6,4	3,5
Жұмыртқа, млрд. дана	5,5	5,1	4,8	5,0	4,4

3.18 Көлік құралдарының қолда бары*

	Автомобильдер саны, мың бірлік	Оның ішінде			Халықтың жеке меншік жеңіл автомобильдерінің қамтамасыз етілуі, халықтың 100 адамына
		жүк көлігі	автобустар	жеңіл көлік	
2019	4 325,3	461,8	86,6	3 776,9	19,3
2020	4 433,5	479,6	83,6	3 870,3	19,5
2021	4 386,9	506,6	82,2	3 798,1	18,9
2022	4 449,3	446,5	93,2	3 909,6	18,8
2023	5 326,8	523,5	112,4	4 690,9	22,4

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің деректері бойынша.

3.19 Пайдаланатын отын типтері бойынша тіркелген жеңіл автокөлік құралдарының қолда бары

2024 жылғы 1 қаңтарға, бірлік

	Барлығы	Оның ішінде					көрсетілмеген
		бензин	дизель отыны	газбалонды	аралас	электрлі	
Қазақстан Республикасы	4 690 898	4 107 974	86 772	6 782	385 847	7 997	95 526
Абай	40 550	38 648	394	28	1 465	15	-
Ақмола	195 221	176 356	2 577	161	11 873	43	4 211
Ақтөбе	182 437	137 083	1 196	272	42 519	75	1 292
Алматы	524 760	486 559	14 137	691	21 175	369	1 829
Атырау	129 043	111 024	3 366	207	13 540	80	826
Батыс Қазақстан	145 389	124 199	3 063	64	17 157	92	814
Жамбыл	247 393	228 103	4 502	329	11 849	81	2 529
Жетісу	42 876	39 830	1 211	73	1 715	39	8
Қарағанды	311 707	285 778	6 698	275	14 215	134	4 607
Қостанай	197 708	179 498	4 756	59	12 181	75	1 139
Қызылорда	139 469	116 557	1 180	191	21 249	52	240
Маңғыстау	161 510	69 968	1 997	235	87 495	125	1 690
Павлодар	174 940	164 453	1 277	181	6 543	64	2 422
Солтүстік Қазақстан	144 521	126 502	2 142	358	13 455	41	2 023
Түркістан	253 795	218 725	2 706	591	31 659	67	47
Ұлытау	17 079	15 871	304	10	859	35	-
Шығыс Қазақстан	297 148	286 357	3 640	115	5 208	89	1 739
Астана қаласы	351 364	327 546	3 407	536	18 666	1 002	207
Алматы қаласы	564 448	512 639	20 554	1 036	23 652	4 710	1 857
Шымкент қаласы	191 256	170 055	2 598	884	17 396	263	60
Дипломатиялық нөмірлер	35 779	30 713	2 629	37	2 243	65	92
Өңірі көрсетілмеген	201 868	130 357	1 321	303	4 620	480	64 787

* Ескертпе: «электрлі» - электрлі аккумуляторды пайдаланумен; «аралас» - бензинді және электрлі отында.

3.20 Шығарылған жылы бойынша тіркелген жеңіл автокөлік құралдарының қолда бары

2024 жылғы 1 қаңтарға, бірлік

	Барлығы	Соның ішінде					өзге де*
		3 жылдан аспайтын	3 жылдан асатын, бірақ 7 жылдан кем	7 жылдан асатын, бірақ 10 жылдан кем	10 жылдан асатын, бірақ 20 жылдан кем	20 жылдан асатын	
Қазақстан Республикасы	4 690 898	286 195	549 619	620 071	1 103 114	2 125 843	6 056
Абай	40 550	1 906	5 496	5 351	13 092	14 705	-
Ақмола	195 221	9 564	14 264	22 305	42 040	106 657	391
Ақтөбе	182 437	12 729	16 463	34 443	62 085	56 601	116
Алматы	524 760	17 968	31 297	46 139	101 732	326 955	669
Атырау	129 043	15 425	17 701	29 845	42 353	23 695	24
Батыс Қазақстан	145 389	13 160	18 144	24 885	40 765	48 240	195
Жамбыл	247 393	6 792	12 074	17 591	45 968	164 858	110
Жетісу	42 876	1 333	3 761	2 823	8 483	26 476	-
Қарағанды	311 707	17 034	30 911	36 017	64 473	162 887	385
Қостанай	197 708	13 793	24 140	26 306	44 404	88 712	353
Қызылорда	139 469	5 815	10 083	15 178	40 892	67 411	90
Маңғыстау	161 510	11 678	15 700	32 212	56 805	45 056	59
Павлодар	174 940	9 500	17 249	21 295	36 557	90 170	169
Солтүстік Қазақстан	144 521	6 715	9 544	14 689	32 632	80 701	240
Түркістан	253 795	10 237	26 858	35 397	72 886	108 417	-
Ұлытау	17 079	716	2 809	1 505	4 908	7 141	-
Шығыс Қазақстан	297 148	15 154	21 620	41 602	62 713	155 754	305
Астана қаласы	351 364	37 082	86 950	66 765	80 146	80 252	169
Алматы қаласы	564 448	46 629	100 475	80 663	147 744	188 725	212
Шымкент қаласы	191 256	13 560	36 465	30 626	49 106	61 498	1
Дипломатиялық нөмірлер	35 779	5 795	8 669	6 100	8 068	7 142	5
Өңірі көрсетілмеген	201 868	13 610	35 330	12 071	18 882	119 648	2 327

*Ескертпе: «өзге де» - шығу жылы анықталмаған.

3.21 Механикалық-жол көлік құралдары паркінің орташа жасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Жеңіл автомобильдер					
Жалпы саны 1 000 бірлікке	3 776,9	3 870,3	3 798,1	3 909,6	4 690,9
Оның ішінде					
< = 3 жылдан 1 000 бірлікке	401,1	462,6	516,8	319,8	286,2
< = 3 жылдан пайызбен	10,6	12,0	13,6	8,2	6,1
3 < = 7 жылдан 1 000 бірлікке	593,0	570,9	494,7	250,3	549,6
3 < = 7 жылдан пайызбен	15,7	14,7	13,1	6,4	11,7
7 < = 10 жылдан 1 000 бірлікке	240,2	268,3	317,3	572,0	620,1
7 < = 10 жылдан пайызбен	6,4	6,9	8,4	14,6	13,2
> 10 жылдан 1 000 бірлікке	2 459,0	2 495,4	2 407,0	2 761,2	3 229,0
> 10 жылдан пайызбен	65,1	64,5	63,3	70,6	68,8
өзгелер 1 000 бірлікке	83,5	73,1	62,2	6,3	6,1
өзгелер пайызбен	2,2	1,9	1,6	0,2	0,1
Автобустар					
Жалпы саны 1 000 бірлікке	86,6	83,6	82,0	93,2	112,4
Троллейбустар					
Жалпы саны 1 000 бірлікке	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Жүк автомобильдері					
Жалпы саны 1 000 бірлікке	461,8	479,6	506,5	446,5	523,5

3.22 Барлық көлік түрлерінің жолаушылар айналымы

млн.жкм

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	68 643,8	36 698,6	54 277,3	63 527,0	71 293,8
одан:					
теміржолда	17 721,0	9 163,3	12 750,0	16 690,9	16 459,5
автомобильде	34 036,3	19 009,3	26 675,6	26 794,6	28 934,8
өзенде	0,7	0,5	1,4	2,0	2,2

	Жалғасы				
	2019	2020	2021	2022	2023
әуеде	16 885,5	8 525,2	14 849,8	20 038,8	25 897,1
Ел халқы, млн. адам	18,5	18,8	19,0	19,6	19,9
Жан басына шаққандағы жолаушылар айналымы, км	3 710,5	1 952,1	2 856,7	3 241,2	3 582,6

* 2010-2021 жылдардағы деректер автомобиль көлігімен жүктер мен жолаушыларды коммерциялық тасымалдауды жүзеге асыратын дара кәсіпкерлер қызметінің көрсеткіштерін қалыптастырудағы әдіснамалық тәсілдегі өзгерістерді ескере отырып қайта есептелді.

* 2022 жылдан бастап және одан әрі деректер автомобиль көлігімен жүктер мен жолаушыларды коммерциялық тасымалдауды жүзеге асыратын дара кәсіпкерлер қызметінің көрсеткіштерін қалыптастырудағы әдіснамалық тәсілдегі өзгерістерді ескере отырып қалыптастырылды.

Жолаушыларды метрополитенмен тасымалдау есепке алумен.

3.23 Барлық көлік түрлерінің жүк айналымы*

	млрд.ткм				
	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	448,8	443,6	483,5	479,7	503,5
соның ішінде:					
теміржолда	286,7	299,2	297,4	307,6	328,7
автомобиль және қалалық электрінде	24,7	19,6	33,7	30,0	30,1
ішкі суда	0,01	0,02	0,05	0,05	0,02
құбырда	136,7	124,2	151,7	141,3	143,7
теңізде	0,7	x	0,6	0,7	0,9
әуеде	83,8	0,06	0,08	0,05	0,05
ЖІӨ (СҚЖ) 2017 жылғы тұрақты бағадағы, халықаралық млрд. доллар	487,9	475,2	494,6	512,0	...
ЖІӨ бірлігіне шаққандағы жүк айналымы, ткм / 1000 халықаралық доллары	919,9	933,5	977,6	936,9	...
2021 жылғы тұрақты бағалардағы ЖІӨ (СПМ), млрд.халықаралық долларда	639,6	623,7	650,5	671,3	705,5
ЖІӨ бірлігіне шаққандағы жүк айналымы, ткм / 1000 халықаралық доллары	701,7	711,2	743,3	714,6	713,7

*2019-2021 жылдар аралығында деректер автомобиль көлігімен жолаушыларды коммерциялық тасымалдаумен айналысатын жеке кәсіпкерлердің қызмет көрсеткіштерін қалыптастыру әдістемелік тәсілінің өзгеруін ескере отырып қайта есептелді.

3.24 Пайдаланылатын отынның түрлері бойынша бөліністегі механикалық-жолкөлік құралдары паркінің құрамы

	бірлігі				
	2019	2020	2021	2022	2023
Жеңіл автомобильдер					
Барлығы	3 776 893	3 870 318	3 798 071	3 909 559	4 690 900
Бензин	3 362 957	3 426 786	3 343 736	3 451 775	4 107 974
Дизель отыны	74 226	75 758	73 867	75 982	86 772
Газ баллондық	3 623	3 951	3 886	4 160	6 782
Аралас	276 273	292 437	297 120	322 350	385 847
Электрлік	613	550	491	812	7 997
Отын түрі көрсетілмеген	59 201	70 836	78 971	54 480	95 526

3.25 Ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға (ҒЗТКЖ) шығындар көлемі

	2019	2020	2021	2022	2023
ҒЗТКЖ-ға жұмсалатын шығыстардың жалпы көлемі, мың теңге	82 333,1	89 028,7	109 332,7	121 560,1	172 585,9
Бизнес саласындағы ҒЗТКЖ-ға жұмсалатын шығыстардың жалпы көлемі	33 884,4	36 832,9	38 215,7	31 921,4	35 509,7
ҒЗТКЖ-ға шығыстардың жалпы көлеміндегі бизнес саласындағы ҒЗТКЖ-ға шығыстар көлемі, пайызбен	41,2	41,4	35,0	26,3	20,6

3.26 2023 жылы қоршаған ортаны қорғау және энергия тиімділігі саласында ҒЗТҚЖ-ға жұмсалған ішкі шығындар өңірлер бойынша

мың теңге

	Барлығы	Соның ішінде қаржыландыру көздері бойынша				
		меншікті қаражат	республикалық бюджет	жергілікті бюджет	шетелдік қаражаттар	өзге де қаражаттар
Қазақстан Республикасы	32 341 566	2 992 463,3	28 344 375,7	26 974,0	50 560,0	927 193,0
Абай	752 336	-	752 336,0	-	-	-
Ақмола	375 617	-	375 617,0	-	-	-
Алматы	466 419	-	466 419,0	-	-	-
Батыс Қазақстан	20 270	2 300,0	14 000,0	-	-	3 970,0
Жамбыл	4 434 742,2	140 463,8	3 841 076,4	9 599,0	-	443 603,0
Жетісу	34 280,0	16 300,0	x	-	-	-
Қарағанды	581 907,2	68 244,0	365 211,2	17 375,0	-	131 077,0
Қызылорда	301 908,0	-	301 908,0	-	-	-
Маңғыстау	1 400 318,9	448 573,9	951 745,0	-	-	-
Павлодар	393 727,4	292 527,0	101 200,4	-	-	-
Солтүстік Қазақстан	153 040,0	153 040,0	-	-	-	-
Ұлытау	-	-	-	-	-	-
Шығыс Қазақстан	479 171,0	263 085,9	102 795,0	-	-	113 290,1
Астана қаласы	2 732 934,7	95 465,5	2 580 497,0	-	-	56 972,2
Алматы қаласы	19 904 575,4	1 508 454,0	18 167 280,7	-	50 560,0	178 280,7
Шымкент қаласы	310 319,2	4 009,2	306 310,0	-	-	-

3.27 Қоршаған ортаны қорғау және энергия тиімділігі саласында өңірлер бойынша ҒЗТҚЖ-ға жұмсалған ішкі шығындар

мың теңге

	2022			2023		
	Барлығы	Соның ішінде жұмыс түрлері бойынша		Барлығы	Соның ішінде жұмыс түрлері бойынша	
		ғылыми зерттеулер	тәжірибелік-конструкторлық әзірлемелер		ғылыми зерттеулер	тәжірибелік-конструкторлық әзірлемелер
Қазақстан Республикасы	15 723 083,5	14 657 768,7	1 065 314,8	32 341 566,0	30 662 212,4	1 679 353,6
Абай	234 848,0	234 848,0	-	752 336,0	752 336,0	-
Ақмола	447 038,8	447 038,8	-	375 617,0	375 617,0	-
Ақтөбе	-	-	-	-	-	-
Алматы	x	x	-	466 419,0	466 419,0	-
Батыс Қазақстан	33 186,0	25 486,0	7 700,0	20 270,0	14 900,0	5 370,0
Жамбыл	2 921 724,0	2 659 016,0	262 708,0	4 434 742,2	3 849 644,4	585 097,8
Жетісу	x	x	-	34 280,0	34 280,0	-
Қарағанды	302 747,4	293 371,4	9 376,0	581 907,2	545 404,2	36 503,0
Қостанай	-	-	-	301 908,0	301 908,0	-
Қызылорда	10 447,5	10 447,5	-	-	-	-
Маңғыстау	849 370,7	552 371,0	296 999,7	1 400 318,9	1 190 182,0	210 136,9
Павлодар	81 889,0	81 889,0	-	393 727,4	101 200,4	292 527,0
Солтүстік Қазақстан	4 200,0	-	4 200,0	153 040,0	-	153 040,0
Түркістан	-	-	-	-	-	-
Ұлытау	3 584,0	-	3 584,0	-	-	-
Шығыс Қазақстан	383 645,2	54 662,0	328 983,2	479 171,0	124 881,9	354 289,1
Астана қаласы	3 308 396,9	3 231 546,9	76 850,0	2 732 934,7	2 730 752,9	2 181,8
Алматы қаласы	6 915 435,8	6 840 521,9	74 913,9	19 904 575,4	19 864 367,4	40 208,0
Шымкент қаласы	4 009,2	4 009,2	-	310 319,2	310 319,2	-

3.28 2023 жылы қоршаған ортаны қорғау және энергия тиімділігі саласында ҒЗТҚЖ-ға жұмсалған ішкі шығындар табиғат қорғау қызметінің түрлері бойынша

мың теңге

	Барлығы	Соның ішінде қаржыландыру көздері бойынша				
		меншікті қаражат	республикалық бюджет	жергілікті бюджет	шетелдік қаражаттар	өзге де қаражаттар
ҒЗТҚЖ-ға жұмсалған ішкі шығындар соның ішінде:	32 314 592	2 992 463,3	28 344 375,7	26 974	50 560,0	927 193,0

Жалғасы

	Барлығы	Соның ішінде қаржыландыру көздері бойынша				
		меншікті қаражат	республикалық бюджет	жергілікті бюджет	шетелдік қаражаттар	өзге де қаражаттар
атмосфералық ауаны және климатты қорғау бойынша	531 142,4	207 620,0	323 522,4	-	-	x
су объектілерін қорғау бойынша	1 857 837,6	153 040,0	1 654 237,6	-	50 560,0	-
қалдықтармен жұмыс жасау бойынша	1 306 619,5	306 703,0	960 475,3	-	-	39 441,2
топырақты және жерасты суларын қорғау бойынша	611 513,8	144 340,0	444 351,8	-	-	22 822,0
шу мен дірілмен күресу бойынша	56 972,2	-	-	-	-	56 972,2
биологиялық түрлерді және мекендеу жерлерін (ареалдарды) қорғау бойынша	4 598 547,9	165 240,0	4 269 838,5	-	-	163 469,4
радиациялық әсерден қорғау бойынша	159 896	159 896,0	-	-	-	-
өзге де ғылыми зерттеулер мен әзірлемелер	23 145 172	1 855 624,3	20 691 950,1	26 974	-	570 623,6
одан:						
жаңартылатын энергия көздері саласындағы энергия үнемдеу технологиялары және энергия тиімділігін арттыру саласындағы	416 302,3	-	416 302,3	-	-	x
	2 859 904,6	405 849,7	2 362 851,7	-	-	91 203,2

3.29 Қоршаған ортаны қорғау және энергия тиімділігі саласында табиғат қорғау қызметінің түрлері бойынша ҒЗТҚЖ-ға жұмсалған ішкі шығындар

мың теңге

	2022			2023		
	Барлығы	Соның ішінде жұмыс түрлері бойынша		Барлығы	Соның ішінде жұмыс түрлері бойынша	
		ғылыми зерттеулер	тәжірибелік-конструкторлық әзірлемелер		ғылыми зерттеулер	тәжірибелік-конструкторлық әзірлемелер
ҒЗТҚЖ-ға жұмсалған ішкі шығындар	15 723 083,5	14 657 768,7	1 065 314,8	32 341 566,0	30 662 212,4	1 679 353,6
соның ішінде:						
атмосфералық ауаны және климатты қорғау бойынша	959 421,1	955 145,1	x	605 007,0	596 027,0	8 980,0
су объектілерін қорғау бойынша	1 154 522,2	1 152 422,2	2 100,0	1 857 837,6	1 704 797,6	153 040,0
қалдықтармен жұмыс жасау бойынша	1 043 897,8	1 041 939,8	1 958,0	1 306 619,5	1 304 461,5	2 158,0
топырақты және жерасты суларын қорғау бойынша	1 103 306,6	1 094 706,6	8 600,0	611 513,8	607 543,8	3 970,0
шу мен дірілмен күресу бойынша	x	x	-	56 972,2	56 972,2	-
биологиялық түрлерді және мекендеу жерлерін (ареалдарды) қорғау бойынша	2 905 466,0	2 905 466,0	-	4 598 547,9	4 574 288,9	24 259,0
радиациялық әсерден қорғау бойынша	120 345,7	120 151,7	194,0	159 896,0	x	8,0
өзге де ғылыми зерттеулер мен әзірлемелер	8 435 824,1	7 387 637,3	1 048 186,8	23 145 172,0	21 658 233,4	1 486 938,6
одан:						
жаңартылатын энергия көздері саласындағы энергия үнемдеу технологиялары және энергия тиімділігін арттыру саласындағы	697 005,1	696 405,1	x	480 378,3	480 378,3	-
	1 021 029,9	629 007,7	392 022,2	2 859 904,6	2 363 751,7	496 152,9

4. Экологиялық факторлар

4.1 Қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған шығындар

Мың теңге

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	420 392 105	384 015 734	416 955 575	444 514 269	610 285 222
Абай	2 309 533	2 600 586	3 244 786	5 804 267	6 962 550
Ақмола	22 128 905	63 945 393	18 839 038	19 313 971	127 715 648
Ақтөбе	54 121 971	38 153 904	59 259 824	44 987 100	51 289 862
Алматы	910 304	1 472 042	1 814 394	2 096 057	2 876 627
Атырау	55 376 398	43 869 542	76 753 130	100 859 822	89 151 170
Батыс Қазақстан	13 329 572	16 593 098	13 014 366	9 678 433	15 116 668
Жамбыл	52 768 246	12 148 355	58 751 671	26 993 650	50 254 606
Жетісу	450 008	925 141	936 822	993 228	1 557 099
Қарағанды	41 117 058	25 663 529	24 173 817	45 973 744	41 843 002
Қостанай	9 404 196	23 327 794	25 046 596	22 624 807	43 035 888
Қызылорда	34 534 401	16 131 739	4 767 423	3 889 222	4 635 305
Маңғыстау	20 167 295	16 727 282	13 762 285	13 734 770	7 165 260
Павлодар	37 133 277	40 474 833	38 155 928	37 326 905	59 495 022
Солтүстік Қазақстан	3 892 011	4 328 499	4 924 202	11 771 800	7 193 159
Түркістан	20 466 213	2 768 430	1 948 430	8 544 944	18 334 526
Ұлытау	7 916 974	8 133 856	12 646 350	12 860 844	15 042 930
Шығыс Қазақстан	27 825 965	36 915 932	36 863 495	33 451 971	38 832 365
Астана қаласы	4 781 433	17 222 878	8 219 235	16 852 108	7 321 551
Алматы қаласы	5 115 686	5 060 060	8 893 841	7 519 421	12 505 140
Шымкент қаласы	6 642 659	7 552 841	4 939 942	19 237 205	9 956 844

4.2 Табиғатты қорғау қызметінің түрлері бойынша қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған шығындар

Мың теңге

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	420 392 105	384 015 734	416 955 575	444 514 269	610 285 222
соның ішінде					
атмосфералық ауаны және климатты қорғауға	85 393 439	88 476 190	82 513 454	127 995 826	122 068 658
ағынды суларды тазартуды басқару	58 810 960	66 978 966	94 165 799	113 096 310	115 266 558
қалдықтардың айналымын басқаруға	75 350 139	73 248 476	90 899 013	107 096 519	131 880 528
топырақты, жер асты сулары мен жер үсті суларының көздерін қорғауға және қалпына келтіруге	22 507 594	16 180 047	26 808 738	23 695 591	15 948 797
шумен және дірілмен күресуге	53 062	38 788	94 492	163 944	174 250
биоәртүрлілік пен ландшафттарды қорғауға	6 268 908	6 038 736	2 199 854	3 307 758	2 599 208
радиациялық әсерден қорғауға	906 201	955 709	779 270	880 252	879 505
ғылыми-зерттеулер және әзірле-мелерге (ФЗТКЖ)	4 214 328	4 502 777	4 921 332	3 479 430	5 063 347
қоршаған ортаны қорғау бойынша басқа да қызметтерге	166 887 474	127 596 045	114 573 623	64 798 639	216 404 371

4.3 Қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған ағымдағы шығындар

Мың теңге

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	221 670 479	210 397 122	245 790 216	284 853 377	343 024 440
Абай	2 309 533	2 600 586	3 244 786	4 569 245	6 590 398
Ақмола	3 165 432	3 261 696	4 791 410	4 783 079	5 731 226
Ақтөбе	24 811 608	26 847 144	32 455 655	40 651 798	49 463 645
Алматы	837 074	860 967	1 367 871	1 965 645	2 136 758
Атырау	51 198 333	39 940 657	52 132 403	56 508 271	54 505 203
Батыс Қазақстан	12 631 764	13 685 551	9 038 468	8 434 895	14 247 478

	Жалғасы				
	2019	2020	2021	2022	2023
Жамбыл	4 782 879	4 951 362	5 765 390	7 328 188	8 008 858
Жетісу	450 008	925 141	936 822	973 288	1 473 286
Қарағанды	18 957 980	20 369 294	24 124 305	32 904 100	37 822 671
Қостанай	8 797 401	10 423 346	13 722 916	18 068 017	23 335 280
Қызылорда	2 853 868	2 863 434	3 300 927	3 827 088	4 489 312
Маңғыстау	11 127 425	9 632 475	7 823 690	7 783 851	7 165 260
Павлодар	33 159 437	25 259 670	30 579 926	30 291 043	49 792 296
Солтүстік Қазақстан	3 688 821	3 102 405	4 919 885	4 419 072	4 407 484
Түркістан	1 581 227	1 294 883	1 472 529	1 649 601	1 999 229
Ұлытау	7 916 974	8 133 856	12 646 350	12 860 844	15 041 253
Шығыс Қазақстан	20 576 334	23 034 866	25 567 469	29 156 691	33 827 877
Астана қаласы	1 678 216	1 032 748	955 667	6 057 361	7 321 551
Алматы қаласы	4 512 795	4 984 200	6 003 805	7 326 231	9 925 654
Шымкент қаласы	6 633 370	7 552 841	4 939 942	5 295 069	5 739 721

4.4 Табиғатты қорғау қызметінің түрлері бойынша қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған ағымдағы шығындар

	мың теңге				
	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	221 670 479	210 397 122	245 790 216	284 853 377	343 024 440
соның ішінде					
атмосфералық ауаны және климатты қорғауға	74 385 432	73 049 345	74 466 978	89 897 029	100 093 829
ағынды суларды тазартуды басқару қалдықтардың айналымын басқаруға топырақты, жер асты сулары мен жер үсті суларының көздерін қорғауға және қалпына келтіруге	13 732 360	9 071 184	16 323 180	12 403 139	12 998 142
шумен және дірілмен күресуге биоәртүрлілік пен ландшафттарды қорғауға	2 114 424	801 745	1 443 986	1 322 879	2 599 208
радиациялық әсерден қорғауға ғылыми-зерттеулер және әзірлемелерге (ҒЗТКЖ)	905 865	921 317	630 128	619 965	746 234
қоршаған ортаны қорғау бойынша басқа да қызметтерге	4 132 099	4 027 575	4 593 547	3 395 026	5 008 168
	4 165 003	5 185 806	8 621 555	9 034 181	8 302 848

4.5 2023 жылы табиғатты қорғау қызметінің түрлері бойынша қоршаған ортаны қорғау жұмсалған ағымдағышығындар

Мың теңге

	Барлығы	Оның ішінде									
		атмосфералық ауаны және климатты қорғауға	ағынды суларды тазартуды басқару	қалдықтардың айналымын басқаруға	топырақты, жер асты сулары мен жер үсті суларының көздерін қорғауға және қалпына келтіруге	шуммен және дірілмен күресуге	биортуірлік пен ландшафттарды қорғауға	радиациялық әсерден қорғауға	ғылыми-зерттеулер және әзірлемелерге (ҒЗТҚЖ)	қоршаған ортаны қорғау бойынша басқа да қызметтерге	
Қазақстан Республикасы	343 024 440	100 093 829	86 306 812	126 820 792	12 998 142	148 407	2 599 208	746 234	5 008 168	8 302 848	
Абай	6 590 398	930 149	1 761 380	3 042 502	167 304	15 192	26 103	13 303	486 452	148 013	
Ақмола	5 731 226	457 045	1 157 827	1 320 141	1 110 817	2 009	16 947	9 414	61 308	2 595 718	
Ақтөбе	49 463 645	24 146 124	5 907 615	17 909 256	1 160 283	2 980	13 144	19 184	-	305 059	
Алматы	2 136 758	310 121	463 783	841 426	236 387	4 528	38 858	1 674	118 047	121 934	
Атырау	54 505 203	20 448 399	9 876 054	15 178 789	4 854 126	412	1 775 177	238 378	794 672	1 339 196	
Батыс Қазақстан	14 247 478	332 837	487 273	11 850 350	261 586	731	30 455	5 797	379 352	899 097	
Жамбыл	8 008 858	1 762 612	2 830 817	3 100 604	121 578	8 100	-	79 567	11 412	94 168	
Жетісу	1 473 286	156 088	810 598	97 104	12 623	-	50	x	364 559	15 464	
Қарағанды	37 822 671	6 577 435	10 261 160	18 169 947	1 902 659	85 626	59 181	5 644	236 461	524 558	
Қостанай	23 335 280	4 060 603	13 536 942	3 533 977	1 628 994	20	10 789	1 553	411 998	150 404	
Қызылорда	4 489 312	714 240	327 727	2 004 607	131 549	4 301	269 756	43 982	680 893	312 257	
Маңғыстау	7 165 260	972 370	1 465 385	3 915 019	308 822	7 068	60 318	38 943	232 849	164 486	
Павлодар	49 792 296	12 695 820	8 340 784	27 428 440	492 659	288	229 703	56 177	85 401	463 024	
Солтүстік Қазақстан	4 407 484	673 289	2 201 295	1 062 265	340 416	1 057	-	3 182	x	125 380	
Түркістан	1 999 229	203 753	123 386	835 218	117 320	14 344	27 317	174 134	397 278	106 479	
Ұлытау	15 041 253	3 787 069	10 569 614	474 229	37 473	-	12 482	3 022	100 192	57 172	
Шығыс Қазақстан	33 827 877	18 330 228	6 184 837	7 572 125	376 025	-	14 794	15 350	595 857	738 661	
Астана қаласы	7 321 551	193 543	6 336 475	699 111	9 140	-	1 066	1 347	-	80 869	
Алматы қаласы	9 925 654	1 483 659	174 448	7 459 814	721 782	1 650	-	18 687	15 342	50 272	
Шымкент қаласы	5 739 721	1 858 445	3 489 412	323 868	6 599	x	13 068	96	35 495	10 637	

4.6 Қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған инвестициялар

	Мың теңге				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	198 721 626	173 618 612	171 165 359	159 660 892	267 260 782
Абай	471837	10856704	557633	1 235 022	372 152
Ақмола	18 963 473	60 683 697	14 047 628	14 530 892	121 984 422
Ақтөбе	29 310 363	11 306 760	26 804 169	4 335 302	1 826 217
Алматы	47878	27849	441007	130 412	739 869
Атырау	4 178 065	3 928 885	24 620 727	44 351 551	34 645 967
Батыс Қазақстан	697 808	2 907 547	3 975 898	1 243 538	869 190
Жамбыл	47 985 367	7 556 993	52 986 281	19 665 462	42 245 748
Жетісу	25 352	583 226	5 516	19 940	83 813
Қарағанды	22 110 396	5 294 235	48 951	13 069 644	4 020 331
Қостанай	606 795	12 904 448	11 323 680	4 556 790	19 700 608
Қызылорда	31 680 533	13 268 305	1 466 496	62 134	145 993
Маңғыстау	9 039 870	7 094 807	5 938 595	5 950 919	-
Павлодар	3 973 840	15 215 163	7 576 002	7 035 862	9 702 726
Солтүстік Қазақстан	x	1 226 094	4 317	7 352 728	2 785 675
Түркістан	18 884 986	1 473 547	475 901	6 895 343	16 335 297
Ұлытау	48 682	-	561	-	1 677
Шығыс Қазақстан	6 777 794	3024362	10 738 393	4 295 280	5 004 488
Астана қаласы	3 103 217	16 190 130	7 263 568	10 794 747	-
Алматы қаласы	602 891	75 860	2 890 036	193 190	2 579 486
Шымкент қаласы	x	-	-	13 942 136	4 217 123

4.7 Табиғатты қорғау қызметінің түрлері бойынша қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған инвестициялар

	Мың теңге				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қоршаған ортаны қорғауға бағытталған инвестициялар	198 721 626	173 618 612	171 165 359	159 660 892	267 260 782
оның ішінде:					
атмосфералық ауаны қорғау және климаттың өзгеру мәселелері	11 008 007	15 426 845	8 046 476	38 098 797	21 974 829
ағынды суларды тазалауға	2 909 014	11 775 069	31 016 559	43 455 884	28 959 746
қалдықтармен жұмыс істеуге	9 069 412	11 151 011	14 408 303	8 719 731	5 059 736
топырақты, жер асты және жер үсті суларын қорғау және қалпына келтіру шуды және дірілді әсерді Төмендетуге	8 775 234	7 108 863	10 485 558	11 292 452	2 950 655
биоалуантүрлілікті және мекендеу ортасын сақтауға	x	-	x	-	x
радиациялық қауіпсіздікке	4 154 484	5 236 991	755 868	1 984 879	-
ғылыми-зерттеу жұмыстарына	x	34 392	149 142	260 287	x
“жасыл экономикаға қатысы бар табиғат қорғау қызметінің басқа да бағыттарына”	82 229	475 202	327 785	84 404	55 179
оның ішінде:	162 722 471	122 410 239	105 952 068	55 764 458	208 101 523
жаңартылатын энергия көздеріне инвестициялар	162 448 828	114 218 620	98 901 557	44 910 238	199 829 816
энергия үнемдеу технологияларына инвестициялар және энергия тиімділігін арттыру	234749	5 959 183	4 833 394	6 843 924	186 024
парниктік газдар шығарындыларын азайтуға бағытталған инвестициялар	399 190	65 385	31 988	1 145 120	1 013 456

4.8 2023 жылы табиғатты қорғау қызметінің түрлері бойынша қоршаған ортаны қорғауға бағытталған инвестициялар

Мың теңге

	Оның ішінде									
	Барлығы	атмосфералық ауаны қорғауға және климаттың өзгеру проблемалары	ақаба суларды тазалауға	қалдықтармен айналысуға	топырақты, жерасты және жерүсті суларды қорғау мен оңалтуға	шу және вибрациялық әсер етуді азайтуға	био әртүрлілік және мекендеу ортасын сақтауға	радиациялық қауіпсіздікке	ғылыми-зерттеу жұмыстарына	табиғатты қорғау қызметінің басқа бағыттарына
Қазақстан Республикасы	267 260 782	21 974 829	28 959 746	5 059 736	2 950 655	x	-	x	55 179	208 101 523
Абай	x	-	-	x	x	-	-	-	-	-
Ақмола	121 984 422	3 863	-	427	-	-	-	-	-	121 980 132
Ақтөбе	1 826 217	1 103 494	185 290	482 972	25 118	x	-	-	-	3 500
Алматы	739 869	24 524	111 352	104 178	2 290	-	-	-	x	494 625
Атырау	34 645 967	x	21 973 220	-	-	-	-	-	-	7 712 667
Батыс Қазақстан	869 190	x	2 568	333	-	-	-	-	-	-
Жамбыл	42 245 748	-	-	-	2 234 596	-	-	-	-	x
Жетісу	83 813	39 205	44 608	-	-	-	-	-	-	-
Қарағанды	4 020 331	-	2 691 882	16 447	-	-	-	-	-	1 312 002
Қостанай	19 700 608	-	-	-	-	-	-	-	-	19 700 608
Қызылорда	145 993	-	1 802	86 722	14 792	-	-	-	42 677	-
Маңғыстау										
Павлодар	9 702 726	9 030 550	-	88 609	96 721	-	-	x	-	353 575
Солтүстік Қазақстан	2 785 675	2 735 365	1 500	-	48 810	-	-	-	-	-
Түркістан	16 335 297	-	-	-	-	-	-	-	-	16 335 297
Ұлытау	1 677	-	-	-	-	-	-	-	-	1 677
Шығыс Қазақстан	5 004 488	604 483	2 044 761	1 792 012	363 022	-	-	-	x	194 600
Астана қаласы										
Алматы қаласы	2 579 486	904 271	-	1 652 764	20 763	-	-	-	-	1 688
Шымкент қаласы	4 217 123	1 702 705	x	607 230	x	-	-	-	x	-

4.9 Инвестордың экономикалық қызмет түрлері бойынша қоршаған ортаны қорғауға бағытталған инвестициялар

	Мың теңге				
	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы	198 721 626	173 618 612	171 165 359	159 660 892	267 260 782
ішкі инвестициялар	58 704 956	105 256 779	92 134 392	101 010 042	84 256 956
сыртқы инвестициялар	140 016 671	68 361 834	79 030 967	58 650 851	183 003 826
соның ішінде экономикалық қызмет түрлері бойынша:					
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	25 582	2 136 487	255 309	9 552	308
Өнеркәсіп	172 459 977	151 867 132	146 193 242	140 081 084	264 828 086
соның ішінде:					
Кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	13 027 150	14 537 196	32 975 370	50 961 402	31 738 914
Өңдеу өнеркәсібі	42 984 031	21 063 395	3 287 298	36 727 267	23 196 417
Электр энергиясымен, газбен, бумен, ыстық сумен және ауаны кондициялаумен жабдықтау	115 893 750	115 784 294	107 404 049	51 879 047	209 515 306
Сумен жабдықтау; қалдықтарды жинау, өңдеу және жою, ластануды жою бойынша қызмет	555 046	482 247	2 526 525	513 368	377 449
Құрылыс	12 989 537	5 795 366	5 468 649	9 896 944	-
Көтерме және бөлшек сауда; автомобильдерді және мотоциклдерді жөндеу	x	2 223	31 051	-	x
Көлік және қоймалау	x	-	-	x	193 080
Тұру және тамақтану бойынша қызмет көрсету	-	-	-	-	-
Ақпарат және байланыс	-	x	-	-	-
Қаржы және сақтандыру қызметі	-	-	-	-	-
Жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар	-	-	-	x	-
Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет	5 899 311	53 425	633 760	14 574	1 655
Әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласындағы қызмет	x	-	-	-	59
Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамтамасыз ету	5 356 446	13 760 979	17 038 832	8 119 164	2 234 596
Білім беру	-	2 136 487	x	-	-
Денсаулық сақтау және халыққа әлеуметтік қызмет көрсету	-	151 867 132	-	-	2 568
Өнер, ойын-сауық және демалыс	x	-	20 616	-	-
Өзге де қызметтер түрлерін ұсыну	1 820 577	14 537 196	x	-	-

4.10 2023 жылы «Жасыл экономикаға» бағытталған инвестициялар

	Барлығы	соның ішінде		
		энергияның жаңартылатын көздеріне салынған инвестициялар	энергия сақтау технологияларына салынған инвестициялар және энергия тиімділігін арттыру	парниктік газдар шығарындыларын азайтуға бағытталған инвестициялар
Қазақстан Республикасы	201 029 296	199 829 816	186 024	1 013 456
Абай	-	-	-	-
Ақмола	121 980 132	121 980 132	-	-
Ақтөбе	-	-	-	-
Алматы	490 955	490 525	-	430
Атырау	-	-	-	-
Жамбыл	40 011 152	40 011 152	-	-
Жетісу	-	-	-	-
Қарағанды	1 310 414	1 310 414	-	-
Қостанай	19 700 608	19 700 608	-	-
Қызылорда	-	-	-	-
Маңғыстау	-	-	-	-
Павлодар	29 971	-	29 971	-
Түркістан	16 335 297	16 335 297	-	-
Ұлытау	-	-	-	-
Шығыс Қазақстан	156 053	-	156 053	-
Астана қаласы	-	-	-	-
Алматы қаласы	905 959	1 688	-	904 271
Шымкент қаласы	108 755	-	-	108 755

4.11 Гранттық және бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру шеңберінде «Жасыл экономика» бойынша ғылыми және ғылыми-техникалық жобаларды қаржыландыруға бөлінген қаражат көлемі*

	2020	2021	2022	2023
“Жасыл экономика” бойынша ғылыми және ғылыми-техникалық жобалар саны «Жасыл экономикаға» байланысты ғылыми және ғылыми-техникалық жобалар бойынша шығыстар, мың теңге	7	3	6	9
	163 998,4	175 215,8	221 931,8	2 292 489,8

* Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ұлттық мемлекеттік ғылыми-техникалық сараптама орталығының деректері бойынша (Ұлттық ғылыми кеңестермен бекітілген ғылыми және ғылыми-техникалық жобаларды қаржыландыру көлемі).

4.12 «Жасыл» құрылыста орындалған жұмыстардың көлемі

	2019	2020	2021	2022	2023
Орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі (қызметтер)	4 431 666,2	4 934 069,2	5 530 680,7	6 304 274,1	7 612 810,3
Жасыл құрылыста орындалған жұмыстардың көлемі	12 103,2	13 884	58 329	165 447,4	38 930,5
Жасыл құрылыста орындалған жұмыстардың үлесі	0,3	0,3	1,1	2,6	0,5

4.13 Экологиялық таза өнім өндіру

	2019	2020	2021	2022	2023
Құндық көріністегі өнеркәсіп өндірісінің көлемі, млн. теңге	29 380 341,4	27 028 506	37 606 243	48 777 089	46 992 553
оның ішінде экологиялық таза өнім, млн. теңге	52 674,4	57 987	58 329	91 322	67 433
Өндірістің көлемдегі экологиялық таза өнімнің үлесі, пайызбен	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

4.14 2022 жылы органикалық өсімдік шаруашылығының жалпы өнімі

центнер 2022 жылғы 1 қарашаға

	Дәнді дақылдар (күрішті қосқанда) және бұршақты дақылдар	соның ішінде			Майлы дақылдар
		бидай	құмай жүгері, тары және өзге де дәнді дақылдар*	кептірілген бұршақты көкөністер	
Қазақстан Республикасы	33 199,0	33 199,0	-	-	-
Ақмола	33 199,0	33 199,0	-	-	-
Органикалық өсімдік шаруашылығы өнімінің үлесі	0,015	0,020	-	-	-
Өсімдік шаруашылығы өнімінің жалпы түсімі	220 304 547,5	164 044 912,5	58 180 966,0	3 078 669,0	30 512 956,7

* Өзге де дәнді дақылдар (қарақұмық, тритикале, масақтылар қоспасы).

4.15 Қоршаған ортаны қорғау саласындағы жұмыстарды орындау және қызметтер көрсету үшін берілген лицензиялардың саны*

	2019	2020	2021	2022	2023
Қоршаған ортаны қорғау саласында берілген лицензиялардың саны	142	109	154	297	223

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің деректері бойынша.

4.16 ҚОӘБ келісілген жобаларының саны

бірлік

	2019	2020	2021	2022	2023
ҚОӘБ (қоршаған ортаға әсерді бағалау) келісілген жобаларының саны	1 174	800	107	559	666

4.17 Қоршаған ортаға саласындағы жарияланымдардың саны

бірлік

	2019*	2020	2021*	2022*	2023*
Қоршаған ортаға саласындағы жарияланымдардың саны	12 363	13 829	13 192	6 155	6 500

* Деректер ҚР Экология және табиғи ресурстар министрінің 20.02.2020 ж. № 49-п бұйрығымен бекітілген ҚР Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарына енгізілген экология, геология және табиғи ресурстар салаларындағы нысаналы индикаторлар мен нәтижелер көрсеткіштерін қалыптастыру (есептеу) әдістемесімен саналды. 2022 жылғы ақпарат бірыңғай экологиялық порталға сәйкес.

4.18 Қоршаған ортаны қорғау саласында берілген патенттердің саны*

бірлік

	2019	2020	2021	2022	2023
Жалпы берілген патенттердің саны	1 779	1 816	1 773	1 449	1 475
одан					
энергия тиімділігі және қоршаған ортаны қорғау саласындағы берілген патенттер саны	125	110	142	166	101
оның ішінде					
энергетикалық технологияларға	105	58	65	63	44
оның ішінде ЖЭК байланысты	32	13	19	28	25
табиғатты қорғау технологияларына	20	52	77	103	57

*Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Ұлттық зияткерлік меншік институты» РМК деректері бойынша.

4.19 Экологиялық инновациялары бар кәсіпорындар саны

бірлік

	2019	2020	2021	2022	2023
Экологиялық инновациялары бар кәсіпорындар саны	72	65	88	97	98
Экологиялық инновациялар саласындағы белсенділік деңгейі, пайызбен	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
Инновациялардың жалпы санындағы экологиялық инновациялардың үлесі, пайызбен	2,2	2,0	3,0	3,0	2,7

4.20 Инновация түрлері бойынша экологиялық инновациялар саны

бірлік

	2019	2020	2021	2022	2023
Өнім инновациялары	25	23	29	49	43
Үдерістік инновациялар	54	47	58	61	67
Маркетингтік инновациялар	2	3	5	...	...
Ұйымдастырушылық инновациялар	4	11	20	...	...

*2022 жылдан бастап Бизнес-үдерістік инновациялар маркетингтік және ұйымдастырушылық инновацияларға қосылды.

4.21 2023 жылы экологиялық инновациялары мен қызмет түрлері бойынша шығындары бар кәсіпорындар саны

	Экологиялық инновациялары бар кәсіпорындар саны	Экологиялық инновациялар саласындағы белсенділік деңгейі, пайызбен	Инновациялардың жалпы санындағы экологиялық инновациялардың үлесі, пайызбен	Инновация түрлері бойынша экологиялық инновациялар саны, бірлік	Оның ішінде түрлер бойынша		Экологиялық инновацияларға шығындар
					Өнім инновациялары	Бизнес-процестік инновациялар	
Барлығы	98	0,3	2,7	98	43	67	59 111,3
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	1	0,1	0,5	1	1	-	6,4
Тау-кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	19	2,3	15,1	19	2	19	19 523,1
Өңдеу өнеркәсібі	22	0,5	3,3	22	11	14	4 623,5
Электр энергиясымен, газбен, бұмен, ыстық сумен және ауаны кондициялаумен жабдықтау	5	1,1	10,2	5	2	3	33 752,3
Суды жинау, өңдеу және тарату	1	0,4	6,7	1	-	1	8,4
Қалдықтарды жинау, өңдеу және жою; материалдарды көдеге жарату (қалпына келтіру)	1	0,4	12,5	1	-	1	60,9
Көтерме және бөлшек сауда; автомобильдерді және мотоциклдерді жөндеу	2	0,02	0,14	2	1	2	-
Ақпарат және байланыс	15	1,0	9,1	15	9	6	-
Ғылыми зерттеулер және әзірлемелер	4	1,9	4,0	4	2	3	648,5
Жоғары білім беру	17	14,5	25,0	17	10	11	487,4
Денсаулық сақтау және халыққа әлеуметтік қызмет көрсету	9	0,4	0,5	9	5	5	0,7
Өзге де кәсібі, ғылыми және техникалық қызмет	2	0,6	5,1	2	-	2	-

4.22 Қауіпті табиғи құбылыстар саны*

	бірлік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	56	123	142	159	276
Абай	-	-	-	5	15
Ақмола	4	4	11	10	24
Ақтөбе	1	3	2	8	15
Алматы	5	9	15	6	12
Атырау	1	-	22	7	2
Батыс Қазақстан	4	6	10	13	15
Жамбыл	1	4	8	7	17
Жетісу	-	-	-	4	3
Қарағанды	5	6	12	17	21
Қостанай	4	15	9	8	43
Қызылорда	4	3	4	8	21
Маңғыстау	-	1	2	11	13
Павлодар	4	3	4	4	6
Солтүстік Қазақстан	6	13	7	4	10
Түркістан	3	21	15	12	17
Ұлытау	-	-	-	3	7
Шығыс Қазақстан	10	22	18	20	15
Астана қаласы	-	1	-	1	2
Алматы қаласы	3	8	-	7	11
Шымкент қаласы	1	4	3	4	7

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы Төтенше жағдай министрлігінің деректері бойынша.

4.23 Табиғи және техногендік ТЖ саны

бірлік

	2019				2020				2021				2022				2023			
	табиғи		техногендік	барлығы	табиғи		техногендік	барлығы	табиғи		техногендік	барлығы	табиғи		техногендік	барлығы	табиғи		техногендік	барлығы
	барлығы	одан сулы			барлығы	одан сулы			барлығы	одан сулы			барлығы	одан сулы			барлығы	одан сулы		
Қазақстан Республикасы	1 589	10	14 232	1 438	5	13 258	1 476	9	11 562	1 518	19	11 837	1 610	23	11 294					
Абай	-	-	-	-	-	-	-	-	-	302	-	786	243	2	850					
Ақмола	72	-	946	67	-	929	180	1	888	95	4	905	159	6	884					
Ақтөбе	56	-	892	56	-	770	67	-	623	46	1	601	46	10	572					
Алматы	178	-	1 481	120	-	1 141	133	-	1 056	66	-	847	68	-	893					
Атырау	36	-	294	28	-	264	64	1	339	45	2	320	26	-	268					
Батыс Қазақстан	60	-	585	123	-	535	88	1	527	59	2	549	49	3	568					
Жамбыл	202	-	774	132	-	718	21	1	666	27	1	760	62	-	804					
Жетісу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	508	14	1	424					
Қарағанды	60	5	1 554	53	-	1 410	122	3	1 020	150	4	766	108	-	665					
Қостанай	118	-	1 162	98	-	1 088	152	1	903	100	-	786	153	-	721					
Қызылорда	84	-	548	101	-	562	51	-	457	55	-	470	75	1	444					
Маңғыстау	5	-	292	4	-	269	14	-	268	23	3	264	33	-	270					
Павлодар	202	-	898	155	-	940	152	-	583	168	1	357	229	-	291					
Солтүстік Қазақстан	38	-	698	54	-	704	80	-	719	53	-	662	47	-	584					
Түркістан	189	1	754	111	2	590	56	1	512	145	-	514	139	-	537					
Ұлытау	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	197	24	-	195					
Шығыс Қазақстан	251	4	1 911	290	2	1 823	269	-	1 287	110	1	757	98	-	731					
Астана қаласы	6	-	671	5	-	627	10	-	721	12	-	834	12	-	649					
Алматы қаласы	28	-	673	11	-	671	5	-	765	7	-	725	12	-	677					
Шымкент қаласы	4	-	99	30	1	217	12	-	228	17	-	229	13	-	267					

4.24 ТЖ-дан зардап шеккендердің саны

адам

	Техногендік сипаттағы ТЖ-дан					Табиғи сипаттағы ТЖ-дан				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021*	2022	2023
Қазақстан Республикасы	1 145	875	1 052	939	1 110	1 041	142 981	783	1 019	832
Абай	-	-	-	72	46	-	-	-	25	46
Ақмола	26	49	69	60	50	13	7 252	40	12	38
Ақтөбе	65	33	49	32	51	15	3 699	29	26	12
Алматы	188	86	81	46	80	170	7 154	77	33	87
Атырау	29	13	22	17	19	57	13 497	52	85	16
Батыс Қазақстан	24	32	20	22	29	65	9 222	41	146	29
Жамбыл	44	25	152	25	59	184	5 094	22	17	75
Жетісу	-	-	-	20	26	-	-	-	5	-
Қарағанды	32	92	112	74	160	18	12 074	48	47	47
Қостанай	48	59	62	80	69	44	7 590	28	44	75
Қызылорда	51	21	39	24	19	77	3 422	41	35	60
Маңғыстау	19	14	27	23	36	5	1 699	11	11	32
Павлодар	46	62	48	55	47	31	4 030	31	80	7
Солтүстік Қазақстан	43	67	96	70	64	11	8 632	42	8	6
Түркістан	150	40	35	42	61	217	3 691	66	206	224
Ұлытау	-	-	-	25	13	-	-	-	1	-
Шығыс Қазақстан	148	123	104	86	80	86	12 806	197	17	6
Астана қаласы	102	82	36	53	61	21	18 535	10	207	50
Алматы қаласы	66	57	71	72	97	25	19 030	5	5	1
Шымкент қаласы	64	20	29	41	43	2	5 554	43	9	21

*Зардап шеккендердің санына жарақаттанған және қаза болғандар саны кіреді.

4.25 ТЖ-дан қаза болғандар саны

адам

	Техногендік сипаттағы ТЖ-дан					Табиғи сипаттағы ТЖ-дан				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	557	414	460	396	486	16	2 379	436	267	258
Абай	-	-	-	24	14	-	-	-	21	7
Ақмола	32	30	36	35	37	-	100	38	11	1
Ақтөбе	19	7	19	14	29	-	42	26	20	19
Алматы	82	43	38	24	31	3	83	63	25	15
Атырау	13	6	10	6	16	-	101	28	21	11
Батыс Қазақстан	20	12	8	12	5	-	169	33	19	11
Жамбыл	37	13	39	9	40	1	62	9	7	6
Жетісу	-	-	-	14	23	-	-	-	5	11
Қарағанды	42	41	54	37	17	-	292	25	18	17
Қостанай	48	38	47	55	87	1	49	24	28	18
Қызылорда	26	8	15	9	10	1	15	23	18	18
Маңғыстау	6	4	12	11	41	-	76	11	11	26
Павлодар	32	32	22	16	13	1	51	29	11	15
Солтүстік Қазақстан	46	47	53	39	23	2	41	22	6	7
Түркістан	36	15	18	10	35	3	47	39	20	5
Ұлытау	-	-	-	6	11	-	-	-	1	23
Шығыс Қазақстан	64	63	48	31	22	2	415	48	12	0
Астана қаласы	21	22	11	22	15	-	365	10	6	35
Алматы қаласы	15	26	22	11	8	-	389	5	2	8
Шымкент қаласы	18	7	8	11	9	2	82	3	5	5

4.26 Қазақстан Республикасының және басқа мемлекеттердің аумағындағы табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайларды жоюға арналған ҚР Үкіметінің төтенше резерві*

миллион теңге

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы қаражат бөлінді	28 543,1	19 076,3	3 450,8	65 532,4	12 365,2

*Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің деректері бойынша.

**4.27 Төтенше жағдайлар мен оның салдарларын жоюға бағытталған шығындар
(жергілікті бюджет қаражаты есебінен)¹⁾**

мың теңге

	2019	2020	2021	2022	2023
Табиғи сипаттағы ТЖ					
Қазақстан Республикасы	4 607 623,6	7 321 631,3	6 771 141,0	15 751 116,5	16 826 452,1
Абай	-	-	-	101 420,0	119 111,2
Ақмола	55 379,0	477 505,0	56 747,4	60 534,3	192 490,1
Ақтөбе	699,5	-	-	1 020 331,5	6 708 704,8
Алматы	487 687	1 006 824	595 676,9	266 769,0	-
Атырау	-	1 080,0	2 800,0	334 914,0	-
Батыс Қазақстан	464 678,1	19 241,8	313 357,6	1 054 607,4	-
Жамбыл	21,0	-	300 460,9	141 218,0	903 983,3
Жетісу	-	-	-	244 716,7	526 088,4
Қарағанды	61 401,5	50 781,5	457 892,1	156 206,6	1 151 618,2
Қостанай	35 377,9	508 056,5	51 812,7	631 204,5	403 317,0
Қызылорда	38 342,0	-	244 769,9	30 698,4	223 357,6
Маңғыстау	-	-	-	3 894,0	-
Павлодар	-	-	-	491 405,4	1 074 471,9
Солтүстік Қазақстан	1000	193 492,9	35 164,8	48 080,1	-
Түркістан	-	348 687,0	270 802,0	1 860 077,3	174 171,0
Ұлытау	-	-	-	53 388,4	106 643,8
Шығыс Қазақстан	101 398,2	486 711,6	134 418,0	109 849,2	134 986,6
Астана қаласы	-	2 256 052,9	-	-	-
Алматы қаласы	3 361 639,4	1 687 618,1	4 307 238,7	9 141 801,7	5 107 508,2
Шымкент қаласы	-	285 580,0	-	-	-
Техногендік сипаттағы ТЖ					
Қазақстан Республикасы	3 025 584,7	2 364 012,9	2 541 215,4	2 369 576,3	5 948 765,2
Абай	-	-	-	-	40 000,0
Ақмола	3 574,3	126 111,8	9 228,2	-	8 328,6
Ақтөбе	10 000,0	-	-	-	-
Алматы	62 492	88 336	-	333 447,0	-
Атырау	-	899 667,8	-	-	86 203,7
Батыс Қазақстан	6 950	-	26 706,5	43 610,8	-
Жамбыл	78,9	260 369,6	41 969,6	491 873,3	92 248,5
Жетісу	-	-	-	249 342,4	-
Қарағанды	19 100,4	-	26 035,0	81 985,9	225 604,2
Қостанай	-	-	-	-	-
Қызылорда	38 064,0	-	-	332 261,0	-
Маңғыстау	-	259 258,7	-	-	-
Павлодар	478 779,1	-	1 458,0	321 796,1	179 065,7
Солтүстік Қазақстан	-	-	80 980,1	-	-
Түркістан	146 300,0	108 282,0	55 300,0	-	-
Ұлытау	-	-	-	16 033,0	59 907,0
Шығыс Қазақстан	56 876,0	32 120,4	29 142,0	269 319,2	1 274 149,8
Астана қаласы	-	-	-	-	-
Алматы қаласы	1 169 241	589 866,6	1 897 224,3	229 907,6	3 983 257,7
Шымкент қаласы	1 034 129,0	-	373 171,7	-	-

¹⁾Жергілікті атқарушы органдардың деректері бойынша.

²⁾Төтенше сипаттағы пандемия кезінде дағдарысқа қарсы іс-шараларды жүргізуге.

4.28 Табиғи ресурстарды қорғау қуаттарын іске қосу*

	2019	2020	2021	2022	2023
Ақаба суларды тазартуға арналған ғимараттар, тәулігіне мың текше метр су	297,0	275,7	89,2	26 444,7	490,7
Айналымдағы сумен жабдықтау жүйелері, тәулігіне мың текше метр су	-	2,0	7,2	0,1	188,8
Атмосфералық ауаны ластайтын зиянды заттарды ұстайтын және арарсыздандыратын имараттар, қондырғылар және құрал-жабдықтар, тәулігіне мың текше м газ	-	1 080,0	28,8	-	-

*Қайта жаңартылған, кеңейтілген және техникалық жарақтандырылған қуаттарды ескере отырып.

4.29 Су ресурстарын ластаудан қорғау қуаттарын іске қосу (ақба суларды тазартуға арналған қондырғылар)

тәулігіне мың текше метр

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	12 375,1	275,7	89,9	71,7	490,7
Абай	-	-	0,7	0,4	-
Ақмола	-	210	-	-	-
Алматы	-	-	-	-	-
Атырау	-	-	-	-	490,7
Жамбыл	-	-	87,5	1,9	-
Маңғыстау	-	0,1	0,1	-	-
Павлодар	-	0,3	-	26,4	-
Түркістан	-	-	0,9	-	-
Ұлытау	4,2	-	-	0,1	-
Шығыс Қазақстан	-	-	0,7	-	-
Астана қаласы	12 370,9	65,3	-	42,3	-

4.30 Атмосфералық ауаны ластаудан қорғау бойынша қуаттарды іске қосу (газ қалдықтарынан зиянды заттарды ұстау және залалсыздандыру үшін қондырғылар)

тәулігіне мың текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	-	1 080,0	28,8	-	-
Павлодар	-	-	28,8	-	-
Шығыс Қазақстан	-	1 080,0	-	-	-
Астана қаласы	-	-	-	-	-

4.31 Экологиялық салық салу

мың теңге

Экологиялық салықтың түрі	2019	2020	2021	2022	2023
Энергия тасығыштарға салынатын салықтар	1 706 402 804,8	881 692 071,7	1 592 128 228,9	2 742 055 473,5	2 537 067 615,9
Көлік салықтары	78 318 677,5	63 439 188,1	77 638 335,1	87 760 624,3	103 295 791,7
Қоршаған ортаны ластауға салынатын салықтар	100 809 615,2	85 593 121,1	110 934 387,7	98 604 623,9	97 944 008,0
Ресурстарды пайдалануға салынатын салықтар	394 415 327,2	359 187 841,9	487 890 932,3	586 621 414,1	766 574 994,5
Барлық экологиялық салықтар	2 279 946 424,7	1 389 912 222,8	2 268 591 884,0	3 515 042 135,8	3 504 882 410,1
Салық түсімдерінің жалпы көлеміне экологиялық салықтардың үлесі	24,7	16,2	14,3	23,7	18,5
ЖІӨ-дегі экологиялық салықтардың үлесі, пайызбен					
Энергия тасығыштарға салынатын салықтар	2,5	1,2	1,9	2,6	2,1
Көлік салықтары	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Қоршаған ортаны ластауға салынатын салықтар	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ресурстарды пайдалануға салынатын салықтар	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6
Барлық экологиялық салықтар	3,3	2,0	2,7	3,4	2,9
Экологиялық салықтардың құрылымы, пайызбен					
Энергия тасығыштарға салынатын салықтар	74,8	63,4	70,2	78,0	72,4
Көлік салықтары	3,4	4,6	3,4	2,5	2,9
Қоршаған ортаны ластауға салынатын салықтар	4,4	6,2	4,9	2,8	2,8
Ресурстарды пайдалануға салынатын салықтар	17,3	25,8	21,5	16,7	21,9
Барлық экологиялық салықтар	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Салықтардың жіктелуі ҰШЖ 2008 и ТЭЖ 2012 сәйкес берілген.

4.32 2023 жылғы табиғи ресурстармен пайдаланған үшін төлемдер (Ұлттық қорына түскен сомаларын қоса)

Мың теңге

	Жерүсті көздерінің су ресурстары пайдаланғаны үшін төлемдер	Орманды пайдаланғаны үшін	Жануарлар дүниесін пайдаланғаны үшін	Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды пайдаланғаны үшін төлемдер	Жер учаскелері пайдаланған үшін төлемдер	Залалдың орнын толтыру туралы өтініштер бойынша табиғатты пайдаланушылардан алынатын қаражат	Қоршаған ортаға эмиссия үшін төленетін төлемақы
Қазақстан Республикасы	2 128 021	2 870 258	2 389 682	1 281 519	22 062 096	3 179 957	97 944 008
Абай							
Ақмола	35 566	261 068	226 875	312 539	1 447 698	27 192	4 729 736
Ақтөбе	9 569	5 234	61 133	298	1 133 786	102 282	9 074 085
Алматы	181 372	41 340	153 287	285 633	226 798	21 549	1 403 302
Атырау	59 437	3 077	252 353	306	476 026	17 609	9 498 432
Батыс Қазақстан	9 658	21 555	23 554	0	359 291	32 231	1 910 881
Жамбыл	65 215	84 748	79 212	2	497 818	14 168	5 688 333
Жетісу	46 468	29 662	137 873	11 015	187 062	45 492	589 870
Қарағанды	357 303	8 599	55 132	63 428	2 705 664	15 852	13 326 466
Қостанай	15 552	1 646 607	273 661	288	2 973 169	19 193	8 491 559
Қызылорда	21 893	13 027	157 671	595	200 939	217 140	880 148
Маңғыстау	120 143	628	19 602	826	987 837	2 400 704	1 909 556
Павлодар	630 274	62 522	159 326	63 406	2 713 424	21 790	13 491 871
Солтүстік Қазақстан	74 172	400 829	80 044	14 756	1 871 887	37 704	2 033 804
Түркістан	93 509	68 515	108 996	42 621	289 158	32 336	1 118 817
Ұлытау	49 100	288	6 973	0	2 079 853	72 212	6 436 482
Шығыс Қазақстан	237 238	174 032	247 365	5 300	690 020	23 140	3 822 151
Астана қаласы	12 338	17	327 136	0	1 206 257	154	3 349 431
Алматы қаласы	15 581	283	129	456 942	1 073 066	68 895	1 858 283
Шымкент қаласы	3 231	176	0	13	297 940	307	1 508 937

4.33 2023 жылы «жасыл жұмыс орындарында» жұмыс істейтіндердің саны

	Қызметкерлердің тізімдік саны, адам	«Жасыл жұмыс орындарында» жұмыс істейтіндердің саны, адам	«Жасыл жұмыс орындарында» жұмыс істейтіндердің үлес салмағы, пайызбен
Қазақстан Республикасы	5 686 142	57 135	1,7
Абай	152 827	1 777	2,4
Ақмола	213 262	2 217	1,5
Ақтөбе	258 360	4 050	3,4
Алматы	236 439	2 003	1,2
Атырау	262 347	2 485	1,4
Батыс Қазақстан	186 420	2 578	2,1
Жамбыл	218 448	1 313	0,7
Жетісу	129 094	1 660	1,6
Қарағанды	387 207	5 699	2,7
Қостанай	236 102	2 476	1,7
Қызылорда	183 894	3 124	2,3
Маңғыстау	213 861	2 349	1,5
Павлодар	247 426	3 741	2,2
Солтүстік Қазақстан	157 288	2 489	3,1
Түркістан	295 525	2 705	3,7
Ұлытау	74 568	627	1,0
Шығыс Қазақстан	233 297	3 082	2,2
Астана қаласы	632 848	5 263	1,6
Алматы қаласы	1 094 089	5 739	1,0
Шымкент қаласы	272 840	1 758	1,0
Экономиканың негізгі салалары бойынша*			
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	63 872	384	0,6
Өнеркәсіп одан сумен жабдықтау; кәріз жүйесі, қалдықтардың жиналуын және таратылуын бақылау	42 712	42 425	99,3
Өзге қызмет түрлері	3 209 692	5 053	0,2

*Орта және ірі кәсіпорындар бойынша.

4.34 «Жасыл жұмыс орындарында» жұмыс істейтіндердің саны

	2022			2023		
	Қызметкерлердің тізімдік саны, адам	«Жасыл жұмыс орындарында» жұмыс істейтіндердің саны, адам	«Жасыл жұмыс орындарында» жұмыс істейтіндердің үлес салмағы, пайызбен	Қызметкерлердің тізімдік саны, адам	«Жасыл жұмыс орындарында» жұмыс істейтіндердің саны, адам	«Жасыл жұмыс орындарында» жұмыс істейтіндердің үлес салмағы, пайызбен
Қазақстан Республикасы	4 481 856	48 895	2,2	5 686 142	57 135	1,7
Абай	109 697	1 392	2,9	152 827	1 777	2,4
Ақмола	155 959	2 208	2,6	213 262	2 217	1,5
Ақтөбе	210 374	2 581	2,9	258 360	4 050	3,4
Алматы	166 181	1 640	1,7	236 439	2 003	1,2
Атырау	252 114	2 158	1,1	262 347	2 485	1,4
Батыс Қазақстан	135 040	2 334	3,5	186 420	2 578	2,1
Жамбыл	151 295	1 239	1,2	218 448	1 313	0,7
Жетісу	87 050	1 711	2,8	129 094	1 660	1,6
Қарағанды	314 412	4 222	3,1	387 207	5 699	2,7
Қостанай	189 975	2 327	2,7	236 102	2 476	1,7
Қызылорда	131 574	3 000	3,4	183 894	3 124	2,3
Маңғыстау	190 571	2 551	2,4	213 861	2 349	1,5
Павлодар	193 085	3 541	2,8	247 426	3 741	2,2
Солтүстік Қазақстан	112 253	1 786	2,8	157 288	2 489	3,1
Түркістан	181 460	1 639	4,3	295 525	2 705	3,7
Ұлытау	57 243	737	1,5	74 568	627	1,0
Шығыс Қазақстан	182 691	3 077	4,2	233 297	3 082	2,2
Астана қаласы	527 956	4 808	2,2	632 848	5 263	1,6
Алматы қаласы	919 170	4 664	1,3	1 094 089	5 739	1,0
Шымкент қаласы	213 759	1 280	1,6	272 840	1 758	1,0

	2022			2023		
	Қызметкерлердің тізімдік саны, адам	“Жасыл жұмыс орындарында” жұмыс істейтіндердің саны, адам	“Жасыл жұмыс орындарында” жұмыс істейтіндердің үлес салмағы, пайызбен	Қызметкерлердің тізімдік саны, адам	“Жасыл жұмыс орындарында” жұмыс істейтіндердің саны, адам	“Жасыл жұмыс орындарында” жұмыс істейтіндердің үлес салмағы, пайызбен
Экономиканың негізгі салалары бойынша*						
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	66 035	390	0,6	63 872	384	0,6
Өнеркәсіп одан сумен жабдықтау; кәріз жүйесі, қалдықтардың жиналуын және таратылуын бақылау	645 769	43 348	6,7	656 313	44 775	6,8
Өзге қызмет түрлері	41 551	41 234	98,5	42 712	42 425	99,3
	3 142 410	5 157	0,2	3 209 692	5053	0,2

*Орта және ірі кәсіпорындар бойынша.

4.35 ЖЭК қызметінің негізгі көрсеткіштері, оның ішінде ЖЭК объектілерінде жұмыспен қамтылғандар саны*

2023 жылғы 1 шілдеге

	Объектілер саны, бірлік	Белгіленген қуаты, МВт	2023 жылғы өндіру, млн. кВт сағат	ЖЭК объектілерінде жұмыспен қамтылғандар саны, адам	соның ішінде	
					әйелдер	ерлер
2021 жылғы 1 қаңтарға						
Желэлектрстанциялары	29	486,3	1076,7	305	52	253
Су электрстанциялары	38	229,04	812,1	691	95	596
Күнэлектрстанциялары	43	911,6	1 349,7	327	33	294
Биогаздағы электрстанциялары	5	7,82	6,6	27	0	27
ЖЭК барлық объектілері бойынша жиыны	115	1 634,7	3 245,1	1 350	180	1 170
2022 жылғы 1 қаңтарға						
Жел электрстанциялары	40	683,95	1 776,4	425	77	348
Су электрстанциялары	40	280,98	799,74	696	108	588
Күн электрстанциялары	49	1 037,61	1 641,09	354	50	304
Биогаздағы электрстанциялары	5	7,82	3,04	23	-	23
ЖЭК барлық объектілері бойынша жиыны	134	2 010,32	4 220,29	1 498	235	1 263
2023 жылғы 1 қаңтарға						
Жел электрстанциялары	46	958	2 411	512	84	428
Су электрстанциялары	37	280	934	696	108	588
Күн электрстанциялары	44	1 148	1 763	429	66	363
Биогаздағы электрстанциялары	3	1,77	1,98	23	0	23
ЖЭК барлық объектілері бойынша жиыны	130	2 388	5 110	1 660	258	1 402
2024 жылғы 1 қаңтарға						
Жел электрстанциялары	57	1 394,6	3 824,99	607	133	474
Су электрстанциялары	39	269,605	993,87	713	111	602
Күн электрстанциялары	45	1 202,61	1 853,95	451	71	380
Биогаздағы электрстанциялары	3	1,77	2,71	23	0	23
ЖЭК барлық объектілері бойынша жиыны	144	2 868,6	6 675	1 794	315	1 479

*Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің деректері бойынша, қуаты 35 кВт дейінгі электрстанциялары бойынша (ірі гидроэлектрстанцияларын есептемегенде), ЖЭК объектілерінде жұмыспен қамтылғандарды есепке алу 2019 жылдан бастап жүзеге асырылады.

5. Жер ресурстары

5.1 Есептік санаттар бойынша жер қорының бөлінуі*

1 қарашадағы жағдай бойынша; мың га

Жер санаттары	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасының пайдалануындағы барлық жерлер	262 860,6	262 918,4	262 930,8	262 930,8	262 930,8
соның ішінде:					
ауыл шаруашылығына арналған жер	106 432,6	108 562,7	113 961,4	115 966,2	116 447,8
үлес салмағы, пайызбен	40,5	41,3	43,3	44,1	44,3
елді мекендер жері	24 077,2	24 192,2	24 288,7	24 592,8	25 037,4
үлес салмағы, пайызбен	9,2	9,2	9,2	9,4	9,5
өнеркәсіп, көлік, байланыс, қорғаныс және басқа да ауыл шаруашылығына арналмаған жерлер	2 317,7	2 209,0	2 239,1	2 273,0	2 436,3
үлес салмағы, пайызбен	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9
ерекше қорғалатын табиғат аумақтарының жері	7 696,7	7 705,7	7 810,7	7 811,3	8 154,3
үлес салмағы, пайызбен	2,9	2,9	3,0	2,9	3,1
орман қорындағы жер	22 398,2	22 398,3	22 435,3	22 963,5	22 965,0
үлес салмағы, пайызбен	8,5	8,5	8,5	8,7	8,7
су қорындағы жер	4 222,1	4 208,4	4 206,5	4 209,4	3 907,8
үлес салмағы, пайызбен	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5
босалқы жерлер	95 716,1	93 642,1	87 989,1	85 114,6	83 982,2
үлес салмағы, пайызбен	36,4	35,6	33,5	32,4	31,9

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Жер ресурстарын басқару комитетінің деректері бойынша.

5.2 Ауыл шаруашылығына арналған жерлер

мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Ауыл шаруашылығына арналған жер	106 432,6	108 562,7	113 961,4	115 966,2	116 447,8
оның ішінде:					
азаматтардың бау шаруашылығы мен саяжай құрылысын жүргізуге арналған жері	66,1	36,4	33,5	33,5	33,0
азаматтардың шаруа қожалығын жүргізуге арналған жері	63 676,3	66 207,3	70 184,9	72 792,1	73 796,4
басқа да мемлекеттік емес ауыл шаруашылығы заңды тұлғаларының жерлері	41 379,4	40 282,4	41 605,6	40 945,1	40 665,5
мемлекеттік ауыл шаруашылығы заңды тұлғаларының жерлері	1 310,8	845,3	882,6	870,1	548,0

5.3 Елді мекен (қалалар, кенттер және ауылдық елді мекендер) жерлері

мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Елді мекендер (қалалар, кенттер және ауылдық елді мекендер) жері	24 077,2	23 777,95	24 288,7	24 592,8	25 037,4
соның ішінде:					
қалалар мен кенттер	2 437,4	3 655,45	4 190,9	4 106,2	4 112,4
ауылдық елді мекендер	21 639,8	20 122,5	20 097,8	20 486,6	20 925,0

5.4 Өнеркәсіп, көлік, байланыс, қорғаныс және өзге ауылшаруашылық емес мақсаттағы жерлер

мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Өнеркәсіп, көлік, байланыс, қорғаныс және өзге ауылшаруашылық емес мақсаттағы жерлер	2 317,7	2 209,0	2 239,1	2 273,0	2 436,3
оның ішінде:					
Өнеркәсіп	1 200,3	1 403,4	1 294,3	1 302,0	1 451,0
Автомобиль көлігі	313,9	304,5	310,9	311,1	300,4
Темір жол көлігі	197,7	190,8	187,3	191,4	195,3
Байланыс	17,1	16,9	19,4	18,5	18,8
Өзге ауылшаруашылық емес мақсаттағы кәсіпорындар	588,7	293,4	427,2	450,0	470,8

5.5 Пайдалы жер құрамы бойынша жер қорының бөлінуі

1 қарашаға, мың га

	Жалпы ауданы	Оның ішінде								
		егістік жерлер	көпжылдық екпе ағаштар	тыңайған жерлер	шабындықтар	жайылым	орман көлемі	батпақ	су астында	өзгелері
2019	272 490,2	26 011,0	146,9	3 978,2	5 132,6	184 464,0	15 330,9	1 138,3	7 654,7	24 633,8
2020	272 490,2	26 324,5	147,7	3 848,0	5 117,4	184 318,2	15 340,8	1 137,0	7 654,7	24 686,5
2021	272 491,0	26 660,5	148,0	3 681,7	5 104,6	183 994,2	15 714,6	1 165,4	7 609,4	24 473,6
2022	272 491,0	26 985,9	146,9	3 457,2	5 104,3	183 405,5	16 273,5	1 163,8	7 611,0	24 396,2
2023	272 491,0	27 089,2	148,0	3 492,6	5 105,9	183 209,0	16 311,4	1 163,1	7 610,2	24 390,9

5.6 Өнімді айналымнан жерлерді шығару

мың км²

	2019	2020	2021	2022	2023
Өнімді айналымнан шығарылған жердің жалпы алаңы	264,0	264,1	265,3	268,6	274,8
Тау-кен өндіру кәсіпорындары және карьерлерді қазу үшін өнімді айналымнан жерді шығару (тау-кен өндіру және өңдеу өнеркәсібінің жерлері)	12,0	14,0	13,0	13,0	14,5
Техникалық инфрақұрылымға бөлінген жерлерді өнімді айналымнан шығару (байланыс жерлері)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Көлік үшін өнімді айналымнан жерді шығару	5,1	5,1	5,0	5,0	5,1
Коммерциялық, қаржылық және коммуналдық ұйымдар үшін өнімді айналымнан жерді шығару (өзге де жерлер)	5,9	2,9	4,2	4,5	4,6
Қоныстану аумағы, елді мекендердің жерлері үшін өнімді айналымнан жерді шығару	240,8	241,9	242,9	245,9	250,4
Ел аумағындағы өнімді айналымнан жерлерді шығару					
Ел аумағы	2 724,9	2 724,9	2 724,9	2 724,49	2 724,9
Елдегі өнімді айналымнан шығарылған жерлердің үлесі, пайызбен	9,7	9,7	9,7	9,8	10,1

5.7 Жер санаттары бөлігінде алқаптардың құрамы бойынша жер қорының бөлінуі

	Жалпы ауданы	оның ішінде							өзгелері	
		егістік жерлер	көпжылдық екпе ағаштар	тыңайған жерлер	шабындықтар	жайылым	орман көлемі	батпақ		су астында
Республика аумағы*	262 930,8	27 089,3	148,0	3 492,5	4 886,3	17 803,4	16 311,1	1 163,1	7 610,3	20 233,8
оның ішінде:										
ауыл шаруашылығына арналған жер	116 447,8	26 526,1	61,8	1 865,0	2 363,5	82 812,6	1,2	122,7	187,5	2 003,1
елді мекендер жері (қалалар мен кенттер, ауылдық елді мекендер)	25 037,4	390,7	68,0	207,7	225,8	21 561,2	44,4	63,1	260,6	1 031,8
Өнеркәсіп, көлік, байланыс, қорғаныс және өзге ауылшаруашылық емес мақсаттағы жерлер	2 436,3	15,2	0,2	6,9	2,0	883,2	3,7	4,1	70,5	788,0
ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың жері	8 154,3	2,3	0,7	1,4	126,4	3 655,0	2 140,4	226,4	423,1	1 547,2
орман қорындағы жер	22 965,0	93,5	0,5	9,8	230,4	6 488,1	14 028,9	30,4	50,1	1 963,5
су қорындағы жер	3 907,8	-	0,2	0,3	30,6	111,4	0,1	38,4	3 584,9	77,5
босалқы жерлер	83 982,2	61,5	16,6	1 401,4	1 907,6	62 519,9	92,4	678,0	3 033,6	12 822,7

* «Республика аумағы» жолында, басқа мемлекеттермен пайдалынатын, жерлерсіз.

5.8 Алқаптардың құрамы бойынша ауыл шаруашылығы мақсаттарындағы жерлердің бөлінуі

	Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің жалпы ауданы	оның ішінде							өзгелері	
		егістік жерлер	көпжылдық екпе ағаштар	тыңайған жерлер	шабындықтар	жайылым	орман көлемі	батпақ		су астында
Қазақстан Республикасы	262 930,8	27 089,3	148	3 492,5	4 886,3	178 031,4	16 311,1	1 163,1	7 610,3	20 233,8
Абай	18 571,9	819	2,8	182,1	598,8	14 730,1	610	71,9	306,3	897,2
Ақмола	1 461,2	6 194,3	6,5	314,4	242	6 331,4	505,1	69,2	382	230
Ақтөбе	29 585,1	716,3	1,6	485,8	464,8	24 877,1	84,8	19,2	273,8	2 473,5
Алматы	10 508,9	501,1	24,9	63,2	169	5 477,8	2 043,4	106,5	720,9	1 176,7
Атырау	11 738,1	10,3	0,6	11,7	133	9 504,2	26,2	407,6	95,3	1 380,8
Батыс Қазақстан	9 785,9	672,3	3	70,5	460,8	5 125,2	1 783,3	16	551,8	846,4
Жамбыл	11 938,2	839,1	7,1	0	251,9	6 998,1	2 242,2	29,9	352	992
Жетісу	11 848,3	554	6,5	73,9	288,8	8 100,4	644	77,5	651	1 205,3
Қарағанды	13 670,2	617,4	2,7	970,9	1 022,2	10 145,7	159,8	34,6	147,1	426,4
Қостанай	22 013,1	1 380,8	2,1	275,3	274,8	17 922,3	149,6	18,9	486,2	1 219,3
Қызылорда	24 110,8	191,2	2,3	74,4	108,2	11 412,9	5 993,4	10,8	2 366,1	3 747,7
Маңғыстау	19 600,1	6 424,7	11,1	192,4	328,3	11 054,4	334,2	163,8	398,3	368,2
Павлодар	16 564,2	0,8	0,5	0,3	0,3	12 632,6	143,8	0	3,9	3 634,2

	Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің жалпы ауданы	оның ішінде										өзгелері
		егістік жерлер	көпжылдық еkle ағаштар	тыңайған жерлер	шабындықтар	жайылым	орман көлемі	батпақ	су астында	өзгелері		
Солтүстік Қазақстан	12 459,5	2 081,1	3,1	479,6	302,1	8 291,5	370,5	43,2	297,7	348,7		
Түркістан	9 804,3	5 042,9	5,5	82,8	33,2	3 231,2	604	89,8	364,2	100,5		
Ұлытау	11 610,3	936,2	37,7	119,2	95	8 854,3	589,9	1,7	157,5	635,3		
Шығыс Қазақстан	14 244,4	56,1	0,3	90	111,6	13 309,0	15,6	2,2	46,7	513,9		
Астана қаласы	68,3	2,7	22,9	0	0	1,4	0	0	0,6	9,2		
Алматы қаласы	80,9	3,8	0,7	0,3	1,3	8	10,9	0,3	7,5	26,2		
Шымкент қаласы	116,3	45,2	6,1	5,7	0,2	23,8	0,4	0	1,4	2,3		

5.9 Құнарлылығына ықпал ететін белгілері бойынша ауыл шаруашылығы алқаптардың сипаттамасы

2023 жылғы 1 қарашаға, мың га

	ауыл шаруашылығы мақсатындағы алқаптардың жалпы көлемі	Одан										өзгелері	
		жағымсыз белгілерімен шилеленістірілмеген барлығы	жағымсыз белгілерімен шилеленістірілмеген одан сөзсіз жарамдысы	ұсақталған	түз басқан	сортаңдалған	шайылған	азған	су және жел эрозиясына ұшыраған	артық ылғалданған	батпақтанған		өзгелері
Қазақстан Республикасы*	213 647,9	41 462,1	23 544,1	42 156,3	35 449,9	58 164,9	4 950,3	24 168,1	201,7	2 847,6	1 083,4	3 163,6	
Абай	16 332,8	1 947,3	1 017,7	8 408,4	1 221,5	3 501,9	193,7	647,8	-	246,6	78,7	86,9	
Ақмола	13 088,6	4 986,8	4 986,8	2 388,7	1 601,9	3 169,5	562,0	9,6	-	164,5	111,6	94,0	
Ақтөбе	26 545,6	7 872,9	1 447,0	2 137,3	1 483,8	11 453,6	473,1	2 101,1	8,3	269,0	25,9	720,6	
Алматы	6 236,1	1 117,7	286,8	234,3	1 634,7	302,8	612,7	2 050,5	-	133,4	149,4	0,6	
Атырау	9 659,8	538,2	0,4	136,9	2 282,6	3 396,0	-	3 133,9	-	45,7	3,1	123,4	
Батыс Қазақстан	6 331,8	1 282,8	406,9	3 721,9	365,7	242,4	232,9	216,7	1,5	191,1	33,0	43,8	
Жамбыл	8 096,2	669,6	333,8	2 800,1	1 358,1	406,3	222,7	2 414,0	-	124,0	87,0	14,4	
Жетісу	9 023,6	1 803,0	494,3	2 341,5	1 362,0	271,0	202,8	2 901,9	-	66,3	38,2	36,9	
Қарағанды	12 758,9	1 528,3	1 073,2	300,4	1 343,2	7 109,5	274,5	1 409,5	191,9	326,4	72,5	202,7	
Қостанай	19 855,3	1 893,3	1 019,0	8 770,5	1 709,3	6 250,2	198,2	1 28,7	-	430,6	48,3	426,2	
Қызылорда	18 011,2	5 896,7	5 403,4	589,8	3 133,1	6 846,5	158,7	611,2	-	294,5	183,6	297,1	
Маңғыстау	11 789,0	1 127,2	4,3	263,8	6 609,7	641,6	2,9	2 846,7	-	94,5	79,1	123,5	
Павлодар	12 634,5	1 600,9	0,2	925,7	6 870,0	1 635,4	800,0	656,3	-	-	-	146,2	
Солтүстік Қазақстан	11 157,4	1 605,7	1 596,5	2 917,7	775,6	3 943,8	0,9	1 296,3	-	57,9	34,8	524,7	
Түркістан	8 395,6	4 176,5	4 176,5	410,2	573,2	2 790,4	56,0	-	-	144,5	115,6	129,2	
Ұлытау	10 042,4	1 584,1	1 093,5	1 060,1	2 215,6	1 007,5	933,7	3 112,9	-	112,3	7,7	8,5	
Шығыс Қазақстан	13 567,0	1 760,1	1 552,4	4 742,5	895,3	5 193,5	2,2	631,0	-	144,0	13,5	184,9	
Астана қаласы	81,0	44,6	45,0	3,2	10,0	-	23,2	-	-	-	-	-	
Алматы қаласы	27,0	23,7	0,6	2,9	-	-	0,1	-	-	0,3	-	-	
Шымкент қаласы	14,1	2,7	3,0	0,4	4,6	3,0	-	-	-	2,0	1,4	-	

*«Қазақстан Республикасы» жолында, басқа мемлекеттермен пайдаланылатын, жерлерсіз.

5.10 Ауыл шаруашылығы алқаптарының құрамындағы эрозияға ұшыраған жерлердің алаңы, пайызбен жалпы жер алаңына салыстырғанда

мың га

	2020		2021		2022		2023	
	Алаңы	Пайызбен жалпы жер алаңына салыстырғанда	Алаңы	Пайызбен жалпы жер алаңына салыстырғанда	Алаңы	Пайызбен жалпы жер алаңына салыстырғанда	Алаңы	Пайызбен жалпы жер алаңына салыстырғанда
Су эрозиясына ұшыраған аудандар								
Ауыл шаруашылығы алқаптарының жалпы көлемі	214 349,8		214 191,9		213 702,6		213 647,5	
оның ішінде								
Эрозияның әлсіз әсері	2 848,1	1,33	2 848,1	1,33	2 848,1	1,33	2 848,1	1,33
Эрозияның орташа әсері	1 893,0	0,88	1 893,0	0,88	1 893,0	0,88	1 893,0	0,88
Эрозияның күшті әсері	209,2	0,10	209,2	0,1	209,2	0,1	209,2	0,1
Жалпы жел эрозиясы	4 950,3	2,31	4 950,3	2,31	4 950,3	2,3	4 950,3	2,3
Жел эрозиясына ұшыраған аудандар								
Ауыл шаруашылығы алқаптарының жалпы көлемі	214 349,8		214 191,9		213 702,6		213 647,5	
оның ішінде								
Эрозияның әлсіз әсері	2 168,1	1,01	2 168,1	1,01	2 200	1,03	2 200	1,03
Эрозияның орташа әсері	4 900	2,29	4 900	2,29	4 900	2,3	4 900	2,3
Эрозияның күшті әсері	17 100	7,98	17 100	7,98	17 100	8	17 100	8,00
Жалпы жел эрозиясы	24 168,1	11,28	24 168,1	11,28	24 168,1	11,3	24 168,1	11,3
Су және жел эрозиясына бірлесіп ұшыраған аудандар								
Ауыл шаруашылығы алқаптарының жалпы көлемі	214 349,8		214 191,9		213 702,6		213 647,5	
оның ішінде								
Бірлесіп су және жел эрозиясы	201,7	0,1	201,7	0,1	201,7	0,1	201,7	0,1

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Жер ресурстарын басқару комитетінің деректері бойынша, зерттеу 5 жылда 1 рет өткізіледі.

5.11 Бүлінген, жұмыс істелінген, қайта өңделген жерлер

га

	2019	2020	2021	2022	2023
Бүлінген жерлер	248 028,7	243 381,8	245 259,2	245 758,0	245 667,1
Бүлінген жерлерде жұмыс істелді	50 056,5	55 831,3	55 753,9	55 754,0	53 889,7
Қайта өңделді	5 911,0	5 826,9	61,1	61,0	-
оның ішінде:					
егістік жерлерге	-	-	-	-	-
басқа ауыл шаруашылығына пайдалы жерлер	5 910,0	5 826,9	19,0	19,0	-
орманды, екпе ағаштар	-	-	-	-	-
су қоймалары және басқа мақсаттар	1,0	-	37,0	37,0	-

5.12 Бүлінген және жұмыс істелінген жерлер

га

	2019 жылдың басына		2020 жылдың басына	
	бүлінген жерлер	бүлініп, жұмыс істелінген жерлер	бүлінген жерлер	бүлініп, жұмыс істелінген жерлер
Қазақстан Республикасы	248 028,7	50 056,5	248 060	50 151,8
Ақмола	19 586	7288	19 720	7 288
Ақтөбе	13 475,8	660,7	13 475,8	660,7
Алматы	6 804	995	7 373	971
Атырау	2 329	59	2 242	59
Батыс Қазақстан	3 334	392	4 424	392
Жамбыл	6 605	1 983	6 605	1 983
Қарағанды	45 149	10 679	45 242	10 679
Қостанай	37 792,6	13 748	38 298,6	13 848,5
Қызылорда	2 700	711	2 700	711
Маңғыстау	78 574	3592	76 300	3 592
Павлодар	3 933	3 701	3 933	3 701
Солтүстік Қазақстан	12 146	1232	12 146	1 232
Түркістан	2 378	-	2 378	-
Шығыс Қазақстан	12 719,1	4 869,4	12 719,1	4 869,4
Астана қаласы	168,2	146,4	335	-
Алматы қаласы	-	-	-	-
Шымкент қаласы	335	-	168,5	147,4

Жалғасы

	2021 жылдың басына		2022 жылдың басына		2023 жылдың басына	
	бүлінген жерлер	бүлініп, жұмыс істелінген жерлер	бүлінген жерлер	бүлініп, жұмыс істелінген жерлер	бүлінген жерлер	бүлініп, жұмыс істелінген жерлер
Қазақстан Республикасы	233 257,8	52 130,3	241 334,3	55 316,9	245 667,1	53 889,7
Абай	-	-	-	-	7 173,0	-
Ақмола	20 374,0	7 288,0	20 927,0	7 288,0	20 927,0	7 288,0
Ақтөбе	13 475,8	660,7	13 475,8	660,7	13 475,8	1 574,6
Алматы	7 436,0	971,0	4 141,0	881,0	4 141,0	881,0
Атырау	2 242,0	59,0	2 238,0	63,0	2 238,0	63,0
Батыс Қазақстан	4 424,0	392,0	6 205,0	1 938,0	4 424,0	392,0
Жамбыл	6 205,0	1 983,0	2 739,0	90	6 205,0	1 983,0
Жетісу	-	-	-	-	2 739,0	90,0
Қарағанды	45 355,0	10 679,0	45 862,0	10 679,0	33 138,9	8 530,6
Қостанай	38 298,6	13 848,5	40 435,6	13 749,5	40 435,6	13 749,5
Қызылорда	2,7	711,0	3 019,0	711,0	3 019,0	711,0
Маңғыстау	70 477,0	9 415,0	70 477,0	9 415,0	70 477,0	9 415,0
Павлодар	3 933	3 701	3 933	3 701	12 146,0	1 232,0
Солтүстік Қазақстан	12 146,0	1 232,0	12 146,0	1 232,0	3 933,0	3 701,0
Түркістан	2 378,0	-	2 378,0	-	2 359,0	-
Ұлытау	-	-	-	-	13 251,0	2 156,0
Шығыс Қазақстан	12 821,7	4 891,1	12 832,4	4 908,7	5 584,8	2 123,0
Астана қаласы	168,5	-	168,5	-	-	-
Алматы қаласы	-	-	-	-	-	-
Шымкент қаласы	357,0	-	357	-	-	-

5.13 Санаттар бойынша суармалы жерлердің қолда бары

1-ші қараша бойынша, мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Суармалы жерлердің көлемі, барлығы	2 224,6	2 251,1	2 271,9	2 302,7	2 333,8
одан:					
ауыл шаруашылығына арналған жер елді мекендер жері (қалалар мен кенттер және ауылдық елді мекендер)	1 779,4	1 809,9	1 826,0	1 890,4	1 920,8
өнеркәсіп, көлік, байланыс қорғаныс және басқа да ауыл шаруашылығына пайдаланылмайтын жерлер	180,4	200,7	205,1	205,1	206,3
ерекше қорғалатын табиғи аумақтарының жері	3,0	2,5	2,6	2,6	2,5
орман қорындағы жер	1,1	0,6	0,6	0,6	0,8
су қорындағы жер	7,4	7,7	7,7	15,5	16,3
босалқы жерлер	0,2	0,5	0,6	0,7	0,3
	253,1	229,2	229,3	187,8	186,8

5.14 Суармалы жерлердің қолда бары

мың га

	2019		2020	
	жалпы көлемі	одан егістік жер	жалпы көлемі	одан егістік жер
Қазақстан Республикасы	2 224,6	1 665	2 251,1	1 714,9
Ақмола	31,6	16,9	31,6	17
Ақтөбе	30,3	12,3	30,3	12,3
Алматы	583,5	481,2	584,3	476,5
Атырау	21,8	6,8	21,8	9,2
Батыс Қазақстан	55,8	15,3	55,8	16
Жамбыл	230,9	204,9	230,9	205
Қарағанды	93,1	57,9	93,1	57,6
Қостанай	32,3	5,7	32,3	6,3
Қызылорда	251	174,2	252	188
Маңғыстау	2,3	0,6	2,3	1
Павлодар	102,2	76,7	126,8	102,6
Солтүстік Қазақстан	17,0	11,4	17	11,4
Түркістан	548,5	453,5	548,5	456,9
Шығыс Қазақстан	195,8	125,6	195,9	133,1
Астана қаласы	0,3	0,1	0,3	0,1
Алматы қаласы	2,9	2,3	2,9	2,3
Шымкент қаласы	25,3	19,6	25,3	19,6

Жалғасы

	2021		2022		2023	
	жалпы көлемі	одан егістік жер	жалпы көлемі	одан егістік жер	жалпы көлемі	одан егістік жер
Қазақстан Республикасы	2 271,8	1 736,2	2 302,7	1 778,9	2 333,8	1 815,7
Абай	-	-	112,3	75,5	113,2	74,7
Ақмола	31,9	17,2	31,9	17,2	32,6	18,0
Ақтөбе	30,3	12,3	30,3	12,3	30,6	12,9
Алматы	584,6	478	327,2	263,8	328,6	270,5
Атырау	21,8	9,1	21,8	9,1	23,2	9,4
Батыс Қазақстан	57,2	17,8	58,6	27,4	59,6	28,4
Жамбыл	230,9	205	232,2	206,3	232,4	207,1
Жетісу	-	-	258,4	215,2	260,6	215,7
Қарағанды	96,5	63,6	89,7	66,3	91,9	68,8
Қостанай	32,3	6,3	29,6	9,1	29,8	9,6
Қызылорда	254,1	192,2	265,3	187,0	268,0	191,2
Маңғыстау	2,3	0,8	2,3	0,8	1,9	0,8
Павлодар	137,1	111,4	150,2	130,0	166,9	146,1
Солтүстік Қазақстан	17,2	11,7	19,1	13,6	23,0	17,5
Түркістан	550,5	456,9	551,1	458,8	552,3	459,8
Ұлытау	-	-	9,7	1,3	9,5	1,2
Шығыс Қазақстан	196,7	132,6	84,6	64,1	81,8	62,8
Астана қаласы	0,3	0,1	0,3	0,1	0,3	0,1
Алматы қаласы	2,9	1,6	2,9	1,6	2,3	1,6
Шымкент қаласы	25,3	19,6	25,2	19,4	25,3	19,5

5.15 Суарылатын жерлер және суару тәсілдері туралы

мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Үнемі суарылатын жерлердің бары*	2 224,6	2 234,2	2 243,4	2 302,7	2 333,8
Пайдаланылатын суармалы жерлердің көлемі соның ішінде, суару тәсілдері бойынша	1 486,0	1 451,4	1 557,6	1 612,8	1 472,5
боразды суару	1 275,4	1 229,9	1 298,8	1 333,2	1 160,2
тамызып суару	49,8	60,4	73,0	79,5	84,9
жаңбырлы	160,8	161,1	185,8	200,1	227,4
Жайып суарылатын жерлер ауданы	864,2	864,2	864,2	864,5	858,9

* Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі Жер ресурстарын басқару комитетінің деректері. Суару тәсілдері бойынша – облыс әкімдерінің деректері.

5.16 Су үнемдеу технологиялары қолданылатын суармалы алаңдар туралы

мың га

	2019		2020		2021		2022		2023	
	жаңбыр- лы	тамызып суару	жаңбыр- лы	тамызып суару	жаңбыр- лы	тамызып суару	жаңбыр- лы	тамызып суару	жаңбыр- лы	тамызып суару
Қазақстан Республикасы	160,8	49,8	161,1	60,4	185,8	73,0	200,1	79,5	227,4	84,9
Абай	-	-	-	-	-	-	8,5	1,3	9,1	2,7
Ақмола	24,1	0,1	23,9	0,2	29,4	0,1	21,8	0,1	23,1	0,1
Ақтөбе	5,9	0,6	5,9	0,6	20,9	0,6	20,5	0,6	20,5	0,6
Алматы	6,7	10,3	6,4	10,8	10,1	10,6	10,1	7,6	10,9	9,6
Атырау	0,6	2,8	0,7	3,0	0,9	3,2	1,3	3,2	2,0	3,8
Батыс Қазақстан	1,5	0,6	2,6	0,9	4,3	0,9	5,3	0,7	6,8	1,1
Жамбыл	6,2	14,2	7,4	22,3	12,3	28,3	16,1	34,8	18,1	39,1
Жетісу	-	-	-	-	-	-	5,9	2,0	6,7	2,5
Қарағанды	22,6	0,2	21,9	0	22,9	0,0	26,3	0,08	28,7	0,6
Қостанай	3,9	0,3	3,9	0,3	5,8	0,3	6,2	0,3	6,5	0,2
Қызылорда	0,0	0,1	0	0,6	0,1	0,2	0,5	0,3	1,8	0,3
Маңғыстау	0,0	0,7	0	0,7	0,1	0,9	0,06	0,9	0,1	0,9
Павлодар	76,3	0,6	76,3	0,6	63,4	0,7	65,5	1,0	72,8	0,5
Солтүстік Қазақстан	2,5	0,2	2,0	0,2	1,6	0,3	2,4	0,2	4,2	0,5
Түркістан	0,6	18,1	0,9	19,3	4,2	26,1	4,1	26,1	10,4	21,9
Ұлытау	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
Шығыс Қазақстан	9,8	1,0	9,2	0,8	9,9	0,9	5,4	0,02	5,5	0,3
Астана қаласы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Алматы қаласы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Шымкент қаласы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

5.17 Шаруашылықтың барлық санаттарымен органикалық тыңайтқыштарды енгізу

мың тонна

	2019		2020		2021		2022		2023	
	Қазақстан Республикасы	619,5	1 214,1	995,2	515,5	260,0				
Абай	-	-	-	2,1	1,6					
Ақмола	55,4	69,3	83,4	13,5	0,7					
Ақтөбе	54,8	54,9	12,3	14,0	14,4					
Алматы	35,0	24,7	32,2	9,0	2,9					
Атырау	-	67,0	-	-	-					
Батыс Қазақстан	3,6	0,4	0,4	0,4	1,0					
Жамбыл	117,0	621,4	511,3	170,1	41,2					
Жетісу	-	-	-	28,7	4,9					
Қарағанды	48,9	85,3	29,6	55,7	66,9					
Қостанай	64,2	58,4	67,2	65,1	13,6					
Қызылорда	-	0,5	-	0,1	-					
Маңғыстау	51,8	2,2	1,7	0,0	0,0					
Павлодар	13,7	51,6	11,9	10,0	2,8					
Солтүстік Қазақстан	71,8	66,3	41,1	35,4	63,8					
Түркістан	27,5	3,3	41,6	5,2	4,3					
Ұлытау	-	-	-	6,9	-					
Шығыс Қазақстан	75,5	108,7	162,5	99,0	41,8					
Астана қаласы	0,1	-	-	-	-					
Алматы қаласы	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0					
Шымкент қаласы	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0					

5.18 Шаруашылықтың барлық санаттарымен минералдық тыңайтқыштарды енгізу

қоректі заттардың 100% қайта есептегенде, мың тонна

	2019		2020		2021		2022		2023	
	Қазақстан Республикасы	86,5	165,5	133,2	115,8	116,3				
Абай	-	-	-	0,4	0,4					
Ақмола	9,6	71,8	24,8	16,7	20,3					
Ақтөбе	0,3	0,3	0,7	0,6	0,7					
Алматы	1,3	1,6	1,8	1,4	1,2					
Атырау	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0					
Батыс Қазақстан	0,2	0,2	0,2	0,3	1,2					
Жамбыл	3,7	3,8	3,7	4,0	1,2					
Жетісу	-	-	-	0,5	0,7					
Қарағанды	1,7	3,4	5,3	5,6	4,9					
Қостанай	9,8	11,3	13,1	9,8	10,1					

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Қызылорда	13,1	15,0	14,5	8,5	11,0
Маңғыстау	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Павлодар	1,7	1,7	2,5	3,8	3,3
Солтүстік Қазақстан	30,3	39,5	41,8	37,7	35,8
Түркістан	10,2	10,2	17,9	20,7	17,6
Ұлытау	-	-	-	-	-
Шығыс Қазақстан	4,3	6,5	6,9	5,5	7,9
Астана қаласы	0,0	0,0	0,0	-	-
Алматы қаласы	-	-	-	-	-
Шымкент қаласы	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0

5.19 Тыңайтқыштармен тыңайтылған, өңделген жердің бірлік алқапына шашылған минералды және органикалық тыңайтқыштардың саны

гектарына кг

	2019	2020	2021	2022	2023
Минералдық					
Қазақстан Республикасы	32,5	54,1	35,0	34,8	32,6
Абай	-	-	-	19,9	21,4
Ақмола	19,2	139,4	25,6	22,9	29,0
Ақтөбе	20,6	12,1	10,8	21,1	25,0
Алматы	47,9	52,4	51,8	71,7	77,5
Атырау	84,3	189,2	58,3	61,7	37,1
Батыс Қазақстан	87,1	98,0	87,0	23,7	40,9
Жамбыл	129,4	129,6	284,5	271,0	72,5
Жетісу	-	-	-	33,6	19,1
Қарағанды	39,2	41,5	44,3	39,9	34,0
Қостанай	16,2	16,7	18,4	17,7	14,2
Қызылорда	169,3	181,1	173,3	146,6	154,1
Маңғыстау	86,9	12,4	13,1	16,7	28,5
Павлодар	33,7	34,8	63,1	89,6	107,9
Солтүстік Қазақстан	33,1	33,7	30,2	32,1	28,1
Түркістан	38,5	41,9	75,9	59,6	54,4
Ұлытау	-	-	-	-	-
Шығыс Қазақстан	33,8	43,7	43,5	33,2	47,4
Астана қаласы	14,5	18,5	3,9	-	-
Алматы қаласы	-	-	-	-	-
Шымкент қаласы	37,8	41,8	57,5	-	104,8
Органикалық					
Қазақстан Республикасы	6 495,1	14 579,1	8 878,2	5 946,9	2 720,3
Абай	-	-	-	2 977,7	1 498,9
Ақмола	1 727,7	2 131,0	2 982,9	1 110,5	37,0
Ақтөбе	7 606,8	9 711,3	1 569,5	2 179,1	1 681,3
Алматы	11 747,7	16 247,4	10 703,4	4 068,4	2 816,9
Атырау	-	-	-	-	-
Батыс Қазақстан	4 002,6	896,4	869,2	920,3	195,8
Жамбыл	49 014,2	277 374,5	277 256,7	126 560,8	25 881,3
Жетісу	-	-	-	52 010,9	2 309,5
Қарағанды	24 258,4	24 894,1	12 559,0	21 720,7	8 889,7
Қостанай	8 386,6	11 637,9	21 667,5	56 955,0	1 258,7
Қызылорда	-	1 004,2	-	10 000,0	-
Маңғыстау	144 384,1	5715,5	5 007,6	48,9	34,4
Павлодар	1 894,6	66 116,5	35 162,1	2039,1	2 862,0
Солтүстік Қазақстан	3 998,4	2 916,4	795,3	849,7	2 138,3
Түркістан	3 057,2	1 204,2	6 493,9	12 14,3	977,7
Ұлытау	-	-	-	15 676,2	-
Шығыс Қазақстан	14 824,9	20 295,1	24 150,1	14 470,4	11 918,3
Астана қаласы	56 666,7	-	-	-	-
Алматы қаласы	33 000,0	-	-	9 800,0	-
Шымкент қаласы	682,8	-	-	-	36 000,0

5.20 Пестицидтерді қолдану*

	2019	2020	2021	2022	2023
Жалпы егістік алқабы, мың га	21 539,4	22 656,24	22 925,72	21 658,3	22 854,2
Инсектицидтерді қолдану, тонна	455,84	601,3	1 117,3	738,6	2 939,2
Ауыл шаруашылығы жерлері алаңының бірлігіне инсектицидтерді қолдану, кг/га	0,02	0,03	0,05	0,15	0,12
Гербицидтер мен десиканттарды қолдану, тонна	11 344,07	12 866,01	15 779,4	7 093,5	11 108,2
Гербицидтер мен десиканттарды ауыл шаруашылығы жерлерінің жеке алаңдарына қолдану, кг/га	0,53	0,57	0,69	2,66	0,48
Фунгицидтер мен бактерицидтерді қолдану, тонна	1 269,60	1 021,6	1 325,2	868,5	985,1
Ауыл шаруашылығы алаңының бірлігіне фунгицидтер мен бактерицидтерді қолдану, кг/га	0,06	0,045	0,058	0,055	0,04
Өсімдіктердің өсуін реттегіштерді қолдану, тонна	31,51	3,13	101,7	109,8	4,5
Ауыл шаруашылығы жерлері алаңының бірлігіне өсімдіктердің өсуін реттегіштерді қолдану, кг/га	0,00	0,00014	0,004	0,44	0,0
Родентицидтерді қолдану, тонна	1,38	-	-	0,2	-
Ауыл шаруашылығы жерлері алаңының бірлігіне родентицидтерді қолдану, кг/га	0,00	-	-	2,0	-
Басқа пестицидтерді қолдану (мысалы, минералды майлар), тонна	0,00	-	-	-	2,5
Ауыл шаруашылығы жерлері алаңының бірлігіне басқа пестицидтерді қолдану (мысалы, минералды майлар), кг/га	0,00	-	-	-	-
Пестицидтерді жалпы қолдану, тонна	13 102,4	14 492,04	18 323,6	8 810,6	15 039,5
Ауыл шаруашылығы жерлері алаңының бірлігіне пестицидтерді қолдану, кг/га	0,61	0,64	0,8	0,4	0,7

*Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі Агроөнеркәсіптік кешендегі мемлекеттік инспекция комитетінің деректері бойынша.

5.21 Ауыл шаруашылығы алқаптарының 100 гектарына есептегенде ауыл шаруашылығы өнімдерінің (қызметтерінің) жалпы шығарылымы

мың теңге

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	4 990,9	6 048,7	6 772,4	8 383,2	6 667,7
Абай	-	-	-	5 487,9	4 753,4
Ақмола	4 509,7	6 233,0	6 802,2	10 039,0	6 465,2
Ақтөбе	2 577,9	2 885,5	3 025,0	3 520,2	2 766,5
Алматы	10 697,3	11 756,2	12 790,5	18 113,0	15 665,9
Атырау	2 746,7	3 168,3	3 856,4	4 354,3	3 724,7
Батыс Қазақстан	2 449,7	2 739,9	3 143,0	3 830,0	3 698,4
Жамбыл	7 259,5	8 560,7	10 490,2	12 751,9	11 517,5
Жетісу	-	-	-	11 018,0	10 218,8
Қарағанды	2 264,2	2 396,0	2 805,9	4 143,8	3 723,0
Қостанай	3 820,1	5 743,0	5 656,1	9 393,6	5 854,8
Қызылорда	5 892,7	6 357,0	7 211,2	7 965,4	9 049,7
Маңғыстау	470,7	692,8	744,7	1 071,4	1 246,5
Павлодар	3 860,9	5 172,6	6 088,5	7 087,9	5 182,0
Солтүстік Қазақстан	8 750,3	10 987,7	12 762,3	16 681,2	10 820,7
Түркістан	14 847,2	17 977,2	21 361,1	23 894,0	22 140,4
Ұлытау	-	-	-	1 571,1	1 027,8
Шығыс Қазақстан	5 419,6	5 966,2	7 300,1	16 790,3	13 704,1

6. Су ресурстары

6.1 Ірі өзендердің негізгі сипаттамасы²⁾

Аса ірі өзендердің атауы	Ұзындығы, км		Бассейннің жалпы көлемі (су жиыны, мың шаршы км)	Жылдық ағынның көлемі, текше км	
	жалпы ұзындығы	Қазақстан Республикасы аумағындағы		2023	орташа көпжылдық
Ертіс	4 248	1 700	210 (16 430)	26,3 (Семиарка)	23,0 ³⁾
Есіл	2 450	1 400	113 (155)	2,22 (Петропавл)	1,88
Тобыл	1 591	800	130 (395)	0,88 (Қостанай)	0,27
Нұра	978	978	55,1	0,29 (Р. Қошқарбаев)	0,91
Жайық	2 428	1 082	72,5 (231)	8,45 (Көшім каналмен)	9,81
Сырдария	2 212	1 400	219 (462)	11,2 (Шардара су қоймасы)	14,6
Шу	1 186	800	62,5 (148)	1,43 (Қайнар)	1,73
Талас ¹⁾	661	227	52,7	- (жалпы)	
Іле	1 001	815	68,4 (131)	9,11 (164 км)	14,1

¹⁾ 2023 жылға деректер бастапқы өңдеуден кейін, Жасөрген ауылы – Талас өзені гидрологиялық бекеті 2021 жылы РМК балансынан Жамбыл облысының коммуналдық меншігіне берілді, бақылау жүргізілген жоқ.

²⁾ Дерек: «Гидрологиялық зерттеу» анықтамалығы 1970 ж.

³⁾ Ақпарат жаңартылды

6.2 Аса ірі көлдердің негізгі сипаттамасы*

Көлдің атауы	Су бетінің көлемі (су беті), шаршы км	Су көлемі, млн. текше м	Тереңдік, м	
			орташа	ең үлкен
Балқаш	18 200	106,0	5,8	26,5
Алакөл	2 650	58,6	22,0	54,0
Марқакөл	449	6,3	14,0	25,0

* Дереккөз – анықтамалық «Гидрологиялық зерттеу», 1970 ж.

6.3 Аса ірі су қоймаларындағы су көлемі*

Су қоймаларының атауы	Су беті көлемі, шаршы км	Су көлемі, млрд. текше м	
		толық	пайдалы
Бұқтарма	5 500	49,0	30,2
Сергеевск	117	0,70	0,6
Вячеславск	61	0,41	0,4
Қапшағай	1 847	18,5	10,3
Шардара	400	5,20	4,2

* Дереккөз – анықтамалық «Гидрологиялық зерттеу», 1970 ж.

6.4 Негізгі су нысандарының сапалық жағдайы

	Судың ластануының кешенді индексі		Судың ластануының кешенді индексі		Судың ластануының кешенді индексі	
	2020	2021	2022	2023	2020	2023
	Су сапасының классы		Су сапасының классы		Су сапасының классы	
Ертіс (ШҚО)	4 класс	1 класс	1 класс	2 класс	2 класс	
Ертіс(Павлодар)	1 класс	1 класс	1 класс	1 класс	1 класс	
Жайық (Атырау)	Нормаланбайды (>5 класс)	4 класс	3 класс	4 класс	4 класс	
Жайық (БҚО)	4 класс	нормаланбайды (>3 класс)	3 класс	2 класс	2 класс	
Сырдария (ОҚО)	Нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	4 класс	4 класс	4 класс	
Сырдария (Қызылорда)	4 класс	4 класс	4 класс	4 класс	4 класс	
Нұра (Ақмола)	4 класс	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	
Нұра (Қарағанды)	4 класс	4 класс	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	
Іле	1 класс	3 класс	3 класс	3 класс	3 класс	
Есіл (ОҚО)	Нормаланбайды (>3 класс)	4 класс	4 класс	нормаланбайды (>3 класс)	нормаланбайды (>3 класс)	
Есіл(Ақмола)	Нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>4 класс)	4 класс	4 класс	4 класс	
Шу	Нормаланбайды (>3 класс)	нормаланбайды (>3 класс)	3 класс	3 класс	3 класс	
Талас	Нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	
Тобыл	Нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	нормаланбайды (>5 класс)	
Балқаш (Қарағанды)	*	*	*	*	*	
Балқаш (Алматы)	*	*	*	*	*	

* 2019 жылдан бастап «Қазгидромет» РМК өз жұмысында Қазақстан Республикасының су объектілері суының сапасын бағалау үшін АШМ СРК 9.11.2016 жылғы №151 бұйрығымен бекітілген «Су объектілері суының сапасын бірыңғай сыныптау» нормативтік құжатын қолданады. «ҚР жер үсті суларының сапасын бірыңғай жіктеу» нормативтік құжаты 2020 жылдан бастап ҚР ЭГТРМ вице-министрінің 16.01.2020 ж. № 29-02-01-05 / 6591хаты негізінде Шығыс Қазақстан облысының көлдер мен теңіздердің сапасын бағалау үшін қолданылмайды.

6.5 2023 жылы гидрохимиялық көрсеткіштері бойынша Қазақстандағы жер беті сулары сапасының жағдайы

Су нысанының атауы	Су сапасының классы	Физикалық және химиялық заттардың атауы	Өлшем бірлігі	Физикалық және химиялық заттардың құрамы
Бұқтырма өзені (Шығыс Қазақстан)	2 класс	марганец	мг/дм ³	0,013
Брекса өзені (Шығыс Қазақстан)	2 класс	нитраты	мг/дм ³	0,16
		марганец	мг/дм ³	0,024
Тихая өзені (Шығыс Қазақстан)	3 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	0,63
		кадмий	мг/дм ³	0,0017
Үлбі өзені (Шығыс Қазақстан)	3 класс	кадмий	мг/дм ³	0,0012
Глубочанка ө. (Шығыс Қазақстан)	3 класс	магний	мг/дм ³	25,3
Красноярка ө. (Шығыс Қазақстан)	3 класс	кадмий	мг/дм ³	0,0012
		магний	мг/дм ³	22,5
Оба ө. (Шығыс Қазақстан)	2 класс	марганец	мг/дм ³	0,020
Емел өзені (Шығыс Қазақстан)	4 класс	магний	мг/дм ³	36,7
Аягөз өзені (Шығыс Қазақстан)	5 класс	қалқыма заттары	мг/дм ³	14,3
Жайық өзені (Атырау)	4 класс	магний	мг/дм ³	34,3
Шаронова өзені (Атырау)	4 класс	магний	мг/дм ³	34,1
Қиғаш өзені (Атырау)	Нормаланбайды (>5 класс)	қалқыма заттары	мг/дм ³	155,3
Жем (Ембі) өзені (Атырау)	4 класс	магний	мг/дм ³	34,5
Жайық өзені (Батыс Қазақстан)	2 класс	қалқыма заттары	мг/дм ³	21,0
Перетаска өз. (Атырау обл.)	4 класс	магний	мг/дм ³	37,0
Яик өз. (Атырау обл.)	4 класс	магний	мг/дм ³	37,7
Шаған ө. (Батыс Қазақстан)	1 класс	-	мг/дм ³	-
Деркөл өзені (Батыс Қазақстан)	1 класс	-	мг/дм ³	-
Қараөзен өзені (Батыс Қазақстан)	3 класс	қалқыма заттары	мг/дм ³	22,8
		магний	мг/дм ³	22,5
Сарыөзен өзені (Батыс Қазақстан)	4 класс	қалқыма заттары	мг/дм ³	22,9
Көшім арнасы (Батыс Қазақстан)	4 класс	қалқыма заттары	мг/дм ³	21,3
Елек өзені (Батыс Қазақстан)	2 класс	хлоридтер	мг/дм ³	306,5
Шыңғырлау өзені (Батыс Қазақстан)	Нормаланбайды (>5 класс)	хлоридтер	мг/дм ³	409,44
		аммоний-иондары	мг/дм ³	1,108
Елек өзені (Ақтөбе)	4 класс	хром (6+)	мг/дм ³	0,059
		фенолдар	мг/дм ³	0,0016
Ор өзені (Ақтөбе)	4 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	1,169
		фенолдар	мг/дм ³	0,0018
Ырғыз өзені (Ақтөбе)	4 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	1,23
		фенолдар	мг/дм ³	0,0014
Емба өзені (Ақтөбе)	4 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	1,251
		фенолдар	мг/дм ³	0,0017
Қарғалы өзені (Ақтөбе)	4 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	1,139
		фенолдар	мг/дм ³	0,0015
Қосестек өзені (Ақтөбе)	4 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	1,257
		фенолдар	мг/дм ³	0,0016
		магний	мг/дм ³	30,33
Ақтасты өзені (Ақтөбе)	4 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	1,337
		фенолдар	мг/дм ³	0,0018
Ойыл өзені (Ақтөбе)	4 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	1,188
		фенолдар	мг/дм ³	0,0019
Үлкен Қобда өзені (Ақтөбе)	4 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	1,346
		фенолдар	мг/дм ³	0,0017
		магний	мг/дм ³	30,4
Қара Қобда өзені (Ақтөбе)	4 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	1,384
		фенолдар	мг/дм ³	0,0016
		магний	мг/дм ³	30,4
Темір өзені (Ақтөбе)	4 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³	1,175
		фенолдар	мг/дм ³	0,0017
		хлоридтер	мг/дм ³	742
Тобыл өзені (Қостанай)	Нормаланбайды (>5 класс)	магний	мг/дм ³	122,283
		минерализация	мг/дм ³	2408,947
		қалқыма заттары	мг/дм ³	36,185
Айет өзені (Қостанай)	4 класс	қалқыма заттары	мг/дм ³	25,783
		магний	мг/дм ³	52,5
Тоғызқасқ өзені (Қостанай)	4 класс	қалқыма заттары	мг/дм ³	31,079
		магний	мг/дм ³	63,308

Су нысанының атауы	Су сапасының класы	Физикалық және химиялық заттардың атауы	Өлшем бірлігі	Физикалық және химиялық заттардың құрамы
Обаған өзені (Қостанай)	Нормаланбайды (>5 класс)	хлоридтер	мг/дм3	1559,442
		магний	мг/дм3	244,225
		минерализация	мг/дм3	5425,567
		кальций	мг/дм3	195,3
		қалқыма заттары	мг/дм3	56,033
Үй өзені (Қостанай)	4 класс	сульфаттар	мг/дм3	1694,7
Желқуар өзені (Қостанай)	Нормаланбайды (>5 класс)	магний	мг/дм3	48,817
Аманкелді су қоймасы (Қостанай)	Нормаланбайды (>5 класс)	хлоридтер	мг/дм3	375,717
		қалқыма заттары	мг/дм3	44,133
Жоғарғы Тобыл су қоймасы (Қостанай)	Нормаланбайды (>5 класс)	қалқыма заттары	мг/дм3	39,217
Торғай өзені (Қостанай)	4 класс	магний	мг/дм3	42,055
Қаратомар су қоймасы (Қостанай)	Нормаланбайды (>5 класс)	қалқыма заттары	мг/дм3	51,617
Шортанды су қоймасы (Қостанай)	4 класс	магний	мг/дм3	32,133
Есіл өзені (Солтүстік-Қазақстан)	Нормаланбайды (>3 класс)	фенолдар	мг/дм3	0,0017
Сергеевск су қоймасы (Солтүстік Қазақстан)	Нормаланбайды (>3 класс)	фенолдар	мг/дм3	0.0011
Есіл өзені (Ақмола)	4 класс	магний	мг/дм3	40,69
		жалпы фосфор	мг/дм3	0,59
Ақбұлақ өзені (Астана қаласы)	Нормаланбайды (>5 класс)	хлоридтер	мг/дм3	378,5
Сарыбұлақ өзені (Астана қаласы)	Нормаланбайды (>5 класс)	ОХТ	мг/дм3	37,3
		хлоридтер	мг/дм3	559,9
Жабай өзені (Ақмола)	Нормаланбайды (>5 класс)	магний	мг/дм3	38,67
Вячеславское су қоймасы (Ақмола)	3 класс	магний	мг/дм3	22,6
Нұра-Есіл арнасы (Ақмола)	4 класс	магний	мг/дм3	49,3
Нұра өзені (Ақмола)	Нормаланбайды (>5 класс)	жалпы темір	мг/дм3	0,319
Нұра өзені (Қарағанды)	Нормаланбайды (>5 класс)	марганец	мг/дм3	0,122
		марганец	мг/дм3	0,119
Сілеті өзені (Ақмола)	3 класс	БПК5	мг/дм3	3,07
Ақсу өзені (Ақмола)	Нормаланбайды (>5 класс)	хлоридтер	мг/дм3	554
		ОХТ	мг/дм3	36,1
Қылшықты өзені (Ақмола)	Нормаланбайды (>5 класс)	хлоридтер	мг/дм3	1027
		минерализация	мг/дм3	3304
Шағалалы өзені (Ақмола)	4 класс	магний	мг/дм3	40,4
		хлоридтер	мг/дм3	422
		магний	мг/дм3	114,9
Қара Кеңгір өзені (Қарағанды)	Нормаланбайды (>5 класс)	минерализация	мг/дм3	2135
		кальций	мг/дм3	201
		аммоний-иондары	мг/дм3	6,0
		марганец	мг/дм3	0,196
Шерубайнұра өзені (Қарағанды)	Нормаланбайды (>5 класс)	аммоний-иондары	мг/дм3	3,96
		марганец	мг/дм3	0,163
Кеңгір су қоймасы (Қарағанды)	Нормаланбайды (>5 класс)	марганец	мг/дм3	0,134
Самарқан су қоймасы (Қарағанды)	4 класс	магний	мг/дм3	38,1
Қ.Сатпаев атындағы арнасы (Қарағанды)	4 класс	магний	мг/дм3	33,1
Соқыр өзені (Қарағанды)	Нормаланбайды (>5 класс)	аммоний-иондары	мг/дм3	4,46
Текес өзені (Алматы)	3 класс	марганец	мг/дм3	0,159
		магний	мг/дм3	23,856
Темірлік өзені (Алматы)	3 класс	магний	мг/дм3	20,675
Түрген өзені (Алматы)	2 класс	жалпы фосфор	мг/дм3	0,115
Шарын өзені (Алматы)	3 класс	магний	мг/дм3	22,008
Шілік өзені (Алматы)	2 класс	жалпы фосфор	мг/дм3	0,128
Қорғас өзені (Алматы)	2 класс	жалпы фосфор	мг/дм3	0,164
Баянкөл өзені (Алматы)	3 класс	жалпы фосфор	мг/дм3	0,231
Қарқара өзені (Алматы)	3 класс	магний	мг/дм3	22,692
Есік өзені (Алматы)	4 класс	қалқыма заттары	мг/дм3	11,833
Қаскелен өзені (Алматы)	2 класс	жалпы фосфор	мг/дм3	0,2

Жалғасы

Су нысанының атауы	Су сапасының классы	Физикалық және химиялық заттардың атауы	Өлшем бірлігі	Физикалық және химиялық заттардың құрамы	
Қапшағай су қоймасы (Алматы)	3 класс	магний	мг/дм ³		24,208
Лепсі өзені (Алматы)	2 класс	аммоний-иондары	мг/дм ³		0,581
Ақсу өзені (Алматы)	2 класс	жалпы фосфор	мг/дм ³		0,193
Қаратал өзені (Алматы)	2 класс	жалпы фосфор	мг/дм ³		0,133
Үржар өзені (ШҚО)	1 класс	жалпы фосфор	мг/дм ³		0,169
Кіші Алматы өзені (Алматы қаласы)	3 класс	нитриттер	мг/дм ³		0,171
Есентай өзені (Алматы қаласы)	2 класс	магний	мг/дм ³		29,52
Үлкен Алматы өзені (Алматы қаласы)	2 класс	жалпы фосфор	мг/дм ³		0,114
Талас өзені (Жамбыл)	Нормаланбайды (>5 класс)	жалпы фосфор	мг/дм ³		0,134
Шу өзені (Жамбыл)	3 класс	қалқыма заттары	мг/дм ³		54,8
Асса өзені (Жамбыл)	3 класс	магний	мг/дм ³		27,7
Ақсу өзені (Жамбыл)	4 класс	магний	мг/дм ³		29,8
Қарабалта өзені (Жамбыл)	5 класс	сульфаттар	мг/дм ³		52,7
Тоқташ өзені (Жамбыл)	Нормаланбайды (>5 класс)	сульфаттар	мг/дм ³		370,5
Сарықау өзені (Жамбыл)	5 класс	қалқыма заттары	мг/дм ³		645,1
Тасөткел су қоймасы (Жамбыл)	Нормаланбайды (>5 класс)	сульфаттар	мг/дм ³		95,0
Келес өзені (Түркістан)	4 класс	қалқыма заттары	мг/дм ³		614,0
Бадам өзені (Түркістан)	3 класс	магний	мг/дм ³		63,5
Арыс өзені (Түркістан)	3 класс	магний	мг/дм ³		358,20
Қатта-Бугун өзені (Түркістан)	Нормаланбайды (>5 класс)	қалқыма заттары	мг/дм ³		22,55
Шардара су қоймасы (Түркістан)	Нормаланбайды (>5 класс)	қалқыма заттары	мг/дм ³		20,6
Сырдария өзені (Түркістан)	4 класс	магний	мг/дм ³		44,63
Сырдария өзені (Қызылорда)	4 класс	магний	мг/дм ³		78,7
					33,3
					36,6

¹⁾ 1 класс су «үздік сапалы».

²⁾ 5 класс су «ең нашар сапалы».

Осы класс үшін заттар нормаланбайды.

6.6 5 тәуліктегі Оттегіні биохимикалық тұтыну (ОБТ) және өзен суындағы тұзды аммонийдің шоғырлануы

Өзендер	2019	2020	2021	2022	2023
ОБТ₅ мг О₂/л²					
Ертіс өзені					
Сынаманың 1 нүктесі - Боран ауылы	1,88	1,78	1,73	2,08	1,64
Сынаманың 2 нүктесі - Өскемен қаласы	1,1	1,68	1,35	1,4	1,69
Сынаманың 3 нүктесі - Прииртыш ауылы	1,9	1,78	1,69	1,77	1,61
Тұзды аммоний, мг/л³⁾					
Ертіс өзені					
Сынаманың 1 нүктесі - Боран ауылы	0,06	0,06	0,04	0,012	0,19
Сынаманың 2 нүктесі - Өскемен қаласы	0,31	0,66	0,20	0,391	0,82
Сынаманың 3 нүктесі - Прииртыш ауылы	0,24	0,131	0,11	0,255	0,17

6.7 Тұщы судағы биогендік заттар

	2019	2020	2021	2022	2023
Фосфаттар, мг/л					
Ертіс өзені					
Сынаманың 1 нүктесі - Боран ауылы	0,057	0,053	0,07	0,069	0,062
Сынаманың 2 нүктесі - Өскемен қаласы	0,341	0,987	0,0922	0,59	0,51
Сынаманың 3 нүктесі - Прииртыш ауылы	0,022	0,022	0,0137	0,023	0,025

	2019	2020	2021	2022	2023
Жалпы құрамдағы (P) фосфор, мг/л					
Балқаш көлі					
Сынаманың 1 нүктесі - Балқаш қаласы С жағасынан А175, 8 шақырым	0,0025	0,0015	0,006	0,015	0,009
Сынаманың 2 нүктесі - Балқаш қаласы С жағасынан А175, 20 шақырым	0,002	0,0022	0,005	0,012	0,012
Сынаманың 3 нүктесі - Балқаш қаласы С жағасынан А175, 38,5 шақырым	0,003	0,0013	...	...	...
Нитратты азот, мг/л					
Ертіс өзені					
Сынаманың 1 нүктесі - Боран ауылы	0,828	0,704	0,890	0,995	1,374
Сынаманың 2 нүктесі - Өскемен қаласы	1,267	2,30	1,121	1,176	2,16
Сынаманың 3 нүктесі - Прииртыш ауылы	0,302	0,24	0,28	0,089	0,55
Балқаш көлі					
Сынаманың 1 нүктесі - Балқаш қаласы С жағасынан А175, 8 шақырым	0,068	0,255	0,50	0,235	0,165
Сынаманың 2 нүктесі - Балқаш қаласы С жағасынан А175, 20 шақырым	0,085	0,425	0,63	0,207	0,272
Сынаманың 3 нүктесі - Балқаш қаласы С жағасынан А175, 38,5 шақырым	0,023	0,167	...	...	...

6.8 Теңіз суының жағасындағы биогеодік заттар

	2019	2020	2021	2022	2023
Жалпы құрамдағы (P) фосфор, (P) – жаз, мг/л					
Каспий теңізі					
Кеме жүзетін теңіз каналы, кеме жүзетін каналдың басынан 1 шақырым төмен, 1 станса	0,003	0,0143	0,0233	0,008	0,008
Каспий (Тенгиз), 11 станса	-	-	-	-	-
Орал өз. Теңіз жағалау, 4 станса	0,004	0,015	0,08	0,007	0,008
Шалығи-Кулалы, 1 станса	0,003	0,016	0,07	0,005	0,007
Жалпы құрамдағы (N) азот, (N) – жаз, мг/л					
Каспий теңізі					
Кеме жүзетін теңіз каналы, кеме жүзетін каналдың басынан 1 шақырым төмен, 1 станса	4,333	4,3	-	-	-
Каспий (Тенгиз), 11 станса	-	-	-	-	-
Орал өз. Теңіз жағалау, 4 станса	4,688	4,42	-	-	-
Шалығи-Кулалы, 1 станса	4,822	4,47	-	-	-
Жалпы құрамдағы (P) фосфор, (P) – күз, мг/л					
Каспий теңізі					
Кеме жүзетін теңіз каналы, кеме жүзетін каналдың басынан 1 шақырым төмен, 1 станса	0,006	0,06	0,013	0,006	0,006
Каспий (Тенгиз), 11 станса	-	-	-	-	-
Орал өз. Теңіз жағалау, 4 станса	0,008	0,060	0,007	0,007	0,009
Шалығи-Кулалы, 1 станса	0,006	0,075	0,0055	0,005	0,007
Жалпы құрамдағы (N) азот, (N) – күз, мг/л					
Каспий теңізі					
Кеме жүзетін теңіз каналы, кеме жүзетін каналдың басынан 1 шақырым төмен, 1 станса	5,566	4,36	-	0,001	-
Каспий (Тенгиз), 11 станса	-	-	-	-	-
Орал өз. Теңіз жағалау, 4 станса	5,766	4,18	-	0,003	-
Шалығи-Кулалы, 1 станса	5,633	4,3	-	0,008	-
Жалпы құрамдағы (P) фосфор, (P) – көктем, мг/л					
Каспий теңізі					
Кеме жүзетін теңіз каналы, кеме жүзетін каналдың басынан 1 шақырым төмен, 1 станса	0,002	0,0023	0,009	-	0,003
Каспий (Тенгиз), 11 станса	-	-	-	-	-
Орал өз. Теңіз жағалау, 4 станса	0,003	0,002	0,006	-	0,004
Шалығи-Кулалы, 1 станса	0,005	0,003	0,006	-	0,006

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Жалпы құрамдағы (N) азот, (N) – көктем, мг/л					
Каспий теңізі					
Кеме жүзетін каналдың басынан 1 шақырым төмен, 1 станса	2,1	2,9	-	-	-
Каспий (Тенгиз), 11 станса	-	-	-	-	-
Орал өз. Теңіз жағалау, 4 станса	2,9	3,1	-	-	-
Шалыги-Кулалы, 1 станса	2,9	3,93	-	-	-

6.9 Тұщы сулардың жаңартылатын ресурстары (жылдық өзен ағысының ресурстары)¹⁾

	2019	2020 ²⁾	2021	2022	2023
текше км					
Ішкі ағып келу	65,1	48,8	43,0	43,8	65,2
Жер үсті және жерасты судың ағып келуі	42,5	38,6	33,9	38,9	38,7
Жаңғыртылмалы тұщы су ресурстары	107,6	87,3	76,8	82,7	103,9

¹⁾ Мемлекеттік су кадастрының деректері бойынша.

²⁾ 2020 жылдан жедел деректер бойынша.

6.10 Жер астындағы су ресурстарының қоры*

	2019	2020	2021	2022	2023
жылдың аяғына, млн. текше метр					
Жер астындағы су ресурстарының қоры	43,0	43,1	43,1	43,06	42,99

*Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігінің Геология комитетінің деректері бойынша.

6.11 Өңірлері бойынша жер астындағы су ресурстарының қоры*

	2019	2020	2021	2022	2023
мың текше метр					
Қазақстан Республикасы	43 030,893	43 076,865	43 120,557	43 062,46677	42 990,9635
Абай	-	-	-	-	3 280,788
Ақмола	505,479	497,806	511,644	517,318	517,3182
Ақтөбе	1 903,644	1 915,057	1 927,815	1 931,42271	1 931,42271
Алматы	16 706,606	16 732,886	16 736,504	16 743,5631	16 743,5631
Атырау	262,287	266,286	266,287	266,2867	266,28671
Батыс Қазақстан	334,804	335,912	336,404	336,83784	336,83784
Жамбыл	4 727,88	4 729,65	4 707,593	4 707,5934	4 707,593
Жетісу	-	-	-	-	-
Қарағанды	2 961,141	2 971,389	2 982,876	2 887,5343	2 325,921
Қостанай	1 073,661	1 065,624	1 478,059	1 065,95975	1 058,0440
Қызылорда	1 476,699	1 477,193	1 068,142	1 478,8333	1 478,83333
Маңғыстау	398,598	398,598	395,038	401,06894	401,08940
Павлодар	3 901,907	3 901,907	3 901,907	3 904,0907	3 841,0507
Солтүстік Қазақстан	208,973	209,257	209,727	209,72673	209,72675
Түркістан	2 088,1	2 091,91	2 112,917	2 122,9725	2 122,9726
Ұлытау	-	-	-	-	561,6138
Шығыс Қазақстан	6 481,115	6 483,39	6 485,644	6 489,2586	3 207,923

*Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігінің Геология комитетінің деректері бойынша.

6.12 Су ресурстарына жүктеме деңгейі

	2019	2020 ²⁾	2021	2022	2023
Тұщы сулардың жаңартылатын ресурстары ¹⁾ (өзен ағысының ресурстары), м ³	107 600	87 300	76 800	82 700	103 900
Су тұщы алумлн. м ³	23 516	24 585	24 518	24 966	24 366
Су ресурстарына жүктеме деңгейі, пайызбен	21,9	28,2	34,9	30,2	23,5
Жан басына тұщы су алу, м ³	1 270,2	1 307,8	1 290,4	1 271,5	1 224,4

¹⁾Қазақстан Республикасы Су ресурстары және ирригация министрлігінің деректері

²⁾2020 жылдан жедел деректер бойынша есеп

6.13 Су ресурстарын қорғау және пайдалануды сипаттайтын негізгі көрсеткіштер*

млн. текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Табиғи су көздерінен суды алу – барлығы	25 366	24 585	24 517	24 966,7	24 365,8
одан:					
жер асты қабаттарынан	1 071	999	1 064	1 050,9	1 029,8
Тасымалдау кезіндегі су шығыны	3 295	3 769	3 670	3 409,1	3 398,9
Суды тұтыну (суды пайдалану) – барлығы	20 955	20 307	19 999	20 443	20 480
одан:					
өндірістік қажеттілікке	5 600	5 685	5 752	5 806,3	5 908,4
Суды айналымдық және біртіндеп пайдаланудың көлемі	9690	9 789	9 891	9 348,4	9 460,7
Пайдаланылған судың жалпы көлеміндегі қайталама пайдаланылған және айналымдық судың үлесі, пайызбен	38,2	48	49,4	45,7	46,2
Нормативті-тазартылған судың ағызылу көлемі	319	316	333	327,5	344,5
Ластанған ақаба суды ағызып жіберу көлемі (тазартылмаған және толық тазартылмаған)	0,05	0	0,02	0,04	4,6
одан:					
тазартылмаған	0,05	0	0,02	0,04	4,6

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы Су ресурстары және ирригация министрлігінің деректері бойынша.

6.14 Табиғи көздерден суды алу

млн. текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	25 366	24 585	24 517	24 967	24 366
Абай	-	-	-	155	226
Ақмола	55	52	65	55	67
Ақтөбе	223	181	194	369	540
Алматы	3 343	3 387	3 460	1 862	1 865
Атырау	288	288	276	299	265
Батыс Қазақстан	287	436	450	637	916
Жамбыл	1 603	1 644	1 504	1 559	1 527
Жетісу	-	-	-	1 694	1 479
Қарағанды	1 626	1 605	1 616	1 547	1 499
Қостанай	120	123	128	132	101
Қызылорда	5 305	5 331	4 840	4 701	5 095
Маңғыстау	1 475	1 476	1 472	1 414	1 439
Павлодар	3 045	3 199	3 395	3 164	2 887
Солтүстік Қазақстан	258	260	246	227	274
Түркістан	6 448	5 373	5 699	5 710	4 925
Ұлытау	-	-	-	227	232
Шығыс Қазақстан	665	538	536	371	323
Астана қаласы	108	122	116	108	127
Алматы қаласы	258	263	272	273	285
Шымкент қаласы	259	306	249	463	295

6.15 Суды табиғи ресурстардан алу, халықтың жан басына шаққанда

халықтың жан басына шаққанда мың текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2
Абай	-	-	-	0,3	0,0
Ақмола	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Ақтөбе	0,3	0,2	0,2	0,4	0,0
Алматы	1,6	1,6	1,7	1,2	0,1
Атырау	0,5	0,4	0,4	0,4	0,0
Батыс Қазақстан	0,4	0,7	0,7	0,9	0,0
Жамбыл	1,4	1,4	1,3	1,3	0,1
Жетісу	-	-	-	2,4	0,1
Қарағанды	1,2	1,2	1,2	1,4	0,1
Қостанай	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0
Қызылорда	6,6	6,6	5,9	5,7	0,3

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Маңғыстау	2,1	2,1	2,0	1,9	0,1
Павлодар	4,0	4,3	4,5	4,2	0,1
Солтүстік Қазақстан	0,5	0,5	0,1	0,4	0,0
Түркістан	3,1	2,6	2,9	2,7	0,2
Ұлытау	-	-	-	1,0	0,0
Шығыс Қазақстан	0,5	0,4	0,4	0,5	0,0
Астана қаласы	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Алматы қаласы	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0
Шымкент қаласы	0,2	0,3	0,2	0,3	0,0

6.16 Халықтың жан басына шаққандағы шаруашылық үшін су тұтыну

млн. текше м/жылына

	2019	2020	2021	2022	2023
Коммуналдық сумен қамтамасыз ету					
Елдегі коммуналдық салада суды тұтыну	536,1	573,7	609,1	635,6	671,9
Коммуналдық сумен қамтамасыз етуге қосылған халық, млн. адам	17,3	17,8	18,6	18,8	19,1
Жылына халықтың жан басына шаққандағы суды тұтыну, текше м	31,0	32,2	30,6	33,8	35,2
Өзін-өзі қамтамасыз ету					
Коммуналдық сумен қамтамасыз етуге (өзін-өзі қамтамасыз етуге) қосылмаған халық, млн. адам	1,2	1,0	0,4	0,8	0,8
Халықтың жан басына шаққандағы суды есептік тұтыну, текше м	29,0	30,5	32	32,4	33,8
Елдегі коммуналдық салада суды тұтыну өзін-өзі қамтамасыз ету	34,8	30,5	12,8	25,9	27,0
Суды жалпы тұтыну (коммуналдық сумен және өзін-өзі қамтамасыз ету)					
Суды жалпы тұтыну	570,9	604,2	621,9	661,5	698,9
Халықтың жалпы саны, млн. адам	18,5	18,8	19,0	19,6	19,9
Жылына халықтың жан басына шаққандағы суды тұтыну, текше м	30,9	32,1	32,7	33,8	35,1

6.17 Су шығындар

млн. текше м/жылына

	2019	2020	2021	2022	2023
Коммуналдық сумен қамтамасыз ету					
Алынған су	25 366	24 585	24 517	24 966	24 365
Соңғы тұтынушыларға жеткізілген су	20 955	20 307	19 999	20 443	20 480
Су шығындары	3 295	3 769	3 670	3 409	3 398
Тасымалдау кезіндегі пайызбен алынғын су шығыны					
Су шығындары	13,1	15,3	14,9	13,7	14,0

6.18 Тасымалдау кезіндегі су шығыны

млн. текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	3 295	3 769	3 670	3 409	3 399
Абай	-	-	-	76	18
Ақмола	7	6	6	69	6
Ақтөбе	21	19	7	52	7
Алматы	579	601	618	423	345
Атырау	38	63	57	111	48
Батыс Қазақстан	55	73	76	129	149
Жамбыл	452	565	560	635	549
Жетісу	-	-	-	313	253
Қарағанды	25	21	21	76	18
Қостанай	8	8	7	67	7
Қызылорда	958	931	841	883	952
Маңғыстау	1	1	1	1	0
Павлодар	24	25	24	9	19
Солтүстік Қазақстан	2	3	3	2	1
Түркістан	1 004	1 332	1 323	286	939
Ұлытау	-	-	-	47	6
Шығыс Қазақстан	80	56	52	50	26
Астана қаласы	17	17	19	45	22

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Алматы қаласы	12	12	13	38	11
Шымкент қаласы	13	38	43	97	25

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы Су ресурстары және ирригация министрлігінің деректері бойынша.

6.19 Суды пайдалану

млн. текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	20 955	20 307	19 999	20 443	20 480
Абай	-	-	-	146	211
Ақмола	65	49	59	56	61
Ақтөбе	197	159	183	363	534
Алматы	2 918	2 945	2 843	1 630	1 521
Атырау	230	205	219	226	199
Батыс Қазақстан	233	363	374	532	766
Жамбыл	1 148	1 078	942	991	978
Жетісу	-	-	-	1 440	1 226
Қарағанды	1 599	1 662	1 573	1 552	1 590
Қостанай	79	87	88	92	95
Қызылорда	4 346	4 400	3 999	3 886	4 021
Маңғыстау	1 515	1 512	1 471	1 450	1 444
Павлодар	3 006	3 099	3 225	3 004	2 669
Солтүстік Қазақстан	250	251	243	217	273
Түркістан	4 300	3 495	3 803	3 798	3 701
Ұлытау	-	-	-	218	224
Шығыс Қазақстан	554	455	457	320	295
Астана қаласы	93	105	97	91	105
Алматы қаласы	246	251	259	259	273
Шымкент қаласы	176	189	164	171	295

6.20 Айналымдық және қайталама біртіндеп сумен жабдықтау көлемі

млн. текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	9 690	9 789	9 891	9 348,4	9 460,7
Абай	-	-	-	13,7	...
Ақмола	163	347	145,4	113,2	122,8
Ақтөбе	178	151	152,7	115,3	165,7
Алматы	159	155	146,5	140,3	178,1
Атырау	258	299	291,9	298,0	190,7
Батыс Қазақстан	4	0	-	-	...
Жамбыл	192	189	254,4	260,6	359,2
Жетісу	-	-	-	0,5	...
Қарағанды	2 534	2 535	2 267,8	1 927,1	2 334,1
Қостанай	456	152	547,7	390,0	417,5
Қызылорда	-	0,001	0,11	0,1	0,1
Маңғыстау	1	1,1	1,1	-	...
Павлодар	4 051	3 959	4 370,8	4 360,5	4 268,5
Солтүстік Қазақстан	232	232	204,4	22,6	...
Түркістан	5	2,4	249,4	2,6	250,1
Ұлытау	-	-	-	243,6	...
Шығыс Қазақстан	510	501	497,0	426,2	418,5
Астана қаласы	411	406	467,6	484,2	478,7
Алматы қаласы	284	296	293,7	275,4	276,6
Шымкент қаласы	252	261	*	274,8	...

*Бұл жерде мәліметтер Түркістан облысына енгізілді.

6.21 Өндірістік қажеттіліктерге таза суды пайдалану

млн. текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	5 600	5 685	5 752,6	5 806,3	5 908,4
Абай	-	-	-	16,3	49,3
Ақмола	28	24	29,4	17,6	24,6
Ақтөбе	12	18	17,0	17,6	15,7
Алматы	67	62	54,5	20,7	12,6
Атырау	96	86	89,0	89,6	79,7
Батыс Қазақстан	11	9	12,5	11,9	10,2

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Жамбыл	28	29	32,1	29,2	36,5
Жетісу	-	-	-	33,8	33,3
Қарағанды	1 363	1411	1 310,4	1 320,8	1 366,5
Қостанай	30	38	32,3	34,8	34,8
Қызылорда	12	12	12,7	12,5	11,4
Маңғыстау	1 437	1445	1 398,0	1 376,9	1378
Павлодар	1 970	2020	2 205,7	2 135,1	2 097,2
Солтүстік Қазақстан	228	229	216,9	191,3	245,4
Түркістан	12	6	14,7	5,0	0,9
Ұлытау	-	-	-	191	200
Шығыс Қазақстан	189	201	208,9	179,9	168,5
Астана қаласы	14	12	22,8	19,4	25,7
Алматы қаласы	81	76	75,0	74,3	81,3
Шымкент қаласы	22	9	20	28,3	37,8

6.22 Таза суды шаруашылық-ауыз су қажеттіліктеріне пайдалану

млн. текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	792	800	868	1 125,6	908,3
Абай	-	-	-	16,1	20,3
Ақмола	25	15	17	33,1	21,9
Ақтөбе	36	39	36	38	40,7
Алматы	61	42	57	45,8	40,8
Атырау	34	25	28	27	28,9
Батыс Қазақстан	23	23	23	22,4	23,5
Жамбыл	28	31	32	37,6	34,4
Жетісу	-	-	-	220,5	23,8
Қарағанды	89	90	142	87,8	58,4
Қостанай	33	34	37	36,4	37,1
Қызылорда	22	22	23	26,7	24,6
Маңғыстау	36	37	35	36,3	35
Павлодар	40	44	43	55,1	46,5
Солтүстік Қазақстан	18	18	21	20,4	22,3
Түркістан	24	11	47	44,1	23,8
Ұлытау	-	-	-	24,3	20,1
Шығыс Қазақстан	59	60	64	60,2	62,6
Астана қаласы	73	88	69	70,7	78,3
Алматы қаласы	159	175	175	176,6	191,1
Шымкент қаласы	32	49	19	46,4	74,2

6.23 Халықтың жан басына шаққанда суды шаруашылық-ауыз су қажеттіліктеріне пайдалану

халықтың жан басына шаққанда мың текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	0,04	0,04	0,05	0,06	0,05
Абай	-	-	-	0,03	0,03
Ақмола	0,03	0,02	0,02	0,04	0,03
Ақтөбе	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Алматы	0,03	0,02	0,03	0,03	0,03
Атырау	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04
Батыс Қазақстан	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03
Жамбыл	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03
Жетісу	-	-	-	0,32	0,03
Қарағанды	0,06	0,07	0,10	0,08	0,05
Қостанай	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Қызылорда	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Маңғыстау	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Павлодар	0,05	0,06	0,06	0,07	0,06
Солтүстік Қазақстан	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04
Түркістан	0,01	0,01	0,02	0,02	0,01
Ұлытау	-	-	-	0,11	0,09
Шығыс Қазақстан	0,04	0,04	0,05	0,08	0,09
Астана қаласы	0,07	0,08	0,06	0,05	0,06
Алматы қаласы	0,08	0,09	0,09	0,08	0,09
Шымкент қаласы	0,03	0,05	0,02	0,04	0,06

6.24 Суаруға қолданылған су (тұрақты және көлтабанды)

млн. текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	10 300	9 684	9 119	9 312,1	9 463,1
Абай	-	-	-	61	105,2
Ақмола	7	7	6	2,4	13
Ақтөбе	18	17	18	26,7	24,8
Алматы	2 751	2 817	2 705	1 551	1 209,4
Атырау	55	40	50	56,5	40,9
Батыс Қазақстан	19	20	21	27,2	27,4
Жамбыл	685	592	582	627,8	611
Жетісу	-	-	-	1 185,6	1 419,6
Қарағанды	73	68	38	69,7	81,3
Қостанай	14	13	17	20,3	21,4
Қызылорда	3 314	3 359	2 956	2 839,4	3 003,1
Павлодар	266	286	270	274	211,2
Солтүстік Қазақстан	2	2	2	1,4	1,6
Түркістан	2 815	2 252	2 245	2 455,4	2 568,6
Ұлытау	-	-	-	1,9	3,5
Шығыс Қазақстан	212	134	128	76,7	52,6
Астана қаласы	5	6	5	1	1,3
Алматы қаласы	1	0	1	0,6	0,7
Шымкент қаласы	63	72	66	33,3	66,5

6.25 Таза суды суаруға, суландыруға және ауыл шаруашылығын сумен қамтамасыз етуге пайдалану

млн. текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	13 178	12 361	11 742	11 546,3	11 329,5
Абай	-	-	-	113,5	141,1
Ақмола	11	10	12	5,1	14
Ақтөбе	18	17	18	26,7	24,8
Алматы	2 778	2 824	2 706	1 551	1 461
Атырау	64	54	64	71,5	56,3
Батыс Қазақстан	20	22	21	28,4	29,2
Жамбыл	1 092	1 018	878	923,9	907
Жетісу	-	-	-	1 185,6	1 168,4
Қарағанды	76	70	40	71,4	83,2
Қостанай	16	15	17	20,9	21,9
Қызылорда	4 305	4 358	3 958	3 841,5	3 979,3
Маңғыстау	-	0,1	0,1	0,1	0,1
Павлодар	996	1 019	941	814,1	489,8
Солтүстік Қазақстан	4	5	5	5,4	5,2
Түркістан	3 425	2 676	2 824	2 770,1	2 815,1
Ұлытау	-	-	-	2,6	3,8
Шығыс Қазақстан	305	194	183	79,3	60,8
Астана қаласы	5	6	5	1	1,3
Алматы қаласы	-	0	1	0,6	0,7
Шымкент қаласы	63	72	66	33,3	66,5

6.26 Жайылымдарды суаруға қолданылған су

млн. текше м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	105	102	97	103,7	102,3
Абай	-	-	-	7,9	7,2
Ақмола	0,5	0,5	0,4	0,6	0,4
Ақтөбе	-	-	-	-	-
Алматы	1,2	-	-	-	0,08
Атырау	9,7	15	14	15,0	14,9
Батыс Қазақстан	1,5	2	0,2	1,1	1,7
Жамбыл	-	-	-	-	-
Жетісу	-	-	-	-	-
Қарағанды	-	-	-	-	-
Қостанай	-	-	-	-	-
Қызылорда	7	7	7	6,8	6,8

	Жалғасы				
	2019	2020	2021	2022	2023
Маңғыстау	-	-	-	-	-
Павлодар	11	15	13	13,6	14,7
Солтүстік Қазақстан	-	-	-	-	-
Түркістан	56	56	56	56,3	56,3
Ұлытау	-	-	-	-	-
Шығыс Қазақстан	18	7	7	2,4	0,2
Астана қаласы	-	-	-	-	-
Алматы қаласы	-	-	-	-	-
Шымкент қаласы	-	-	-	-	-

6.27 Суды пайдалану бағасы

	кезең соңына				
	2019	2020	2021	2022	2023
Халыққа көрсетілетін ақылы қызметтерге орташа бағалар мен тарифтер					
Ыстық су	232	234	263	260,04	377,31
Суық су	69	69	71	70,64	74,21
Кәріз	48	47	50	50,22	68,19
Өнеркәсіп кәсіпорындарының өндірістік-техникалық мақсаттағы өнімдердің жекелеген түрлеріне сатып алу бағалары					
Бу және ыстық су (жылу энергиясы)	5 600	5 924	6 128	6 636	7 977

6.28 Суды жинауды, өңдеуді және бөлуді, сондай-ақ су бұруды жүзеге асыратын кәсіпорындар өндірісінің тиімділігі (шығындылығы)

	пайызбен				
	2019	2020	2021	2022	2023
Суды жинау, өңдеу және тарату	-6,7	-7,4	-11,9	-27,3	-9,3
Ақаба суларды жинау және өңдеу	2,6	-0,7	-6,0	7,3	11,5

6.29 Ластанған ақаба сулар

	2019	2020	2021	2022	2023
Ағынды судың жалпы көлемі, млн. текше м	5 383	5 426	5 483,0	5 862,8	5 409,0
су объектілеріне тазартудан өтпеген ағынды судың ағызылған жалпы көлемі, млн. текше. м	0,05	-	-	0,0	2,3
жалпы ағынның көлеміндегі су объектілеріне ағызылған тазартылмаған ағынды судың үлесі, пайызбен	0,001	0	0	0,0	0,04

6.30 Сарқынды сулардың жалпы көлеміндегі нормативтік тазартылған сарқынды сулардың үлесі

	пайызбен				
	2019	2020	2021	2022	2023
Сарқынды сулардың жалпы көлеміндегі нормативтік тазартылған сарқынды сулардың үлесі (жалпы ел бойынша)	70,6	65,8	65,2	50,7	61,1
оның ішінде қалалық жерде	72,0	67,2	66,4	51,5	62,3

6.31 Қазақстан мұздықтарының ауданы

	км ²				
	1955	1990	2006	2014	2022
Ұзын-Қарғалы	12,9	10,25 ±0,78	7,90 ±0,68	7,10 ±0,64	5,70 ±0,57
Шамалған	2,6	1,50 ±0,20	0,70 ±0,13	0,58 ±0,64	0,22 ±0,57
Қаскелен	13,5	10,10 ±0,71	7,60 ±0,55	6,70 ±0,49	5,50 ±0,39
Ақсай	13,5	10,90 ±0,79	9,10 ±0,71	8,20 ±0,67	6,60 ±0,58
Қарғалы	3,9	2,90 ±0,08	2,20 ±0,07	1,90 ±0,07	1,60 ±0,05
Проходная		4,60 ±0,48	2,90 ±0,33	2,50 ±0,29	1,70 ±0,23
Үлкен Алматы	33,9	18,40 ±0,13	15,40 ±0,13	13,80 ±0,12	11,60 ±0,12
Кіші Алматы	9,3	7,18 ±0,56	5,90 ±0,49	5,05 ±0,43	3,95 ±0,36

	Жалғасы				
	1955	1990	2006	2014	2022
Сол Талғар		57,50 ±3,62	50,80 ±3,61	46,50 ±2,97	41,20 ±2,76
Орта Талғар		24,80 ±1,64	22,77 ±1,52	20,90 ±1,55	18,70 ±1,48
Оң Талғар	112,5	3,50 ±0,14	3,25 ±0,23	2,90 ±0,21	2,60 ±0,19
Есік	49,5	37,95 ±2,34	34,24 ±2,60	31,09 ±2,12	28,03 ±1,97
Түрген	35,7	26,60 ±1,66	23,71 ±1,54	21,28 ±1,46	19,50 ±1,34
Жалпы	287,3	216,18 ±14,57	186,47 ±13,79	168,50 ±12,54	146,90 ±11,37

*Деректер ЮНЕСКОНЫҢ қамқорлығындағы 2 санаттағы Орталық Азия өңірлік гляциологиялық орталығынан алынды, бассейндер бойынша мұздықтар каталогы СССР

6.32 Жер үсті су нысандарының азаюы

	км ³ /жыл				
	2019	2020	2021	2022	2023
Арал теңізі	25,09	21,6	20,1	18,9	20,49

6.33 Жағалау аймақтарында немесе өзен бассейндерінде бейімделу

	2023
Гидротехникалық құрылыстар	1502
Қанағаттанарлық	998
Қанағаттанарлықсыз	480
Төтенше жағдай	24

7. Атмосфералық ауа

7.1 Қалалық елді мекендердегі атмосфералық ауаның сапасы*

	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)				
	2019	2020	2021	2022	2023
Ақтау	5,0	4,0	6,0	9,0	5
Ақтөбе	7,0	7,0	7,0	2,0	2,3
Алматы	8,0	7,0	7,0	5,0	5,9
Астана	7,0	7,0	7,0	9,0	7
Атырау	7,0	7,0	7,0	1,0	3,5
Балқаш	7,0	7,0	7,0	2,0	2
Глубокое кенті	4,0	5,0	4,0	3,0	2,6
Жезқазған	8,0	7,0	6,0	5,0	5,9
Қарағанды	8,0	7,0	11,0	13,0	16
Қостанай	3,0	3,0	4,0	8,0	4,6
Қызылорда	3,0	2,0	3,0	5,0	5,2
Павлодар	5,0	3,0	3,0	3,0	4
Петропавл	3,0	4,0	3,0	4,0	3,7
Риддер	4,0	5,0	3,0	2,0	2
Семей	5,0	5,0	2,0	5,0	-
Тараз	6,0	4,0	5,0	3,0	4,2
Теміртау	9,0	8,0	8,0	8,0	9,1
Өскемен	7,0	7,0	7,0	7,0	4,8
Шымкент	7,0	7,0	7,0	5,0	4
Екібастұз	3,0	2,0	1,0	2,0	1

*Бұл жерде және одан әрі Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің «Қазгидромет» РМК-ның деректері бойынша.

7.2 Қалалық елді мекендердегі атмосфералық ауаның сапасы

	мг/м³				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қарағанды қаласы					
Шаң - ЖБК орташа тәуліктік мәні	0,15	0,15	0,058	0,13	0,13
Шаң - ЖБК орташа жылдық мәні, ЖБК еселігі	0,9	0,33	0,386	0,85	0,89
Шаң - Орташа жылдық концентрация	0,135	0,05	1,0	2,00	2,4
Шаң - Ең жоғарғы орташа тәуліктік концентрация	0,8	0,7	2,0	4,0	4,8
Шаң - >1 ЖБК шегінен арту жағдайларының саны	52	27	21	106	138
SO₂ - күкірт диоксиді					
ЖБК орташа тәуліктік мәні	0,05	0,05	0,024	0,02	0,02
ЖБК орташа жылдық мәні, ЖБК еселігінің шегінен шығуы	0,5	0,47	0,488	0,46	0,40
Орташа жылдық концентрация	0,026	0,02	0,42	1,25	2,68
Ең жоғарғы орташа тәуліктік концентрация	0,14	0,26	0,84	2,5	5,35
NO₂ - азот диоксиді					
ЖБК орташа тәуліктік мәні	0,04	0,04	0,036	0,05	0,04
ЖБК орташа жылдық мәні, ЖБК еселігінің шегінен шығуы	1,0	0,8	0,898	1,3	1,0
Орташа жылдық концентрация	0,04	0,03	0,375	1,51	2,22
Ең жоғарғы орташа тәуліктік концентрация	0,313	0,19	1,873	7,5	11,1
>1 ЖБК шегінен арту жағдайларының саны	14	-	13	4012	1614
NO_x - азот оксидтері					
ЖБК орташа тәуліктік мәні	0,06	0,06	0,009	0,03	0,02
ЖБК орташа жылдық мәні, ЖБК еселігінің шегінен шығуы	0,1	0,08	0,149	0,42	0,30
Орташа жылдық концентрация	0,011	0,01	0,430	2,22	2,22
Ең жоғарғы орташа тәуліктік концентрация	0,289	0,67	1,075	5,6	5,6
CO - көмірқышқыл оксидтері					
ЖБК орташа тәуліктік мәні	3,0	3,0	0,978	1,01	1,17
ЖБК орташа жылдық мәні, ЖБК еселігінің шегінен шығуы	0,4	0,4	0,326	0,34	0,39
Орташа жылдық концентрация	1,467	1,27	16,6	16,90	20,8
Ең жоғарғы орташа тәуліктік концентрация	19,0	45,19	2,72	3,4	4,2
> 1 ЖБК шегінен арту жағдайларының саны	352	837	477	767	669

7.3 Қалалардағы жерүсті озон концентрациясы (орташа жылдық мәні)

мг/м³

	2019	2020	2021	2022	2023
Астана	-	-	0,053	0,09	0,06
Алматы	-	-	0,024	0,01	0,04
Шымкент	0,03	0,014	0,017	0,007	0,009
Көкшетау	-	-	-	-	-
Ақтөбе	0,0517	0,0450	-	-	-
Талдықорған	-	-	-	-	-
Атырау	0,0289	0,043	0,0273	0,0202	0,03
Орал	0,02	0,03	0,017	0,021	0,01
Тараз	0,04	0,02	0,04	0,001	-
Қарағанды	0,04	0,03	0,03	0,04	0,02
Балқаш	0,052	0,06	-	-	-
Жезқазған	0,043	0,01	-	-	-
Теміртау	-	-	-	-	-
Қостанай	-	-	-	0,0292	0,0523
Арқалық	-	-	0,0214	0,0048	0,0031
Рудный	-	-	-	-	-
Қызылорда	-	-	0,0325	0,0537	0,04
Ақтау	0,020	0,030	0,07	0,09	0,01
Павлодар	0,0305	0,0277	0,02	0,02	0,01
Ақсу	-	-	-	-	-
Екібастұз	-	-	-	-	-
Петропавл	0,033	0,037	0,032	0,045	0,0343
Өскемен	0,029	0,0411	0,06	0,07	0,038
Риддер	0,042	0,0398	-	-	-
Семей	0,033	0,0346	-	-	-
Глубокое кенті	0,038	0,0524	-	-	-

7.4 Қалаларда өлшенген заттардың (PM-10) шоғырлануы (орташа жылдық мәні)

мг/м³

	2019	2020	2021	2022	2023
Астана	0,03	0,0599	0,047	0,06	0,04
Алматы	0,050	0,042	0,047	0,04	0,02
Шымкент	0,04	0,076	0,036	0,007	0,0053
Көкшетау	0,003	0,003	0,047	0,03	0,03
Ақтөбе	0,0390	0,0208	0,098	0,0006	0,0005
Талдықорған	0,045	0,057	0,041	0,08	0,01
Атырау	0,0236	0,056	0,0083	0,005	0,02
Орал	0,01	0,02	0,010	-	-
Тараз	0,03	0,022	0,035	0,005	-
Қарағанды	0,059	0,04	0,16	0,18	0,27
Балқаш	0,049	0,03	0,16	0,00	-
Жезқазған	0,018	-	0,09	0,008	0,01
Теміртау	0,044	0,02	0,063	0,04	0,05
Қостанай	0,02	0,03	0,05	0,0682	0,0046
Арқалық	-	-	0,0146	0,0108	-
Рудный	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00
Қызылорда	0,001	0,001	0,0142	0,0696	0,05
Ақтау	0,110	0,105	0,10	0,11	0,20
Павлодар	0,0411	0,0171	0,04	0,04	0,11
Ақсу	-	-	0,02	0,00	0,00
Екібастұз	0,0782	0,00	0,02	0,03	0,01
Петропавл	0,009	0,007	0,006	0,003	0,002
Өскемен	0,050	0,0476	0,028	0,038	0,002
Риддер	0,040	0,0498	0,019	0,008	0,002
Семей	0,016	0,0214	0,016	0,04	-
Глубокое кенті	0,001	0,0183	0,028	0,03	-

7.5 Жекелеген қалаларда өлшенген бөлшектердің шоғырлануы (PM-2,5) (орташа жылдық мәні)

мг/м³

	2019	2020	2021	2022	2023
Астана	0,03	0,05	0,036	0,05	0,03
Алматы	0,030	0,034	0,036	0,03	0,02
Шымкент	0,02	0,048	0,023	0,004	0,0090

	Жалғасы				
	2019	2020	2021	2022	2023
Көкшетау	0,002	0,003	0,038	0,02	0,02
Ақтөбе	0,0168	0,0136	0,1257	0,0016	0,0015
Талдықорған	-	-	0,06	0,10	0,02
Атырау	0,0129	0,035	0,088	0,0051	0,02
Орал	0,01	0,003	0,004	-	-
Тараз	-	-	0,030	0,002	-
Қарағанды	0,056	0,04	0,152	0,18	0,27
Балқаш	0,048	0,03	0,06	0,00	-
Жезқазған	0,011	-	-	0,003	-
Теміртау	0,044	0,02	0,036	0,04	0,05
Қостанай	0,03	0,00	0,1	0,0682	0,0105
Арқалық	-	-	0,0105	0,0057	-
Рудный	-	-	-	-	-
Қызылорда	0,005	0,001	0,0013	0,0084	0,01
Ақтау	0,055	0,013	0,01	0,006	0,004
Павлодар	0,0072	0,0072	0,01	0,01	0,01
Ақсу	-	-	-	-	-
Екібастұз	-	-	-	-	-
Петропавл	0,012	0,004	0,002	0,002	0,002
Өскемен	-	-	0,025	0,029	0,002
Риддер	-	-	-	-	-
Семей	0,014	0,0169	-	-	-
Глубокое кенті	0,001	0,0149	0,019	0,018	-

7.6 Өнеркәсіп салаларының әсеріне байланысты қалалардағы атмосфералық ауаның сапасы

атмосфераның ластану индексі (АЛИ)

Қала	2019	2020	2021	2022	2023
Ауаның ластануына әсер ететін өнеркәсіп салалары					
Ақтау					
химиялық	5,0	4,0	6	9	5
Ақтөбе					
қара металлургия, химиялық	7,0	7,0	7	2	2,3
Алматы					
энергетика, автокөлік	8,0	7,0	7	5	5,9
Астана					
энергетика, автокөлік	7,0	7,0	7	9	7
Атырау					
мұнайды қайта өңдеу	7,0	7,0	7	1	3,5
Балқаш					
түсті металлургия, энергетика	7,0	7,0	7	2	2
Жезқазған					
түсті металлургия, энергетика	8,0	7,0	6	5	5,9
Қарағанды					
энергетика, көмір өндіруші автокөлік	8,0	7,0	11	13	16
Қостанай					
энергетика	3,0	3,0	4	8	4,6
Риддер					
түсті металлургия, энергетика	4,0	5,0	3	2	2
Павлодар					
мұнайды қайта өңдеу, энергетика	5,0	3,0	3	3	4
Петропавл					
энергетика, құрал жасау	3,0	4,0	3	4	3,7
Семей					
энергетика, құрылыс материалдары	5,0	5,0	2	5	-
Тараз					
химиялық	6,0	4,0	5	3	4,2
Теміртау					
қара металлургия, химиялық	9,0	8,0	8	8	9,1
Орал					
энергетика	2,0	2,0	2	2	1,5
Өскемен					
түсті металлургия, энергетика	7,0	7,0	7	7	4,8
Шымкент					
түсті металлургия, химиялық, мұнайды қайта өңдеу	7,0	7,0	7	5	4
Екібастұз					
энергетика, көмір өндіру	3,0	2,0	1	2	1

7.7 2023 жылы Қазақстан қалалары ауа бассейнінің ластануы

	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)	Орташа шоғырлану		Ең жоғарғы шоғырлану	
			мг/м³	ЖБШ-дан асып түсу еселігі	мг/м³	ЖБШ-дан асып түсу еселігі
Ақтау	5 Көтеріңкі	Взвешенные частицы (пыль)	0,05	0,33	0,30	0,60
		Взвешенные частицы PM-2,5	0,004	0,11	1,002	6,3
		Взвешенные частицы PM-10	0,20	3,36	1,00	3,34
		Диоксид серы	0,01	0,24	0,07	0,14
		Оксид углерода	0,52	0,17	17,49	3,50
		Диоксид азота	0,02	0,50	0,16	0,79
		Оксид азота	0,01	0,21	0,30	0,75
		Сероводород	0,00	...	0,03	3,75
		Озон	0,01	0,22	0,08	0,48
		Серная кислота	0,02	0,22	0,04	0,13
		Взвешенные частицы (пыль)	0,016	0,1071	0,1200	0,2400
		Взвешенные частицы PM-2,5	0,0015	0,0424	0,0123	0,0769
		Взвешенные частицы PM-10	0,0005	0,0090	0,0641	0,2137
Ақтөбе	2,3 Төмен	Диоксид серы	0,0076	0,1518	0,3370	0,6740
		Оксид углерода	0,5110	0,1703	11,9850	2,3970
		Диоксид азота	0,0383	0,9576	0,8024	4,0120
		Оксид азота	0,0354	0,5906	3,4895	8,7238
		Сероводород	0,0007	...	0,1080	13,5
		Формальдегид	0,0035	0,3510	0,0070	0,14
		Хром	0,0004	0,2404	0,0010	...
		Взвешенные частицы (пыль)	0,17	1,2	0,55	1,1
		Взвешенные частицы PM-2,5	0,02	0,50	0,78	4,9
		Взвешенные частицы PM-10	0,02	0,37	0,80	2,7
		Диоксид серы	0,03	0,66	3,92	7,8
		Оксид углерода	1,25	0,42	77,83	15,6
		Диоксид азота	0,06	1,5	1,91	9,6
Оксид азота	0,06	0,97	1,0	2,5		
Озон	0,04	1,2	1,51	9,5		
Сероводород	0,001	...	0,07	8,3		
Фенол	0,001	0,43	0,006	0,6		
Формальдегид	0,01	0,88	0,04	0,78		
Бензол	0,005	0,05	0,01	0,03		
Алматы	5,9 Көтеріңкі	Хлорбензол	0,004	...	0,01	0,10
		Этилбензол	0,003	...	0,01	0,50
		Бензапирен	0,0004	0,40	0,004	...
		Параксиллол	0,00	...	0,01	0,05
		Метаксиллол	0,00	...	0,01	0,05
		Ортоксиллол	0,00	...	0,00	0,00
		Кумол	0,00	...	0,00	0,00
		Кадмий	0,001	...	...	...
		Свинец	0,011	...	...	...
		Мышьяк	0,001	...	...	...
		Хром	0,006	...	...	...
		Медь	0,011	...	...	...
		Никель	0,001	...	...	...
Цинк	0,034	...	...	...		
Астана	7 Жоғары	Взвешенные частицы (пыль)	0,18	1,2	1,0	2,0
		Взвешенные частицы PM-2,5	0,03	0,9	1,04	6,5
		Взвешенные частицы PM-10	0,04	0,6	1,0	3,3
		Диоксид серы	0,01	0,26	0,35	0,7
		Оксид углерода	0,39	0,13	14,17	2,8
		Диоксид азота	0,05	1,27	0,99	4,9
		Оксид азота	0,04	0,61	1,0	2,5
		Сероводород	0,006	...	0,13	16,3
		Озон	0,06	2,2	0,29	1,8
		Фтористый водород	0,00041	0,082	0,020	1,0
		Бензапирен	0,0001	0,07	0,0011	...
		Бензол	0,00	0,00	0,00	0,00
		Этилбензол	0,00	...	0,00	0,00
Хлорбензол	0,00	...	0,00	0,00		
Параксиллол	0,00	...	0,00	0,00		

Жалғасы

	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)	Орташа шоғырлану		Ең жоғарғы шоғырлану	
			мг/м ³	ЖБШ-дан асып түсу еселігі	мг/м ³	ЖБШ-дан асып түсу еселігі
Атырау	3,5 Төмен	Метаксилол	0,00	...	0,00	0,00
		Кумол	0,00	...	0,00	0,00
		Ортоксилол	0,00	...	0,00	0,00
		Кадмий	0,0001	0,47	...	...
		Медь	0,001	0,43	...	...
		Свинец	0,001	0,48	...	...
		Цинк	0,01	0,11	...	...
		Хром	0,001	0,62	...	...
		Мышьяк	0,00	0,00	...	...
		Взвешенные частицы (пыль)	0,12	0,78	0,90	1,8
		Взвешенные частицы РМ-2,5	0,02	0,57	0,22	1,4
		Взвешенные частицы РМ-10	0,02	0,32	0,22	0,75
		Диоксид серы	0,01	0,29	0,26	0,53
		Оксид углерода	0,49	0,16	5,81	1,2
		Диоксид азота	0,03	0,64	0,70	3,5
		Оксид азота	0,004	0,07	0,40	0,99
		Озон	0,03	0,95	0,22	1,39
		Сероводород	0,004	...	0,03	4,2
		Фенол	0,002	0,70	0,004	0,4
		Аммиак	0,01	0,15	0,09	0,45
		Формальдегид	0,002	0,21	0,020	0,40
		Бензол	0,0001	0,001	0,001	0,003
		Толуол	0,0001	...	0,001	0,002
		Этилбензол	0,0001	0,0	0,001	0,05
		Ортоксилол	0,0001	...	0,001	0,003
		Взвешенные частицы (пыль)	0,11	0,71	0,70	1,40
		Диоксид серы	0,05	0,94	2,47	4,93
		Оксид углерода	0,27	0,09	4,43	0,89
		Диоксид азота	0,01	0,25	0,20	1,00
		Оксид азота	0,00	0,04	0,29	0,72
Сероводород	0,001	...	0,045	5,65		
Аммиак	0,002	0,06	0,034	0,17		
Кадмий	0,0000048	0,016	...	...		
Свинец	0,0000391	0,13	...	...		
Мышьяк	0,0000242	0,081	...	...		
Хром	0,0000424	0,0283	...	...		
Медь	0,0000199	0,01	...	...		
Взвешенные частицы (пыль)	0,056	0,37	0,3	0,6		
Диоксид серы	0,064	1,28	0,114	0,23		
Оксид углерода	0,704	0,23	7,794	1,56		
Диоксид азота	0,024	0,60	0,090	0,45		
Оксид азота	0,005	0,08	0,123	0,31		
Фенол	0,001	0,42	0,005	0,50		
Взвешенные частицы (пыль)	0,31	2,1	0,7	1,4		
Взвешенные частицы РМ-10	0,01	0,16	0,27	0,9		
Диоксид серы	0,01	0,25	0,5	1,0		
Оксид углерода	0,32	0,11	10,0	2,0		
Диоксид азота	0,04	1,08	0,24	1,20		
Оксид азота	0,01	0,18	0,04	0,10		
Сероводород	0,004	...	0,07	9,24		
Фенол	0,010	1,9	0,02	2,0		
Кадмий	0,0000273	0,09	...	...		
Свинец	0,000018	0,06	...	...		
Мышьяк	0,000019	0,06	...	...		
Хром	0,0000022	0,01	...	...		
Медь	0,000028	0,01	...	...		
Взвешенные частицы (пыль)	0,13	0,89	2,40	4,8		
Взвешенные частицы РМ-2,5	0,27	7,6	3,61	22,6		
Взвешенные частицы РМ-10	0,27	4,5	3,64	12,1		
Диоксид серы	0,02	0,40	2,68	5,35		
Оксид углерода	1,17	0,39	20,8	4,2		
Диоксид азота	0,04	1,0	2,22	11,1		
Оксид азота	0,02	0,30	2,22	5,6		
Озон	0,02	0,61	0,32	2,0		
Қарағанды	16 Аса жоғары	Метаксилол	0,00	...	0,00	0,00
		Кумол	0,00	...	0,00	0,00
		Ортоксилол	0,00	...	0,00	0,00
		Кадмий	0,0001	0,47	...	...
		Медь	0,001	0,43	...	...
		Свинец	0,001	0,48	...	...
		Цинк	0,01	0,11	...	...
		Хром	0,001	0,62	...	...
		Мышьяк	0,00	0,00	...	...
		Взвешенные частицы (пыль)	0,12	0,78	0,90	1,8
		Взвешенные частицы РМ-2,5	0,02	0,57	0,22	1,4

	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)	Орташа шоғырлану		Ең жоғарғы шоғырлану			
			мг/м³	ЖБШ-дан асып түсу еселігі	мг/м³	ЖБШ-дан асып түсу еселігі		
Қостанай	4,6 Төмен	Сероводород	0,002	...	0,05	6,6		
		Аммиак	0,002	0,04	0,42	2,1		
		Фенол	0,004	1,4	0,01	1,3		
		Формальдегид	0,01	0,963	0,03	0,52		
		Гамма-фон	0,11	...	0,20	...		
		Мышьяк	0,000066	0,22	...	...		
		Взвешенные частицы (пыль)	0,0	0,0	0,0	0,0		
		Взвешенные частицы РМ-2,5	0,0105	0,299	0,2403	1,5		
		Взвешенные частицы РМ-10	0,0046	0,08	0,2403	0,8		
		Диоксид серы	0,0249	0,5	0,9976	2,0		
		Оксид углерода	0,3227	0,1	14,6892	2,9		
		Диоксид азота	0,0447	1,12	0,5387	2,7		
		Озон	0,0523	1,74	0,4001	2,5		
		Сероводород	0,0006	...	0,0033	0,4		
		Оксид азота	0,0178	0,30	0,2552	0,6		
		Қызылорда	5,22 Көтеріңкі	Взвешенные частицы (пыль)	0,04	0,27	0,16	0,32
				Взвешенные частицы РМ-2,5	0,01	0,21	0,21	1,33
Взвешенные частицы РМ-10	0,05			0,89	0,30	1,0		
Диоксид серы	0,05			1,01	0,21	0,42		
Оксид углерода	0,51			0,17	4,94	0,99		
Диоксид азота	0,04			0,99	0,20	1,0		
Оксид азота	0,01			0,15	0,39	0,97		
Озон	0,04			1,23	0,16	1,0		
Взвешенные частицы (пыль)	0,11			0,72	0,90	1,80		
Взвешенные частицы РМ-2,5	0,01			0,20	0,20	1,27		
Взвешенные частицы РМ-10	0,11			1,77	0,49	1,64		
Диоксид серы	0,01			0,12	0,49	0,99		
Оксид углерода	0,39			0,13	37,79	7,56		
Диоксид азота	0,02			0,57	0,49	2,47		
Оксид азота	0,01			0,18	0,49	1,24		
Озон	0,01			0,44	0,16	1,0		
Павлодар	4 Төмен			Сероводород	0,001	...	0,03	3,73
		Фенол	0,0012	0,40	0,01	0,80		
		Хлор	0,003	0,10	0,03	0,30		
		Хлористый водород	0,06	0,59	0,29	1,45		
		Аммиак	0,01	0,19	0,10	0,51		
		Взвешенные частицы (пыль)	0,0	0,0	0,0	0,0		
		Взвешенные частицы РМ-2,5	0,002	0,06	0,04	0,24		
		Взвешенные частицы РМ-10	0,002	0,03	0,04	0,14		
		Диоксид серы	0,01	0,13	0,27	0,54		
		Оксид углерода	0,39	0,13	7,07	1,4		
		Диоксид азота	0,03	0,72	0,68	3,4		
		Оксид азота	0,02	0,29	1,0	2,49		
		Сероводород	0,002	...	0,08	9,7		
		Озон	0,0343	1,14	0,158	0,99		
		Фенол	0,002	0,67	0,010	1,0		
		Формальдегид	0,01	0,96	0,11	2,1		
		Петропавл	2 Төмен	Взвешенные частицы (пыль)	0,057	0,38	0,2	0,4
Фенол	0,001			0,46	0,004	0,4		
Формальдегид	0,002			0,22	0,009	0,18		
Взвешенные частицы РМ-10	0,002			0,03	0,164	0,55		
Диоксид азота	0,040			1,0	0,580	2,90		
Диоксид серы	0,022			0,44	3,230	6,46		
Оксид углерода	0,368			0,12	19,2	3,84		
Сероводород	0,003			...	0,069	8,63		
Оксид азота	0,003			0,05	0,272	0,68		
Свинец	0,00147			0,5	...	...		
Кадмий	0,000028			0,1	...	...		
Цинк	0,000431			0,01	...	...		
Медь	0,000020			0,01	...	...		
Бериллий	0,00			0,01	...	...		
Диоксид серы	0,021			0,42	2,362	4,72		
Семей	-			Оксид углерода	0,560	0,19	13,01	2,60
				Диоксид азот	0,060	1,50	0,381	1,91
		Оксид азота	0,007	0,12	0,734	1,84		
		Сероводород	0,003	...	0,030	4,13		

Жалғасы

	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)	Орташа шоғырлану		Ең жоғарғы шоғырлану			
			мг/м ³	ЖБШ-дан асып түсу еселігі	мг/м ³	ЖБШ-дан асып түсу еселігі		
Тараз	4,2 Төмен	Взвешенные частицы (пыль)	0,12	0,80	0,40	0,80		
		Диоксид серы	0,012	0,24	0,283	0,57		
		Оксид углерода	1,09	0,36	20,2	4,04		
		Диоксид азота	0,06	1,60	0,32	1,59		
		Оксид азота	0,03	0,58	0,68	1,70		
		Фтористый водород	0,002	0,37	0,020	1,0		
		Формальдегид	0,007	0,65	0,034	0,68		
		Сероводород	0,002	...	0,54	...		
		Бензапирен	0,0001	0,14	0,0006	...		
		Свинец	0,000018	0,061	0,00089	...		
		Марганец	0,000051	0,051	0,000261	...		
		Кадмий	0	0	0	...		
		Кобальт	0	0	0	...		
		Взвешенные частицы (пыль)	0,25	1,7	0,60	1,2		
		Взвешенные частицы PM-2,5	0,05	1,5	0,27	1,7		
		Взвешенные частицы PM-10	0,05	0,9	0,27	0,9		
		Диоксид серы	0,01	0,3	0,15	0,3		
		Оксид углерода	0,31	0,1	20,42	4,1		
		Диоксид азота	0,05	1,1	1,0	5,0		
Оксид азота	0,02	0,4	1,0	2,5				
Сероводород	0,002	...	0,043	5,4				
Фенол	0,008	2,8	0,043	4,3				
Аммиак	0,04	1,0	0,18	0,9				
Ртуть	0,00	0,0	0,00	...				
Кадмий	0,000021	0,07	...	...				
Свинец	0,000014	0,05	...	...				
Мышьяк	0,000015	0,05	...	...				
Хром	0,000016	0,01	...	...				
Медь	0,000027	0,01	...	...				
Взвешенные частицы PM-2,5	0,002	0,05	0,123	0,77				
Взвешенные частицы PM-10	0,002	0,03	0,109	0,36				
Диоксид серы	0,026	0,52	3,467	6,93				
Оксид углерода	0,463	0,15	12,94	2,59				
Диоксид азота	0,053	1,33	0,443	2,22				
Оксид азота	0,008	0,13	0,478	1,19				
Озон	0,038	1,27	0,132	0,82				
Сероводород	0,003	...	0,042	5,28				
Фенол	0,002	0,61	0,022	0,45				
Формальдегид	0,001	0,09	0,010	0,20				
Серная кислота	0,006	0,06	0,030	0,10				
Фтористый водород	0,005	0,92	0,027	1,35				
Хлор	0,014	0,47	0,09	0,9				
Хлористый водород	0,05	0,5	0,4	2,0				
Бензапирен	0,006	0,59	...	...				
Свинец	0,00177	0,6	...	...				
Кадмий	0,000034	0,1	...	...				
Цинк	0,000507	0,01	...	...				
Медь	0,000023	0,01	...	...				
Бериллий	0,00	0,01	...	...				
Взвешенные частицы (пыль)	0,2117	1,411	0,4000	0,800				
Взвешенные частицы PM-2,5	0,0090	0,256	0,0547	0,342				
Взвешенные частицы PM-10	0,0053	0,088	0,0817	0,272				
Диоксид серы	0,0123	0,246	1,6150	3,230				
Оксид углерода	1,7797	0,593	14,0	2,8				
Диоксид азота	0,0545	1,362	0,0375	1,838				
Оксид азота	0,0200	0,333	0,8101	2,025				
Озон	0,0093	0,310	0,0514	0,321				
Сероводород	0,0117	...	0,0395	4,938				
Аммиак	0,0180	0,450	0,08	0,4				
Формальдегид	0,0190	1,904	0,0290	0,580				
Бензапирен	0,0002	0,2	...	...				
Кадмий	0,000018	0,089	0,000032	...				
Медь	0,000024	0,014	0,000032	...				
Мышьяк	0,000011	0,005	0,000018	...				
Свинец	0,000022	0,085	0,000030	...				
Хром	0,000001	0,001	0,000002	...				
Теміртау	9,1 Жоғары	Взвешенные частицы (пыль)	0,25	1,7	0,60	1,2		
		Взвешенные частицы PM-2,5	0,05	1,5	0,27	1,7		
		Взвешенные частицы PM-10	0,05	0,9	0,27	0,9		
		Диоксид серы	0,01	0,3	0,15	0,3		
		Оксид углерода	0,31	0,1	20,42	4,1		
		Диоксид азота	0,05	1,1	1,0	5,0		
		Оксид азота	0,02	0,4	1,0	2,5		
		Сероводород	0,002	...	0,043	5,4		
		Фенол	0,008	2,8	0,043	4,3		
		Аммиак	0,04	1,0	0,18	0,9		
		Ртуть	0,00	0,0	0,00	...		
		Кадмий	0,000021	0,07	...	...		
		Свинец	0,000014	0,05	...	...		
		Мышьяк	0,000015	0,05	...	...		
		Хром	0,000016	0,01	...	...		
		Медь	0,000027	0,01	...	...		
		Взвешенные частицы PM-2,5	0,002	0,05	0,123	0,77		
		Взвешенные частицы PM-10	0,002	0,03	0,109	0,36		
		Диоксид серы	0,026	0,52	3,467	6,93		
Оксид углерода	0,463	0,15	12,94	2,59				
Диоксид азота	0,053	1,33	0,443	2,22				
Оксид азота	0,008	0,13	0,478	1,19				
Озон	0,038	1,27	0,132	0,82				
Сероводород	0,003	...	0,042	5,28				
Фенол	0,002	0,61	0,022	0,45				
Формальдегид	0,001	0,09	0,010	0,20				
Серная кислота	0,006	0,06	0,030	0,10				
Фтористый водород	0,005	0,92	0,027	1,35				
Хлор	0,014	0,47	0,09	0,9				
Хлористый водород	0,05	0,5	0,4	2,0				
Бензапирен	0,006	0,59	...	...				
Свинец	0,00177	0,6	...	...				
Кадмий	0,000034	0,1	...	...				
Цинк	0,000507	0,01	...	...				
Медь	0,000023	0,01	...	...				
Бериллий	0,00	0,01	...	...				
Взвешенные частицы (пыль)	0,2117	1,411	0,4000	0,800				
Взвешенные частицы PM-2,5	0,0090	0,256	0,0547	0,342				
Взвешенные частицы PM-10	0,0053	0,088	0,0817	0,272				
Диоксид серы	0,0123	0,246	1,6150	3,230				
Оксид углерода	1,7797	0,593	14,0	2,8				
Диоксид азота	0,0545	1,362	0,0375	1,838				
Оксид азота	0,0200	0,333	0,8101	2,025				
Озон	0,0093	0,310	0,0514	0,321				
Сероводород	0,0117	...	0,0395	4,938				
Аммиак	0,0180	0,450	0,08	0,4				
Формальдегид	0,0190	1,904	0,0290	0,580				
Бензапирен	0,0002	0,2	...	...				
Кадмий	0,000018	0,089	0,000032	...				
Медь	0,000024	0,014	0,000032	...				
Мышьяк	0,000011	0,005	0,000018	...				
Свинец	0,000022	0,085	0,000030	...				
Хром	0,000001	0,001	0,000002	...				
Өскемен	4,8 Көтеріңкі	Взвешенные частицы (пыль)	0,2117	1,411	0,4000	0,800		
		Взвешенные частицы PM-2,5	0,0090	0,256	0,0547	0,342		
		Взвешенные частицы PM-10	0,0053	0,088	0,0817	0,272		
		Диоксид серы	0,0123	0,246	1,6150	3,230		
		Оксид углерода	1,7797	0,593	14,0	2,8		
		Диоксид азота	0,0545	1,362	0,0375	1,838		
		Оксид азота	0,0200	0,333	0,8101	2,025		
		Озон	0,0093	0,310	0,0514	0,321		
		Сероводород	0,0117	...	0,0395	4,938		
		Аммиак	0,0180	0,450	0,08	0,4		
		Формальдегид	0,0190	1,904	0,0290	0,580		
		Бензапирен	0,0002	0,2	...	...		
		Кадмий	0,000018	0,089	0,000032	...		
		Медь	0,000024	0,014	0,000032	...		
		Мышьяк	0,000011	0,005	0,000018	...		
		Свинец	0,000022	0,085	0,000030	...		
		Хром	0,000001	0,001	0,000002	...		
		Шымкент	4 Төмен	Взвешенные частицы (пыль)	0,2117	1,411	0,4000	0,800
				Взвешенные частицы PM-2,5	0,0090	0,256	0,0547	0,342
Взвешенные частицы PM-10	0,0053			0,088	0,0817	0,272		
Диоксид серы	0,0123			0,246	1,6150	3,230		
Оксид углерода	1,7797			0,593	14,0	2,8		
Диоксид азота	0,0545			1,362	0,0375	1,838		
Оксид азота	0,0200			0,333	0,8101	2,025		
Озон	0,0093			0,310	0,0514	0,321		
Сероводород	0,0117			...	0,0395	4,938		
Аммиак	0,0180			0,450	0,08	0,4		
Формальдегид	0,0190			1,904	0,0290	0,580		
Бензапирен	0,0002			0,2	...	...		
Кадмий	0,000018			0,089	0,000032	...		
Медь	0,000024			0,014	0,000032	...		
Мышьяк	0,000011			0,005	0,000018	...		
Свинец	0,000022			0,085	0,000030	...		
Хром	0,000001			0,001	0,000002	...		

	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)	Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5)	Орташа шоғырлану		Ең жоғарғы шоғырлану	
			мг/м³	ЖБШ-дан асып түсу еселігі	мг/м³	ЖБШ-дан асып түсу еселігі
Екібастұз	1 Төмен	Взвешенные частицы (пыль)	0,10	0,64	0,40	0,80
		Взвешенные частицы РМ-10	0,01	0,12	0,44	1,47
		Диоксид серы	0,01	0,13	0,42	0,84
		Оксид углерода	0,29	0,10	5,97	1,19
		Диоксид азота	0,02	0,38	0,39	1,93
		Оксид азота	0,005	0,08	0,37	0,93

7.8 Атмосфералық жауын-шашын

мм

	2019	2020	2021	2022	2023
Жалпы ел					
Орташа көпжылдық жылдық жауын-шашын мөлшері 1961-1990 жж.			317,7		
Жауын шашынның жылдық мөлшері 1961-1990 жылдар кезеңіндегі орташа көпжылдық мәннен түскен жауын-шашынның жылдық мөлшерінің ауытқуы, пайызбен	297,4	270,7	271,5	311,2	359,4
Жауған жауын-шашынның ең көп айлық мөлшері	-6,4	-14,8	-14,5	-2,0	13,1
Жауған жауын-шашынның ең аз айлық мөлшері	38,1	34,2	44,3	51,2	46,1
Жауған жауын-шашынның ең аз айлық мөлшері	18,1	10,2	12,9	10,2	18,3
Астана					
Орташа көпжылдық жылдық жауын-шашын мөлшері 1961-1990 жж.			318,7		
Жауын шашынның жылдық мөлшері 1961-1990 жылдар кезеңіндегі орташа көпжылдық мәннен түскен жауын-шашынның жылдық мөлшерінің ауытқуы, пайызбен	331,9	460,6	332,3	268,5	370,8
Жауған жауын-шашынның ең көп айлық мөлшері	4,1	44,5	4,3	-15,8	16,3
Жауған жауын-шашынның ең аз айлық мөлшері	63,7	96,3	52,6	47,0	63,8
Жауған жауын-шашынның ең аз айлық мөлшері	10,4	7,3	4,3	7,1	0,6
Алматы					
Орташа көпжылдық жылдық жауын-шашын мөлшері 1961-1990 жж.			661,6		
Жауын шашынның жылдық мөлшері 1961-1990 жылдар кезеңіндегі орташа көпжылдық мәннен түскен жауын-шашынның жылдық мөлшерінің ауытқуы, пайызбен	660,1	510,0	488,0	640,3	575,4
Жауған жауын-шашынның ең көп айлық мөлшері	-0,2	-22,9	-26,2	-3,2	-13,0
Жауған жауын-шашынның ең аз айлық мөлшері	167,3	138,8	111,6	165,7	67,8
Жауған жауын-шашынның ең аз айлық мөлшері	21,6	8,7	1,6	2,8	2,8
1961-1990 жылдар аралығында орташа есеппен жауған жауын-шашыны ұзақ мерзімді ең үлкен мөлшерлі елді мекен (облыс немесе аудан): Оңтүстік өңір, Алматы облысы, Мыңжылқы станциясы (т.д. 3017 м жоғары)					
Орташа көпжылдық жылдық жауын-шашын мөлшері 1961-1990 жж.			874,4		
Жауын шашынның жылдық мөлшері 1961-1990 жылдар кезеңіндегі орташа көпжылдық мәннен түскен жауын-шашынның жылдық мөлшерінің ауытқуы, пайызбен	827,8	671,7	722,0	853,5	963,3
Жауған жауын-шашынның ең көп айлық мөлшері	-5,3	-23,2	-17,4	-2,4	10,2
Жауған жауын-шашынның ең аз айлық мөлшері	207,1	134,2	125,5	163,9	151,4
Жауған жауын-шашынның ең аз айлық мөлшері	15,6	1,8	6,5	8,2	14,2
1961-1990 жылдар аралығында орташа есеппен жауған жауын-шашыны ұзақ мерзімді ең аз мөлшерлі елді мекен (облыс немесе аудан): Оңтүстік өңір, Қызылорда облысы, Чирик-Рабат станциясы (т.д. 88 м жоғары)					
Орташа көпжылдық жылдық жауын-шашын мөлшері 1961-1990 жж.			118,6		
Жауын шашынның жылдық мөлшері 1961-1990 жылдар кезеңіндегі орташа көпжылдық мәннен түскен жауын-шашынның жылдық мөлшерінің ауытқуы, пайызбен	83,6	66,4	59,4	72,2	62,4
Жауған жауын-шашынның ең көп айлық мөлшері	-29,5	-44,0	-49,9	-39,1	-47,4

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Жауған жауын-шашынның ең көп айлық мөлшері	23,4	20,0	22,3	15,0	11,4
Жауған жауын-шашынның ең аз айлық мөлшері	0,6	0	0	0	0

7.9 Өңірлер бойынша 1961-1990 жылдар кезеңінде атмосфералық жауын-шашынның жылдық мөлшері нормадан пайызбен

	пайызбен				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	93,6	85,2	85,5	98,0	113,1
Абай	-	-	-	83,6	118,9
Ақмола	116,4	103,5	88,0	106,0	125,3
Ақтөбе	73,0	81,0	86,1	111,2	128,5
Алматы	99,0	72,3	80,0	102,8	97,7
Атырау	130,2	64,0	71,1	114,9	150,1
Батыс Қазақстан	81,4	73,3	101,2	122,3	130,7
Жамбыл	82,0	66,4	80,0	111,4	85,2
Жетісу	-	-	-	103,1	103,8
Қарағанды	96,4	91,8	84,6	78,0	119,6
Қостанай	86,6	107,1	70,6	87,3	126,2
Қызылорда	102,0	86,3	64,1	77,7	87,3
Маңғыстау	56,8	64,5	29,9	108,3	115,8
Павлодар	91,0	104,2	105,2	78,7	109,9
Солтүстік Қазақстан	101,7	93,2	84,5	87,3	116,9
Түркістан	86,9	84,0	77,4	111,6	98
Ұлытау	-	-	-	86,5	106,5
Шығыс Қазақстан	104,8	90,4	92,0	80,6	121,75
Астана қаласы	104,1	144,5	104,3	84,2	116,3
Алматы қаласы	99,8	77,1	73,8	96,8	87,0
Шымкент қаласы	86,6	93,1	83,8	129,5	106,8

7.10 2023 жылы ай сайынғы жауын-шашын мөлшері

	ММ											
	Айлар											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Ақтау	0,8	18,8	4,0	15,0	24,5	2,4	4	2,5	11,7	13,2	12,8	21,7
Ақтөбе	44,2	39,5	35,2	27,8	28,2	23,1	44,9	28,0	38,2	60,4	33,2	38,8
Астана	27,3	19,6	20,2	48,9	0,6	24,0	18,3	27,9	63,8	23	35,4	61,8
Алматы	36,9	32,6	56,8	63,7	41,9	2,8	29,7	64,2	49,1	67,8	66,5	63,4
Атырау	6,0	49,0	3,1	25,9	10,5	8,3	18,1	3,8	14,8	56,9	20,2	20,0
Жамбыл	26,9	72,4	42,5	22,2	20,3	0	3,0	37,7	8,2	27,1	9,7	50,9
Қарағанды	34,4	20,4	35,4	12,8	13,0	20,9	2,6	90,0	90,0	66,7	36,1	42,2
Кокшетау	13,2	11,4	22,9	2,6	11,8	18,9	41,1	62,4	71,3	35,0	35,7	32,2
Қостанай	15,0	18,2	19,6	0,5	19,4	47,3	43	102,4	27,2	63,6	55,2	35,8
Қызылорда	21,1	20,8	15,8	9,7	5,4	4,2	0,9	3,0	0,9	22,1	8,9	7,0
Орал	19,9	42,5	6,3	21,3	32,0	7,0	152,1	3,0	12,2	56,0	62,8	43,9
Өскемен	22,1	39,7	31,7	27,2	37,6	6,1	35,9	76,9	75,6	107,6	63,9	46,5
Павлодар	22,7	8,8	20,9	28,3	1,1	14,9	57,9	34,1	36,7	41,5	34,2	45,4
Петропавл	16,8	26,2	19,6	1,0	20,1	86,2	26,2	43,4	48,1	44,7	33,7	58,4
Талдықорған	28,5	35,5	43,8	35,9	31,1	22,1	11,7	49,4	38,2	86,8	23,1	62,2
Шымкент	76,0	96,0	55,9	36,1	10,3	2,1	7,0	81,3	5,7	59,3	66,2	112,1

7.11 Өңірлер бойынша жылдық жауын-шашын мөлшері

	ММ				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	297	271	272	311	359
Абай	-	-	-	240	342
Ақмола	378	337	286	345	407
Ақтөбе	192	214	227	293	339
Алматы	476	348	385	494	470
Атырау	196	96	107	173	225
Батыс Қазақстан	229	206	285	344	368
Жамбыл	250	202	244	339	260

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Жетісу	-	-	-	396	398
Қарағанды	245	234	215	199	304
Қостанай	251	310	205	253	366
Қызылорда	144	122	91	110	123
Маңғыстау	81	92	43	155	165
Павлодар	266	305	308	230	322
Солтүстік Қазақстан	358	328	298	308	412
Түркістан	379	366	338	487	427
Ұлытау	-	-	-	187	230
Шығыс Қазақстан	413	356	363	318	480
Астана қаласы	332	461	332	269	371
Алматы қаласы	660	510	488	640	575
Шымкент қаласы	493	530	477	737	608

7.12 Өңірлер бойынша қар жамылғысының биіктігі

см

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	20	24	30	23	32
Абай	-	-	-	23	41
Ақмола	25	55	52	53	47
Ақтөбе	17	24	32	32	31
Алматы	29	24	38	26	41
Атырау	3	4	11	7	19
Батыс Қазақстан	33	17	31	27	24
Жамбыл	10	12	24	8	22
Жетісу	-	-	-	19	34
Қарағанды	28	34	33	23	42
Қостанай	27	38	38	38	40
Қызылорда	7	7	10	6	6
Маңғыстау	2	1	2	2	5
Павлодар	26	28	36	26	28
Солтүстік Қазақстан	32	29	48	36	45
Түркістан	9	15	22	14	30
Ұлытау	-	-	-	15	22
Шығыс Қазақстан	32	43	42	43	60
Астана қаласы	31	33	46	44	39
Алматы қаласы	13	21	21	14	29
Шымкент қаласы	11	13	22	12	35

7.13 Ауа температурасы

°C

	2019	2020	2021	2022	2023
Жалпы ел					
1961-1990 жылдар аралығындағы ұзақ мерзімді орташа температура			5,4		
Орташа жылдық температура	6,9	7,4	7,0	7,2	8,0
1961 - 1990 жылдар аралығындағы ұзақ мерзімді орташа температурадан орташа жылдық ауытқулар	1,5	1,9	1,6	1,8	2,6
Ең жоғарғы орташа айлық температура	24,2	23,8	24,2	23,4	25,1
Ең төменгі орташа айлық температура	-10,1	-12,7	-12,9	-11,9	-11,9
Астана					
1961-1990 жылдар аралығындағы ұзақ мерзімді орташа температура			2,7		
Орташа жылдық температура	4,9	5,6	4,3	5,0	6,2
1961 - 1990 жылдар аралығындағы ұзақ мерзімді орташа температурадан орташа жылдық ауытқулар	2,2	2,9	1,6	2,3	3,5
Ең жоғарғы орташа айлық температура	23,3	22,1	21,7	21,9	24,9
Ең төменгі орташа айлық температура	-13,0	-15,7	-16,0	-15,3	-14,0
Алматы					
1961-1990жылдар аралығындағы ұзақ мерзімді орташа температура			9,1		

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Орташа жылдық температура	11,6	10,7	11,5	12,0	12,0
1961 - 1990 жылдар аралығындағы ұзақ мерзімді орташа температурадан орташа жылдық ауытқулар	2,5	1,6	2,4	2,9	2,9
Ең жоғарғы орташа айлық температура	27,2	24,3	27,2	26,4	27,2
Ең төменгі орташа айлық температура	-1,9	-6,3	-5,7	-4,5	-6,6
1961-1990 жылдарең жоғарғы ұзақ мерзімді орташа температуралы елді мекен (облыс немесе аудан):					
Оңтүстік өңір, Түркістан облысы, Шардара станциясы (т.д. 271 м жоғары)					
1961-1990 жылдар аралығындағы ұзақ мерзімді орташа температура			13,6		
Орташа жылдық температура	15,7	14,5	15,5	15,2	16,0
1961 - 1990 жылдар аралығындағы ұзақ мерзімді орташа температурадан орташа жылдық ауытқулар	2,1	0,9	1,9	1,6	2,4
Ең жоғарғы орташа айлық температура	31,3	29,4	30,8	30,4	31,4
Ең төменгі орташа айлық температура	3,6	-2,3	-0,4	-8,0	-6,3
1961 - 1990 жылдарең төменгі ұзақ мерзімді орташа температуралы елді мекен (облыс немесе аудан):					
Оңтүстік өңір, Алматы облысы, Мыңжылқы станциясы (т.д. 3017 м жоғары)					
1961 - 1990 жылдар аралығындағы ұзақ мерзімді орташа температура			-1,8		
Орташа жылдық температура	-0,7	-1,0	-0,5	-0,3	0,0
1961 - 1990 жылдар аралығындағы ұзақ мерзімді орташа температурадан орташа жылдық ауытқулар	1,1	0,8	1,3	1,5	1,8
Ең жоғарғы орташа айлық температура	10,7	8,1	10,3	9,6	10,5
Ең төменгі орташа айлық температура	-10,3	-11,1	-9,5	-10,9	-12,0

7.14 Ауаның орташа жылдық температурасы (облыстар бойынша орташа алғанда)

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	7,6	7,4	7,0	7,2	8,0
Абай	-	-	-	5,4	6,0
Ақмола	2,9	4,5	3,1	3,3	4,7
Ақтөбе	6,9	7,5	7,4	6,9	8,2
Алматы	8,1	7,7	8,2	8,8	8,9
Атырау	10,9	11,4	11,7	11,4	12,1
Батыс Қазақстан	7,9	8,9	8,9	8,5	9,3
Жамбыл	11,4	10,6	11,2	12,0	11,9
Жетісу	-	-	-	8,5	8,7
Қарағанды	4,9	5,1	5,0	5,0	6,1
Қостанай	4,0	5,5	4,6	4,2	5,6
Қызылорда	11,9	11,0	11,6	11,7	12,7
Маңғыстау	13,5	13,6	13,8	14,0	14,3
Павлодар	3,5	5,4	3,3	3,6	5,0
Солтүстік Қазақстан	2,9	5,0	2,8	3,2	4,4
Түркістан	13,4	12,3	13,6	13,7	14,0
Ұлытау	-	-	-	6,5	7,5
Шығыс Қазақстан	4,7	5,2	4,4	4,5	5,2
Астана қаласы	4,9	5,6	4,3	5,0	6,2
Алматы қаласы	11,6	10,7	11,5	12,0	12,0
Шымкент қаласы	14,2	13,1	14,6	14,5	14,9

7.15 Ауаның орташа жылдық температурасының 1961 - 1990 жылдар кезеңіндегі орташа көпжылдық мәннен ауытқы (облыстар бойынша орташа алғанда)

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	1,3	1,1	1,6	1,8	2,6
Абай	-	-	-	1,8	2,4
Ақмола	0,9	2,5	1,0	1,3	2,7
Ақтөбе	1,5	2,1	2,1	1,6	2,9
Алматы	1,3	0,9	1,5	2,0	2,1
Атырау	1,6	2,1	2,6	2,3	3,0
Батыс Қазақстан	1,3	2,3	2,5	2,1	2,9
Жамбыл	1,8	1,0	1,6	2,3	2,3
Жетісу	-	-	-	1,9	2,1

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Қарағанды	0,9	1,1	1,2	1,5	2,5
Қостанай	1,1	2,6	1,6	1,3	2,6
Қызылорда	2,0	1,1	2,3	2,4	3,5
Маңғыстау	1,6	1,7	2,0	2,2	2,5
Павлодар	0,8	2,7	0,9	1,2	2,6
Солтүстік Қазақстан	0,9	3,0	1,0	1,3	2,6
Түркістан	1,6	0,5	1,9	2,0	2,4
Ұлытау	-	-	-	2,1	3,1
Шығыс Қазақстан	1,2	1,7	1,2	1,8	2,5
Астана қаласы	2,0	2,7	1,6	2,3	3,5
Алматы қаласы	2,2	1,3	2,4	2,9	2,9
Шымкент қаласы	1,6	0,5	2,1	2,0	2,4

7.16 2023 жылы қалалар бойынша айлық орташа ауа температурасы

°C

	Айлар											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Ақтау	-1,7	1,7	9,9	13,7	17,9	23,5	26,2	27,0	20,1	14,4	11,5	3,0
Ақтөбе	-15,6	-10,8	1,5	10,2	17,1	21,8	24,5	22,1	14,7	7,0	3,0	-7,2
Алматы	-6,6	0,1	8,5	11,9	17,2	24,6	27,2	24,5	17,5	13,4	6,8	-0,8
Атырау	-5,9	-4,2	8,6	15,0	21,9	25,7	28,2	27,6	19,1	11,2	6,9	-1,6
Астана	-14,0	-12,3	-1,4	5,8	15,8	21,2	24,9	20,6	13,3	7,5	2,2	-8,9
Жамбыл	-8,5	0,9	8,9	12,8	18,2	25,2	27,8	24,0	17,5	13,3	8,0	-1,1
Қарағанды	-12,8	-10,7	-2,5	6,2	14,4	19,8	23,9	19,2	12,0	7,0	2,5	-8,6
Кокшетау	-11,6	-12,3	-1,9	5,7	14,8	19,8	24,1	18,7	12,9	6,5	0,1	-11,7
Қостанай	-13,8	-13,0	-1,9	8,0	16,3	19,6	24,0	18,9	13,0	6,5	0,6	-11,0
Қызылорда	-5,8	-1,2	9,5	15,8	22,8	28,2	31,0	26,8	18,7	12,9	7,8	-1,9
Орал	-13,0	-8,3	4,4	10,8	18,9	20,7	23,8	22,8	15,5	7,6	2,8	-4,9
Өскемен	-10,6	-8,4	0,3	5,3	13,3	21,1	22,7	20,3	13,6	8,8	0,9	-10,4
Павлодар	-11,7	-15,2	-0,5	3,7	14,1	21,2	23,5	19,9	13,7	6,5	0,0	-11,7
Петропавл	-13,3	-13,4	-2,5	5,6	14,6	18,7	23,2	18,0	12,9	6,2	-1,2	-13,7
Талдықорған	-11,2	-4,0	5,5	10,2	15,5	22,8	25,9	23,0	15,7	11,3	4,1	-6,2
Шымкент	-5,0	3,8	13,3	15,4	20,4	27,5	30,0	25,9	19,5	15,1	10,8	2,5

7.17 Желдің орташа жылдық жылдамдығы (облыстар бойынша орташа алғанда)

с/м

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	3,0	3,2	3,1	2,7	2,9
Абай	-	-	-	2,2	2,6
Ақмола	3,2	3,8	3,5	3,8	3,5
Ақтөбе	3,3	3,3	3,4	3,2	3,4
Алматы	1,7	1,7	1,7	1,9	2,0
Атырау	3,6	3,9	4,2	3,9	4,3
Батыс Қазақстан	3,0	3,2	3,2	3,1	3,3
Жамбыл	2,0	2,2	2,2	2,0	2,4
Жетісу	-	-	-	1,9	1,6
Қарағанды	2,7	2,9	3,1	3,1	2,9
Қостанай	4,0	3,7	3,7	3,7	3,5
Қызылорда	2,8	3,5	2,7	3,1	3,5
Маңғыстау	4,2	4,6	4,8	4,3	4,4
Павлодар	2,9	3,3	3,3	3,2	3,6
Солтүстік Қазақстан	3,5	3,9	3,7	3,9	3,7
Түркістан	2,0	2	2,1	2,1	2,0
Ұлытау	-	-	-	3,4	3,9
Шығыс Қазақстан	2,4	2,5	2,6	2,3	2,7
Астана қаласы	1,8	1,9	1,8	1,6	1,7
Алматы қаласы	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6
Шымкент қаласы	1,3	1,5	1,8	1,6	1,8

7.18 Ауаның орташа жылдық ылғалдылығы (облыстар бойынша орташа алғанда)

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	63	61	60	62	62
Абай	-	-	-	62	64

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Ақмола	70	68	66	66	67
Ақтөбе	61	61	59	64	62
Алматы	61	60	57	61	59
Атырау	63	59	62	62	62
Батыс Қазақстан	63	61	62	67	64
Жамбыл	57	54	54	59	57
Жетісу	-	-	-	59	60
Қарағанды	63	63	61	61	61
Қостанай	66	67	63	65	67
Қызылорда	53	52	50	53	52
Маңғыстау	66	58	62	60	64
Павлодар	66	66	66	65	65
Солтүстік Қазақстан	71	71	68	68	67
Түркістан	57	55	52	57	52
Ұлытау	-	-	-	60	62
Шығыс Қазақстан	65	64	63	62	65
Астана қаласы	65	64	63	64	65
Алматы қаласы	61	58	55	59	60
Шымкент қаласы	56	56	51	57	53

7.19 Орташа жылдық атмосфералық қысым (облыстар бойынша орташа алғанда)

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	981	983	982	972	969
Абай	-	-	-	966	964
Ақмола	978	981	979	977	980
Ақтөбе	992	995	993	993	992
Алматы	913	911	911	882	895
Атырау	1 021	1 022	1 020	1 018	1 019
Батыс Қазақстан	1 014	1 015	1 014	1 013	1 013
Жамбыл	941	948	947	951	946
Жетісу	-	-	-	939	933
Қарағанды	953	954	954	952	946
Қостанай	994	996	997	994	996
Қызылорда	1 004	1 007	1 006	1 006	1 005
Маңғыстау	1 020	1 021	1 020	1 013	1 019
Павлодар	997	997	997	1 001	996
Солтүстік Қазақстан	997	997	998	998	997
Түркістан	951	951	951	963	951
Ұлытау	-	-	-	968	972
Шығыс Қазақстан	961	962	962	958	958
Астана қаласы	977	978	978	977	977
Алматы қаласы	920	921	921	920	920
Шымкент қаласы	946	947	946	946	946

*СИ халықаралық өлшем бірліктерінің жүйесіне сәйкес атмосфералық қысымды өлшеудің негізгі бірлігі - гектопаскаль (гПа). Миллибар (мб) немесе миллиметр сынап (мм сынап бағанасы) - ескі өлшем бірліктері. РМК «Қазгидромет» мәліметтеріне сәйкес «Атмосфералық қысым» бағанында мәндер гПа (гектопаскаль) түрінде берілгенін хабарлаймыз.

7.20 Орташа жылдық жиынтық күн радиациясы (облыстар бойынша орташа алғанда)

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	152,349	211,68	271,208	269,749	517,485
Абай	-	-	-	-	-
Ақмола	132,058	117,483	178,102	279,344	708,205
Ақтөбе	130,553	156,382	149,980	109,546	341,499
Алматы	155,441	141,033	278,486	218,502	593,619
Атырау	-	-	-	-	-
Батыс Қазақстан	134,112	12,981	131,284	209,504	558,252
Жамбыл	102,489	119,468	113,780	98,435	330,155
Жетісу	-	-	-	161,805	701,021
Қарағанды	197,727	171,133	249,375	225,879	703,273
Қостанай	-	-	171,843	97,030	24,386
Қызылорда	224,826	236,259	208,863	185,847	769,491
Маңғыстау	129,382	164,870	163,986	236,631	731,119

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Павлодар	126,636	147,465	139,699	92,404	569,931
Солтүстік Қазақстан	142,018	77,940	121,359	97,979	346,073
Түркістан	155,202	-	147,824	113,819	728,345
Ұлытау	-	-	-	-	-
Шығыс Қазақстан	197,741	225,787	229,837	300,987	717,962
Астана қаласы	129,192	125,421	125,067	81,833	319,396
Алматы қаласы	222,604	227,269	175,870	80,505	291,411
Шымкент қаласы	124,654	126,043	126,741	102,699	363,112

7.21 Парниктік газдардың шығарындылары*

	2018	2019	2020	2021	2022
Көміртегі диоксиді, млн.тонн/жыл	327,7	289,5	263,5	257,7	-
Азоттың шала тотығы (N ₂ O),(CO ₂ баламасында), млн.тонн/жыл	18,9	19,2	20,1	20,4	-
Метан (CH ₄), (CO ₂ баламасында), млн.тонн/жыл	55,6	56,1	56,0	60,0	-
ГФК, (CO ₂ баламасында), тыс. тонн/жыл	2 119,50	2 258,36	2 529,75	2 706,49	-
ПФК,(CO ₂ баламасында), тыс. тонн /жыл	127,78	12,67	10,75	9,65	-
Күкірт гексафториді (SF ₆), (CO ₂ баламасында), тыс. тонн/жыл	2,15	2,32	2,31	2,37	-
Жиынтық шығарындылар (CO ₂ баламасында), млн.тонн/жыл	404,5	367,1	342,1	340,8	-
Жерді пайдаланудағы ПГ шығарындылары/ сіңіру балансы және жер пайдаланудағы, орман шаруашылығындағы өзгеріс (ЖПОШӨ),(CO ₂ баламасында) млн.тонн/жыл	20,67	14,37	8,13	2,71	-
Жиынтық шығарындылардың сомасы минус ЖПОШӨ (CO ₂ баламасында), млн.тонн/жыл	383,8	352,7	334,0	338,1	-
Энергетика (барлығы), млн.тонн/жыл олардан:	316,2	282,4	259,5	261,9	-
тұрақты көздерде өртеу	249,84	218,05	205,35	196,28	-
мобильді көздерде өртеу	26,43	26,90	19,34	25,17	-
шығарындыларды өртеумен байланысты емесі	39,89	37,43	34,81	40,48	-
Өнеркәсіптік үдерістер және өнімдерді пайдалану, млн.тонн/жыл	24,54	25,79	27,03	27,08	-
Ауыл шаруашылығы, млн.тонн/жыл	37,86	39,10	41,42	42,85	-
Жерді пайдалану және орман шаруашылығы, млн.тонн/жыл	20,67	14,37	8,13	2,71	-
Қалдықтар, млн.тонн/жыл	5,28	5,42	6,02	6,26	-
Ел халқы, млн адам	18,3	18,5	18,8	19,0	-
Халықтың жан басына шаққандағы парниктік газдардың жиынтық шығарындылары, тонн CO ₂ - балама/халықтың жан басына	22,1	19,8	18,2	17,9	-
Ел алаңы, тыс. км ²	2 725	2 725	2 725	2 725	-
Елдің алаңына шаққандағы парниктік газдардың жиынтық шығарындылары, тонн CO ₂ - балама/км ²	0,15	0,13	0,13	0,13	-
2017 жылғы тұрақты бағалардағы ЖІӨ (СМП), млрд.доллар	466,7	487,9	475,6	496,1	-
2021 жылғы тұрақты бағалардағы ЖІӨ (СМП), млрд.халықаралық долларда	639,6	623,7	650,5	671,3	705,5
ЖІӨ бірлігіне шаққандағы парниктік газдардың жиынтық шығарындылары, тонн CO ₂ - балама/ тыс. доллар	0,87	0,75	0,72	0,69	-

* Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің «Жасыл Даму» АҚ-ның деректері бойынша. 2022 жылға арналған деректер 2024 жылдың соңында жасалады.

7.22 Көліктің барлық түрлерінен парникті газдардың шығарындылары¹⁾

жылына млн.тонн CO₂ - эквиваленті

	2018	2019	2020	2021	2022 ²⁾
Автомобиль көлігінен	21,88	22,37	16,12	21,36	-
Жолдан тыс көлігінен	0,46	0,48	0,77	0,66	-
Теміржол көлігінен	1,61	1,60	1,12	1,19	-
Су көлігінен	0,01	0,01	0,00	0,00	-

Жалғасы

	2018	2019	2020	2021	2022
Құбыржолы көлігінен	1,38	1,25	1,23	1,76	-
Авиа көлігінен	1,08	1,19	0,11	0,19	-

¹⁾ Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің «Жасыл Даму» АҚ-ның деректері бойынша.

²⁾ 2022 жылға арналған деректер 2024 жылдың соңында жасалады.

7.23 Қазақстан Республикасында парниктік газдар шығарындыларына квоталарды сату*

Парниктік газдар шығарындыларына квоталар бөлудің ұлттық жоспары	2020	2021	2022	2023
Сауда-саттықты өткізу кезеңі, жыл	2020	2021	2022	2023
Мәмілелер саны, бірлік	6	39	46	49
Мәмілелер көлемі, CO2 тонна	1 591 000	4 560 397	2 500 559	4 483 309
Мәмілелер көлемі, теңге	810 920 000	2 281 191 800	1 347 948 489	4 306 829 702
CO2 1 тоннасы үшін орташа баға, теңге	510	500,2	539	960,64

* Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің «Жасыл Даму» АҚ-ның деректері бойынша. 2013 пилоттық жылы сауда болған жоқ.

7.24 Озон қабатын бұзатын заттарды тұтыну*

Заттар	2019		2020		2021		2022**		2023	
	өндіріс көлемі	ОБЗ импорті	өндіріс көлемі	ОБЗ импорті	өндіріс көлемі	ОБЗ импорті	өндіріс көлемі	ОБЗ импорті	өндіріс көлемі	ОБЗ импорті
ХФК	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Галондар	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Басқа да толығымен галондалған ХФК	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Тетрахлорметан	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Метилхлороформ	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0
ГХФК	-	5,0	-	0,67	-	0,23	-	4,5	-	4,5
ГБФК	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Бромхлорметан	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Метилбромид	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Барлығы	-	5,0	-	0,67	-	0,023	-	4,5	-	4,5

*Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің деректері бойынша.

7.25 Атмосфераны ластайтын заттардың тұрақты көздерден шығарылуы және ұсталуы

	Барлық тұрақты ластаушы көздерден шыққан ластағыш заттардың көлемі, мың тонна	Есепті кезеңдегі атмосфераға шығарылған ластағыш заттар, мың тонна	Ұсталған және зиянсыздандырылған ластағыш заттар	
			мың тонна	тұрақты көздерден шығарылған ластағыш заттар қалдықтарының жалпы санынан, пайызбен
2019	36 250,9	2 483,1	33 767,8	93,2
2020	35 445,9	2 441,0	33 004,8	93,1
2021	34 293,5	2 407,5	31 886,0	93,0
2022	33 440,6	2 314,8	31 244,2	93,4
2023	32 385,7	2 257,5	30 256,4	93,4

7.26 Атмосфераны ластайтын заттардың тұрақты көздерден шығарылуы

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	2 483,1	2 441,0	2 407,5	2 314,8	2 257,5
Абай	40,2	40,7	40,9	39,0	38,5
Ақмола	76,7	77,2	77,3	69,5	69,8
Ақтөбе	136,6	135,1	137,4	136,5	112,1
Алматы	29,1	26,3	30,3	28,8	28,4
Атырау	164,5	153,9	160,3	132,1	140,1
Батыс Қазақстан	41,2	30,7	26,0	25,8	34,4
Жамбыл	55,8	55,0	55,8	52,9	51,2
Жетісу	19,1	20,0	17,7	13,1	14,8
Қарағанды	522,9	519,0	488,0	469,0	455,0
Қостанай	130,5	123,4	137,9	121,4	118,3
Қызылора	24,4	28,3	29,2	23,4	25,3

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
Манғыстау	64,5	72,4	75,2	78,7	86,2
Павлодар	721,5	723,0	736,2	724,2	694,2
Солтүстік Қазақстан	74,7	76,0	61,2	52,6	58,9
Түркістан	33,5	28,2	29,0	25,2	26,7
Ұлытау	118,3	108,7	81,7	105,1	103,1
Шығыс Қазақстан	88,5	86,5	87,2	83,3	80,9
Астана қаласы	65,1	62,4	62,2	57,7	46,4
Алматы қаласы	46,1	44,5	40,8	41,4	44,0
Шымкент қаласы	29,8	29,5	33,2	35,0	29,3

7.27 Тұрақты көздерден шығатын атмосфераны ластайтын заттардың шығарылуы, халықтың жан басына шаққанда

кг

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	134	130	127	118	113
Абай	-	-	-	64	63
Ақмола	104	105	105	88	89
Ақтөбе	156	152	153	148	120
Алматы	23	22	22	19	19
Атырау	257	236	242	192	201
Батыс Қазақстан	63	47	39	38	50
Жамбыл	49	48	49	44	42
Жетісу	-	-	-	19	21
Қарағанды	465	456	415	413	401
Қостанай	150	142	160	146	142
Қызылорда	31	35	35	28	30
Маңғыстау	94	102	103	104	111
Павлодар	958	962	983	958	920
Солтүстік Қазақстан	135	139	113	98	111
Түркістан	17	14	14	12	13
Ұлытау	-	-	-	475	466
Шығыс Қазақстан	94	93	94	114	111
Астана қаласы	59	54	51	44	33
Алматы қаласы	24	23	20	19	20
Шымкент қаласы	29	28	30	30	24

7.28 Тұрақты көздерден шығатын атмосфераны ластайтын заттардың шығарылуы, жеке қалалар бойынша

мың тонна

	2019	2020	2021	2022	2023
Көкшетау	8,8	8,5	7,9	11,5	11,3
Ақтөбе	30,3	31,3	31,5	30,7	30,1
Талдықорған	7,2	7,1	6,7	4,2	4,6
Атырау	66,0	56,8	30,5	26,1	26,0
Орал	9,9	7,6	7,8	8,4	9,5
Тараз	28,3	30,4	29,2	28,5	24,8
Қарағанды г.а.	56,1	57,2	49,8	46,0	41,6
Балқаш	86,7	91,5	75,4	76,3	74,1
Жезқазған	90,5	83,7	58,2	79,1	80,4
Теміртау	239,0	232,8	227,7	221,1	218,1
Қостанай	17,0	15,2	15,9	15,3	16,0
Арқалық	1,7	1,9	1,1	1,7	1,9
Рудный	57,3	54,4	67,9	67,0	63,1
Қызылорда	4,8	5,1	7,8	5,5	5,9
Ақтау	3,0	2,5	2,6	3,0	3,9
Павлодар	198,5	197,7	188,1	189,4	176,3
Ақсу	200,5	201,4	194,5	188,4	179,4
Екібастұз	233,8	237,9	256,8	259,5	251,7
Петропавл	44,8	44,7	30,3	23,0	30,0
Туркестан	2,3	1,7	1,6	1,3	1,1
Кентау	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Өскемен	54,2	53,9	53,1	50,3	48,8
Риддер	7,2	6,9	6,1	6,8	6,3
Семей	20,9	21,9	22,1	22,0	20,6
Глубокое кенті	0,6	0,7	0,7	0,2	0,7

7.29 Тұрақты көздерден шығатын атмосфераны ластайтын ең көп таралған заттардың шығарылуы

	2019	2020	2021	2022	2023
Барлығы, мың тонна	2 483,1	2 441,0	2 407,5	2 314,8	2 257,5
соның ішінде:					
қатты заттар	507,7	500,3	491,7	446,3	436,3
газ тәрізді және сұйық заттар	1 975,4	1 940,7	1 915,8	1 868,5	1 821,1
олардан:					
күкіртті ангидрид	885,7	868,1	835,4	821,6	798,5
көміртегі тотығы	487,9	486,5	473,2	447,9	436,7
азот тотығы (NO ₂ -ға қайта есептегенде)	313,9	311,4	322,0	311,6	303,7
көмірсутектер (ұшпа органикалық қоспаларсыз)	128,5	123,7	133,2	134,0	151,7
ұшпа органикалық қоспалар	158,7	146,2	146,5	156,8	126,6

7.30 Халықтың жан басына шаққандығы негізгі ластаушы заттардың шығарындылары

	2019	2020	2021	2022	2023
Халық, млн. адам	18,5	18,8	19,0	19,6	19,9
Күкіртті ангидрид,	47,9	46,3	43,9	41,8	40,1
Азот тотығы	17,0	16,6	16,9	15,9	15,3
НМЛОС	8,6	7,8	7,7	8,0	6,4
Аммиак	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Көміртегі тотығы	26,4	25,9	24,9	22,8	21,9
Көмірсутектер	6,9	6,6	7,0	6,8	7,6

7.31 Алаң бірлігіне шаққандығы негізгі ластаушы заттардың шығарындылары

	2019	2020	2021	2022	2023
Ел алаңы, тыс. км ²	2 724,9	2 724,9	2 724,9	2 724,9	2 724,9
Күкіртті ангидрид	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Азот тотығы	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
НМЛОС	0,01	0,05	0,05	0,06	0,05
Аммиак	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
Көміртегі тотығы	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Көмірсутектер	0,047	0,045	0,045	0,058	0,056

7.32 ЖІӨ бірлігіне шаққандығы негізгі ластаушы заттардың шығарындылары

	2019	2020	2021	2022	2023
2021 жылғы тұрақты бағалардағы ЖІӨ (СГПМ), млрд.халықаралық долларда	639,6	623,7	650,5	671,3	705,5
Күкіртті ангидрид	1,38	1,39	1,28	1,22	1,13
Азот тотығы	0,49	0,50	0,50	0,46	0,43
Аммиак	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004
Көміртегі тотығы	0,76	0,78	0,73	0,67	0,62
Көмірсутектер	0,20	0,20	0,20	0,20	0,22

7.33 2023 жылы ластайтын заттардың түрлері бойынша атмосфераға шығарылуы

	Есепті жылы атмосфераға шығарылған ерекше ластаушы заттар	Есепті жылғы ластаушы заттардың белгіленген жол берілген шекті шығарындысы (ЖШШ), тонна/жылына
Барлығы	2 257 453,184	3 759 208,703
Күкіртті ангидрид (SO ₂)	798 479,507	1 137 547,793
Күкіртсутек (H ₂ S)	1 713,674	3 810,366
Көміртек тотығы (CO)	436 708,409	674 516,170
Азот диоксиді (NO ₂)	252 158,213	422 345,255
Аммиак (NH ₃)	2 775,064	4 781,767
Барий карбонаты (барийге қайта есептегенде)	1,769	1,769

	Есепті жылы атмосфераға шығарылған ерекше ластаушы заттар	Есепті жылғы ластаушы заттардың белгіленген жол берілген шекті шығарындысы (ЖШШ), тонна/жылына
Берилий және оның қосылыстары (берилийге қайта есептегенде)	0,003	0,029
ДиВанадий пентоксид (тозаң) (Ванадий бес тотығы)	1,620	4,699
Кадмий және оның қосылыстары (кадмийге қайта есептегенде)	1,309	2,145
Магний оксиді	12,020	34,242
Марганец және оның қосылыстары (марганец диоксидіне қайта есептегенде)	71,274	205,982
Мыс оксиді (мысқа қайта есептегенде)	109,055	133,391
Натрий хлоридтер	59,457	84,375
Металды никель	0,158	0,697
Сынап және оның қосылыстары (сынапқа қайта есептегенде)	0,166	0,240
Қорғасын және оның бейорганикалық қосылыстары (қорғасынға қайта есептегенде)	243,476	289,545
Алты валенттік хром (хромның үш тотығына қайта есептегенде)	8,284	16,508
Мырыш диацетат (мырышқа қайта есептегенде (Мырыш ацетаты)	0,244	4,206
Барий және оның тұздары (ацетат, нитрат, нитрит, хлорид) барийге қайта есептегенде	28,006	38,131
Азот қышқылы	10,028	18,234
Аммоний нитраты	5,985	457,915
Арсин (күшәннің сутегі)	36,907	37,012
Гидрохлорид (тұз қышқылы, сүтегі хлориді)	185,943	242,194
Гидроцианид (синил қышқылы, құмырсқа қышқылының нитрилы, цианосутегі)	125,255	210,721
Күкірт қышқылы (H2SO4 молекуласы бойынша)	383,986	627,894
Күшән, бейорганикалық қосылыстар (күшәнге қайта есептегенде)	51,416	68,500
Озон	6,215	6,885
Көміртек (күйе, қара көмертек)	4 193,564	10 277,218
Селен диоксиді (Селен (IV) оксиді (селенге қайта есептегенде)	1,020	1,079
Күкірт көміртегі	152,209	221,588
Газ тәрізді фторлы қосылыстар (фторға қайта есептегенде)	267,794	494,479
Нашар еритін бейорганикалық фторидтер - (алюминий фториді, кальций фториді, натрий гексафторалюминаты)	190,914	246,918
Хлор (Cl)	46,704	51,277
Бутан (C4H10)	1 804,241	2 998,165
Полиэтен (полиэтелен)	19,184	38,185
Циклогексан (C6H12)	0,058	0,059
Бензол (C6H6)	934,752	1 434,507
Ксилол (о-, м-, п-изомерлерінің қоспасы) (Диметилбензол (о-, м-, п-изомерлерінің қоспасы)	2 767,581	5 485,224
Винилбензол (Стирол, Этинилбензол)	18,003	24,593
Толуол (C7H8)	2 174,033	4 512,721
1,2,4-Триметилбензол (псевдокумол)	163,016	163,850
Этилбензол (C8H10)	122,843	184,529
Бенз/а/пирен (3,4-Бензпирен)	11,886	15,136
Нафталин (Платидиам, Цисплатин)	48,228	51,734
1,2-Дихлорэтан (Дихлорэтан)	0,717	0,717
1,2-Дихлорпропан	0,383	0,385
Трихлорэтилен (C2HCl3)	8,859	9,358
Тетрахлорметан (тетрахлорид көміртегі, төртхлорлы көміртегі)	3,381	3,420
Пропан-2-ол (Изопропил спирті)	108,395	426,923
Метанол (Метил спирті) (CH4O)	494,132	544,378
Гидрооксиметилбензол (о-, м-, п- изомерлер қоспалары) (Трикрезол)	9,259	9,281
Фенол	44,220	86,205
Бутилацетат (Сірке суы қышқылының бутил эфирі)	322,993	829,708
Пропилацетат (Сірке қышқылының пропил эфирі)	3,185	6,945

Жалғасы

	Есепті жылы атмосфераға шығарылған ерекше ластаушы заттар	Есепті жылғы ластаушы заттардың белгіленген жол берілген шекті шығарындысы (ЖШШ), тонна/жылына
Циан-(3-феноксифенил) метил-4-хлор-а-(1-метил этил) фенилацетат (Сумицидин, Фенвалерат, 1-Изопропил-4-хлорфенил сірке қышқылының 3-фенокси-1-цианобензил эфирі)	x	x
Этилацетат (C4H8O2)	104,905	184,937
Этилпроп-2-еноат (Этил эфирі акрил қышқылы, Этилакрилат)	0,731	0,731
Этилпентаноат (Этилвалерат, Пентан қышқылының этил эфирі)	0,037	0,037
Проп-2-ен-1-аль (Акролеин, Акрилальдегид)	49,607	139,499
Бензальдегид (Бензой альдегиді)	0,465	0,588
Формальдегид (Метаналь)	223,114	815,336
Пропан-2-он (Ацетон)	295,638	1 096,406
1-Фенилэтанол	3,256	3,335
Пентан-3-он (Диэтилкетон)	2,400	2,400
4-Метилпентан-2-он (Метилизобутилкетон) (C6H12O)	7,495	8,125
Циклогексанон	17,131	31,166
1,3-Изобензофурандион (Фталь ангидридi)	0,180	0,624
ε-Капролактан (Гексагидро-2Н-азепин-2-он)	0,140	0,200
1,4-Бензолдикарбонды қышқылы (терефтал қышқылы)	0,045	0,213
Сірке қышқылы (Этан қышқылы)	331,117	573,515
Метантиол (метилмеркаптан)	10,672	11,730
Этантиол	1,866	21,860
Аммофос (аммоний сульфаттарның қоспасы бар моно және диаммоний қоспасы)	354,402	592,043
Бензин (мұнайлы, аз күкіртті) көміртегіне қайта есептегенде	738,226	1 068,412
Қоңыр көмірдің жоғары жылдамдықтағы пиролизі жеңіл шайырының бензин фракциясы (көміртегіне қайта есептегенде)	9,833	9,833
Эпоксидті ұнтақ бояу	0,136	0,136
Минералды мұнайлы майы (ұршықты, машиналы және тағы басқалар)	329,153	528,123
Қоңыр көмірдің жоғары жылдамдықтағы пиролиз жеңіл шайырының фенол фракциясы	0,263	0,263
Өлшенген бөлшектер	8 937,856	14 528,396
Мазут күлі (ванадийге қайта есептегенде)	93,071	273,287
Қос тотықты кремний бар бейорганикалық тозаң, % > 70	10 688,341	18 298,300
Қос тотықты кремний бар бейорганикалық тозаң,%-бен: 70-20 (цемент өндірісінің шамот, цемент, тозаңы- балшық, балшықты тақтатас, домна қожы, құм, клинкер, кремнезелі күлі, қазақстандық көмір күлі және т.б.)	299 270,590	472 373,338
Құрғақ карбомид желімінің тозаңы	0,041	0,402
Құрама жем тозаңы (ақуызға шағып есептегенде)	330,830	427,750
Фосфогипстен цемент қосылған тұтқыр гипсті (бейорганикалық) тозаң	794,927	1 709,816
Шыны пластик тозаңы	5,804	6,107
Мақта тозаңы (Зығыр тозаңы)	118,520	328,294
Цемент өндірісінің тозаңы (60% кальций оксиді бар)	21,827	30,673
Жылу электрстанциялары көмірінің күлі (дисперстілігі 3 мкм-ге дейін және кемінде 97%-дан төмен 35-40% кальций тотығы бар)	9 366,273	12 092,726
Алюмосиликаттар (цеолиттер, цеолиттік туфтар)	49,104	77,433
Сүрек шаңы	1 387,122	2 569,696
Кальций оксиді (өшірілмеген әктас)	2 550,428	3 073,608
Кобальт (металдық кобальт)	0,000	0,000
Марганецті мырышты феррит (марганецке қайта есептегенде)	0,014	0,070
Мырыш карбонаты (мырышқа есептегенде)	9,631	14,148
Бут-1-ен (Бутилен)	16,015	16,036
Бензоилхлориді(Бензойды хлориді)	0,058	0,086
Пропан-1-ол (Пропил спирті)	44,532	98,273
Ағашты-спиртт ік А маркасының еріткіші (ацетонды эфирлі)/ацето н бойынша/	0,178	0,178

	Есепті жылы атмосфераға шығарылған ерекше ластанушы заттар	Есепті жылғы ластанушы заттардың белгіленген жол берілген шекті шығарындысы (ЖШШ), тонна/жылына
Акрил (пропен) қышқылы	0,663	4,854
Диметиламин	11,887	13,441
Проп-2-еннитрил	8,255	8,732
Формамид (Құмырсқа қышқылының амиді)	0,121	0,244
0,0-Диметил-0- (3-метил-4-нитрофенил)-фосфат(Метилнитрофос)	3,145	3,150
Пиридин	0,000	0,000
Фуран-2-альдегид (Фурфурол, 2-Фуральдегид, Фурфураль, 2-Фурфуральдегид)	0,473	0,725
2-(2'-Гидрокси- 5'-метилфенил)- бензүшазол (Гидроксиметилбензол (о-, м-, п- изомерлер қосындысы)- Үшкрезол)	0,400	0,418
Бутилформиантты еріткіш (ацетаттар қосындысы бойынша)	0,084	0,106
Скипидар(көміртекке қайта есептелген)	2,981	4,896
Белсендірілген шайыршықты флюс (шайыршық бойынша бақылау)	0,001	0,002
Мелиорант (қоспалар: кальций карбонаты, хлорид,сульфа т - 79%, кремний диоксид- 10-13%, магний оксиді - 3,5%; темір оксиді-1,6% және т.б.)	28,047	45,263
Сүйек ұнының тозаңы/ ақ уызға қайта есептелген/ Шыныталшық тозаңы	26,132	35,155
Астақ тозаңы /сақталатын саңырауқұлақтар бойынша/ Гексан	4,561	7,327
Құрамында кремнийі бар бейорганикалық тозаң, %-бен: 20-дан кем (цемент өндірісінің доломиті, тозаңы - әктас, бор, тұқылдар, шикізат қоспасы, айналмалы пештің тозаңы, боксит және т.б.)	6 036,042	10 631,214
Абразивті тозаңы	88,784	570,603
С-ға есептелген С12-19 алкандар аударғанда/ С12-С19 шектелген көмірсутектері (С-ға қайта есептелген); РПК-265 П еріткіштері	84 080,947	154 268,332
Темір (II,III) оксиді (темірге есептелген) (дitemір үшоксиді, темір оксиді)	293,822	731,350
Пропаналь (пропиональдегиді, Пропиондық альдегид, метилқышқылды альдегид) (С3Н6О)	26 197,060	48 866,009
Азот оксиді (NO)	1 900,302	3 066,291
С1Н4-С5Н12 қаныққан көмірсутіктер қоспасы	25,314	33,646
С6Н14-С10Н22 қаныққан көмірсутіктер қоспасы	49 823,029	87 471,409
Пентан	64 629,725	103 692,621
Пентилены (амилендер изомерлер қоспасы)	19 011,828	29 037,396
1,3-бутадиен (дивинил)	76,295	107,423
Гептен	562,071	788,627
2-Метилбута-1,3-диен	40,265	50,567
Пропилен	0,006	0,006
Этилен_	0,077	0,104
Этин (Ацетилен)	25,144	47,053
Техникалық дивинилбензол (дивинилбензол мен этилстирол қоспасы) (этилстирол бойынша)	2,992	4,843
Изопропилбензол (кумол)	9,931	9,939
2-Метилпропилбензол (Изобутилбензол)	0,125	0,244
Жиһаз еріткіші (АМР-3) (толуол бойынша бақылау)	5,478	5,629
альфа-метилстирол	14,687	30,875
1,2,4,5-Тетраметилбензол	0,158	0,158
1,3,5 – Триметилбензол (мезитилен) 2,6 – Диметилфенол (2,6 - ксиленол)	0,024	0,024
Метан	1,105	1,595
Хлорметилбензол (Хлорды бензил)	91,221	91,316
Бензосульфонилахлорид	150 728,765	491 945,926
1-Бромбутан (бромды бутил)	1,917	1,925
Хлорлы бутил	0,003	0,003
Гексафторбензол	-	0,000
Дибромбензол	0,993	0,993
Дихлордифторметан (фреон 12)	0,000	0,000
Дихлорфторметан (фреон 21)	1,732	1,732
	0,774	1,314
	x	x

Жалғасы

	Есепті жылы атмосфераға шығарылған ерекше лаптаушы заттар	Есепті жылғы лаптаушы заттардың белгіленген жол берілген шекті шығарындысы (ЖШШ), тонна/жылына
Дифторхлорметан (фреон 22)	4,053	4,458
Метиленийдид (йодты метилен)	0,023	0,023
Хлорлы метилен	5,544	6,087
Тетрахлорэтилен (перхлорэтилен)	13,068	14,599
Тетрафторэтилен	0,010	0,014
Трихлорметан (хлороформ)	0,036	0,066
Трихлорфторметан (фреон 11)	0,491	0,749
Хлорбензол	0,010	0,010
Хлоропрен	0,041	0,048
Эпихлоргидрин	0,677	1,598
Хлорэтан (этилхлорид, хлорды этил)	0,254	1,103
2,6 – Диметилфенол (2,6 ксиленол)	0,013	0,013
Ұнды тозаңы	642,496	1 070,386
Амил спирт	20,188	20,196
Бензилкарбинол (бензил спирт)	0,003	0,003
Бутилді спирт	165,924	465,526
Изобутилді спирт	5,339	8,926
Изооктилді спирт	x	x
Этил спирті	544,845	1 117,988
Диоксолан -1,3 (формальгликоль)	x	x
Циклогексанол	0,464	0,603
2-Хлорэтанол	0,855	2,517
2,2- Оксибис (пропан), диизопропил эфирі	0,015	0,015
Диэтил эфирі	1,342	2,007
Этиленгликольдің (бутилцеллозол) моноизобутил эфирі	2,365	2,805
Этиленгликольдің (пропилцеллозальз) моноизопропил эфирі	0,366	0,507
2-Этоксизэтанол (этиленгликольдің этил эфирі, этилцеллозолъв)	90,018	309,478
Винилацетат (Этенилацетат)	3,145	7,788
Дибутилфталат (фталдық қышқылының дибутил эфирі)	0,898	2,109
Метилакрилат	0,018	0,018
Метилметакрилат	0,022	0,113
2-Этоксизэтилацетат (сірке қышқылдың 2-этоксизэтилдің эфир, целлозолъвацетат)	0,519	0,840
Ацетальдегид	8,534	11,988
Метилэтилкетон	0,162	0,406
Малеинді ангидрид (булар, аэрозоль)	0,037	0,279
Сірке ангидрид	0,107	0,449
Валериан қышқылы	2,098	3,367
Диметилформаид	1,921	1,964
Капрон қышқылы	18,879	23,462
Құмырсқа қышқылы	2,537	3,012
Пропион қышқылы	0,054	0,054
4-Метилпентан қышқылы (изокапрон қышқылы)	0,000	0,001
L-2-Гидроксипропан қышқылы (сүт қышқылы)	0,000	0,000
Изопропилбензолдың гидроасқын тотығы (кумолдың гидроасқын тотығы)	0,050	0,096
4,4-Диметилдиоксан-1,3	x	x
Пропилен тотығы	2,303	2,405
Этилен тотығы	1,727	1,916
Табиғи меркаптандардың қоспасы (этилмеркаптанға есептелгенде)	15,573	1 354,692
C15-C20 алифатты аминдер	0,049	0,073
2 Амино-1,3,5-триметилбензол (мезидин)	0,114	0,116
Диметиланилин	0,004	0,006
Циклогексиламин	0,380	0,420
Диэтиламин	0,036	0,036
бетта-Диэтиламиноэтилмеркаптан	0,006	0,037
Монометиланилин	0,030	0,239
Монометиламин	7,238	9,283
Моноэтиламин	0,080	0,849
Триэтиламин	x	x
Ди (2-гидроксизэтил) амин (диэтанолламин)	51,933	54,712
Дифенилметандинзодианат	0,000	0,000

Жалғасы

	Есепті жылы атмосфераға шығарылған ерекше ластаушы заттар	Есепті жылғы ластаушы заттардың белгіленген жол берілген шекті шығарындысы (ЖШШ), тонна/жылына
С17-С20 карбон қышқылының нитрилдері	0,068	0,068
Толуилндиизоцианат	0,025	0,047
Тетрагидрофуран_	x	x
Тиофен (тиофуран)	x	x
Тақтатасты бензин (көміртекке қайта есептегенде)	0,020	0,020
Сольвент_	167,952	303,762
Уайт-спирит_	956,904	2 446,387
Прочие вещества	7 716,699	15 740,734

7.34 2023 жылы тұрақты көздерден шығатын ең көп таралған атмосфераны ластайтын заттардың шығарылуы

мың тонна

	Барлығы	Оның ішінде							
		қатты	газ тәрізді және сұйық-барлығы	одан					ұшпа органикалық қоспалар (ҰОҚ)
				күкіртті ангидрид	көміртегі тотығы	азот тотығы (NO2-ға қайта есептегенде)	көмірсутектер (ҰОҚ-сыз)		
Қазақстан Республикасы	2 257,5	436,3	1 821,2	798,5	436,7	303,7	151,7	126,6	
Абай	38,5	13,5	25,0	5,7	13,2	4,7	0,8	0,8	
Ақмола	69,8	25,3	44,5	18,4	17,2	4,5	2,6	1,1	
Ақтөбе	112,1	18,3	93,8	24,2	31,6	15,9	7,2	13,2	
Алматы	28,4	3,5	24,9	6,1	5,8	5,2	4,8	2,3	
Атырау	140,1	3,6	136,5	29,5	41,1	18,4	25,0	22,1	
Батыс Қазақстан	34,3	2,5	31,8	2,5	6,4	4,0	13,3	5,7	
Жамбыл	51,1	11,8	39,3	2,6	4,5	6,8	23,0	1,9	
Жетісу	14,8	4,5	10,3	2,5	4,1	3,0	0,0	0,7	
Қарағанды	455,0	89,2	365,8	173,0	141,6	41,0	6,5	2,3	
Қостанай	118,4	38,8	79,6	33,4	10,3	7,5	26,4	1,7	
Қызылорда	25,2	1,8	23,4	1,5	8,5	6,1	5,3	2,2	
Маңғыстау	86,3	2,3	84,0	2,0	11,6	13,7	19,9	36,7	
Павлодар	694,2	147,1	547,1	322,0	82,2	125,0	1,7	19,1	
Солтүстік Қазақстан	59,0	20,1	38,8	18,8	9,9	5,6	3,1	1,0	
Түркістан	26,6	6,6	20,0	2,3	7,5	2,8	6,1	1,6	
Ұлытау	103,1	16,5	86,6	75,1	3,2	2,7	0,6	5,0	
Шығыс Қазақстан	80,9	13,4	67,5	33,8	16,3	12,0	3,4	1,9	
Астана қаласы	46,4	8,7	37,7	22,2	3,3	10,1	0,5	1,5	
Алматы қаласы	44,0	7,0	37,0	20,2	5,7	8,7	0,0	1,1	
Шымкент қаласы	29,3	1,8	27,5	2,6	12,7	6,0	1,5	4,6	

7.35 2023 жылы тұрақты көздерден шығатын ластайтын заттарды ұстау және кәдеге жарату

	Ұсталған және залалсыздандырылған ластайтын заттар		Кәдеге жаратылған ластайтын заттар	
	нақты, мың тонна	тұрақты көздерден шығатын ластайтын заттардың жалпы көлемінен пайызбенбен	нақты, мың тонна	ұсталған және зиянсыздандырылған ластайтын заттардың жалпы көлемінен пайызбенбен
Қазақстан Республикасы	30 256,4	93,4	7 229,7	23,9
Абай	152,8	82,9	29,4	19,2
Ақмола	469,1	90,5	4,8	1,0
Ақтөбе	216,0	66,8	213,1	98,7
Алматы	362,3	93,5	30,8	8,5
Атырау	0,0	0,0	-	-
Батыс Қазақстан	18,6	36,1	0,7	3,9
Жамбыл	124,3	71,6	17,2	13,8
Жетісу	312,5	95,7	290,1	92,8
Қарағанды	5 965,0	93,1	1 098,0	18,4
Қостанай	593,1	84,2	6,1	1,0
Қызылорда	0,1	0,2	-	-

Жалғасы

	Ұсталған және залалсыздандырылған ластайтын заттар		Кәдеге жаратылған ластайтын заттар	
	нақты, мың тонна	тұрақты көздерден шығатын ластайтын заттардың жалпы көлемінен пайызбен	нақты, мың тонна	ұсталған және зиянсыздандырылған ластайтын заттардың жалпы көлемінен пайызбен
Маңғыстау	10,2	10,8	-	-
Павлодар	16 888,1	96,1	4 071,7	24,1
Солтүстік Қазақстан	828,3	96,1	8,5	1,0
Түркістан	29,6	53,3	21,8	73,5
Ұлытау	506,5	84,0	57,9	11,4
Шығыс Қазақстан	1 605,9	95,6	1 300,6	80,9
Астана қаласы	1 152,5	96,6	-	-
Алматы қаласы	927,6	95,6	2,9	0,3
Шымкент қаласы	93,8	76,9	76,1	81,1

7.36 2023 жылы жеке қалаларда тұрақты көздерден шығатын атмосфераны ластайтын заттарды ұстау және кәдеге жарату

	Ұсталған және зиянсыздандырылған ластағыш заттектер		Кәдеге жаратылған ластағыш заттектер	
	нақты, мың тонна	тұрақты көздерден шығатын ластағыш заттектердің жалпы көлемінен пайызбен	нақты, мың тонна	ұсталған және зиянсыздандырылған ластағыш заттектердің жалпы көлемінен пайызбен
Көкшетау	123,8	92,1	-	-
Ақтөбе	194,6	87,5	194,1	99,7
Талдықорған	1,7	28,6	1,7	99,3
Атырау	-	-	-	-
Орал	10,3	53,7	0,0	0,0
Тараз	119,8	83,3	13,1	10,9
Қарағанды г.а.	1 431,8	97,5	8,4	0,6
Балқаш	949,8	92,8	519,0	54,6
Жезқазған	505,6	86,3	57,0	11,3
Теміртау	1 481,0	87,2	103,6	6,9
Қостанай	24,6	63,1	0,1	0,3
Арқалық	1,2	40,2	-	-
Рудный	556,1	89,8	0,7	0,1
Қызылорда	0,0	0,0	-	-
Ақтау	0,0	0,0	-	-
Павлодар	6 396,5	97,4	3 685,6	57,6
Ақсу	3 789,0	95,5	366,8	9,7
Екібастұз	5 270,1	95,4	-	-
Петропавл	820,7	96,7	2,3	0,3
Туркестан	5,6	84,8	5,6	100
Кентау	0,0	41,1	0,0	100
Өскемен	734,6	94,1	446,4	60,8
Риддер	174,9	96,6	174,8	99,9
Семей	121,1	86,6	0,6	0,5
Глубокое кенті	1,3	66,8	-	-

7.37 2023 жылы қызмет түрі бойынша тұрақты көздерден шығатын атмосфераны ластайтын заттарды ұстау және кәдеге жарату

	Ұсталған және зиянсыздандырылған ластағыш заттектер		Кәдеге жаратылған ластағыш заттектер	
	нақты, мың тонна	тұрақты көздерден шығатын ластағыш заттектердің жалпы көлемінен пайызбен	нақты, мың тонна	ұсталған және зиянсыздандырылған ластағыш заттектердің жалпы көлемінен пайызбен
Ауыл, орман және,балық шаруашылығы	5,7	25,8	1,9	33,7
Өнеркәсіп	30 193,3	93,9	7 222,2	23,9
Кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	647,5	65,6	66,3	10,2
Өңдеу өнеркәсібі	10 560,5	93,7	7 099,2	67,2

	Ұсталған және зиянсыздандырылған ластағыш заттектер		Кәдеге жаратылған ластағыш заттектер	
	нақты, мың тонна	тұрақты көздерден шығатын ластағыш заттектердің жалпы көлемінен пайызбен	нақты, мың тонна	ұсталған және зиянсыздандырылған ластағыш заттектердің жалпы көлемінен пайызбен
Электр энергиясымен, газбен, бумен, ыстықсумен және ауаның кондициялаумен жабдықтау	18 979,3	95,7	52,3	0,3
Сумен жабдықтау; қалдықтарды жинау, өңдеу және жою, ластануды жою бойынша қызмет	5,9	12,7	4,3	73,7
Құрылыс	28,4	70,3	2,0	7,2
Көтерме және бөлшек сауда; автомобиль берді және мотоциклдерді жөндеу	1,8	33,4	0,5	27,6
Көлік және қоймалау	14,7	12,5	1,3	8,6
Тұру және тамақтану бойынша қызмет көрсету	x	1,5	-	-
Ақпарат және байланыс	-	-	-	-
Қаржы және сақтандыру қызметі	-	-	-	-
Жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар	10,3	75,5	1,1	10,6
Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет	0,2	4,2	0,0	18,9
Әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласындағы қызмет	0,0	0,6	-	-
Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамтамасыз ету	0,6	4,4	0,2	39,2
Білім беру	0,2	1,2	-	-
Денсаулық сақтау және халық ағарту қызметі	1,1	22,5	0,4	39,6
Өнер, ойын-сауық және демалыс	0,0	0,0	0,0	100
Өзге де қызметтер түрлерін ұсыну	0,0	1,3	x	1,0

7.38 I санаттағы объектілер үшін қоршаған ортаға эмиссияға берілген рұқсаттар саны*

бірлік

	2019	2020	2021	2022	2023
Қоршаған ортаға эмиссияға берілген рұқсаттар саны	1 997	1 289	577	556	557

8. Қалдықтар

8.1 Өнеркәсіптік қалдықтардың қалыптасуы және оларды қайта өңдеу деңгейі*

	Мың тонна				
	2019	2020	2021	2022	2023
Өнеркәсіптік қалдықтардың пайда болуы	839 646	759 905	871 147	888 131	917 993
Өнеркәсіптік қалдықтарды қайта өңдеу, қайта пайдалану	266 309	273 718	333 080	360 720	278 518
Өнеркәсіптік қалдықтарды қайта өңдеу, қайта пайдалану үлесі, пайызбен	34,0	36,02	38,23	40,03	30,38
ЖІӨ бірлігіне шаққандағы өнеркәсіптік қалдықтар, кг/халықар. доллар 2021 жылғы салыстырмалы бағаларда	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3
Жан басына шаққанда өнеркәсіптік қалдықтардың түзілуі, тонна	45,3	40,5	45,8	45,3	45,8

* Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің деректері

8.2 Тұрмыстық қатты қалдықтардың қалыптасуы және оларды қайта өңдеу деңгейі*

	Мың тонна				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қатты тұрмыстық қалдықтардың пайда болуы	4 736,6	4 551,7	4 214,1	4 340,6	4 352,1
Қатты тұрмыстық қалдықтарды қайта өңдеу, қайтадан пайдалану	705,2	868,9	985,3	1 103,1	1 029,6
Тұрмыстық қатты қалдықтарды қайта өңдеу, қайта пайдалану үлесі, пайызбен	14,9	18,6	21,1	25,4	24,0
Жан басына шаққанда тұрмыстық қатты қалдықтардың түзілуі, кг	255,8	242,7	221,8	222,1	221,8

* Жергілікті атқарушы органдар берген ақпарат негізінде Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің деректері.

8.3 Өңірлер бөлінісінде тұрмыстық қатты қалдықтардың қалыптасуы және оларды қайта өңдеу деңгейі

	Мың тонна							
	2020		2021		2022		2023	
	ТҚҚ қалыптасуы	ТҚҚ қайта өңдеу, қайта пайдалану	ТҚҚ қалыптасуы	ТҚҚ қайта өңдеу, қайта пайдалану	ТҚҚ қалыптасуы	ТҚҚ қайта өңдеу, қайта пайдалану	ТҚҚ қалыптасуы	ТҚҚ қайта өңдеу, қайта пайдалану
Қазақстан Республикасы	4 551,755	868,983	4 214,1	985,247	4 340,6	1 103,1	4 352,2	1 029,6
Абай	-	-	-	-	89,2	1,4	51,6	9,2
Ақмола	243,000	37,555	124,0	10,800	155,5	12,3	183,4	18,6
Ақтөбе	305,700	30,591	299,764	32,117	300,9	45,2	303,7	56,8
Алматы	600,000	102,000	694,8	122,300	429,2	73,5	439,0	92,6
Атырау	233,642	45,680	190,74	40,190	232,6	63,8	179,7	50,7
Батыс Қазақстан	107,000	12,031	80,4	9,341	114,2	17,3	124,6	23,2
Жамбыл	76,550	9,688	65,323	8,325	47,2	7,6	56,5	10,7
Жетісу	-	-	-	-	220,0	39,1	225,8	44,5
Қарағанды	655,000	190,000	465,3	134,910	328,2	179,2	343,5	192,4
Қостанай	229,802	27,410	190,682	33,828	210,8	38,4	274,2	57,0
Қызылорда	117,000	21,000	116,0	22,800	164,0	40,2	166,0	45,7
Маңғыстау	110,520	39,013	102,102	28,938	207,8	66,7	199,7	63,0
Павлодар	647,000	142,340	648,0	154,224	292,8	79,9	296,1	91,2
Солтүстік Қазақстан	86,539	11,290	76,4	11,480	82,8	15,2	87,1	17,4
Түркістан	122,771	15,962	110,031	17,600	92,7	17,6	103,2	23,7
Ұлытау	-	-	-	-	268,4	0,2	143,4	0,002
Шығыс Қазақстан	171,576	30,873	180,628	20,407	110,8	17,7	146,5	32,3
Астана қаласы	198,601	59,085	335,0	47,000	316,8	238,2	304,8	53,0
Алматы қаласы	438,000	42,000	304,389	228,292	451,8	81,3	482,8	65,7
Шымкент қаласы	209,054	52,465	230,497	62,695	225,0	68,1	240,7	81,9

8.4 Коммуналдық қалдықтардың қалыптасуы

	Мың тонна				
	2019	2020	2021	2022	2023
Коммуналдық қалдықтардың жиналған көлемі	2 913,8	2 812,2	3 188,9	3 071,9	3 298,4
одан үй шаруашылығының қалдықтары	2 060,5	2 009,3	2 091,7	2 035,9	2 062,7
Көмілген қалдықтардың көлемі	2 521,1	2 523,2	2 586,5	2 597,5	2 899,9

8.5 Өңірлер бөлінісінде коммуналдық қалдықтардың қалыптасуы

	Мың тонна				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	2 913,8	2 812,2	3 188,9	3 071,9	3 298,4
Абай	67,2	64,2	65,4	59,5	54,2
Ақмола	89,1	96,6	118,7	134,9	140,5
Ақтөбе	145,1	163,0	165,4	154,2	127,1
Алматы	131,9	114,0	126,7	123,8	186,6
Атырау	85,0	62,5	61,0	79,7	113,1
Батыс Қазақстан	71,4	107,5	118,9	127,4	111,9
Жамбыл	55,7	62,0	62,1	65,3	66,2
Жетісу	44,2	43,9	30,1	25,5	29,4
Қарағанды	309,3	307,6	330,5	336,8	321,1
Қостанай	160,8	153,6	144,2	171,2	196,2
Қызылорда	60,4	58,8	66,0	87,3	105,8
Маңғыстау	132,6	135,8	143,0	176,1	120,2
Павлодар	185,4	164,2	380,8	217,7	222,5
Солтүстік Қазақстан	74,2	75,7	78,2	69,3	74,1
Түркістан	151,8	157,5	161,2	156,8	172,0
Ұлытау	55,9	56,5	53,3	82,7	64,4
Шығыс Қазақстан	103,1	104,1	107,2	107,6	148,2
Астана қаласы	308,9	298,8	296,5	210,4	230,1
Алматы қаласы	489,9	414,4	480,4	480,2	568,2
Шымкент қаласы	191,9	171,5	199,3	205,4	246,6

8.6 Қауіпті қалдықтардың қалыптасуы және оның қайта өңдеуінің деңгейі

	Мың тонна				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қауіпті қалдықтардың пайда болуы	180 506,7	137 828,0	42 090,0	46 487,8	43 867,9
Қауіпті қалдықтарды қайта өңдеу, қайта пайдалану (инсинерацияны қоса есептегенде)	36 645,3	30 711,8	4 924,0	3 388,7	2 796,7
Қауіпті қалдықтарды қайта өңдеу, қайта пайдалану үлесі, пайыз	20,3	22,3	11,7	7,3	6,3
ЖІӨ бірлігіне қауіпті қалдықтардың пайда болуы, кг/2021ж. бағалардағы мың халықаралық долл.	282,2	221,0	64,7	69,3	62,2
Жан басына шаққанда (қауіптіліктің барлық деңгейлері) қауіпті қалдықтардың пайда болуы (ТДМ 12.4.2), кг	9 750	7 349	2 215,3	2 367,6	2 193,4

8.7 Өңірлер бөлінісінде қауіпті қалдықтардың қалыптасуы және оның қайта өңдеуінің деңгейі

Мың тонна

	2019		2020		2021		2022		2023	
	Қалыптасуы	Қайта өңдеу және қайта пайдалану*	Қалыптасуы	Қайта өңдеу және қайта пайдалану*	Қалыптасуы	Қайта өңдеу және қайта пайдалану*	Қалыптасуы	Қайта өңдеу және қайта пайдалану*	Қалыптасуы	Қайта өңдеу және қайта пайдалану*
Қазақстан Республикасы	180 506,7	36 087,4	137 828,0	30 269,0	42 090,2	4 411,6	46 487,8	2735,2	43 867,9	2 796,7
Абай	-	-	-	-	-	-	3727,8	104,8	-	-
Ақмола	9 433,2	858,1	9 595,3	1 369,4	5 192,1	121,7	15 261,2	52,9	15 372,3	10,80
Ақтөбе	1 916,4	3 309,2	1 434,6	1 217,4	5 423,4	391,1	5 262,2	325,1	5 426,4	254,7
Алматы	629,6	41,6	657,2	43,2	37,3	33,6	9,1	0,06	2,105	0,04
Атырау	469,1	299,1	296,3	157,4	274,5	65,1	212,8	18,6	218,9	64,9
Батыс Қазақстан	173,8	90,2	129,2	2 187,3	94,6	18,2	73,8	22,8	53,3	29,3
Жамбыл	582,3	185,4	325,6	235,1	143,3	132,0	155,8	144,6	121,2	113,8
Жетісу	-	-	-	-	-	-	0,9	0,02	-	-
Қарағанды	13 885,0	4 129,1	11 836,5	3 963,5	11 498,5	639,4	1 133,3	15,8	1 814,9	249,8
Қостанай	111 311,2	16 393,2	76 415,0	13 250,6	4 043,0	288,2	8 722,6	292,0	8 488,9	294,22
Қызылорда	249,4	25,1	161,4	18,4	54,4	19,0	40,9	8,3	56,9	27,1
Маңғыстау	368,0	442,0	405,8	627,7	217,9	88,0	331,1	125,2	501,5	172,9
Павлодар	32 724,2	8154,8	29 102,8	4 661,3	4 122,2	1 879,2	209,7	79,8	197,5	61,0
Солтүстік Қазақстан	2 465,6	746,5	2 108,4	513,7	949,4	1,1	9,9	3,7	331,6	1,3
Түркістан	124,4	53,2	127,4	36,8	10,1	0,004	8,8	30,6	7,5	0,06
Ұлытау	-	-	-	-	-	-	0,7	0,03	-	-
Шығыс Қазақстан	3 178,0	724,7	2 399,0	622,4	7 738,4	365,9	11 167,8	1 500,6	5 143,8	1 418,1
Астана қаласы	1 706,3	147,1	1 698,5	826,8	1 818,8	0,3	15,7	0,3	18,6	1,4
Алматы қаласы	1 163,1	310,9	1 095,6	290,0	453,9	331,6	123,4	0,1	2,749	0,1
Шымкент қаласы	127,1	177,2	39,4	248,2	18,4	37,2	20,3	10,7	37,7	0,05

* Инсинерацияны есептемегенде

8.8 Өндірістің қауіпті қалдықтарының қалыптасуы, пайдаланылуы және залалсыздандырылуы*

жылына/млн. тонна

	Қауіпті қалдықтардың қалыптасуы	Кәсіпорындарда қауіпті қалдықтарды пайдалану	Қауіпті қалдықтарды залалсыздандыру
2019	180 506,7	36 645,3	305,0
2020	137 828,0	30 711,8	299,0
2021	42 090,0	4 924,0	393,0
2022	46 487,8	3 388,7	212,3
2023	43 867,9	2 796,7	491,7

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің деректері бойынша.

8.9 Кәсіпорындарда өндірістің қауіпті қалдықтарының бары

жыл аяғына, мың тонна

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	2 658 354,9	2 757 951,9	480 234,6	840 851,2	889 530,5
Абай	-	-	-	10 940,0	-
Ақмола	25 998,8	33 867,1	26 054,7	131 974,2	226 172,5
Ақтөбе	6 230,0	6 212,9	59 930,7	65 803,2	67 232,1
Алматы	5 573,7	6 001,2	38,6	2,3	2,6
Атырау	658,8	826,8	22,5	16,2	17,4
Батыс Қазақстан	375,5	408,9	87,1	78,6	54,9
Жамбыл	12 673,7	12 773,5	5 224,5	4 677,4	365,8
Жетісу	-	-	-	8,7	-
Қарағанды	739 539,3	745 730,3	54 894,2	23 649,4	819,7
Қостанай	1 156 195,5	1 219 162,0	191 106,5	257 345,4	254 875,7
Қызылорда	942,7	107,6	3,5	11,2	9,7
Маңғыстау	203,8	228,2	23,4	260,5	62,4
Павлодар	608 570,9	632 762,8	75 450,2	2 828,3	2 893,9
Солтүстік Қазақстан	38 397,6	39 586,0	2 188,1	5,7	536,5
Түркістан	1 341,3	1 340,6	644,1	648,4	649,7
Ұлытау	-	-	-	0,1	-
Шығыс Қазақстан	25 024,7	19 535,2	32 155,3	342 585,6	335 819,9
Астана қаласы	29 092,2	30 719,9	32 363,1	1,2	2,7
Алматы қаласы	7 086,1	8 057,5	25,0	4,1	0,06
Шымкент қаласы	450,3	631,4	23,1	10,7	15,0

8.10 Қауіпті қалдықтардың көлемі

мың тонна

	2019	2020	2021	2022	2023
Жыл бойы қалыптасқан қауіпті қалдықтар	180 506,7	137 828,0	42 090,2	46 487,8	43 867,9
Келіп түскен қауіпті қалдықтар олардан: импортталған қауіпті қалдықтар	8 700,7	16 063,9	1 006,3	1 568,9	1 163,9
	0	0	0	0,3	1,15
Пайдаланылған (кәдеге жаратылған) қалдықтар	36 645,3	30 711,8	512,4	3 388,7	2 796,7
Залалсыздандырылған қалдықтар	305,0	299,0	393,0	212,3	491,7
Өнеркәсіптік қайта өңделуге берілгені	13 374,8	15 143,1	2 051,2	2 221,9	2 377,5
соның ішінде:					
Экспортталған қауіпті қалдықтар	0,3	1,7	0	1,0	2,0
бағытталуы:					
қоймалаудың және көмудің ұйымдастырылған жерлеріне	332 459,1	115 443,6	35 185,9	6 028,8	4 871,2
рұқсат етілген тұрмыстық қатты қалдықтар үйінділеріне және полигондарға	1 478,4	834,2	-	-	-
Жыл соңына қауіпті қалдықтардың көлемі	2 658 354,9	2 757 951,9	480 234,6	840 851,2	908 869,2

8.11 Экономикалық қызмет түрлері бойынша қауіпті қалдықтардың қалыптасуы

	мың. тонна/жылына				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қауіпті қалдықтар соның ішінде:	180 506,7	137 828,0	42 090,2	46 487,8	46 868,0
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	2 420,0	2 144,4	1 052,7	766,8	1 143,3
Тау-кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	131 203,7	91 189,6	25 501,2	31 820,1	28 077,9
Өңдеу өнеркәсібі	21 619,9	20 979,1	6 121,0	8 396,6	8 644,0
Электрмен жабдықтау, газ, бу беру	20 501,2	19 784,5	4 606,1	554,3	147,3
Құрылыс	363,7	220,6	30,7	152,3	4,1
Экономикалық қызметтің басқа да түрлері	4 398,2	3 509,8	4 778,5	4 797,7	8 851,4

8.12 2023 жылда электрондық қалдықтардың түзілуі

	тонна
	2023
Электр және электрондық жабдықтардың қалдықтары	115,98
Құрамында полихлорланған бифенилдер бар трансформаторлар мен конденсаторлар	55,557
Құрамында полихлорланған бифенилдер бар немесе ластанған есептен шығарылған жабдық, айтылғанды қоспағанда	-
Құрамында қауіпті құрамдас бөліктері бар есептен шығарылған жабдық, айтылғанды қоспағанда	19,184
Есептен шығарылған жабдық, айтылғанды қоспағанда	0,631
Есептен шығарылған жабдыقتан алынған қауіпті құрамдас бөліктер	3,111
Есептен шығарылған жабдыقتан алынған құраушы компоненттер, аталғандарды қоспағанда	37,498

8.13 Өндіріс және тұтыну қалдықтарының пайда болуы*

	жылына/мың тонна				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қалыптасқан қалдықтардың жалпы көлемі соның ішінде:	515 958,1	457 931,1	777 764,9	1 052 134,9	1 033 856,6
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	2 450,5	2 168,7	3 132,9	3 039,6	3 302,6
Тау-кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	449 887,2	392 534,4	495 400,1	744 017,6	717 736,6
Өңдеу өнеркәсібі	31 583,1	33 262,5	129 091,7	180 735,3	163 112,3
Электрмен жабдықтау, газ, бу беру	20 527,3	19 806,8	21 143,6	17 881,7	19 612,8
Құрылыс	477,1	358,8	498,4	634,6	180,6
Экономикалық қызметтің басқа да түрлері	11 032,9	9 799,9	128 498,2	105 826,1	129 911,7

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы экология және табиғи ресурстар министрлігінің «Қоршаған ортаны қорғаудың ақпараттық-талдау орталығы» РМК деректері бойынша өндіріс және тұтыну қалдықтарының мемлекеттік кадастры негізінде. Деректер техногенді минералды түзілімдерді және Үстірт эффузивті және интрузивті әртүрлі жастағы шөгінді жыныстарды (аршынды жыныстарды) есепке алмағанда келтірілген.

8.14 Қауіпті емес өнеркәсіптік қалдықтарды басқару

	тыс. тонн/жыл				
	2019	2020	2021	2022	2023
Өндірілген қалдықтардың жалпы сомасы	335 451,40	320 103,1	735 674,6	1 005 647,1	986 988,6
Есепті жылы қайта өңделді, қайта пайдаланылды, өрттелді	89 944,60	94 027,4	108 679,8	149 420,1	104 476,5
Есепті жылы залалсыздандырылды	0,2	0,3	-	-	-
Қалдықтарды орналастырудың жеке объектілерінде орналастырылған	200 210,70	175 477,0	439 185,1	827 298,7	330 009,0
Бөгде ұйымдарға, кәсіпорындарға берілді	2 782,90	3 191,5	5 452,2	6293,8	8 359,3

8.15 Медициналық қалдықтар

	тонна				
	2019	2020	2021	2022	2023
Қалыптасқан қалдықтардың жалпы көлемі соның ішінде:					
«А» м3 сыныбының қалдықтары	121 799,607	21 827 557,0	344 957 067,0	159 290 910,8	19 397 051,21
«Б» сыныбының қалдықтары»	112 282,231	39 820 555,0	15 995 684,7	58 991 247,06	88 323 825,6
«В» сыныбының қалдықтары»	11 292,802	13 363 611,2	1 575 257 521,4	4 988 414,71	2 440 724,68

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
«Г» сыныбының қалдықтары					
Дана	24 085	70 933	101 789	39 267,8	31 117,19
Килограмм	5 774,3	349 834,6	11 685,5	715 178,97	750 173,8
литр	9,2	2 899,5	296,5	1 583,61	6 532,75
«Д» сыныбының қалдықтары»	0,376	3 229,6	1 628,4	223,04	416,96
Залалсыздандырылды (өз бетінше залалсыздандырылғандарды ескере отырып)	-	-	-	-	-
«А» сыныбының қалдықтары»	-	-	-	-	-
«Б» сыныбының қалдықтары»	7 852,5	23 573 287,98	312 631,3	569 132,85	2 135 752,2
«В» сыныбының қалдықтары»	1 252,6	6 524 847,3	83 970,6	22 710,3	11 445,3
«Г» сыныбының қалдықтары, литр	5,0	206,16 ,	1 989,6	4 039,85	133,12
«Д» сыныбының қалдықтары» Жерленген	-	-	-	-	-
«А» сыныбының қалдықтары»	-	-	-	-	-
«Б» сыныбының қалдықтары»	387,788	389,05	88,7	803,5	487,0
«В» сыныбының қалдықтары»	0,000	42,52	4,0	251,5	0,000
«Г» сыныбының қалдықтары	-	-	-	-	-
«Д» сыныбының қалдықтары»	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

8.16 Экономикалық қызмет түрлері бойынша өндірісте және тұтынуда қалыптасқан (басқа адамдардан алынғанды ескере отырып) қайта өңделген және қайта пайдаланылған

млн. тонна

	2019		2020		2021		2022		2023	
	Қалыптасты (басқа тұлғалардан алынғандарды ескере отырып)	Қайта өңделген және қайта пайдаланылған	Қалыптасты (басқа тұлғалардан алынғандарды ескере отырып)	Қайта өңделген және қайта пайдаланылған	Қалыптасты (басқа тұлғалардан алынғандарды ескере отырып)	Қайта өңделген және қайта пайдаланылған	Қалыптасты (басқа тұлғалардан алынғандарды ескере отырып)	Қайта өңделген және қайта пайдаланылған	Қалыптасты (басқа тұлғалардан алынғандарды ескере отырып)	Қайта өңделген және қайта пайдаланылған
Қалыптасқан қалдықтардың жалпы көлемі	526,7	126,0	475,3	124,2	782,3	97,3	1 057,4	114,1	1 036,6	107,3
соның ішінде:										
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	2,5	1,6	2,2	1,4	3,2	1,2	3,1	1,2	3,4	1,1
Тау-кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	449,9	106,7	392,5	106,2	495,4	70,8	744	92,6	717,7	86,7
Өңдеу өнеркәсібі	33,1	10,1	34,5	9,3	129,8	15,9	182,1	14,5	164,4	15,0
Электрмен жабдықтау, газ, бу беру	20,5	0,02	19,8	0,02	21,2	0,08	17,9	0,1	19,6	0,07
Құрылыс	2,3	1,8	1,8	1,4	0,5	0,09	0,6	0,1	0,2	0,07
Көлік және жинақтау	0,3	0,01	0,2	0,00	0,2	0,003	0,2	0,01	0,2	0,003
Экономикалық қызметтің басқа да түрлері	18,1	5,8	24,3	5,8	132,0	9,2	109,5	5,6	131,0	4,4

9. Орман ресурстары

9.1 Орман қорының негізгі көрсеткіштері*

жыл соңына

	2019	2020	2021	2022	2023
Орман қорының ауданы (уақытша пайдалануға берілген ормандарды қоса), млн. га	30,0	30,0	30,6	30,9	30,9
Орманды алқап, млн. га	13,1	13,3	13,6	13,7	13,7
Тамырдағы сүректің жалпы босалқы қоры млн. текше метр	443,0	446,3	455,1	453,9	440,7
Аумақтың орман-тоғайлылығы, елдің жалпы алаңына пайызбен	4,8	4,9	5,0	5,0	5,0

*Бұл жерде және бұдан әрі Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің деректері бойынша.

9.2 Орман қоры

2024 жылғы 1 қаңтарға

	Орман қорының жалпы ауданы, мың. га	Орманды алқап, мың.га	Тамырдағы сүректің жалпы босалқы қоры, млн.текше метр	Орман тоғайлылығы, елдің жалпы алаңына пайызбен
Қазақстан Республикасы	30 970,5	13 697,2	440,7	5,0
Абай	852,8	376,4	38,0	2,0
Ақмола	1 058,7	445,3	50,6	3,0
Ақтөбе	1 406,9	59,5	1,3	0,2
Алматы	3 239,3	1 575,1	39,8	15,0
Атырау	169,2	18,8	0,5	0,2
Батыс Қазақстан	568,3	90,2	8,6	0,6
Жамбыл	4 430,6	2 314,5	4,5	16,0
Жетісу	2 197,3	445,8	16,1	3,7
Қарағанды	536,1	137,3	5,5	0,6
Қостанай	1 148,6	236,9	17,1	1,2
Қызылорда	7 173,0	3 834,1	10,6	17,0
Маңғыстау	476,6	125,9	0,8	0,8
Павлодар	478,7	275,6	30,2	2,2
Солтүстік Қазақстан	688,4	518,5	48,7	5,3
Түркістан	3 472,9	1 587,6	3,4	13,5
Ұлытау	82,3	14,2	0,4	0,1
Шығыс Қазақстан	2 990,8	1 641,5	165,6	16,8

9.3 Орман және өзге де орманы бар жерлер*

мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Ел алаңы	272 490,2	272 490,2	272 490,2	272 490,2	272 490,2
Жалпы орман алаңы	30 058,1	3 0047,7	30 552,5	3 0941,7	30 970,5
Ел алаңындағы орман қоры алаңының үлесі, пайызбен	11,0	11,0	11,2	11,4	11,4
Орманмен қамтылған жерлердің алаңы	13 121,8	13 316,9	13 635,3	13 673,5	13 697,2
Ормандар және өзге де орман көмкерген жерлер, пайызбен	4,8	4,9	5,0	5,0	5,0
Ну ормандар және екпе ағаштар					
Орман қорының жалпы алаңы оның ішінен	30 058,1	30 047,7	30 552,5	30 941,7	30 970,5
Қорық ормандар	1 611,4	1 613,7	1 613,7	1 613,7	1 613,7
Қорық ормандар, пайызбен	5,4	5,4	5,3	5,2	5,2
Басқа табиғи жаңаратын ормандар	27 507,9	27 670,0	28 179,5	30 140,2	28 526,1
Басқа табиғи жаңаратын ормандар, пайызбен	91,5	92,1	92,2	97,4	92,1
Орман ағаштары (орман дақылдары)	938,8	764,0	759,3	812,2	830,7
Орман ағаштары, пайызбен	3,1	2,5	2,5	2,6	2,7
Өндіруге арналған орман алаңы					
Ормандардың жалпы ауданы оның ішінен	30 058,1	30 047,7	30 552,5	30 941,7	30 970,5
Орман өнімі (сүрек қоры)	449,9	446,3	455,1	453,9	440,7
Орман өнімі, пайызбен	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4
Қорғалатын ормандардың ауданы және биоәртүрлілікті сақтауға арналған орындар					
Ормандардың жалпы ауданы	30 058,1	30 047,7	30 552,5	30 941,7	30 970,5

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
оның ішінен					
Қорғалатын аудандардағы ормандардың ауданы (ЕҚТА)	8 328,2	10 891,8	10 950,7	11 294,7	11 294,7
Күзетілетін аудандардағы орман алқа, пайызбен	27,7	36,2	35,8	36	36
Орман қоры және құрамы:					
қылқан жапырақты, мың текше метр	274 501,1	281 591,4	285 537,7	286 819,6	276 131,4
жапырақты, мың текше метр	140 961,3	146 962,8	145 191,8	140 998	142 492,7
тамырдағы орманның қоры, ең көп таралған 10 тұқымның түрі:					
қарағай, мың текше метр	113 264,4	118 140,9	119 967,3	119 437,4	113 548,5
шырша, мың текше метр	46 162,8	47 072,7	47 973,5	48 832,4	49 142,0
май қарағай, мың текше метр	65 972,8	66 805,9	67 639,0	68 211,5	63 075,2
балқарағай, мың текше метр	35 719,5	36 045,8	36 345,2	36 631,4	36 628,3
самырсын, мың текше метр	13 140,5	13 233,5	13 326,0	13 417,5	13 445,4
қайың, мың текше метр	89 444,1	91 102,2	92 519,9	89 300,1	89 143,7
көктерек, мың текше метр	36 079,2	35 951,4	36 818,4	35 424,4	31 720,0
терек, мың текше метр	10 843,6	10 926,6	11 142,7	11 442,6	11 269,7
тал, мың текше метр	4 335,4	4 360,6	4 442,3	4 557,7	4 504,1
сексеуіл, мың текше метр	16 748,6	17 790,5	19 861,2	20 952,2	22 114,3
басқасы, мың текше метр	110 958,0	4 884,6	5 045,9	5 719,8	6 147,2
Жаңғыртылған орманның ауданы	46,1	74,8	50,2	66,9	53,3
Орман плантациялары	2,0	1,9	1,8	1,9	1,8

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің деректері бойынша.

9.4 2024 жылы мемлекеттік орман қорының орманды құрайтын негізгі тұқымдар алқаптарының бөлінуі

мың га

	Ауданы	Одан негізгі басым тұқымдары бойынша			
		қылқан жапырақты	қатты жапырақты	жұмсақ жапырақты	сексеуілдер
Қазақстан Республикасы	10 581,9	1 754,7	147,0	1 566,6	7 113,6
Абай	318,4	270,7	5,8	41,9	-
Ақмола	419,5	200,8	41,9	176,9	-
Ақтөбе	35,8	1,4	22,8	5,2	6,4
Алматы	1 261,6	151,9	4,2	11,3	1 094,3
Атырау	5,5	-	0,4	5,0	0,2
Батыс Қазақстан	74,6	65,7	21,5	52,4	-
Жамбыл	1 204,6	3,6	7,3	0,5	1 193,2
Жетісу	258,8	-	3,1	33,6	156,4
Қарағанды	59,3	30,6	5,9	22,7	0,1
Қостанай	188,1	54,6	5,2	128,3	-
Қызылорда	-	-	-	0,1	3 480,7
Маңғыстау	19,2	-	-	-	19,2
Павлодар	258,0	165,1	12,0	80,8	-
Солтүстік Қазақстан	500,9	38,5	5,1	457,2	-
Түркістан	1 181,8	11,3	6,2	1,3	1 163,0
Ұлытау	6,6	0,2	1,7	4,7	-
Шығыс Қазақстан	1 308,3	759,7	3,9	544,7	-

9.5 Орманды қалпына келтіру

мың га

	Орманды қалпына келтіру		Орманды қалпына келтіру жұмыстары жүргізілген жалпы алқаптағы орманды егудің және отырғызудың үлесі, пайызбен
	барлығы	соның ішінде ағаш отырғызу және егу	
2019	63,90	57,1	89,3
2020	51,29	45,75	89,2
2021	53,8	45,5	84,6
2022	135,8	135,8	100
2023	218,9	218,9	100

9.6 Мемлекеттік маңызы бар ормандарды қалпына келтіру

Мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	63,9	51,3	53,8	138,5	218,9
Абай	-	-	-	4,1	2,5
Ақмола	6,5	3,6	5,1	5,9	6,0
Ақтөбе	0,9	1,0	1,0	3,2	4,7
Алматы	0,5	0,7	0,6	1,3	3,8
Атырау	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5
Батыс Қазақстан	0,8	0,8	0,8	1,2	2,0
Жамбыл	5,1	5,2	5,6	9,2	13,9
Жетісу	-	-	-	0,3	2,4
Қарағанды	0,5	0,5	0,6	0,4	0,4
Қостанай	1,6	1,2	0,8	2,5	2,1
Қызылорда	20,1	13,4	12,9	84,6	156,6
Маңғыстау	0,3	0,3	0,3	0,3	0,9
Павлодар	3,0	3,3	3,1	3,1	2,0
Солтүстік Қазақстан	1,2	1,2	1,9	1,2	2,4
Түркістан	18,2	14,6	15,5	20	17,4
Ұлытау	-	-	-	-	0,1
Шығыс Қазақстан	5,0	5,0	5,1	0,7	1,2

9.7 Орман өрттері

	Орман өрттерінің саны, оқиғалар	Өрт болған орман алаңы, гектар	Орман өртінен болған залал, ағымдағы бағаларда, млн. тенге	Бір өрттің орташа алаңы, гектар
2019	628	73 516	563,5	117,0
2020	701	41 866	2 115,5	59,7
2021	751	14 794	6 278,4	19,7
2022	801	56 251	20 593,7	70,2
2023	810	77 760	163,2	2,0

9.8 Сайлы, жыралы, құмдауытты жерлерде және басқа қолайсыз жерлерде екпе ағаштарын жасау

Мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	1,0	1,0	-	-	-
Ақмола	-	-	-	-	-
Атырау	0,2	0,2	-	-	-
Батыс Қазақстан	0,8	0,8	-	-	-
Қызылорда	-	-	-	-	-

9.9 Жас екпе ағаштарды құнды (жоғары өнімді) екпе ағаштар санатына қосу

Мың га

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	36,1	62,2	50,2	66,9	53,3
Абай	-	-	-	2,7	2,8
Ақмола	1,3	1,8	1,7	1,8	0,9
Ақтөбе	0,8	0,8	0,7	0,6	0,8
Алматы	4,6	1,3	0,5	10,1	8,1
Атырау	-	-	-	-	-
Батыс Қазақстан	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2
Жамбыл	3,0	2,8	18,8	13,3	5,6
Жетісу	-	-	-	0,1	0,3
Қарағанды	-	0,3	0,2	0,1	0,2
Қостанай	3,4	2,9	1,2	1,9	1,4
Қызылорда	5,6	16,3	3,1	9,4	10,9
Маңғыстау	-	0,1	0,1	0,1	0,2
Павлодар	6,2	3,4	2,4	1,8	1,6
Солтүстік Қазақстан	7,7	6,8	7,2	5,2	4,6
Түркістан	3,2	17,6	6,6	18,1	12,6
Ұлытау	-	-	-	0,2	-
Шығыс Қазақстан	-	7,8	7,5	1,2	3,1

9.10 Орманды күтіп-баптау үшін кесу және іріктеп санитарлық кесу

	Кесу алқабы, барлығы, гектар	Кесілген сүрек, мың тығыз текше метр		
		барлығы	одан жоюға кесілгені	одан кәдеге жарамдысы
2019	50 161,4	130,4	124,1	11,9
2020	18 018,2	401,2	392,5	3,85
2021	47 892,1	203,1	196,7	36,6
2022	14 293,0	325,5	319,2	36,5
2023	5 628,9	61 377,0	56 973,1	6 997,0

9.11 2023 жылы орманды күтіп-баптау үшін кесу және іріктеп санитарлық кесу

	Кесу алаңы, барлығы, гектар	Кесілген сүрек, мың тығыз текше метр		
		барлығы	одан жоюға кесілгені	одан кәдеге жарамдысы
Қазақстан Республикасы	5 628,9	61 377,0	56 973,1	6 997,0
Абай	810,0	6 439,0	6 439,0	...
Ақмола	430,2	8,6	8,3	0,9
Ақтөбе	28,1	1 016,3	1 016,3	...
Алматы	32,0	1 562,0	1 221,0	240,0
Атырау	48,2	745,0	745,0	...
Батыс Қазақстан	180,0	5,8	5,2	0,5
Жамбыл	...	...	...	...
Жетісу	22,4	0,5	0,4	0,3
Қарағанды	121,2	1 331,0	222,1	21,0
Қостанай	1 060,7	22 481,0	22 481,0	3 009,0
Қызылорда	...	...	...	...
Павлодар	1 704,1	24 577,0	22 017,0	3 722,0
ОСолтүстік Қазақстан	278,1	2 583,0	2 583,0	...
Түркістан	19,4	194,0	194,0	...
Ұлытау	67,5	418,0	25,0	...
Шығыс Қазақстан	827,0	15,8	15,8	3,4

10. Ерекше қорғалатын табиғат аумақтары

10.1 Ерекше қорғалатын табиғат аумақтары*

га

	2019	2020	2021	2022	2023
Елдің алаңы, мың га	272 490	272 490	272 490	272 490	272 490
Ерекше қорғалатын аумақтардың жалпы ауданы	26 489 900	26 548 900	26 288 400	29 363 400	29 495 100
мемлекеттік табиғи қорықтар	1 613 700	1 613 700	1 613 700	1 613 700	1 613 700
мемлекеттік ұлттық табиғи парктер	2 668 300	2 727 300	2 727 300	2 727 300	2 727 300
мемлекеттік табиғи резерваттар	3 122 082	3 122 082	3 122 082	3 465 100	3 467 300
Республикалық маңызы бар мемлекеттік табиғат ескерткіштері	272	272	272	272	272
жергілікті маңызы бар мемлекеттік табиғат ескерткіштері	1 767	1 767	1 767	1 767	1 767
Республикалық маңызы бар мемлекеттік табиғи қаумалдар	6 076 300	6 076 300	5 815 800	8 547 800	8 547 800
жергілікті маңызы бар мемлекеттік табиғи қаумалдар	1 505 600	1 505 600	1 505 600	1 505 600	1 637 300
мемлекеттік қорық аймақтары	11 311 900	11 311 900	11 311 900	11 311 900	11 311 900
Республикалық маңызы бар мемлекеттік ботаникалық бақтар	470	470	470	470	470
государственный дендрологический парк республиканского значения	400	400	400	400	400
Республикалық маңызы бар мемлекеттік дендрологиялық парк	-	-	-	0	0
мемлекеттік (өңірлік) табиғи парктер	189 100	189 100	189 100	189 100	189 100
жергілікті маңызы бар мемлекеттік зоологиялық парктер	77	77	77	77	77
Ел аумағындағы ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың үлесі, пайызбен	9,7	9,7	9,6	10,7	10,8

* Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің деректері

11. Жануарлар дүниесін қорғау

11.1 Аквашаруашылық қоры

	2019	2020	2021	2022	2023
тонна					
Аквашаруашылық қоры (түрлері бойынша):					
заттай көріністе	6 933,1	9 020,5	14 993,9	19 243,0	21 899,1
тұқыбалықтар	4 062,6	3 354,8	6 447,6	6 703,0	12 309,1
ақсақабалықтар	220,9	507,4	589,2	1 236,8	1 767,4
албыртбалықтар	785,7	1 513,5	1 434,6	3 259,4	6 082,0
бекіребалықтар	179,3	278,1	324,0	395,6	463,3
жайынбалықтар	-	3 234,5	5 050,0	4 816,5	902,0
өзге де түрлері	1 684,5	132,2	1 148,5	2 831,7	375,3

11.2 Жеке су айдындары бойынша балық ресурстары*

	2019	2020	2021	2022	2023
мың тонна					
Су айдындарының атауы					
Каспий теңізі	21,258	49,730	49,730	92,73	100,300
Қиғаш өзені	14,319	16,396	14,110	17,747	17,475
Жайық өзені Атырау облысы	19,315	20,342	17,684	16,665	10,668
Жайық өзені БҚО	0,188	0,140	0,126	0,098	0,058
Бұқтырма су қоймасы	10,580	13,466	13,053	14,235	13,573
Жайсан көлі	29,180	42,653	39,953	26,943	31,767
Шұлбі су қоймасы	2,340	3,678	2,542	3,519	3,373
Ертіс өзені	0,159	0,153	0,188	0,127	0,410
Өскемен су қоймасы	0,093	0,270	0,214	0,126	0,142
К. Сатпаев атындағы канал	0,490	0,801	0,793	1,680	1,527
Балқаш көлі	25,003	24,995	31,475	29,701	33,195
Алакөл көлі	1,694	1,867	0,993	4,368	4,173
Сасықкөл көлі	1,949	2,218	1,795	3,755	3,427
Қошқаркөл көлі	0,349	0,335	0,243	0,584	0,635
Қапшағай су қоймасы	4,264	4,333	4,379	5,116	5,369
Іле өзені	0,111	0,120	0,090	0,145	0,137
Дельта Іле өзені	0,569	0,459	0,413	0,513	0,501
Арал теңізі	22,484	24,256	25,734	26,272	25,820
Сырдария өзені					
Қызылорда облысы	0,283	0,313	0,345	0,464	0,488
Сырдария өзені ОҚО шегінде	0,649	0,700	0,752	0,744	0,758
Шардара су қоймасы	8,502	7,902	8,711	7,922	8,360
Тобыл өзені	0,063	0,089	0,029	0,051	0,075
Есіл өзені	0,063	0,149	0,100	0,085	0,083
Нұра өзені	0,194	0,294	0,221	0,162	0,145

* Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі Балық шаруашылығы комитеттің деректері

11.3 Жоғалып кету қаупі бар түрлер және қорғалатын түрлер

	2019	2020	2021	2022	2023
бірлік					
Сүтқоректілер					
Түрлерінің жалпы саны	178	178	178	178	178
Одан жоғалып кету қаупі бар түрлер, соның ішінде, саны аса қиын жағдайдағы жоғалып кету қаупі түрлер	31	31	31	31	31
қауіпті жағдайдағы түрлер (жоғалып кету қаупі бар)	5	5	5	5	5
осал түрлері	22	22	22	22	22
Қорғалатын түрлерінің саны	4	4	4	4	4
Құстар					
Түрлерінің жалпы саны	40	40	40	40	40
Одан жоғалып кету қаупі бар түрлер, соның ішінде аса қиын жағдайдағы жоғалып кету қаупі түрлер	489	489	489	489	489
	49	49	49	49	49
	16	16	16	16	16

Жалғасы

	2019	2020	2021	2022	2023
қауіпті жағдайдағы түрлер (жоғалып кету қаупі бар)	18	18	18	18	18
осал түрлері	15	15	15	15	15
Қорғалатын түрлерінің саны	57	57	57	57	57
Балықтар					
Түрлерінің жалпы саны	156	156	156	170	...
Одан жоғалып кету қаупі бар түрлер, соның ішінде	16	16	16	15	...
аса қиын жағдайдағы жоғалып кету қаупі түрлер	9	9	9	9	...
қауіпті жағдайдағы түрлер (жоғалып кету қаупі бар)	6	6	6	6	...
осал түрлері	1	1	1	0	...
Қорғалатын түрлерінің саны	18	18	18	17	...
Тамырлы өсімдіктер					
Түрлерінің жалпы саны	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Одан жоғалып кету қаупі бар түрлер, соның ішінде	370	370	370	370	370
аса қиын жағдайдағы жоғалып кету қаупі түрлер	327	327	327	327	327
қауіпті жағдайдағы түрлер (жоғалып кету қаупі бар)	41	41	41	41	41
осал түрлері	2	2	2	2	2
Қорғалатын түрлерінің саны	370	370	370	370	370
Мүк					
Түрлерінің жалпы саны	500	500	500	500	500
Одан жоғалып кету қаупі бар түрлер, соның ішінде	3	3	3	3	3
аса қиын жағдайдағы жоғалып кету қаупі түрлер	3	3	3	3	3
Қорғалатын түрлерінің саны	3	3	3	3	3
Қыналар					
Түрлерінің жалпы саны	500	500	500	500	500
Одан жоғалып кету қаупі бар түрлер, соның ішінде	1	1	1	1	1
аса қиын жағдайдағы (жоғалып кету қаупі) түрлер	1	1	1	1	1
Қорғалатын түрлерінің саны	1	1	1	1	1
Саңырауқұлақтар					
Түрлерінің жалпы саны	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Одан жоғалып кету қаупі бар түрлер, соның ішінде	5	5	5	5	5
аса қиын жағдайдағы жоғалып кету қаупі түрлер	1	1	1	1	1
қауіпті жағдайдағы түрлер (жоғалып кету қаупі бар)	2	2	2	2	2
осал түрлері	2	2	2	2	2
Қорғалатын түрлерінің саны	10	10	10	10	10
Балдырлар					
Түрлерінің жалпы саны	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Қорғалатын түрлерінің саны	0	0	0	0	0

11.4 Жоғалып кету қаупі бар және қорғаудағы түрлер*

бас

	2019	2020	2021	2022	2023
Сүтқоректілер классы					
Көптісті жертесер	...	...	...	...	...
Жұпар тышқан	...	...	...	...	...
Азия жалпаққұлақты жарқанаты	...	...	...	...	...
Бобринский жарқанаты	...	...	...	...	...
Тянь-шань қоңыр аюы	544	3 007	599	489	503
Тас сусары	918	...	...	741 910	923
Орман сусары	4 622	...	...	...	...
Европа күзені	...	9 134	...	...	...
Шұбар күзені	76	...	77	32	43

	Жалғасы				
	2019	2020	2021	2022	2023
Орта азиялық өзен камшаты	...	351	355	...	358
Шағыл мысығы	40	...	...	...	...
Сабаншы	94	...	...	30	35
Қарақал	84	...	...	...	...
Орта азиялық немесе түркістан сілеусіні	...	...	177	359	362
Барыс	130	150	170	180	183
Түрікмен құланы	4 197	4 255	4 337	4 413	4 493
Тоғай кермаралы	878	914	976	1 052	1 147
Қарақұйрық	14 391	14 656	14 894	15 089	15 411
Үстірт арқары	2 100	2 374	2 412	3 301	3 605
Қазақстан арқары	12 632	12 818	13 083	13 259	13 543
Тянь-шань арқары	2 574	2 611	2 657	2 705	2 405
Қаратау арқары	643	657	711	747	763
Мензбир суыры	14 699	...	14 703	12 268	13 114
Үнді жайсары	112	...	113	247	263
Жалман	...	...	...	...	...
Бессаусақты ергежейлі қосаяқ	...	...	...	...	...
Ергежейлі боз қосаяқ	...	...	...	...	...
Ергежейлі майқұйрық қосаяқ	...	...	...	...	...
Үлкен көртышқан	...	...	975	975	963
Құстар классы					
Қызғылт бірқазан	4 341	...	4 353	4 380	4 401
Бұйры бірқазан	4 384	...	3 042	3 079	3 095
Кішкене аққұтан	120	...	123	130	133
Жалбағай ,қалбағай	269	...	240	246	264
Қарабай	560	...	570	275	321
Түркістан аяқ дегелегі	...	...	...	...	...
Қара дегелек	269	...	269	273	288
Қоқиқаз	4 958	...	4 965	4 984	5 011
Шиқалдық қаз	32 121	...	...	...	...
Қызылжемсаулы қарашақаз	8 980	...	...	...	...
Сақылдақ аққу	3 269	...	3 274	3 281	3 413
Мәрмәр шүрегей	78	...	90	92	94
Алакөз қаралауірек	693	...	780	784	787
Ақбас үйрек	8 527	...	8 532	8 541	8 552
Балықшы тұйғын	57	...	52	56	58
Жыланшы қыран,бүркіт	64	...	71	72	75
Бақалтақ қыран	44	...	51	56	57
Дала қыраны	504	...	148	151	143
Қарақұс	680	...	260	270	267
Бүркіт	377	...	383	387	390
Ақиық субүркіт	37	...	38	41	43
Аққуырықты субүркіт	119	...	131	138	141
Сақалтай,қозықамай	...	...	78	82	83
Жұртшы	60	...	88	92	97
Кумай	...	...	111	113	114
Ақсуасқар	...	...	...	...	...
Ителгі	317	...	150	160	163
Бидайық	...	...	...	...	...
Лашын	114	...	...	...	...
Алтай улары	721	9 458	9 458	9 462	9 469
Ақтырна	...	...	...	...	...
Тазтырна	899	...	907	910	917
Ақбас тырна	6 399	...	6 412	6 418	6 432
Кәңмаңдай	...	...	...	...	...
Дуалдық	435	...	430	445	453
Безгелдек	956	...	1 050	1 090	1 096
Жек дуадақ	1 564	...	2 030	2 044	2 123
Тарғақ	502	...	506	508	515
Орақтұмсық	...	...	16	19	21
Кіші шалшықшы құс	...	...	...	...	...
Сүйір тұмсықты шалшықшы құс	...	...	...	...	...
Азиялық тарбаң шырғалақ	...	...	...	...	...
Қарабас егіз шағала	14 715	...	15 100	15 123	15 132
Қарамойнақ шағала	...	...	...	...	...
Қарабауыр бұлдырық	1 939	...	2 021	2 032	2 042

	Жалғасы				
	2019	2020	2021	2022	2023
Ақбауыр бұлдырық		...	360	365	369
Убаққолантес	483	...	491	497	442
Қоңыр кептер	798	...	803	815	811
Үкі	384	...	389	394	392
Іле жорға торғайы	...	...	...	...	...
Қөкқұс	...	...	169	175	168
Үлкен құралайқұс	...	...	...	...	...

*Бұл жерде және одан әрі Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің деректері бойынша.

11.5 Жан – жануарлардың жеке түрлері санының өзгеруі мен таралуының тенденциясы

	бас				
	2019	2020	2021	2022	2023
Ақбөкен (Saiga tatarika)	334 400	-	842 000	1 318 000	1 915 000
Архар/Ovis ammon	17 954	18 465	18 863	19 730	20 316
Тоғайбұғысы/Cervus elaphus bactrianus	878	914	976	1 052	1 147
Дрофа-сұлу	9 854	11 767	12 030	14 405	15 337
Қарақұйрық/Gazella subgutturosa	14 391	14 656	14 894	15 089	15 411
Басқа да түрлері: Құлан/Equus hemionus	4 197	4 255	4 337	4 413	4 493

11.6 Аңшылық шаруашылығы бойынша негізгі көрсеткіштер*

	мың га				
	2019	2020	2021	2022	2023
Аңшылық жердің жалпы көлемі	180 758,8	273 365,9	273 365,9	273 365,9	273 365,9
Аңшылық шаруашылықтарға бекітілген аңшылық жердің көлемі	111 269,0	187 264	187 264,9	187 264,9	108 532,6
Аңшылық шаруашылықтарының аңшылық ісімен қамтылған аңшылық жерлерінің бекітілген алаңы	101 413,1	970 017	970 017	970 017	-
Жабайы жануарлардың саны есептелген аңшылық жердің көлемі	119 468,6	117 658	117 658	117 658	117 658
Ауланған тұяқтылар, терісі бағалы аңдар және қанатты жабайы құстар, бас*	498 432,0	478 236	490 091	489 090	474 081
Тұяқтылар	7 778,0	7 125	7 812	7 715	7 324
Терісі бағалы аңдар	128 990,0	132 665	142 413	143 561	141 352
Жабайы құстар	619 458,0	598 360	602 378	598 370	596 281

*Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің деректері ұсынылды.

11.7 Аңшылық шаруашылығы қызметінің нәтижелері және жануарлар дүниесін пайдаланғаны үшін бюджетке төленетін төлем

	мың теңге				
	2019	2020	2021	2022	2023
Аңшылық шаруашылығы қызметінен түскен табыс - барлығы, мың теңге	1 105 694,3	1 890 081	1 205 112	343 729	385 191,7
одан:					
шетел аңшысынан түскен бекітілген аңшылық алқаптарда аңшылық жүргізуге азаматтарға жолдамалар өткізуден түскені	1 081 981,3	981 981,3	1 102 734	967 767	290 170,9
аңшылықты өндіруде азаматтарға көрсетілген қызметтен	97 706,2	71 728,5	86 307	-	-
Жануарлар дүниесін пайдаланғаны үшін бюджетке аударылған төлемдер	201 412,1	699 932	711 527	343 729	385 191,7

12. Энергетика

12.1 Жеткізілетін бастапқы энергиялардың жалпы саны

	Мың м.э.т				
	2019	2020	2021	2022	2023
Энергия өндірісі	166 941	159 030	157 399	160 265	162 923
Энергия импорты	15 592	13 026	3 858	2 718	3 500
Энергия экспорты	-108 832	-105 539	-94 241	-89 800	-89 849
Халықаралық теңіз және авиациялық бункерлер	-639	-328	-505	-465	-527
Қорлардың өзгеруі	114	-442	2 167	-1 349	-2 670
Жеткізілетін бастапқы энергияның жалпы саны	73 176	65 748	68 679	71 369	73 378
оның ішінде:					
Көмір	34 473	32 613	33 533	35 986	36 416
Шикі мұнай	22 729	17 085	20 548	21 572	18 871
Мұнай өнімдері	- 5 177	-5 164	-3 434	-5 581	-2 972
Табиғи газ	20 122	20 173	16 966	18 069	19 606
Гидроэнергия	859	831	792	791	757
Геотермальды және күн энергиясы және т.б.	132	217	290	363	487
Биоотын және қалдықтар	79	58	32	44	35
Электр энергиясы	-42	-65	-49	125	178
Жылу	...	...	...	...	...

12.2 Экономиканың жекелеген салалары бойынша отын мен энергияны жалпы бастапқы тұтыну және Қазақстанның ЖІӨ-нің энергия сыйымдылығы

	млн м.э.т				
	2019	2020	2021	2022*	2023
Отын мен энергияны жалпы бастапқы тұтынуы	73,2	65,7	68,7	69,9	73,4
Оның ішінде экономиканың негізгі секторлары бойынша:					
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	0,9	...	...	1,1	0,8
Өнеркәсіп	13,1	...	...	12,3	11,4
Көлік және қоймалау	5,9	...	...	8,6	10,1
Тұру және тамақтану бойынша көрсетілген қызметтер	4,6	...	...	...	...

12.3 Түпкілікті энергия тұтыну

	Мың м.э.т				
	2019	2020	2021	2022	2023
Отын және энергияның жалпы түпкілікті тұтынуы	38 327,6	40 331,9	43 261,7	43 402,4	43 432,5
Өнеркәсіп	13 137,1	12 558,8	13 107,4	12 251,4	11 449,1
Көлік	5 914,7	7 443,5	8 045,7	8 608,9	10 060,1
Үй шаруашылықтары	11 856,4	13 490,2	14 713,3	13 388,2	13 897,6
Қызметтер секторы	4 606,7	3 972,2	5 529,9	6 930,4	5 975,2
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	871,9	832,9	982,4	1 069,2	781,1
Қызметтің басқа түрлері	1 671,9	1 671,9	73,7	...	...
Энергияны энергетикалық емес пайдалану	268,9	362,4	809,3	1 154,4	1 269,5

*Алдын ала деректер. Нақтыланған деректер 2024 жылдың соңында қалыптастырылады

12.4 ЖІӨ Энергия сыйымдылығы*

	млн. кВт. сағат				
	2019	2020	2021	2022	2023
ЖІӨ Энергия сыйымдылығы, мэт/2015ж. бағалардағы АҚШ мың долл.	0,347	0,319	0,320	0,315	0,316

*Алдын ала деректер. Нақтыланған деректер 2024 жылдың соңында қалыптастырылады

12.5 Электр энергиясы өндірісі

млн. кВт. сағат

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан Республикасы	106 483,2	108 628,4	115 079,2	113 453,2	113 585,5
Абай	1 861,9	1 845,5	1 754,6	1 778,4	2 110,9
Ақмола	1 080,6	1 312,1	1 529,9	1 308,0	1 869,6
Ақтөбе	4 176,6	4 102,9	4 042,7	3 925,8	4 344,0
Алматы	3 222,9	3 375,7	3 092,8	3 430,5	3 506,5
Атырау	6 113,3	6 567,5	7 356,8	7 523,0	7 334,7
Батыс Қазақстан	2 048,7	2 162,0	2 411,8	2 317,9	2 252,4
Жамбыл	2 393,9	2 545,3	3 229,9	4 899,3	4 356,5
Жетісу	520,3	467,6	492,5	576,6	840,3
Қарағанды	13 804,4	13 704,6	13 466,7	11 995,2	12 229,3
Қостанай	945,0	1 082,9	995,0	1 066,7	1 087,1
Қызылорда	1 555,7	1 770,6	1 781,3	1 832,9	1 646,7
Маңғыстау	5 179,5	4 748,8	4 843,8	4 785,5	5 050,8
Павлодар	42 731,5	44 340,2	49 916,9	49 090,6	48 324,7
Солтүстік Қазақстан	3 494,4	3 355,0	2 724,5	1 625,9	2 328,8
Түркістан	522,6	766,6	802,5	944,8	1 004,5
Ұлытау	1 659,1	1 510,8	1 274,8	1 193,7	925,2
Шығыс Қазақстан	7 826,1	7 636,3	7 497,1	7 049,0	6 314,6
Астана қаласы	3 400,5	3 321,8	3 901,4	4 070,2	3 990,7
Алматы қаласы	3 250,5	3 230,5	3 085,4	3 144,1	3 172,1
Шымкент қаласы	695,4	781,7	878,8	894,9	896,2

12.6 Жаңартылатын энергия көздерінің өндірісі

мың кВт.сағ

	2019	2020	2021	2022	2023
Электр энергияның өндірісі, гидроэлектростанцияларды қоса алғанда, барлығы	106 878,0	110 890,3	115 079,2	113 552,1	113 585,5
оның ішінен, жаңартылатын энергия көздерімен					
шағын су электр станцияларымен өндірілгені	459,3	558,1	602,2	817,9	949,1
жел электр станцияларымен өндірілгені	707,1	1 028,7	1 747,5	2 318,7	3 786,4
күн электр станцияларымен өндірілгені	830,8	1 490,4	1 629,1	1 899,6	1 872,8
биогазды пайдаланумен	5,0	6,5	2,6	2,9	5,1

12.7 Өндірілген электр энергиясының жалпы көлеміндегі жаңартылатын энергия көздері өндірілген электр энергиясының үлесі*

пайызбен

	2019	2020	2021	2022	2023
Өндірілген электр энергиясының жалпы көлеміндегі ЖЭК-тан өндірілген электр энергиясының үлесі	10,79	10,99	10,94	11,82	12,74
оның ішінде ЖЭК түрлері бойынша					
гидроэлектр станциялары	9,4	8,7	8,0	8,1	7,8
жел электр станциялары	0,7	0,9	1,5	2,0	3,3
күн электр станциялары	0,8	1,3	1,4	1,7	1,6
биогазды пайдалану	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ЖЭК өндірілген электр энергиясының жалпы көлемінен					
гидроэлектр станциялары	86,6	79,3	73,2	68,6	60,9
жел электр станциялары	6,1	8,4	13,9	17,3	26,2
күн электр станциялары	7,2	12,2	12,9	14,2	12,9
биогазды пайдалану	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0

*Алдын ала деректер. Нақтыланған деректер 2024 жылдың соңында қалыптастырылады

12.8 Өнеркәсіп өнімдерін өндіруші кәсіпорындардың электр энергиясына және энергия көздерінің жекелеген түрлеріне бағалары

кезең соңына, өлшем бірлігі үшін теңгемен

	2019	2020	2021	2022	2023
Энергетикалық тас көмір, теңге/тонна	4 862	5 242	5 664	5 575	9 057
Битуинозды минералдардан алынған мұнайды қоса алғанда, шикі мұнай (көмірсутектердің табиғи қоспасы), теңге/тонна	65 089	41 907	81 909	95 025	107 076
Газ тәрізді күйдегі табиғи (табиғи) газ, теңге / мың текше м	14 044	16 614	14 031	18 878	24 145
Ұшқынмен тұтанатын қозғалтқыштарға арналған, құрамында қорғасын 0,013 г/л - ден аспайтын, TEL немесе TML қосындыларынсыз моторлы Бензин (айдау температурасы-30-220 Цельсий градус), теңге/тонна	135 348	118 865	152 046	141 593	165 599
Газойлдер (дизель отыны), теңге/тонна	169 245	152 732	174 724	168 351	219 427
Отындық маз, теңге/тонна ут	88 817	56 649	103 710	109 838	118 149
Электр энергиясы, оны бөлу бойынша қызметтерді есепке алғанда, теңге / мың квт.сағат	8 294	9 292	11 144	12 377	15 878

12.9 Электр энергиясына және отынының орташа бағалары мен тарифтері

кезең соңына, өлшем бірлігі үшін теңгемен

	2019	2020	2021	2022	2023
Таратушы желілер арқылы тасымалданатын газ					
табиғи	19	19	26,36	26,76	30,16
сұйытылған газ	155	154	162,16	166,82	176,31
Сұйытылған газ, 50 литр баллон	2 680	2 853	4 487	3 524	3 866
Тұтыну көлеміне байланысты электр энергиясы					
электр плиталарын пайдаланатын халық үшін, теңге / 100 квт. сағат					
1 - деңгей,	1 123	1 199	1 452	1 569	1 903
2 - деңгей	1 474	1 575	1 885	2 059	2 503
3 -деңгей	1 818	1 943	2 347	2 558	3 103
Тұтыну көлеміне байланысты электр энергиясы,					
электр плиталарын пайдаланбайтын халық үшін, теңге / 100 квт. сағат					
1 - деңгей	1 140	1 217	1 475	1 569	1 928
2 - деңгей	1 473	1 577	1 902	2 052	2 519
3 - деңгей	1 817	1 946	2 369	2 550	3 124
Жанармай АИ-92, литр	147	151	179,8	179	203
Жанармай АИ-95, 96, литр	170	171	208,5	212	254
Жанармай АИ-98, литр	188	190	231,2	233	284
Дизель отыны					
жазғы, литр	193	183	243	239	291
қысқы, литр	275	247	346	...	561

13. Халықаралық салыстырулар

13.1 2023 жылы ТМД елдерінің әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштері*

бұл жерде және одан әрі ақпарат көзі ТМД Мемлекетаралық статистикалық комитеті

	Қазақстан	Әзірбайжан	Армения	Беларусь			
2023 жылдың басына халық саны, млн. адам	20,0	10,1	3,0	9,2			
Қала халқының үлесі, пайызбен	62,2	54,6	63,8	78,4			
Ауыл халқының үлесі, пайызбен	37,8	45,4	36,2	21,6			
Туған кезден күтілетін өмір ұзақтығы, жыл	...	76,0	75,11	...			
Сәбилер өлімінің коэффициенті, тірі туған 1 000 балаға шаққанда	7,67	7,81	6,6	...			
Жұмыссыздық деңгейі, пайызбен	4,7	5,5	12,6	3,5			
Дәрігерлер саны, халықтың 10 000 адамына шаққанда	40,6	32,41	50,61	53,2			
Қылмыстылық деңгейі, 100 000 адамға шаққанда	705	363	1363	930			
Білім беруге арналған мемлекеттік бюджет шығындары, ЖІӨ-ге пайызбен	...	3,4	1,9	...			
Денсаулық сақтауға арналған мемлекеттік бюджет шығындары, ЖІӨ-ге пайызбен	...	1,4	1,5	...			
ЖІӨ-нің нақты көлемінің индексі, 2023ж. 2006 жылға пайызбен	194	193	...	...			
ЖІӨ-нің нақты көлемінің индексі, ЖІӨ 2023ж. 1991 жылға пайызбен	274	290	162	120			
				Жалғасы			
	Қырғызстан	Молдова	Ресей	Тәжікстан	Түрікменстан	Өзбекстан	Украина
2023 жылдың басына халық саны, млн. адам	7,0	2,54	146,4	10,1	7,13	36,0	...
Қала халқының үлесі, пайызбен	34,9	43,0	74,9	28,8	...	51,0	...
Ауыл халқының үлесі, пайызбен	65,1	57,0	25,1	71,2	...	49,1	...
Туған кезден күтілетін өмір ұзақтығы, жыл	71,91	71,9	72,7	76,31	...	74,31	...
Сәбилер өлімінің коэффициенті, тірі туған 1 000 балаға шаққанда	14,0	10,0	4,2	...	...	8,5	...
Жұмыссыздық деңгейі, пайызбен	4,91	4,6	3,2	6,97	4,71	6,8	...
Дәрігерлер саны, халықтың 10 000 шаққанда	18,9	50,8	50,8	21,45	...	27,91	...
Қылмыстылық деңгейі, 100 000 адамға шаққанда	591	960	1331	209	...	286	...
Мемлекеттік бюджеттің білім беруге шығысы, ЖІӨ-гі үлесі, пайызбен	6,1	6,3	...	5,4	...	5,7	...
Мемлекеттік бюджеттің денсаулық сақтауға шығысы, ЖІӨ-гі үлесі, пайызбен	2,4	5,3	...	2,5	...	2,9	...
ЖІӨ-нің нақты көлемінің индексі, 2023ж. 2006 жылға пайызбен	206	...	...	...	391	297	976
ЖІӨ-нің нақты көлемінің индексі, ЖІӨ, 2023ж. 1991 жылға пайызбен	184	117	118	154	...	408	151

*Ескерту: 2022 жылдың желтоқсанынан бастап ТМД Статкомитетінде Украина бойынша деректер жоқ, 2022 жылдың желтоқсан айына дейін мәліметтер елдің ұлттық статистикалық қызметінің ресми сайтынан ұсынылды, Түрікменстан үшін – елдің мемлекеттік ұйымдарының веб-сайттарынан берілген.

13.2 Туғандар, өлгендер саны және халықтың табиғи өсімі

мың адам

	Қазақстан	Әзірбайжан	Армения	Беларусь	Қырғызстан
Туғандар саны					
2019	402	141	36	88	173
2020	427	126	37	...	158
2021	446	112	37	...	150
2022	404	123	37	...	150
2023	388	113	36	...	146
Өлгендер саны					
2019	133	56	26	120	33
2020	161	76	36	...	40
2021	182	77	34	...	39
2022	134	61	27	...	31
2023	131	60	24	...	30
Табиғи өсім, кему (-)					
2019	269	85	10	-32	140
2020	265	51	0,1	...	118
2021	264	35	3	...	111
2022	270	62	10	...	119
2023	258	53	12	...	116

Жалғасы

	Молдова	Ресей	Тәжікстан	Түрікменстан	Өзбекстан	Украина
Туғандар саны						
2019	32	1 481	...	...	815	309
2020	31	1 436	...	...	853	293
2021	29	1 398	...	...	905	272
2022	29	1 304	...	...	932	...
2023	24	1 264	...	...	962	...
Өлгендер саны						
2019	36	1 798	...	...	154	581
2020	41	2 124	...	...	176	617
2021	45	2 442	...	...	174	714
2022	45	1 899	...	...	172	...
2023	34	1 764	...	...	173	...
Табиғи өсім, кему (-)						
2019	-4	-317	...	...	661	-272
2020	-11	-689	...	...	666	-323
2021	-16	-1 044	...	...	731	-442
2022	-16	-595	...	...	760	...
2023	-10	-500	...	...	789	...

13.3 Туудың, өлім-жітімнің жалпы коэффициенттері және халықтың табиғи өсімі

1000 халыққа шаққанда

	Қазақстан	Әзірбайжан	Армения	Беларусь	Қырғызстан
Туғандар саны					
2019	21,7	14,3	12,2	9,4	26,9
2020	22,8	12,7	12,3	...	24,0
2021	23,5	11,2	12,4	...	22,4
2022	20,6	11,2	12,3	...	21,5
2023	19,5	11,1	12,3	...	20,6
Өлгендер саны					
2019	7,2	5,6	8,8	12,8	5,2
2020	8,6	7,6	11,9	...	6,1
2021	9,5	7,7	11,6	...	5,8
2022	6,8	6,0	9,0	...	4,5
2023	6,6	5,9	8,2	...	4,4
Табиғи өсім, кему (-)					
2019	14,5	11,0	3,3	-3,5	21,7
2020	14,2	5,1	0,4	...	17,9
2021	13,9	3,5	0,8	...	16,6
2022	13,8	6,2	3,3	...	17,0
2023	12,9	5,2	4,1	...	16,2

Жалғасы

	Молдова	Ресей	Тәжікстан	Түрікменстан	Өзбекстан	Украина
Туғандар саны						
2019	12,2	10,1	25,4	...	24,3	8,1
2020	11,7	9,8	25,6	...	24,6	7,8
2021	11,2	9,5	22,1	...	25,9	7,3
2022	10,6	8,8	...	...	26,2	...
2023	9,8	8,6	...	...	26,4	...
Өлгендер саны						
2019	13,7	12,3	3,6	...	4,6	14,7
2020	15,4	14,6	4,5	...	5,1	15,9
2021	17,4	17,5	4,0	...	5,0	18,5
2022	14,2	13,8	...	...	4,8	...
2023	13,7	12,1	...	...	4,7	...
Табиғи өсім, кему (-)						
2019	-1,5	-2,2	21,8	...	19,7	-6,6
2020	-3,7	-4,8	21,1	...	19,5	-8,1
2021	-6,2	-8,0	18,1	...	20,9	-11,2
2022	-3,6	-5,0	...	...	21,3	...
2023	-3,9	-3,5	...	...	21,7	...

13.4 Нәрестелік өлім

1 000 тірі туғандарға шаққандағы 1 жасқа дейінгі өлген балалардың саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан	8,3	7,7	8,3	7,7	7,7
Әзірбайжан	11,0	9,8	7,5	7,8	18,1
Армения	6,1	7,4	6,9	6,7	6,6
Беларусь	2,4	...	...	...	...
Қырғызстан	15,1	14,4	15,2	14,3	14,0
Молдова	8,7	6,9	8,5	8,5	10,0
Ресей	4,9	6,5	4,6	4,6	4,2
Тәжікстан	...	...	...	...	...
Түрікменстан	...	...	...	...	...
Өзбекстан	9,3	9,3	9,2	8,6	8,5
Украина	7,0	6,8	7,2	...	...

13.5 Халықтың қатерлі жаңа өскінмен сырқаттанушылығы

халықтың 100000 адамына шаққандағы ауырғандар саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан	190	168	190,1	193,9	202,9
Әзірбайжан	122	116	129	138	...
Армения	267	234	...	274	...
Беларусь	573	463	502	574	633
Қырғызстан	87	82	86	...	86
Молдова	394	326	336	...	435
Ресей	436	380	398	426	...
Тәжікстан	40	32	33	...	33
Түрікменстан	...	...	...	...	...
Өзбекстан	...	...	249	...	228
Украина	...	261	...	...	...

13.6 Халықтың белсенді туберкулезбен сырқаттанушылығы

халықтың 100000 адамына шаққандағы ауырғандар саны

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан	46	36	36	36,5	34,7
Әзірбайжан	37	26	25	28	...
Армения	18	13	...	13	...
Беларусь	19	13	13	15	14
Қырғызстан	79	54	58	...	54
Молдова	72	43	52	...	61
Ресей	41	32	31	31	...
Тәжікстан	56	40	40	...	...
Түрікменстан	...	...	...	...	...
Өзбекстан	...	32	35	...	...
Украина	60	34	...	...	...

13.7 Еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалар кезінде зардап шеккендердің саны

10000 жұмысшыға

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан	4,1	3,9	4,1	...	...
Әзірбайжан	...	1,5	1,9	...	...
Армения	3,9	3,4	2,7	3	3,4
Беларусь	...	5,0	5,4	...	5,4
Қырғызстан	2,5	3,3	4,2	...	2,1
Молдова	8,4	7,0	9,1	...	...
Ресей	11,7	10,3	10,8	10	10,0
Тәжікстан	1,5	0,7	0,7	...	...
Түрікменстан	...	...	...	...	...
Өзбекстан	4,6	2,9	3,3	3	...
Украина	6,0	9,0	17,0	...	...

13.8 Еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалар кезінде өлгендер саны

10000 жұмысшыға

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан	0,4	0,4	0,3	...	...
Әзірбайжан	...	0,3	0,3	...	...
Армения	0,4	0,4	0,6	0,6	0,7
Беларусь	...	0,3	0,3	0,3	0,3
Қырғызстан	0,3	0,2	0,4	...	0,2
Молдова	0,6	0,5	0,5	...	...
Ресей	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5
Тәжікстан	0,3	0,2	0,3	...	...
Түрікменстан	...	...	...	...	...
Өзбекстан	1,0	0,6	0,6	0,8	...
Украина	0,6	0,5	0,8	...	...

13.9 ТМД елдерінде зейнетақының тағайындалған орташа мөлшері

желтоқсан

	2020		2021		2022		2023	
	ұлттық валютада	АҚШ доллары	ұлттық валютада	АҚШ доллары	ұлттық валютада	АҚШ доллары	ұлттық валютада	АҚШ доллары
Қазақстан, теңге	63 937,0	150,8	67 432	158,3	73 902	160,49	81 277	178,4
Әзірбайжан, манат	302,2	177,8	331,8	195,2	372,1	218,9	441,3	259,6
Армения, драм	43 983	84,2	43 677	91,0	46 629	118,5	49 605	122,5
Беларусь, белорусь рублі	482,6	187,1	514,4	201,9	630,8	230,5	692,5	217,9
Қырғызстан, сом	9616	116,3	10 428	123,0	12 020	140,3	...	...
Молдова, лей	2 104,5	122,3	2 578,5	145,3	3 156,4	164,8	3 676,6	211,2
Ресей, рублі	15 059	203,8	15 842	213,2	18 552	263,8	19 637	218,9
Тәжікстан, сомони	320,9	28,4	321,4	28,4	337,3	33,1	370,6	33,8
Өзбекстан, сумм	848,5 ¹⁾	81,0	963,6 ¹⁾	88,9	1 080,8	96,3	...	...
Украина, гривень	3 399,3	120,2	...	...	...	...	...	...

13.10 ТМД елдерінде жас бойынша зейнетақының ең төменгі (базалық) мөлшері

желтоқсан

	2020		2021		2022		2023	
	ұлттық валютада	АҚШ доллары	ұлттық валютада	АҚШ доллары	ұлттық валютада	АҚШ доллары	ұлттық валютада	АҚШ доллары
Қазақстан, теңге	40 441	97,94	43 272	101,57	48 032	104,31	53 076	116,5
Әзірбайжан, манат	200	117,6	200	117,6	240	141,2	280	164,7
Армения, драм	16 000	30,6	16 000	33,3	21 000	53,4	24000	59,3
Беларусь, белорусь рублі	350	135,7	378	148,4	462	168,9	509	160,2
Қырғызстан, сом	1 780	21,5	1 780	21,0	3 170	37,0	3170	35,6
Молдова, лей	1 144	66,4	2 000	112,7	2 279	118,9	2621	150,6
Ресей, рублі	5 686	77,0	6 044	81,4	7 221	102,7	7567	84,4
Тәжікстан, сомони	207	18,3	207	18,3	207	20,3	250	22,8
Өзбекстан, сумм	513	49,0	565	52,1	633	56,4	725	58,8
Украина, гривень	1 769	62,6	...	...	...	...	...	...

13.11 ТМД елдеріндегі күнкөріс деңгейінің мөлшері

	2020		2021		2022		2023	
	ұлттық валютада	АҚШ доллары	ұлттық валютада	АҚШ доллары	ұлттық валютада	АҚШ доллары	ұлттық валютада	АҚШ доллары
Қазақстан, теңге	33 015	79,9	37 266	87	43 566	95	48 738	107
Әзірбайжан, манат	190	112	196	115	210	124	247	145
Армения, драм	...	...	...	...	...	...	...	...
Беларусь, белорусь рублі	254	103	282	111	...	...	...	...
Қырғызстан, сом	5 359	69	6 268	74	7 178	85	7 682	87
Молдова, лей	2 088	121	2 154	122	2 628	139	2 877	158
Ресей, рублі	11 312	157	11 653	158	12 654	188	14 375	170
Тәжікстан, сомони	...	...	...	...	...	...	...	...
Өзбекстан, сумм	...	...	...	...	...	...	...	...
Украина, гривень	2 078	77	2 250	82	...	...	...	...

13.12 2023 жылы егістік жерлер

	Халықтың 100 адамына шаққанда, га егістік жерлер алаңы
Қазақстан	136
Әзірбайжан	20
Армения	15
Беларусь	61
Қырғызстан*	18
Молдова	...
Ресей рублі	...
Тәжікстан	8
Түрікменстан	...
Өзбекстан	11
Украина	...

13.13 2023 жылы дәнді және дәнді-бұршақты дақылдардың негізгі түрлерінің егістік алқабы құрылымы

дәнді және дәнді-бұршақты дақылдарының жалпы алаңынан пайызбен

	Бидай	Қара бидай	Жүгері	Арпа	Сұлы	Күріш	Өзгелері (дәнді-бұршақ)
Қазақстан	78,5	0,1	1,1	14,7	1,2	0,6	3,8
Әзірбайжан	52,7	0,0	3,0	37,6	0,5	0,3	1,2
Армения	56,2	0,2	0,7	31,5	6,7	-	1,0
Беларусь	31,8	10,0	11,4	19,0	5,6	-	5,0
Қырғызстан	...	...	...	...	...	...	...
Молдова	38,9	0,1	50,4	6,2	0,1	-	3,7
Ресей	62,1	1,7	5,6	16,6	3,8	0,4	6,2
Тәжікстан	...	...	...	...	...	...	...
Түрікменстан	...	...	...	...	...	...	...
Өзбекстан	81,6	0,1	4,1	7,0	0,0	2,8	3,7
Украина	...	...	...	...	...	...	...

13.14 2023 жылы негізгі ауыл шаруашылығы дақылдарын жалпы жинау

млн. тонна

	Дәнді және дәнді-бұршақты дақылдар	Картоп	Көкөністер мен бақшалық дақылдар
Қазақстан	17,1	3,9	7,3
Әзірбайжан	3,2	1,1	2,3
Армения	0,3	0,4	0,7
Беларусь	7,7	4,0	2,8
Қырғызстан	...	...	...
Молдова	3,2	0,2	0,3
Ресей	145,0	20,2	15,5
Тәжікстан	...	...	...
Түрікменстан	...	...	...
Өзбекстан	8,5	3,6	14,1
Украина	...	...	...

13.15 Дәнді және дәнді-бұршақты дақылдардың түсімі

жиналған алқаптың 1 гектарынан центнер

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан	12,3	12,8	10,7	13,8	11,1
Әзірбайжан	31,3	30,9	31,9	30,4	32,2
Армения	16,9	20,5	12,9	21,8	23,5
Беларусь	30,4	35,0	29,8	34,5	33,2
Қырғызстан	30,9	31,1	22,5	30,9	...
Молдова	37,5	18,7	50,4	20,9	33,5
Ресей	26,7	28,6	26,7	33,6	33,10
Тәжікстан	30,6	30,8	30,7	33,1	...
Түрікменстан	...	...	...	...	...
Өзбекстан	42,6	41,8	40,9	43,4	47,9
Украина	49,1	42,5	53,9	...	...

13.16 Ірі қара мал басы

1 қантардағы млн. бас

	2019	2020	2021	2022	2023
Қазақстан	7,2	7,4	7,9	8,2	6,6
Әзірбайжан	2,7	2,6	2,7	2,6	2,6
Армения	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
Беларусь	4,3	4,3	4,2	4,2	4,2
Қырғызстан	1,6	1,7	1,7	1,8	...
Молдова	0,1	0,1	0,1	0,1	...
Ресей	18,1	18,0	17,6	17,5	17,1
Тәжікстан	2,4	2,4	2,5	2,6	2,7
Түрікменстан	...	...	...	...	...
Өзбекстан	12,8	12,9	13,2	13,5	...
Украина	3,1	2,9	2,2	...	...

13.17 2023 жылғы мал шаруашылығы өнімінің негізгі түрлерін өндіру

	Ет (сойыс салмағында)		Сүт		Жұмыртқа	
	мың тонна	халықтың адам басына, кг	мың тонна	халықтың адам басына, кг	млн. дана	халықтың адам басына, дана
Қазақстан	1 120,0	56	3 472,9	175	4 420,6	222
Әзірбайжан	379,7	37	2 284,0	225	2 188,2	215
Армения	100,3	34	591,6	200	732,2	247
Беларусь	1 273,3	139	8 331,2	908	3 438,8	375
Қырғызстан	...	...	...	...	...	...
Молдова	...	...	...	...	...	...
Ресей	11 590,5	...	33 797,9	...	46 589,2	...
Тәжікстан	239,2	19	1 118,5	110	1 223,7	120
Түрікменстан	...	...	...	...	...	...
Өзбекстан	2 833,2	...	11 968,7	329	8 487,4	233
Украина	...	...	...	...	...	...

13.18 2023 жылы су алу, пайдалану және ластанған ағынды суларды жіберу

	Табиғи көздерден су алу, млн. текше метр	Суды пайдалану, млн. текше метр	Жер беті су қоймаларына ластанған сарқынды суларды жіберу, барлығы млн. текше метр	
			одан тазартылмаған	одан тазартылмаған
Қазақстан	24 366	20 480	5 412	5
Әзірбайжан	12 806	9 772	...	229
Армения	3 072	2 422	862	750
Беларусь	1 435	1 278	2	0
Қырғызстан	8 873	6 028	2	2
Молдова	845	788	8	2
Ресей	56 531	47 874	11 326	2 150
Тәжікстан	...	...	...	...
Түрікменстан	26 929	17 590	5 873,5	...
Өзбекстан	...	...	...	...
Украина	...	...	...	...

13.19 2023 жылы тұрақты көздерден атмосфералық ауаға зиянды заттардың шығарылуы

мың тонна

	Шығарылған ластанған заттар	Оның ішінде		Газ тәрізді және сұйық заттардың жалпы санынан		
		қатты	газ тәрізді және сұйық	күкіртті ангидрид	көміртегі тотығы	азот тотығы (NO ₂ -ға қайта есептегенде)
Қазақстан	2 257,5	436,3	1 821,2	798,5	436,7	303,7
Әзірбайжан	144	3,7	141	1	38	26
Армения	106	9	97	1	4	2
Беларусь	490	28	462	57	76	44
Қырғызстан	62	24	38	16	12	5
Молдова	17,5	2,2	15,3	1,0	5,1	1,6
Ресей	16 952	1 705	18 247	3 266	1 937	5 060
Тәжікстан	66	35	31	9	17	2
Түрікменстан	...	...	...	...	...	...
Өзбекстан	874	167	707	...	74	14
Украина	...	...	...	...	...	...

Әдіснамалық түсініктемелер

Қоршаған орта – атмосфералық ауаны, жердің озон қабатын, жер беті және жер асты суын, жерді, жер қойнауын, жануарлар мен өсімдіктер әлемін, сондай-ақ осылардың өзара әрекетінен туындайтын климатты қоса алғанда, табиғи және жасанды объектілердің жиынтығы.

Қоршаған ортаны қорғау - қоршаған ортаны сақтау мен қалпына келтіруге, шаруашылық және өзге де қызметтің қоршаған ортаға теріс әсерін болғызбауға және оның зардаптарын жоюға бағытталған мемлекеттік және қоғамдық шаралар жүйесі.

Жыл басындағы халық санын ағымдағы бағалау жыл сайын туылғандар мен сол аумаққа келгендер саны қосылатын және өлгендер мен сол аумақтан кеткендердің саны алып тасталатын соңғы халық санағы қорытындыларының негізінде есептеледі. Өткен жылдардағы халық санын ағымдағы бағалау кезекті санақ қорытындылары негізінде нақтыланады.

Халықты қалалық және ауылдық деп бөлу тұрған жері бойынша жүргізіледі, мұның өзінде қалалық қоныс болып, заңнамада белгіленген тәртіппен қалалық санатқа жатқызылған елді мекендер (қалалар, қала типтегі кенттер, жұмысшы және курорт кенттері) есептеледі. Қалған барлық елді мекендер ауылдық болып табылады.

Халықтың табиғи өсімі – туғандар мен өлгендер санының айырмасына тең.

Туу және өлім-жітімнің жалпы коэффициенттері – тірі туғандар және өлгендер сандарын жеке алғанда 1000-ға көбейтілген халықтың орташа жылдық санына ара - қатынасы.

Туған кезден күтілетін өмір ұзақтығы – туған ұрпақтың бір адамының осы ұрпақтың бүкіл ғұмырының ұзақтығындағы әрбір жастағы өлім деңгейі осы көрсеткіш есептелген жылдағыдай сақталып отырған жағдайдағы күтілетін өмір сүрудің орташа жас саны.

Жұмыссыздық деңгейі – жұмыс күші санындағы жұмыссыздар санының үлесі пайызбен өлшенеді. Өлу себептерінің негізгі жіктелімі бойынша өлім-жітімнің коэффициенттері – өлу себептерінің негізгі жіктелімі бойынша өлгендер санының халықтың орташа жылдық санына қатынасы ретінде есептеліп шығарылады.

Ана өлімі - жүктіліктен, босанғаннан және босанғаннан кейінгі асқынудан өлген әйелдердің 100 000 тірі туған балаға шаққандағы саны.

Нәресте өлімі – 1000 тірі туған балаға шаққандағы 1 жасқа дейінгі өлген балалар саны.

Ауру–сырқаулық деңгейі диагнозы алғашқы рет анықталған аурулар санының халықтың орташа жылдық санына қатынасы.

Тұрғын үй қорын көркейту – тұрғын жайларды көркейтудің жекелеген түрлері: су құбырымен, кәрізбен, орталық жылумен, газбен, ыстық сумен, ванна бөлмелерімен және т.б. жабдықтау.

Егер құбырлар үй ішінен өтетін болса, онда тұрғын үй су құбырымен жабдықталған болып саналады. Құбырлар орталық жүйеге немесе жеке қондырғыға қосылуы мүмкін.

Егер жылу беру орталық жылу жүйесі арқылы немесе жылыту мақсатына көзделген ғимарат және тұрғын үйдің ішінде орналастырылған қондырғы (энергия көзіне қарамастан) арқылы беріліп отырса, онда тұрғын үй орталықтандырылған жылыту жүйесімен жабдықталған болып саналады.

Жалпы ішкі өнім - өндіріс сатысында жалпы қосылған құнды салалар бойынша жиынтықтау жолымен анықталады. Жалпы ішкі өнім нарық бағасы бойынша есептеп шығарылады, яғни өнімдерге және импортқа салынған таза салықтарды қосады. «Таза» термині салықтың тиісті демеу қаржыларының шегеріліп көрсетілгендігін білдіреді. Бұл – елдің экономикалық қызметінің түпкілікті нәтижесін сипаттайтын ұлттық шоттар жүйесінің аса маңызды көрсеткіштерінің бірі.

Өнеркәсіптік кәсіпорынның құндық көріністегі өнімі сатуға (өткізуге) арналған өнімнің одан әрі қайта өңдеуге арналған тауарлардың (өзі өндірген жартылай фабрикаттарының және қосымша мен қосалқы өндіріс өнімдерінің); өнеркәсіптік сипаттағы жұмыстардың (қызметтердің) құны болып саналады.

Кәсіпорын өндірген өнеркәсіптік өнімнің (тауарлар, қызметтер) көлемі, ішкі зауыттық айналым құнынсыз, зауыттық әдіс бойынша анықталады. Өнеркәсіптік сипаттағы жұмыстар, қызметтер өндірілген өнеркәсіптік өнімнің көлеміне олардың құны бойынша, мұның өзінде жұмсалған өзінің қосымша материалдарының құнын қоса қосылады.

Тұтастай өнеркәсіп және оның қызмет түрлері бойынша өнім көлемі, меншік нысанына қарамастан, заңды тұлғалар мен олардың оқшауланған бөлімшелері өндірген өнімдер, тауарлар мен өнеркәсіптік сипаттағы қызметтер көлемі туралы деректер жиынтығы ретінде анықталады. Өнім көлемі туралы деректер нақты қолданыста болған бағалармен (ҚҚС мен акциздерсіз) келтіріледі.

Тұтастай өнеркәсіптік өнімнің көлемі бойынша жиынтық деректерге ірі, орта, шағын және қосалқы кәсіпорындар (өнеркәсіптік емес кәсіпорындар жанындағы өнеркәсіптік кәсіпорындар),

үй шаруашылықтары секторы өндіріп шығарған өнім көлемі кіреді, сондай-ақ бақыланбайтын қызмет бойынша өнім көлемдерін қосымша санау жүргізіледі.

Жалпы жер көлемі – мемлекеттік шекара ішіндегі ішкі сулармен бірге құрлық бетінің көлемі.

Ауыл шаруашылығы алабы – ауыл шаруашылығы өнімдерін алу үшін пайдаланылатын жер учаскелері. Оның құрамына егістік, тұрақты дақылдар егілетін жерлер, шабындықтар мен жайылымдар кіреді.

Егістік – ауыл шаруашылығы дақылдарын егуге пайдаланылатын, жүйелі өңделіп отыратын пайдалы жерлер, оған көпжылдық шөптерді егетін жерлер мен таза сүрі жерлер де кіреді.

Шабындықтар – шөп шабу үшін жүйелі пайдаланылатын жер учаскелері.

Жайылымдар – мал жаю үшін жүйелі түрде пайдаланылатын (осындай пайдалану негізгі болып табылатын) ауыл шаруашылығы алқаптары, сондай-ақ шабындыққа пайдаланылмайтын және тыңайған жерлерге жатпайтын мал жаюға жарамды жер учаскелері.

Суармалы жерлер – су ресурстары осы жерлердің суарылуын қамтамасыз ететін суару көздеріне байланысты тұрақты суарылатын желісі (арықтар, құбырлар, тартпалар) бар жерлерді қамтиды.

Бүлінген жерлер – шаруашылық қызметіне байланысты бастапқы құндылықты жоғалтқан және қоршаған ортаға жағымсыз ықпал жасаудың көзі болып табылатын жерлер.

Қайта өңделген жерлер – шаруашылықта (ауыл, орман, су және т.б.) пайдалану үшін жарамды күйге келтірілген және қайта өңделген жерлердің геологиялық барлау, іздестіру, құрылыс және өзге де топырақ қабатының бүлінуіне байланысты жұмыстарды жүргізетін, пайдалы қазбалар қойнаулары мен шым тезекті өңдейтін кәсіпорындар, ұйымдар және мекемелермен қолданыстағы тәртіпке сәйкес жер пайдаланушыларға актілер бойынша берілген жерлер.

Егістік жерлер – ауыл шаруашылығы дақылдары егілген жердің ауданы. Оның құрамына, қысқы солғандарын есептен шығарып тастағандағы өткен жылғы егілген күздіктер, дербес ауданға, соның ішінде солған күздіктердің орнына қайта себілгендерді қоса, ағымдағы жылы егілген жаздық дақылдар және берілген жылы егілген көпжылдық шөптер (бүркемесіз), бұрынғы жылдары егілген көпжылдық шөптердің биыл жиналатын ауданы, яғни көктемге сақталған шабындық ауданы кіреді.

Ауыл шаруашылығы дақылдарын жалпы жинау – әртүрлі ауыл шаруашылығы дақылдарының барлық егістігінен, ауыл шаруашылығы екпелерінен немесе басқа ауыл шаруашылығы жерлерінен өндірілген (жиналған) өнім. Дәнді дақылдардың, күнбағыстың, қант қызылшасының (фабрикалық) жалпы түсімі жетілдіруден кейінгі (таза, есепке алынатын салмақта) салмақ бойынша, басқа дақылдардың – алғашқы кіріске алынған (бункерлік) салмағы бойынша көрсетіледі.

Ауыл шаруашылығы дақылдарының түсімі – жер бірлігінен ауыл шаруашылығы өнімінің орташа жиналымын сипаттайтын көрсеткіш, 1 гектардан жиналған центнермен жалпы жинаудың жиналған алқапқа қатынасы ретінде есептеледі.

Мал мен құс басы – есепті кезең аяғына шаруашылықтарда қолда бар тірі мал мен құстың саны.

Ауаның орташа айлық температурасы келесідей анықталады: Бақылаудың біркелкі және дәйекті болуын қамтамасыз ету үшін, ҚР территориясындағы барлық станциялар метеорологиялық құралдар мен байқаулардың әдістері жөніндегі басшылығы бойынша талаптар мен ережеге сәйкес байқау жүргізеді. Өлшеулер үшін сәйкес өлшеу түрі бойынша Қазгидромет жүйесіне арналған құралдары қолданылады.

Метеорологиялық бақылау барлық бақылау станцияларында біркелкі синхронды мерзімде, халықаралық уақыт ретінде қабылданған (3 сағат сайын 8 уақыт) 18, 21, 0, 3, 6, 9, 12 және 15 ОГУ орташа гринвич уақыты (ОГУ) бойынша жүргізіледі.

Метеорологиялық шамаларды өлшеу жыл бойы үнемі әр мерзімде, соның ішінде ауа температурасын және жауын-шашын өлшеу жүзеге асырылады.

Метеорологиялық станцияларда белгісіздіктің болмауы үшін температура 2 м. биіктікте жалюзделген торапта өлшенеді, ол күн радиациясын шығуынан және қоршаған заттарға сәуленің таралуына сақтайды және жауын-шашыннан, катты желден қорғайды.

Ай сайынғы жауын-шашын мөлшері келесідей анықталады: Жауын-шашын-мөлшерін өлшеу ОГУ 3 және 15 сағат мерзіміндегі тәуліктің күндік және түндік жартысындағы мөлшерін алу үшін тәулігіне 2 рет жүргізіледі.

Жауын-шашын мөлшері қабылдайтын айдыңның тұрақты ауданы бар қабылдау ыдысымен жауын-шашынды жинау барысында алынатын сұйық су көлемімен анықталады.

Судың ластану индексі – судың ластануының кешендік индексінің (СЛИ) мөлшері $СЛИ = \sum (q_{ср.i} / ЖБШ_i) / 6$ формуласы бойынша 6 көрсеткіш үшін есептеледі, мұндағы $q_{ср.i}$ – i затының орташа шоғырлануы

ЖБШ - і затының орташа тәуліктік жол берілетін шоғырлануы.

Су ресурстарындағы қоспаның (заттың) жол берілетін шоғырлануы (ЖБШ) – тұрақты немесе мерзімдік әсерлер кезінде халыққа, өсімдік және жануарлар дүниесіне қолайсыз салдарды туғызбайтын су көздеріндегі қоспаның жоғарғы шоғырлануы.

Су алу – алдағы уақытта суды пайдалану мақсатында жер үсті су қоймалары (теңіздерді қоса) және жер асты қабаттарындағы су ресурстарын алу көлемі. Су алудың жалпы көлеміне пайдалы қазбаларды өндіру кезінде алынған пайдаланылатын шахта-руда сулары кіреді. Бұл көрсеткішке электр энергиясын өндіру, кемелерді, балықтарды шлюз арқылы өткізу, кеме жүретін тереңдікті сақтау үшін су тораптары арқылы өтетін су көлемі қосылмайды. Сондай-ақ, ірі арналарға жіберу үшін транзиттік су алу көлемі есепке алынбайды.

Тасымалдаудағы су шығыны – су алу орнынан тұтыну (пайдалану) орнына дейін булануға, сүзілуге, төгілуге және басқаларға кеткен судың шығындары. Мұнда тысқары тұтынушыға пайдалануға берілген су көлемі қосылмайды.

Суды пайдалану – шаруашылық қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін әртүрлі көздерден алынған су ресурстарын (теңіз суын қоса) пайдалану. Бұған айналымдағы суды тұтыну, сондай-ақ ақаба және коллекторлық - кәріздеу суларын қайта пайдалану қосылмайды.

Ақаба суларды ағызу – бұл ақаба сулардың барлық түрлерін тікелей су қоймаларға, жер асты қабаттарына, ағынсыз ойыстарға ағызу көлемі, сондай-ақ ақаба суларды басқа да кәсіпорындарға (ұйымдарға) беру. Ағынсыз ойыстарға сүзілу алаңы кіреді, олардан тазартылған ақаба сулар су көздеріне жіберілмейді. Ақаба сулардың көлеміне өндірістік, коммуналдық, шахта, руда және басқа да осыған ұқсас (суармалау жүйесі үшін – кәріздеу және басқа ағызба) сулар, сондай-ақ тыстан алынған ақаба сулар кіреді.

Ластанған ағынды су – судың сапасы, көлемі немесе келіп түсу уақыты салдарынан пайдаланылған мақсаттары үшін одан әрі тікелей құндылығын жоғалтқан су. Алайда, бір тұтынушының ағынды суы басқа бір жердегі тұтынушы үшін потенциалды су көзі қызметін атқаруы мүмкін.

Айналымдық сумен жабдықтау - тазартудан кейігі өндірістік қажеттілікке қайта өңделген сумен жабдықтау жүйесі. Айналымдық сумен жабдықтау өндірісте суды үнемдеу мақсатында қолданылады.

Ақаба суларды тазалау – белгіленген нормативтерге жеткізу үшін ақаба сулардың құрамындағы ластағыш заттектерді шығару, жою, бейтараптандыру мақсатындағы өңдеу. Ақаба суларды тазалау үшін түрлі әдістер: механикалық, физика-химиялық, биологиялық қолданылады.

Нормативтік – тазартылған ақаба сулар – тиісті ғимараттарда тазартудан өткен, су объектілеріне тазартылғаннан кейін бұру, бақыланатын тұстамада немесе су пайдалану пункттерінде судың нормасы мен сапасының бұзылуын болдырмайтын ағындылар, яғни бұл ақаба сулардағы ластағыш заттар мөлшері бекітілген жол берілетін төгіндіге (ЖБТ) сәйкес келуі керек.

Жол берілетін төгінді (ЖБТ) – су объектісінің осы пунктінде уақыттың бірлігінде төгу үшін рұқсат етілген және берілген тұстамада (су қоймасының учаскесінде) су сапасының нормасын бұзбайтын ағынды сулардағы заттың барынша көп саны. Статистикада нақты төгу мен ЖБТ-нің ара қатынасы ақаба сулар ластануының деңгейін (категориясын) сипаттайтын негізгі көрсеткіш болып табылады.

Атмосфераның ластану индексі (АЛИ5) – ол барынша үлкен мәндері бар бес зат бойынша есептелетін атмосфера ластануының кешенді индексінің шамасы

$АЛИ5 = \sum(q \cdot c_{p.i} / ЖБШ_i) C_i$, мұндағы q $c_{p.i}$ – i -ші заттың орташа шоғырлануы

ЖБШ-ы- i -ші заттың орташа тәуліктік жол берілетін шоғырлануы;

C_i - 1,7; 1,3; 0,1 және 0,9 тең қабылданатын ластаушы қоспа қауіптілігінің 1, 2, 3 және 4 сыныбы үшін тиісінше i затының қауіптілік сыныбынан тәуелді коэффициент.

Ластаушы заттардың орташа шоғырлануы жыл ішінде өлшенген бір жолғы шоғырланулардың орташа арифметикалық мәні ретінде есептеледі.

Атмосферадағы қоспаның жол берілетін шоғырлануы (ЖБШ) – ол мерзімдік әсер еткен кезде немесе одан кейін болатын салдарды қоса алғанда, адамның өмір бойы оған, сондай-ақ тұтастай алғанда қоршаған ортаға зиянды әсер етпейтін атмосферадағы қоспаның барынша көп шоғырлануы.

Атмосфераны ластайтын заттардың шығарындылары – шығарындылардың тұрақты (жылжымайтын) көздерінен ластаушы (халықтың денсаулығы мен қызметіне, қоршаған табиғи ортаға қолайсыз әсер ететін) заттардың атмосфераға түсуі. Атмосфералық ауаға ластанудың ұйымдастырылған көздерінде шаң газ тазарту қондырғыларды өткеннен кейін (толық емес ұстау және тазарту нәтижесінде) түскен де, сондай-ақ ластанудың ұйымдастырылған және

ұйымдастырылмаған көздерінен тазартусыз түскен барлық ластағыштар ескеріледі. Атмосфераны ластайтын заттардың шығарындыларын есепке алу агрегаттық жай-күйі бойынша да (қатты, газ тәрізді және сұйықтардың саны), сондай-ақ жеке заттар бойынша (ингредиенттер бойынша) жүргізіледі.

Атмосфераны ластайтын тұрақты көздер деп пайдалану процесінде зиянды заттар бөлетін жылжымайтын технологиялық агрегат (қондырғы, аппарат және т.б.) аталады. Бұған басқа да объектілер (террикондар, резервуарлар және т.б.) жатады.

Атмосфераны ластайтын газдарды тазарту (ұстау) – арнайы қондырғылар, құралдар және жабдық арқылы атмосфералық ауаның ластану көзінен бөлінетін газ ауа қоспасының құрамынан зиянды заттарды жою, мұнда бөлінген (пайда болған) газдардағы зиянды заттарды залалсыздандыру, уыттылықты Төмендету, бейтараптандыру, күйдіру және тағы басқалар кіреді. Бұл жағдайда статистикалық байқаумен олар кезінде пайда болып жатқан және ұсталынып (кәдеге жаратылып) жатқан заттар регламентке сәйкес басынан бастап шикізаттың, жартылай дайын өнімдер мен дайын өнімдердің бір түрлерін алу үшін көзделген технологиялық процестер қамтылмайды.

Жол берілетін шекті шығарынды (ЖБШШ) – көзден немесе олардың жиынтығынан ауаның жер бетіне жақын қабатында ластаушы заттардың құрамы халық, жануарлар және өсімдіктер дүниесі үшін ауа сапасының нормативтерінен аспау шартынан белгіленетін ғылыми-техникалық норматив.

Уытты қалдықтардың болуы, түзілуі, оларды пайдалану – халық денсаулығы мен биологиялық ресурстар үшін қауіп төндіретін түзілген, пайдаланған, залалсыздандырылудағы өндіріс пен тұтыну қалдықтарының санын есепке алу. Есепке өзінің құрамына зиянды заттектерді қосатын өнеркәсіптің уытты қалдықтарының барлығы жатады.

Қалдықтарды жою – қалдықтарды көму және жою жөніндегі операциялар.

Қалдықтарды сақтау – қалдықтарды кейіннен қауіпсіз жағдайда жою мақсатында арнайы белгіленген орындарға қоймалау.

Қалдықтарды көму – қалдықтарды шектеусіз мерзім ішінде қауіпсіз сақтау үшін арнайы белгіленген орындарға қоймалау.

Қалдықтарды кәдеге жарату – қалдықтарды қайталама материалдық немесе энергетикалық ресурстар ретінде пайдалану.

Орман қоры – бұл орманды, сондай-ақ ормансыз, бірақ орман шаруашылығының мұқтаждарына арналған елдің (өңірдің) аумақтың бөлігі. Орман қорына орман алаңы, яғни орман ағаштары өскен (екпе ағаштардың әр түрлі өсірілген нақты орман алаңы) және орман ағаштары өсірілмеген, бірақ жас екпелерді өсіруге арналған (өртең, кесілген, бос қалған, алаңқай, сиреген жерлер, қураған екпе ағаш алаңдары) аумақтар кіреді.

Орман алаңы – сүректі ағаш тұқымдары өскен екпе ағаштардың алаңы.

Орманды қалпына келтіру – кесілген, өртелген, бос қалған, алаңқай жерлерде және бұрын орман алаңы болған басқа да жерлерде орманды қалпына келтіру шараларын жүргізу. Орманды қалпына келтіруге ағаш отырғызу, орман егу жұмыстары және орманның табиғи қалпына келуіне ықпал ету жұмыстары жатады.

Орманды күтіп-баптау мақсатында кесу – екпелердің керекті құрамы, формасы құрылған және өсім артқан кезден бастап жүргізілетін ағаштар мен бұталар бөлігінің екпелеріндегі мерзімді кесулер.

Мемлекеттік табиғи қорық – табиғи үдерістердің табиғи күйінде және дамуында, үлгілі және бірегей экологиялық жүйелерді, өсімдіктер мен жануарлар дүниесінің биологиялық әртүрлілігі мен генетикалық қорын сақтау және зерделеуге арналған ерекше қорғалатын табиғи аумақтар.

Мемлекеттік ұлттық табиғи саябақ – ерекше экологиялық, рекреациялық және ғылыми құндылығы бар табиғи және тарихи-мәдени кешендер мен объектілерді сақтауға, қайта қалпына келтіруге және көп профильді пайдалануға арналған ерекше қорғалатын табиғи аумақ.

Мемлекеттік табиғи резерваттар – аталған аймақта бұл ландшафтық және биологиялық әртүрлілігін сақтау және қалпына келтіруге, табиғи ресурстардың орнықты дамуын және теңдестірілген дәрежеде пайдаланылуын қамтамасыз етуге арналған әртүрлі күзет режимімен ерекше қорғалатын табиғи аумақ.

Аңшылық жерлердің ауданы – жабайы аңдар мен құстар мекендейтін жерлер және аңшылық шаруашылығын жүргізу үшін пайдаланылуы мүмкін орман, су және ауыл шаруашылығы алқаптарын алып жатқан жерлер.

«Қазақстан Республикасындағы қоршаған ортаны қорғау»/ статистикалық жинақ / Астана 2024

Шығаруға жауапты:
Қазақстан Республикасы
Стратегиялық жоспарлау және
реформалар агенттігі
Ұлттық статистика бюросы
Өндіріс және қоршаған орта статистикасы департаменті
Тел. +7 7172 749311, 749307
А.Ж. Исабекова
Тел. +7 7172 749056

Компьютерлік безендіру және дизайн: «Rizyq» ЖШС